

Täysistunto

Maanantai 4.12.2017 klo 14.00—21.50

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 21.50.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.00—15.59 ja 19.58—21.50), toinen varapuhemies Arto Satonen (15.59—18.01) ja puhemies Maria Lohela (18.01—19.58).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain sekä eräiden kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetussa laissa säädettyjen velvoitteiden soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 182/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelua tästä asiakohdasta käydään kello 15.30 asti. Keskustelua jatketaan tarvittaessa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Mikäli keskustelu päättyy ennen kello 15.30, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan elikkä 3. kohtaan.

Keskustelu

14.02 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyyn tulevan esityksen tarkoituksena on osaltaan mahdollistaa maakunta- ja sote-uudistuksen sujuva toimeenpano. Esityksellä jatketaan vuodella jo aiemmin säädettyjen kuntien eräitä sosiaali- ja terveydenhuollon oikeustoimia väliaikaisesti rajoittavan lain ja Paras-puitelain yhteistoimintavelvoitteiden jatkamista koskevan lain voimassaoloa. Lakien jatkamisella voidaan vaikuttaa siihen, että ennen uudistuksen voimaantuloa kunnat ja kuntayhtymät eivät tee oikeustoimia, jotka rajoittaisivat perusteettomasti tulevien maakuntien mahdollisuuksia vastata lakisääteisistä velvoitteistaan. Lisäksi Paras-puitelain mukaisten yhteistoimintavelvoitteiden jatkamisella halutaan estää toimivien yhteistyörakenteiden purkautuminen yhden vuoden ajaksi.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Esitykseen sisältyvistä kahdesta laista keskeinen on nyt ehdotus kuntien sote-oikeustoi-
mien väliaikaisesta rajoittamisesta. Lailla puututaan kahteen merkittävään asiaan, sote-pal-
velujen ulkoistamiseen ja rakennusinvestointeihin. Tämä laki säädettiin ensimmäisen ker-
ran jo viime vuonna, kun oli nähtävissä, että sote-uudistuksen lähestyessä eräissä kunnissa
ja kuntayhtymissä valmisteltiin omien sosiaali- ja terveystalveluiden tuotannon antamista
yksityisten palveluntuottajien hoidettavaksi hyvinkin pitkäaikaisilla sopimuksilla. Samoin
tiedossa oli, että sekä sairaanhoitopiireissä että kunnissa oli käynnistymässä runsaasti kus-
tannuksiltaan kalliita rakennusinvestointeja.

Nuo kunnissa tehdyt ja suunnitteilla olleet sopimukset saattoivat olla jopa 15 vuoden pi-
tuisia ja osa niistä käsitti käytännössä kaikki kunnan sosiaalihuollon ja perusterveyden-
huollon palvelut. Kuntia, jotka olivat tehneet laaja-alaisia sopimuksia, oli silloin noin 20.
Lisäksi tiedossa oli muitakin ulkoistussuunnitelmia. Silloisella säädetyllä rajoituslailla ha-
luttiin rajoittaa vain sellaisia sopimuksia, joilla olisi selvä vaikutus tulevien maakuntien
toimintaan. Siksi nyt voimassa oleva laki koskee kaikkein suurimpia ulkoistamisopimuk-
sia, sellaisia, joiden osuus sote-toiminnasta on yli 50 prosenttia ja joiden kesto on yli viisi
vuotta. Näihin sopimuksiin edellytettiin sisällytettäväksi irtisanomisehto, jonka mukaan
maakunta voi irtisanoa tehdyn sopimuksen 12 kuukauden irtisanomisajalla.

Arvoisa puhemies! Käsittelemme mukaan nuo säädetyt lait ovat toimineet osaltaan var-
sin hyvin asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja näin erityisesti tuo Paras-puitelain toimin-
tavoitteiden jatkaminen. Sen vuoksi siihen kohtaan nyt uudessa versiossa, täällä käsit-
telyssä olevassa hallituksen esityksessä, ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia, ainoastaan
vuoden pidennystä.

Rajoituslain kohdalla tavoitteet eivät sen sijaan ole toteutuneet täysin odotetulla tavalla.
Laaja-alaisia ulkoistussopimuksia tosin tehtiin aluksi vain parissa kunnassa, mutta nyt, kun
sote-maakuntauudistuksen voimaantulo siirtyi vuodelle hallituksen kesäisillä ratkaisulla,
tiedämme, että se käynnisti kunnissa laajan ulkoistusten suunnittelujen ryppään. Nämä py-
rittiin tekemään tavalla, johon nykyisen voimassa olevan lain säännökset eivät pureet.
Tästä esimerkkinä voidaan todeta Länsi-Pohjan alueen sote-palvelujen ulkoistaminen.
Kytkemällä yhteen kuntien ja sairaanhoitopiirien palvelut muodostettiin tuossa Länsi-Poh-
jan tapauksessa kokonaisuus, jonka laajuus ylitti selvästi sen, mitä lakia säädettäessä oli
ajateltu, mutta myös muualta maasta on kantautunut tietoja huomattavan suurista ulkois-
tussuunnitelmista. Saatujen tietojen perusteella näyttääkin siltä, että nykyinen 50 prosen-
tin raja on liian korkea, ja siksi rajaa ehdotetaan alennettavaksi 30 prosenttiin. Samalla la-
kitekstiä selkiytetään lain tarkoitusta vastaavaksi siten, että jos suunnitellaan yli 30 prosen-
tin ulkoistussopimuksia, sopimukseen liitettävän irtisanomisehdon käytöstä ei saa aiheu-
tua myöskään korvausvastuuta maakunnalle eikä kunnille.

Monet ovat kysyneet, onko sitten tuo 30 prosenttia sopiva raja. Joku raja pitää olla, kos-
ka osa palvelujen hankintasopimuksista on toisaalta perusteltuja, erityisesti asiakkaiden
mutta myös maakunnan kannalta. Siksi pienemmät ulkoistussopimukset, esimerkiksi pal-
veluasumiseen liittyvät, on järkevää jatkossakin mahdollistaa.

Rakennusinvestointeja ajateltiin käynnistettävän alle miljardin euron arvosta, kun rajoit-
tamislakia viime kesänä säädettiin. Toisin kuitenkin kävi. Sairaanhoitopiirit ovat käynnis-
täneet noin 1,6 miljardin euron arvosta yli 5 miljoonaa euroa maksavia rakennushankkeita
ja kunnatkin 0,5 miljardin euron arvosta. Lainmukaiset perusteet, investoinnin perustelta-
vuus ja tarpeellisuus palvelurakenteelle, eivät ole kuitenkaan mahdollistaneet palvelura-
kenteen ja tulevien maakuntien kannalta riittävää vaikuttamista rakentamiseen. Toki voi-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

daan todeta, että ilman tuota nyt vielä voimassa olevaa lakia rajoittamisesta monet hankkeet olisivat toteutuneet vieläkin laajempina, ja osa hankkeista on päätynyt keskeytykseen jo suunnitteluvaiheessa osin juuri investointien rajoittamisen vuoksi. Sosiaali- ja terveysministeriöön tulleista lupahakemuksista pari on hylätty ja joihinkin on tehty muutoksia käsittelyssä. Ministeriössä on vahva käsitys siitä, että hakemusmenettely siitä huolimatta, että lupia investointeihin on annettu paljon, on kuitenkin johtanut hyvään sparraukseen hakemusvaiheessa ja näin julkiseen rakentamiseen on tehty huolellisempaa suunnittelutyötä.

Mutta tässäkin, arvoisa puhemies, hallituksessa on jouduttu toteamaan, että lain kriteerit ovat aika löysät. Sen vuoksi nyt, kun sote-rakentamisbuumi on päällä, uusille käynnistettäville rakennusinvestoinneille esitetään tiukempia kriteerejä, siis nyt pyydettyille uusille luvulle, lain voimaan tultua. Investointien pitää olla välttämättömiä ja kiireellisiä, jotta niille voidaan myöntää lupa nyt kaksi vuotta ennen kuin järjestämisvastuu ja siten myös taakka rakennuksista siirtyy maakunnille. Laki myös mahdollistaa ilman lupamenettelyä sellaiset rakennushankkeet, jotka ovat välttämättömiä esimerkiksi valvontaviranomaisten vaatimuksesta. Kosteusvaurioiden, homeongelmien vuoksi, joista viime viikolla tässä salissa keskusteltiin, tällaisiakin tilanteita on jo nähty ja varmasti tullaan näkemään. Muut rakennushankkeet voivat arviomme mukaan odottaa vastuun siirtymistä maakunnille.

Arvoisa puhemies! Viime kuukaudet ovat osoittaneet nyt annettavan esityksen tarpeellisuuden. Maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpano edellyttää, että kaikki osapuolet toimivat vastuullisesti. Ehdotettu laki korostaa tätä ja asettaa kuntien ja kuntayhtymien päätöksenteolle joitakin rajoitteita, joilla voidaan edistää uudistuksen isojen tavoitteiden toteutumista kaikkien suomalaisten parhaaksi.

14.09 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle tästä erittäin tarpeellisesta sote-ulkoistusten rajoituslaista. Kuntakentällä tuntuu nyt olevan paniikki päällä, ja se johtaa monenlaiseen sote-sekoiluun. Moni kunta on päätynyt ulkoistamaan sosiaali- ja terveyspalvelunsa terveysjärjestelmille, viimeisimpänä Meri-Lapissa. Terveysyritykset myös tekevät systemaattisia tarjouksia kuntien sote-kiinteistöjen ostamisesta tulevan markkina-asemansa varmistamiseksi. Kuntapäätäjien tavoitteena saattaa näissä ulkoistuksissa olla säilyttää palvelut omassa kunnassa, mutta veronmaksajille maksettavaksi tuleva lasku voi kasvaa suureksi ja tulevien maakuntien palveluiden suunnitteleminen ja järjestäminen vaikeutuu. Viimeisimpänä nähtiin käsittämätön yritys, kun Siikalatvan kunta aikoi ryhtyä Mehiläisen bulvaaniksi ja ryhtyä houkuttelemaan oululaisia asiakkaita Mehiläiselle Oulussa. Siikalatvan motiivi oli varmaankin alennuksen saaminen Mehiläisen laskustaan, ja Mehiläinen olisi päässyt betonoimaan asemiaan sote-uudistusta odoteltaessa. Oulun kaupunki kuitenkin riitautti asian, sillä pelkona on iso lisälasku. Haluan kiittää ministeriötä erittäin nopeasta reagoinnista tähän Siikalatvan ja Mehiläisen hämäräpeliin. Ministeriö otti nopean ja tiukan linjan todetessaan, ettei toiminta ole lain mukaista. Oululaisena veronmaksajana ja kuntapäätäjänä olen tästä ripeästä linjauksesta kiitollinen.

Arvoisa puhemies! Tämä nyt lähetekeskustelussa oleva sote-ulkoistusten rajoituslaki on siis ehdottoman tarpeellinen, mutta se ei kuitenkaan ole riittävä rauhoittamaan tilannetta maassa. Hallitukselta tarvittaisiin nyt johtajuutta ja sote-uudistusesitys, joka luo varmuutta ja vakautta epävarmuuden sijaan. Keskustavetoinen hallitus ei ole kuitenkaan tähän vielä pystynyt. Keskusta johtaa hallitusta ja sote-uudistusvalmistelua, joten teillä on iso vastuu tämänhetkisestä kaoottisesta tilanteesta ja uudistusten takkuamisesta. Keskustalla on myös yksinkertainen enemmistö esimerkiksi Siikalatvan kunnanvaltuustossa. Tätä sekoilua seu-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

ratessa herääkin kysymys, eikö edes keskustan oma kenttäväki usko sote-uudistusesitykseen. Pääministerikin on kauhistellut meneillä olevaa kehitystä, jossa yksityiset sote-jätit ottavat markkinoita haltuun. Hyvä, että olette hallituksessa heränneet tilanteen vakavuuteen, mutta miksi olette alun perin synnyttäneet tämän tilanteen ja luoneet sote-sekoilulle pohjaa? Miksi olette ajaneet sote-uudistusta, jonka päätavoitteeksi näyttää nousseen markkinoiden luominen näille samaisille sote-yrityksille?

Arvoisa puhemies! Tilanteen rauhoittamiseksi hallituksen pitäisi nyt luopua bisnesuudistuksesta ja siirtyä takaisin sote-uudistuksen alkuperäisiin tavoitteisiin eli terveyserojen kaventamiseen, luukulta toiselle pompottelun vähentämiseen ja kustannusten nousun hillitsemiseen ja palauttaa mieliin nuo integraatiotavoitteet, mistä lähdettiin liikenteeseen. Kalliiden ja epävarmojen yksityistämisseikkailujen sijaan tarvitaan demokraattisille maakunnille aitoa valtaa päättää siitä, miten palvelut järjestetään, miten sairaaloiden välinen työnjako toteutetaan ja kuka palveluja tuottaa. Sote-uudistuksen ensisijaisena tavoitteena tulee olla laadukkaiden ja yhdenvertaisten palveluiden turvaaminen kansalaisille, ei markkinoiden avaaminen terveysfirmojen voitontavoittelulle.

Arvoisa puhemies! Sote-uudistuksen aikataulu venyy ja paukkuu. Länsimetron ehti valmistua ennen kuin hallitus saa aikaiseksi perustuslain mukaisen sote-esityksen. Hallituksen pitäisi kuunnella enemmän asiantuntijoita, ja nyt en tarkoita terveysfirmojen lobbareita. Ongelmalliset ja puutteelliset esitykset eivät nauti parlamentaarista luottamusta, niillä ei ole etenemisen edellytyksiä, ja niiden palauttaminen valmisteluun synnyttää sekavuutta, luo epävarmuutta kuntakenttään ja ennen kaikkea viivästyttää laadukkaan sote-uudistuksen aikaansaamista. Epävarmuus — se on myrkkyä. Jo sote-uudistuksen sakkaaminen aiheuttaa ongelmia ja hajottaa palvelujärjestelmää pitkäksi aikaa. Ongelmat tulevat olemaan pitkiä ja kalliita.

Arvoisa puhemies! Hallituksella on nyt vastuu tilanteen rauhoittamisesta. Sote-ulkoistusten rajoituslaki on kelpo hätäkeino, mutta pohjasyy on kunnissa vellova epävarmuus hallituksen sote-sekoilun takia. Sitä ei tällä lakiesityksellä valitettavasti korjata. Palauttaa sote sen alkuperäisiin integraatiotavoitteisiin. Nostakaa kansanterveys jälleen uudistuksen päätavoitteeksi. Kutsukaa koolle parlamentaarinen valmistelu. Kuunnelkaa asiantuntijoita ja unohtakaa hetkeksi poliittinen suhmurointi. Tehdään yhdessä 100-vuotiaalle Suomelle sote-uudistus, joka kestää aikaa, on laadukas ja kustannustehokas eikä erottele ihmisiä lompakon paksuuden mukaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ehkä tässä vaiheessa käydään lyhyt debatti. Ei kovin pitkään, koska täällä on pyydettyjä puheenvuoroja ja niille myös annetaan tilaa.

14.15 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean, että sote-uudistus tehdään sen takia, että markkinat saadaan näppeihin. Sote-uudistus tehdään sen takia, että on vahvat hartiat, vahva julkinen taho vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamisesta niin, että jokainen saa verovaroin tuotetut yhdenmukaiset, vaikuttavat palvelut. Se, että edelliset hallitukset eivät ole kyenneet tekemään sote-uudistusta, on johtanut tähän nykytilanteeseen, että Helsingissä lapsiperheistä yli 70 prosentilla on vakuutus. Ihmiset ovat jonoissa. Rahalla saa. Ne, joilla on rahaa, menevät yksityiselle. Kunnat ulkoistavat palveluitaan.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

On tärkeää, että tämä hallituksen sote-uudistus menee eteenpäin. Ja siinä ei todellakaan haluta sitä, että yritykset soittaisivat ensiviulua, vaan ne ovat mukana orkesterissa sillä tavalla, että maakunta on kapellimestari. Me tarvitsemme yksityisiä palveluntuottajia, mutta julkisen täytyy vastata. Ja tämä lakiesitys, minkä Saarikko ja hallitus ovat nyt tänne tuoneet, on tärkeä, jotta me estämme kokonaisulkoistukset, [Puhemies koputtaa] investoinnit, jotka eivät ole [Puhemies koputtaa] tarkoituksenmukaisia uudessa sotessa. [Puhemies koputtaa]

Hyvä, että tämä esitys tuli. Ehkä vielä aikaisemminkin olisi [Puhemies koputtaa] voinut tulla, mutta kiireellä käsittelemme...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, arvoisa edustaja, annamme seuraavalle henkilölle vastauspuheenvuoron.

...että ennen joulua saamme tämän käsiteltävä ja vuoden alussa voimaan.

14.16 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaata kuunnellessani ajattelin, että kokoomus on vihdoinkin ja viimein tullut koko muun eduskunnan kanssa samoille linjoille siinä, mistä sote-uudistuksessa on kysymys. Toivottavasti tämä nyt otetaan siellä keskustassakin ilolla vastaan ja todella saadaan aikaiseksi sellainen sote-uudistus, jolla voimme saada markkinat näppeihin niin, ettei valinnanvapaus laajenna sitä kenttää aivan kohtuuttomasti.

Arvoisa puhemies! On varmasti niin, että jotain on nyt tehtävä. Mutta kun hallitus on norminpurkutalkoissaan vannonut luottamuksen — ei sääntelyn — nimeen, on nyt kysyttävä, miten tässä nyt näin kävi. Alueilta tulee vahva viesti meille päättäjille, sillä siellä ei luoteta sote-uudistukseen. Tämä on nyt merkinä meille siitä, että luottamusta ei ole, ja luottamuksen varassa me sote-uudistusta haluamme eteenpäin viedä. [Puhemies koputtaa] Nyt joudumme tekemään sääntelyä lisää.

14.18 Pekka Puska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä esityksestä. Olen kymmenen vuotta seurannut tätä sote-prosessia. Se on ollut surullista, kun asiantuntijoilla on pyyhitty pöytää usean hallituksen aikana. [Välihuutoja] Mutta nyt hallitusohjelman ja perustuslakivaliokunnan jälkeen on päästy pitkälle, ja lausuntokierroksen jälkeen meillä on kaikki mahdollisuudet päästä järjestelmään, jossa on vahva maakunnan kontrolli mutta jossa hyödynnetään myös yksityisiä ja jossa on valinnanvapautta ja systeemi, joka näyttää saavan väestön suuren enemmistön tuen. Ja minusta on hyvä, että tällä lailla rajoitetaan päätöksiä, joilla vaarannetaan hyvää, yhtenäistä kansallista järjestelmää, joka viime kädessä on meidän kaikkien yhteinen etu.

14.18 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä vaikuttaa siltä, että paitsi ihminen, joka on siellä soten keskiössä, kyllä siellä myös on bisnes. Ja on erittäin hyvä nyt tuoda tämä hallituksen esitys, jolla yritetään rajoittaa sitä, että kunnat tekevät ulkoistamisia ja ylimääräisiä sote-investointeja. Haluatte niitä siis rajoittaa.

Kysyisin ministeriltä: Meillä on kilpailulaki täällä eduskunnassa parastaikaa käsittelyssä. Se on talousvaliokunnassa jossakin hyllyllä. Kun siellä kilpailulaissahan on muun muassa sellainen esitys, että suuret toimijat kun tekevät yrityskauppoja, niin niistä ei tarvitse sitten ollenkaan informoida eikä tehdä ilmoitusta, niin millä tavalla tämä kilpailulaki

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

liittyy tulevaan soteen ja missä se viipyy? Sitä ei ole otettu käsittelyyn. Perussuomalaiset ovat jättäneet siihen eriyvän mielipiteen, mutta se lepää jossakin talousvaliokunnan hyllyllä. Miksi näin, ja mitä se kilpailulaki [Puhemies koputtaa] pitää sisällään?

14.19 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys on mielestäni tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen, sillä se pyrkii hillitsemään levottomuutta, joka nyt on levinnyt ja leviämässä edelleen sote-kentällä, ja tämä on vain yksi seuraus sote-prosessin sotkuisuudesta ja aikataulun venymisestä, josta hallitus saa kiittää ihan itseään. Laajat ulkoistamissopimukset hankaloittaisivat maakuntien palveluiden suunnittelua, aiheuttaisivat mahdollisesti isoja kustannuksia ja voisivat haitata tätä niin sanottua valinnanvapautta, jota hallitus sanoo lisäävänsä esityksellään.

Ja kuuntelin minäkin hämmästyneenä edustaja Sarkomaan puheenvuoroa, aivan kuten edustaja Salonenkin. Se kuulosti sinänsä hyvältä, mutta ei vastaa ollenkaan sitä, mitä hallitus on tekemässä tällä esityksellään: eihän tällä julkisen roolia vahvisteta vaan pikemminkin heikennetään ja ollaan markkinoistamassa [Puhemies koputtaa] palveluita vahvasti ja vaarantamassa sote-integraation onnistuminen.

14.21 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli hyvä, että edustaja Puska piti täällä vahvan, kriittisen puheenvuoron. Se ei ollut mitään puskista huutelua, vaan sitä todellisuutta, mihin hallitus on ajanut tämän tilanteen.

Nyt minua ihmetyttää erityisesti se, että Länsipohjan ulkoistamisen jälkeen ministeri Petteri Orpo on hyvin voimakkaasti lähtenyt kritisoimaan tätä — samaa asiaa, jota itse asiassa kokoomus niin viime kaudella kuin tällä kaudella on ajanut, sitä, että yksityisille veroparatiiseissa toimiville yritys-jäteille, tai yritys-jätteelle, ajetaan yksityistä monopolia. Meidän terveydellämme, meidän verovaroidemme tehdään voittoja, ja niistä ei makseta edes veroja. Eikö Carunan esimerkki alueellisen monopolin yksityistämistä soita jo kokoomuksessakin kelloja? Pannaan stoppi [Puhemies koputtaa] tälle yksityistämiselle.

14.22 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt näiden viimeisten isojen ulkoistamispäätösten jälkeen huomaan, että kansalaisilla alkaa olla erittäin iso huoli siitä, säilyvätkö terveyspalvelut edes nykyisellään. Se, mitä nyt tapahtuu, näyttää siltä, että kukaan ei enää pysty ohjaamaan tätä konetta, joka on pantu liikkeelle. Ministeriesittelyssä jäi mielestäni vielä auki se, ovatko tämän lakiehdotuksen sinällään oikeat edellytykset riittäviä, jotta tämä ohjausvoima säilyisi eikä käy niin, että astumme suureen tuntemattomaan, kun tämä hallituksen uusi malli toteutetaan.

Tarkastusvaliokunnalle on tullut asiantuntijoilta jo ennen kesää ja myös sen jälkeen erittäin huolestuttavaa informaatiota, jossa useampi asiantuntija sanoo, että nämä hallituksen säästötavoitteet ovat suuressa vaarassa, että ne eivät tule toteutumaan vaan kustannukset pikemminkin ovat kasvamassa. Tämä Länsipohja-esimerkkihän kertoo tämän kustannusten kasvuriskin käytännössä, että tehdään ratkaisuja, [Puhemies koputtaa] joissa yksittäisen toimijan kannalta voi olla järkeä mutta yhteiskunnan kannalta ei.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debattivaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Essayah, Rehula ja tämän keskustelun avanneelle edustaja Sarkkiselle, ja sen jälkeen menemme puhujalistaan hetkeksi ja taas sen jälkeen jatkamme debatilla.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

14.23 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä rajoituslain laajennus on nyt hätäjarru tilanteessa, jossa tuntuu, että meillä koko sote-kenttä on Suomessa aivan sekaisin, ja ei voi moittia kuntapäittäjiä, jotka paniikissa tekevät näitä ratkaisuja, kun he eivät tiedä, mihin suuntaan tätä kokonaisuutta ollaan viemässä, ja toisaalta pelkäävät, että omalta alueelta terveysasemat ja myöskin perusterveydenhuolto ovat häviämässä.

Tänä aamuna ehkä kaikkein vakavimpia viestejä tuli Huoltovarmuuskeskukselta, joka pelkää sitä, että meillä kriisi- ja poikkeusolojen valmius on myöskin heikentymässä tämän sote-uudistuksen myötä. He eivät ottaneet sinällensä kantaa tähän muotoon vaan olivat huolissaan, että tällaisenaan tämä tulee vaarantamaan Suomessa potilasturvallisuutta. He nimenomaan toivoivat, että nopeasti saataisiin aikaan nämä yksityisten ja julkisten toimijoiden samanlaiset kriteerit.

Kun hallitus teki viime joulukuussa [Puhemies koputtaa] tämän uudistuksen terveydenhoitolakiin, niin siinä jätettiin määrittelemättä, millä ehdoilla yksityiset toimijat tulevat näille markkinoille. [Puhemies koputtaa] Olisinkin kysynyt ministeriltä, missä aikataulussa [Puhemies koputtaa] me tiedämme, millä ehdoilla yksityiset toimijat tulevat olemaan markkinoilla. Ovatko ne samat ehdot kuin julkisilla toimijoilla?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Essayah, käytitte minuutti 18 sekuntia aikaa. Meillä on minuutin aikaraja. Tästä lähtien joudun keskeyttämään omalla puheenvuorollani puhujan, jos puhe ylittää minuutin.

14.25 **Juha Rehula kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksella on tämän esityksen kautta, jossa on tavoitteena rajoittaa kuntien ja kuntayhtymien oikeustoimia, tavoite ottaa yksi nurkka tästä opposition mustaksi maalaamasta tilanteesta hankaan, ettei tuolla kentällä tapahtuisi mitään sellaista korvaamatonta — niissäkään kunnissa, joissa esimerkiksi on vahvat julkisten palvelujen puolustajat ja niiden puolestapuhujat — että mentäisiin tekemään aivan täysiä pöljyyksiä.

Toisekseen ne, jotka syyttävät hallituksen tekemisiä ja osin tekemättä jättämisiä siitä syystä, että lain valmistelu on edennyt tällä aikataululla kuin on: alkää vaatiko enää parlamentaarista valmistelua, alkääkä vaatiko enää mitään sellaista uutta, jolla varmuudella mennään tämän vaalikauden yli. Me olemme matkalla kriisivaiheeseen, ellei lakeja saada kasaan.

14.26 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tämä esitys on valitettavan tarpeellinen. Me olemme ajautuneet tilanteeseen, jossa hätäjarrulle on kysyntää.

Arvoisa puhemies! Asiantuntijat eivät tue hallituksen näkemystä siitä, että hallituksen sote-esitys vahvistaisi integraatiota tai vähentäisi kustannuskasvua. Päinvastoin: palveluketjut pirstoutuvat ja kustannukset uhkaavat kasvaa. Tämä luo epävarmuutta ympäri Suomea.

Maakunta ei valitettavasti ole kapellimestari hallituksen sote-uudistuskavailuissa. Maakunnille ei anneta itsehallintoa päättää siitä, kuinka paljon palveluista ostetaan ulkoa ja kuinka paljon tuotetaan itse, eikä edes hallintomallista. Jopa erikoissairaanhoidon asetetaan ulkoistustavoitteita, jotka uhkaavat vaarantaa julkisen erikoissairaanhoidon ja päivystyksen toteutumisen.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Arvoisa puhemies! Uudistus tarvitaan, mutta me tarvitsemme sellaisen uudistuksen, joka vahvistaa meidän palvelujärjestelmäämme, [Puhemies koputtaa] nauttii maakuntien ja kuntien luottamusta eikä luo pelkoa tulevaisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, 3 minuuttia.

14.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! On tietysti ilo tämän keskustelun kautta havaita, että hallituksen esityksellä on vahva eduskunnan tuki. Ajattelin, että tässä puheenvuorossa kuvaisin ehkä laajemminkin ajatteluaani tästä monituottajuudesta, josta pohjimmiltaan on kysymys: yksityisen ja julkisen palvelutuotannon ristipaineesta.

Ajattelen niin, että kilpailu on lähtökohtaisesti hyvästä, mutta tulevaisuudessa vahva järjestäjä, maakunta, luo puitteet ja säännöt vastuulliselle yrityskansalaisuudelle ja samalla kirittää eri tuottajia kustannustehokkaampaan ja asiakasystävällisempään suuntaan. Ja samalla ajattelemme niin, että kaikkea ei voi saada kerralla, ei nyt eikä heti.

Me olemme tekemässä järjestelmää, joka ottaa mojavon harppauksen kohti monituottajuutta. Se starttaa vaiheittain yhtä jalkaa maakuntien kanssa vuodesta 2020 eteenpäin. Ymmärrän, että suuryritykset hakevat nyt asemia kiinteistöjä ostamalla sekä toisaalla nykyisen lainsäädännön tulkintaa avartamalla. Markkina-asetat kiinnostavat. Mutta ei ole kestävää, jos samaan aikaan historiallisen reformin kanssa, jota kaikki suomalaiset päättäjät haluavat, julkinen valta joutuu käymään kilpajuoksua yrityselämän kanssa. Ei päättäjillekään ole mielekästä samaan aikaan rajoittaa ja rajata nykytilaa, kun meidänhän pitäisi käyttää yhdessä kaikki tarmomme tulevaisuuden ratkaisujen tekemiseen, joissa on sija yrityksilläkin.

Kiinteistöjen myyntiä tai palveluiden ulkoistusta miettivä kuntapäättäjä on visaisen päätöksen äärellä tänäänkin, ehkä kokouksissa eri puolilla Suomea. Rohkaisen ajattelemaan niin, että koska maakunnan palveluverkko on jatkossakin pääsäännöltään nimenomaan markkinaehtoinen, on selvää, että ikäihmisten hoivan tai perusterveydenhuollon toimitilat ja toiminnot kiinnostavat yksityistä tuottajaa vielä maakunta-soten alkamisenkin jälkeen. Ja vakuutan, että lähipalvelujen turvaaminen kiinnostaa myös julkista tuottajaa nyt ja tulevaisuudessa melkoisen paljon.

Arvoisa puhemies! Sote-uudistus syö sisäänsä paljon sellaisia yhteiskunnallisen rakennemuutoksen ulottuvuuksia, joita kansakuntamme joutuisi kohtaamaan joka tapauksessa. Me emme ehkä ole yhdessä osanneet tätä tarpeeksi perustella ja käsitellä. Lähipalvelujen käsitteen muutos, ikääntyneen väestön hoivalupauksen täyttämisen vaikeus, yksityisten palveluntuottajien vahva mukaantulo järjestelmään, kaupungistuminen, teknologian ja lääketieteen kehittyminen — nämä ilmiöt ovat täällä joka tapauksessa. Puhumattakaan siitä, että kannatamme todennäköisesti täällä kaikki monikanavaisen rahoitusmallin yksinkertaistamista, terveyserojen kaventamista ja painopisteen siirtoa perusterveydenhuoltoon.

Arvoisa puhemies! Minusta tämä kaikki kuvaamani — kyllä — tällä hetkellä valloilla oleva epävarmuus, jota soten lykkääntyminen vuodelle myös kentällä aiheutti, muistuttaa siitä, miksi uudistus on nyt saatava valmiiksi. Yli 20 miljardin potti elintärkeille [Puhemies koputtaa] palveluille pitää voida ohjata niin sisällöltään kuin kustannuksiltaan paremmin.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

14.30 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitän vain huomiota siihen, että ministeri ei tainnut vastata yhteenkään niistä huolista, joita täällä edustajilla oli. Jos oikein huomasin, te luitte etukäteen kirjoitetun puheenvuoron. Debatin ideahan on se, että edustajat voivat tuoda huolensa ja ministeri vastaa niihin, minkä jälkeen keskustelu menee eteenpäin. Siksi toivon, että ministeri voisi vielä saada mahdollisuuden vastata edustajien kysymyksiin.

14.31 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus tehdään siksi, että pelastaisimme suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan, jotta meillä olisi sosiaali- ja terveyspalvelut, joista julkinen valta kantaa vastuun ja jotka rahoitetaan verorahoin. Mutta palveluita voivat tuottaa myöskin yksityiset yritykset. Tämä uudistus tehdään sillä tavalla, että julkinen valta laittaa nuotit ja ne yksityiset yritykset, jotka tulevat tuottamaan palveluita, noudattavat niitä nuotteja. Se on iso muutos tähän nykyiseen. Nythän rahapussin paksuus määrittelee sen — esimerkiksi Helsingissä, edustaja Heinäluoma, jossa olette valtuustossa —, pääseekö esimerkiksi eläkeläinen palveluihin. Terveyskeskukset eivät riittävällä tavalla vedä. Ihmiset, kenellä on rahaa, menevät yksityiselle. Me haluamme stopin tähän, me haluamme, että jokainen on yhdenvertainen. Huomaan, että ette ole lukeneet sosiaali- ja terveydenhuollon lakiesitystä, kun käytätte täällä sellaisia puheenvuoroja. Toivon, että tulette mukaan viemään tätä uudistusta eteenpäin. [Puhemies koputtaa] Isoin riski on se, että nyt tämä uudistus epäonnistuu ja aloitamme seuraavan eduskuntakauden taas sillä, että uudistusta ei ole tehty. [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja siirrymme puhujalistaan, edustaja Andersson. — Tämä istunto viedään sillä tavalla läpi, että aika ajoin on debattia, ei käydä koko puoltatoista tuntia debattia. Hyvin valmistelluille puheenvuoroille pitää keskustelussa olla sijaa, ja sen me nyt tässä teemme. — Edustaja Andersson, teillä puheenvuoro.

14.32 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tämä esitys on hätäratkaisu, joka on annettu tilanteessa, jossa eri puolilla Suomea ollaan tekemässä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteeseen hyvin pitkälle vaikuttavia muutoksia hätiköidysti, koska omat lähipalvelut halutaan turvata. Tämä kuntapäätäjien hätä ja huoli johtuvat vain ja ainoastaan hallituksen sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen poikkeuksellisen heikosta valmistelusta ja koko uudistusta ympäröivästä epävarmuudesta.

On käsittämätöntä, että Suomen pääministeri ja hallitus ovat vasta Meri-Lapissa tehdyn ulkoistamispäätöksen jälkeen heränneet siihen uhkaan, että yksityiset monopolit ottavat sote-kentän haltuunsa. Niin oppositio, sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset kuin kokoomuksen ja keskustan omat lääkäriasiantuntijat ovat varoittaneet juuri tästä riskistä lähes koko tämän vaalikauden ajan. Oppositio varoitti Länsipohjan kaltaisten ulkoistusten riskistä jo silloin, kun eduskunnassa käsiteltiin hallituksen esittämiä muutoksia sairaaloiden väliseen työnjakoon. Juha Rehulan johdolla hallitus toi erikoissairaanhoidon leikkaukset eduskuntaan muusta sote-uudistuksesta irrallisena kokonaisuutena, ja varoituksista huolimatta hallitus on muuttanut sairaaloiden työnjakoa päivystysasetuksella, joka keskitää suuren osan leikkauksista ympärivuorokautisen päivystyksen sairaaloihin ja aluesairaaloista keskussairaaloihin. Juuri nämä esitetyt muutokset olivat Meri-Lapissa tehdyn päätöksen taustalla. Käytännössä keskustalaiset paikallis päättäjät päätyivät kannattamaan 1,1

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

miljardin ulkoistusta Mehiläiselle pelastaakseen paikallispalvelut keskustaministereiden ja hallituksen ajamilta erikoissairaanhoidon leikkauksilta. Eli ilmeisesti myös terveyskonserneissa on havahduttu sote-uudistusta leimaavaan epävarmuuteen. Siksi oman tulkintani mukaan suurfirmat ovat alkaneet haalia markkinaosuuksia jo tässä vaiheessa niin laajalti ja nopeasti kuin vain on mahdollista. Tämä johtaa keskustan hallitseman Siikalatvan kunnan kaltaisiin, jopa laittomiin bulvaaniratkaisuihin.

Sote-kiinteistöjen investointikiellosta johtuen myöskin monien kuntien omat uudisinvestoinnit esimerkiksi tehostetun palveluasumisen yksiköihin ovat jäissä. Yksityiset suuryritykset ostavat kuntien omistuksessa olleita yksiköitä, joista kunnat kiinteistörisikin pelossa haluavat päästä eroon ja perustavat näihin palveluasumisen yksiköitä, jotka sitten myyvät palvelunsa kunnille.

Kuinka huolissaan hallitus on siitä, että myös vanhustenhuoltoon nyt on syntymässä rakenne, joka betonoi palvelurakenteen näiden suuryritysten ehdoilla? Epävarmuuden ja heikon valmistelun jatkuessa hallituksen ainoaksi ratkaisuksi jää tämän ulkoistamisia rajoittavan lain lisäkiristäminen nopeassa aikataulussa. Jatkossa kuntien on siis sisällytettävä irtisanomisehto ulkoistamissopimuksiin, jos sopimuksen arvo on yli 30 prosenttia kunnan tai kuntayhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista. Huomioitavaa on kuitenkin, että jos 30 prosentista nyt tulee ikään kuin uusi poliittisesti hyväksytty normaali, säilyvät monin paikoin edelleen paineet ja kannustimet yhteisyritysten luomiseen. Yksityisille toimijoille voi siis tästä huolimatta edelleen eräissä palveluissa tulla asema, joka ei laadullisesti poikkea siitä, mitä määräävällä markkina-asetelmalla yleensä tarkoitetaan.

Hallituksen on siis turha yrittää pestä käsiään tilanteesta, jonka sen oma heikko valmistelu on synnyttänyt. Hallitus, joka Meri-Lapin kohdalla sanoo olevansa huolissaan yksityisistä alueellisista monopoleista, ajaa nyt sote-mallia, joka uhkaa tuoda alueelliset yksityiset monopolit kaikkialle suomalaisen terveydenhuollon peruspalveluihin ja osittain myöskin erikoissairaanhoidon.

Mutta lopulta, arvoisa puhemies, haluan myöskin vastata edustaja Sarkomaan kommentteihin siitä, kuinka tämä esitys tai uudistus hänen mukaansa tehdään jotenkin julkisen vallan ehdoilla. Tämähän ei pidä paikkaansa. Tämän uudistuksen seurauksena julkinen puoli kyllä edelleen kantaa kaikki riskit ja lain mukaan myöskin kaikki vastuut ja maksaa viulut, mutta suurimmat hyötyjät hallituksen ajamasta sote-uudistuksesta ovat kyllä nämä yksityiset terveysjätit.

Edustaja Sarkomaa väitti myöskin, että tämä uudistus tehdään pienituloisten ehdoilla, mutta käytännössä esitys tarkoittaa sitä, että hyvätuloisten, tällä hetkellä yksityisiä palveluita omaan laskuunsa käyttävien potilaiden omavastuut pienenevät. Ja kun kustannukset tämän uudistuksen myötä nousevat, miten käy pienituloisten kaupungeissa asuvien, kun maakunnilla ei ole omaa verotusoikeutta; jääkö muuta vaihtoehtoa kuin korottaa [Sari Sarkomaan välihuuto] jo valmiiksi liian korkeita asiakasmaksuja? Miten käy syrjäseutujen pienituloisille, kun kustannukset nousevat ja maakunnilla ei ole verotusoikeutta; jääkö muuta vaihtoehtoa kuin karsia lähipalveluita? Ja miten käy monista ongelmista kärsiville potilaille tilanteessa, jossa kustannukset nousevat ja maakunnilla ei ole verotusoikeutta, kun teidän ajamanne malli vähentää integraatiota entuudestaan; jääkö muuta vaihtoehtoa maakunnille kuin korottaa jo valmiiksi liian korkeita asiakasmaksuja? [Sari Sarkomaa: Vasemmistoliitto kannattaa vähätuloisille erilaisia palveluita kuin keskituloisille!]

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraavat kuusi puheenvuoroa koostuvat kaikkien eduskuntaryhmien puheenvuoroista. Niiden jälkeen käymme taas vähän pidemmän debatin.

14.38 **Martti Talja kesk:** Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmää Suomessa voidaan verrata vakuutusjärjestelmään. Valtio ja kunnat vakuuttavat kansalaiset, ja itse asiassa tämä vakuutusvastuu siirtyy maakunnille. Palveluntuottajina toimivat julkinen ja yksityinen taho, ja tällä hetkellä meillä on selkeästi tilanne, jossa myös kansalaisten intressi omiin vakuutuksiin elikkä vakuutus pohjan laajentamiseen, rahoituksen laajentamiseen kasvaa. Rahoitus on tällä hetkellä kokonaisuudessaan noin 24 miljardia euroa, kun lasketaan julkinen ja yksityinen yhteen, ja itse asiassa vakuutetut maksavat tähän lisääntyvästi vakuutusmaksuja, jotta saisivat palveluja. Kokemukset muualla monituottajamallista ovat senkaltaisia, että mikäli järjestäjällä ei ole vahvaa integraatiovastuuta ja välineitä toimintojen yhteensovittamiseen, kustannukset tahtovat karata. Syntyy kilpailua palveluntuottajien välillä ja hoidon perusteet saattavat laskea ja sitten hoidon kohdentuminen on epätarkoituksenmukaista.

Eurooppalaisen kuluttajatutkimuksen mukaan Suomen terveydenhuollossa saadaan parhaat vastineet eurolle, ja me olemme kuitenkin neljänneksi parhaita myös kansalaisten arvioinneissa siitä, minkälainen meidän terveyspalvelujärjestelmämme on. Elikkä näistä lähtökohdista on varsin haasteellista maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa se, miten pystymme sitten parantamaan tätä järjestelmää. Vahvempia hartioita tarvitaan, se on selkeätä. Kunnat ikääntyvät varsinkin haja-asutusalueilla. Keskeisimpänä tavoitteena on palvelujen integraatio, jota tässäkin salissa nyt on useamman kerran tuotu esille, se, miten monituottajamalliin tuodaan mukaan palveluintegraatio. Kansalaisille tarvitaan yhtäläiset palvelut ja terveysterojen kaventamista, ja sitten palvelujen tulee olla laadukkaita.

Nyt sote-valmistelussa — jossa on tehty virheitä, se on myönnettävä — päivystyksen osalta sairaalat on jaettu kahteen kategoriaan: käytännössä yksityiset palveluntuottajat voivat leikata mitä hyvänsä ja julkisella on tiettyjä rajoitteita. Toisin sanoen päivystys- ja esimerkiksi operatiivinen toiminta on kytketty yhteen. Sote-ulkoistuksia ja -investointeja rajoittava lainsäädäntö on ollut puutteellista, ja sen osalta nyt tässä yhteydessä on lainsäädäntöön kirjoitettu tavoite. Tämä on evolutionäärinen prosessi siten, että korjataan mahdollisimman nopeasti niitä virheitä, ja tässä yhteydessä nyt on lähdetty hyvin nopeasti tälle korjaamisen tielle, jotta me pystyisimme hallitsemaan paremmin meidän sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset. Meillä on vakuutusjärjestelmä ja siellä — palaan uudelleen tähän — järjestäjällä tulee olla selkeästi hanskassa, miten palveluja tuotetaan. Sitä varten tarvitaan tietojärjestelmät, joilla pystytään hallitsemaan, paljonko kukakin palveluntuottaja on tuottanut palveluja, kenelle, mihin hintaan, millä laadulla ja millä indikaatiolla, siis vaikuttavuudella.

Tässä lainsäädännössä nyt pyritään tällä rajoituksella siihen, että tarkoituksenmukaisesti rajoitetaan turhaa kilpailua, joka heikentää sitä kansalaisten kokonaispalvelunsaantia ja jonka myötä meille tulee tarpeettomia palveluja, ja mikä olennaisinta, meidän tulisi jatkaa tätä uudistusta sillä tavalla, että myös aluetalous otettaisiin huomioon näissä uudistuksissa — se on jäänyt tässä vähemmälle huomiolle — koska se tuo työpaikkoja paikkakunnille ja sitä kautta, kun terveydenhuollon palvelut jäävät paikkakunnalle, pystytään myös tuottamaan lähipalvelut, joita kansalaiset arvostavat. He tuntevat olonsa turvalliseksi ja he saa-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

vat ne palvelut laadukkaasti ja oikealla indikaatiolla. [Jukka Gustafsson: Järjen ääni keskustasta!]

14.43 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Sarkkinen ja edustaja Andersson käyttivät kyllä erittäin pontevat puheenvuorot ja aika voimakkaasti osoittivat muita puolueita siinä, miksi ollaan tässä tilanteessa nytten. Mutta jos katsotaan vähän taaksepäin tätä sote-historiaa, [Jukka Gustafsson: Katsotaan eteenpäin nyt!] niin voidaan todeta, että tämän kymmenen vuoden aikana, jolloin Suomessa on yritetty saada sote-uudistusta aikaan, vuorotellen kaikki puolueet ovat olleet hallituksessa. Kyllä meillä kaikilla, jos ajatellaan tämän hankkeen viivästystä, on peiliin katsomisen paikka. Muttei kovin kauaa kannata katsoa peiliin, vaan kannattaa katsoa eteenpäin ja kannattaa toteuttaa tämä uudistus, viedä se nyt yhdessä maaliin, jotta epävarmuus tuolta maakunnista poistuu, ja tämmöistä lainsäädäntöä jatkossa tarvittaisiin.

Minusta tämä laki, jota me nyt käsittelemme, tämä hallituksen esitys, jossa muutetaan tätä rajoittamislakia sekä investointien että ulkoistamisien osalta, ei liity suoraan siihen hallituksen esitykseen, joka liittyy tähän valinnanvapauteen, vaan tämä tilanne, mikä tuolla maakunnissa, valitettavasti, on ympäri Suomea, epävarmuus tästä, kyllä johtuu paljon siitä, että tämä koko uudistus on viivästynyt. Kyllähän viime hallituskaudellakin oli omat hetkensä saada tämä eteenpäin, ja olemme varmasti kaikki siitä pahoillamme, että sitä ei saatu viime hallituskaudella eteenpäin. Olisi parempi, jos tämä uudistus olisi edennyt, ja nyt, jos joskus, se pitää toteuttaa.

Jos ajatellaan itse tätä hallituksen esitystä, niin tähän on hyvin perusteltu muutos, mikä tähän tehdään. Haluaisin kiinnittää tässä huomiota siihen, että kun 2016 tämä alkuperäinen laki oli täällä eduskunnassa, hallituksen esitys, käsittelyssä ja alkuperäinen laki hyväksyttiin, niin perustuslakivaliokuntahan otti tähän kantaa oikeastaan kahdessakin mielessä. Tällähän kajotaan tietyllä lailla perustuslain 121 §:ään, kuntien itsehallintoon, ja myös perustuslain 15 §:ään, jossa omaisuudensuojan kautta tulee sopimusvapaus. Siinä mielessä tämä on merkityksellinen myös perustuslain näkökulmasta. Mutta valiokunta silloin totesi tämän alkuperäisen lain osalta, että tämä voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Mutta se, mihin haluan kiinnittää erityisesti huomiota, on se, että perustuslakivaliokunta lausunnossaan 30/2016 totesi loppuun: "Seuranta. Perustuslakivaliokunta pitää tärkeänä, että lakiehdotuksen vaikutuksia seurataan tarkoin ja mahdollisiin epäkohtiin puututaan viivymättä, jos laki tuottaa ongelmia perustuslain 6 ja 19 §:ssä turvattujen perusoikeuksien toteutumisen kannalta, laki osoittautuu muutoin toimimattomaksi taikka jos sote-uudistuksen jatkovalmistelu antaa muutoin aiheita lain uudelleen arviointiin." Ja nythän me olemme juuri tässä tilanteessa, että sote-uudistuksen, voi sanoa, jatkovalmistelu antaa nimenomaan aiheita uudelleen tarkastella tätä ja tehdä näitä muutoksia, joita ministeriö, hallitus nytten esittää.

Toivon vilpittömästi, että tämä lakimuutos, jota nyt käsittelemme, voitaisiin hyvin laajalla yksimielisyydellä täällä eduskunnassa nopeasti käsitellä ja hyväksyä.

14.47 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä hätäratkaisu kertoo todellakin siitä, miten sekavassa tilanteessa soten valmistelu on. Erityisesti nostan esiin sen, miten päivystystä ja sairaanhoitoa keskittävän lain onneton ajoitus on aiheuttanut kuntakentällä paniikkia, joka sekoittaa myös varsinaiseen sote-uudistukseen valmistautumista. Huolta

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

tämänkin esityksen kohdalla kyllä herättää myös mahdollinen ristiriita kuntien perustuslaillisten oikeuksien kanssa.

Tämä sekava tilanne kertoo myös siitä, että poliittiset puolueet, hallituspuolueet mukaan lukien, eivät ole sitoutuneet etenkin kuntakentällä sote-uudistuksen valmisteluun. Olen itse tuon parlamentaarisen seurantaryhmän jäsen, ja täytyy sanoa, että aika ohutta on sielläkin ollut varsinkin näiden ongelmakohtien käsittely. Mielestäni nyt tarvittaisiin teiltä, ministeri Saarikko, sellaista johtajuutta, että saataisiin näitä huolia hälvennettyä ja eduskuntapuolueita, samoin kuin kuntakentän puolueita, sitoutettua tähän valmisteluun. Kysynkin: millä tavoin vakuutate nyt tässä keskustelussa eduskuntapuolueet — ja samalla viesti varmasti menee myös kuntakentälle — että nuo soten alkuperäiset tavoitteet oikeasti saavutetaan eli tuo 3 miljardin euron kustannussäästö ja palvelujen integraatio sekä etenkin peruspalveluiden saatavuuden ja laadun varmistaminen ja vahvistaminen?

14.48 Arja Juvonen ps: Herra puhemies! Sotesta saatavat arvioidut säästöt, 3 miljardia, tuskin toteutuvat. Se on noussut lukuisissa asiantuntijakeskusteluissa esille, ja päivittäinen huoli siitä, kuinka pohjaton soten kaivo on, kyllä tulee vielä paljastumaan.

On hyvä asia, että tämä lakiesitys on nyt tuotu, mutta tämä tuskin estää tai muuttaa sitä, mitä Meri-Lapissa on tehty, ja sitä valtavaa, suurta ulkoistusta, mikä siellä on tapahtunut, vai mitenkä, ministeri, tässä asiassa edetään? Myös Siikalatvan kunnan ja Mehiläisen terveysaseman perustaminen Ouluun on sekin todettu laittomaksi, elikkä kyllähän tässä on tapahtunut aivan mullistavia asioita, ja kun kissa on pois, niin hiiret hyppivät pöydillä, eli mitenkä tässä nyt näin pääsi käymään?

Täällä on nostettu esiin myös kysymykset potilasturvallisuuteen liittyen. Kyllä huolestuttaa se, parantaako tämä sote-uudistus nyt potilasturvallisuutta vai ei. On puhuttu myös siitä, että turvataan kaikille kansalaisille ne palvelut. Minä kysyisin esimerkiksi kuvantamispalveluista. Sanotaan, että rahakukkaron paksuus ei enää ratkaisisi sitä, että pääsee tutkittavaksi, mutta kyllähän me kaikki tiedämme, että esimerkiksi magneettikuvaan ei tänä päivänä Suomessa pääse. Sinne ei pääse tänä päivänä, ja uskallan väittää, että myöskään sote-uudistuksen jälkeen ei pääse, koska ne ovat kuitenkin arvokkaita kuvia. Kuka siellä sitten tekee rajauksen ja päättää, että pääseekö jatkotutkimukseen ja tavallaan sinne erikoissairaanhoidon, koska eihän meillä kuitenkaan piikki ole auki kaikille? Elikkä paranevatko ne todellakin? Tässä taas viikonloppuna turuilla ja toreilla kiersin ja kuulin kyllä todella karseita tarinoita siitä, että hoitoon ei pääse — hoitoon ei todellakaan pääse. Elikkä millä tavalla te vastaatte kansalaisille siihen, onko tämä sote oikeasti kansalaisia varten, onko ihminen siellä ytimessä, vai onko tämä puhtaasti bisnes?

14.50 Sirpa Paatero sd: Arvoisa herra puhemies! Laki, joka on tänään, nyt käsittelyssä, on varmaankin välttämätön, mutta on varmaan tarpeellista kysyä koko salilta, mutta erityisesti ministeri Saarikolta: miksi tämän tarve kasvaa? Mitä pidemmälle sote-uudistuksen valmistelu on mennyt, sitä suurempi tarve on tälle laille, ja kysymykseni on: miksi? Miksi epävarmuus lisääntyy, vaikka kaiketi pitäisi olla tämän tilanteen toisinpäin, siten että mitä pidemmälle valmistelu menee, sitä enemmän kuntapäätäjät ja maakunnan päätäjät luottavat siihen, että tästä tulee hyvä ja kaikkien palvelut paranevat?

Tässä uudistuksessa sille, että nämä 5 miljoonan investoinnit ovat olleet jo rajattuina, on ollut varmaan perusteita, ja ne käsittelyt valtioneuvostossa ja ne annetut luvat ovat olleet erittäin hyviä, toisin kuin tämä rajaus 30 prosenttiin 50 prosentista irtisanomisehdolla. Jo

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

nyt yksityiset Terveystalot ynnä muut ovat kertoneet, että tämä ei rajoita heidän toimintonsa oikeasti ollenkaan, koska monenlaisia järjestelyjä sen prosenttimäärän osalta voidaan tehdä niin, että nämä yksityistämiset tulevat jatkumaan.

Se, minkä takia tämä epävarmuus on nyt siirtynyt myöskin sairaanhoitopiirien puolelle, johtuu tilanteesta vuosi sitten tuossa naapurisalisissa. Silloin runtattiin läpi säästölakina, budjettilakina erikoissairaanhoidon rajauslaki, päivystyslaki, jossa toisilta sairaanhoitopiireiltä kiellettiin tehtävistä osan tekeminen, mutta samalla niitä ei kielletty yksityisiltä saman palvelun tuottajilta. Kiellettiin siis osalta julkisia mutta ei yksityisiltä. Tässä kohden sosiaalidemokraatit esitti sen version, että vaikka tiedämme, että tiivistämisen tarvetta on, olisi odotettu ja otettu se tähän soten yhteyteen, jolloin maakunnilla ja kuntapäätäjillä olisi ehkä ollut luottamusta hieman paremmin siihen, että kun tehdään kokonaisuutta, niin siinä samalla katsotaan tämä sairaaloiden työnjako yhdellä kertaa.

Nyt tämä epävarmuus on niin suurta, että kun Kuntaliitto kysyi sairaanhoitopiirien ja kuntien asiantuntijoilta, siis niiltä ihmisiltä, jotka käytännössä tätä työtä tekevät, miten nämä alkuperäiset tavoitteet näyttävät toteutuvan, niin vastaajista yksi prosentti luotti siihen täysin. Yksi prosentti niistä ihmisistä, jotka tätä tekevät käytännössä, päivittäin, luottaa siihen, että ne hallituksen tavoitteet ja parlamentaarisesikin yhteisesti tehdyt tavoitteet toteutuvat, eli että integraatio lisääntyy, tasa-arvo paranee ja kustannukset saadaan hallintaan. Tähän luottaa siis yksi prosentti niistä ihmisistä, jotka käytännössä tätä tekevät.

Tässä on valumassa hyödyt kansainvälisille yhtiöille, ja siitä syystä koko ajan meidän demarien oma versio on ollut se, että kyllä, tarvitsemme suuremmat järjestäjät, suuremmat hartiat, mutta niin, että järjestäjä on julkinen ja tuottaja on pääosin julkinen, joka hyödyntää, niin kuin tälläkin hetkellä, kolmatta sektoria eli järjestöjä ja yksityisiä yrityksiä ostamalla niiden palveluita. Ja valinnanmahdollisuutta on mahdollisuus hyvin lisätä sillä keinolla, mikä meillä on nyt jo, palvelusetelimallella kehittämällä ja pilottien kanssa henkilökohtaisella budjetilla. Näin maltillisesti oltaisiin voitu edetä, jos oltaisiin haluttu, mutta nyt tämä hallitus ei halunnut, vaan halusi sekoittaa tähän kaiken muun, myöskin valtionhallinnon uudistuksen ja tämän valinnanvapauden ja tämän maakuntamallin, jotka ovat aivan tarpeettomia, jos me oltaisiin haluttu oikeasti tehdä sotea.

14.55 Harri Jaskari kok: Arvoisa herra puhemies! Olemme tekemässä aivan oikeaa korjausliikettä ennen tätä varsinaista lakia. Nythän tilanne on ollut vuosikausia se, että meillä on ollut tavoitteena tehdä aito valinnanvapaus perusterveydenhuollossa ja tietyillä osilla erikoissairaanhoidossa, mutta ei missään tapauksessa monopolirakennetta. Aikaisemmassa tilanteessahan näkökulma oli selkeästi julkinen monopoli, joka ei pystynyt tietyllä tavalla avaamaan, mihin kaikki ne veroeurot menevät, menevätkö ne mahdollisimman tehokkaasti. Nythän on tällainen tilanne, että julkinen puoli on yhdessä tiettyjen yksityisten, suurempien toimijoiden kanssa kenties pyrkimässä jatkamaan sitä ratkaisua, kun meidän tavoitteemme on se, että aidosti ihmiset pääsisivät valitsemaan ja sieltä kautta se valinta tulee, ja siinä on aika suuri ero. Sen takia tämä korjausliike on myöskin hyvä, mikä tässä on, eli päästään siihen aitoon valinnanvapauteen erityisesti perusterveydenhuollossa.

Nythän näytti aluksi, että opposition puolesta tätä lakiesitystä, mikä tänään on käsiteltyssä, kehutaan ja pidetään hyvänä muutoksena, mutta johtopäätökset lähtivätkin menemään väärään suuntaan.

Ensinnäkin tuli esityksenä, että nythän luodaan markkinoita suurille yrityksille. Ei, vaan ihmisille valinnanvapautta. Ei markkinoita suurille yrityksille, vaan eri toimijoille mahdol-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

lisuus toimia [Hälinää vasemmalla] ja ihmisille valinnanvapaus sitten valita näitten toimijoiden välillä.

Toinen ratkaisu. Puhuttiin, että nyt menee kustannustehokkuus aivan pieleen, jos ruveetaan tekemään näitä uudistuksia. Ei, vaan nythän on ollut se tilanne, että ei ole ollut läpinäkyvyyttä niissä kustannuksissa, ei ole pystytty tekemään vertailua siitä, miten paljon maksaa tällainen kustannus. Ei oikein ilman vertailua tätä pysty tekemään, ja se laatu ratkaisisi siinä.

Kolmantena te kritisoitte, että nythän tämä johtaa pitkiin ja kalliisiin hoitoketjuihin. Eivätkö kalliit ja pitkät hoitoketjut ole juuri nyt? Sen takiahan me tätä uudistusta olemme tekemässä, että näistä kalliista ja pitkistä hoitoketjuista päästäisiin eroon ja ihmiset saisivat mahdollisimman nopeasti palvelut esimerkiksi omaan terveydenhuoltoon.

Neljäntenä edustaja Salonen sanoi, että valinnanvapaus laajentaisi kenttää aivan kohtuuttomasti — siis toisi palveluja lähemmäksi ihmisiä. Siis toisi palveluja lähemmäksi ihmisiä, uudenlaisia terveydenhuoltopalveluja. Onko se teistäkin paha, että ne tulevat lähemmäksi ihmisiä?

Sitten vielä edustaja Arhinmäki sanoi, että "rahat veroparatiiseihin". Emmekö me juuri nyt ole tekemässä sitä lakiesitystä, jossa taseet läpivalaistaan, estetään nämä sisäiset korot, ne läpivalaistaan huomattavasti enempi kuin mitä normaalilla yrityksellä tehdään. Eikö se ole hyvä uudistus?

Nyt kun te kritisoitte tätä "hätäratkaisua", teidän mielestänne, niin sehän tehdään nykyisen lain puitteissa. Toivottavasti saadaan uusi laki mahdollisimman nopeasti täytäntöön, koska te kritisoitte nykyistä lakia. Tukekaa tätä uutta lakia ja sen saamista käytäntöön, ja saadaan parempi terveydenhuolto.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä myönnän edustaja Torviselle puheenvuoron, ja sen jälkeen käydään debatti.

14.59 Matti Torvinen sin: Arvoisa herra puhemies! Kollegat, täällä on käyty erittäin hyvä keskustelu aiheesta, ja itse jatkan asialinjalla siinä mielessä, että haluan antaa hieman armoa niille ihmisille siellä kunnissa, jotka ovat tämän päätöksen tehneet. Nyt siis käsittelemme lainmuutosta, jossa tuo irtisanomisraja pudotetaan 30 prosenttiin, ja käyn läpi suurten terveysjätien näkökulmaa tässä asiassa.

Suomalainen sosiaali- ja terveydenhuolto on ollut voimakkaassa muutosprosessissa. Tuo muutosprosessi on luonnollisesti myös yksityisten sosiaali- ja terveydenhuoltoalan yritysten mielenkiinnon kohteena. Tämä on luonut ilmapiirin, jossa yksityiset ja ulkomailta omistetut alan yritykset ovat lähestyneet kuntia, kuntayhtymiä ja johtavia poliitikkoja omien etujensa turvaamiseksi. Sopimusoikeuteen perehtyneet asianajotoimistot ovat luonnollisesti olleet terveysjätien taustalla luomassa kansainvälisille terveysyhtiöille mieluisia sopimusjärjestelmiä, ja he ovat hyvin perehtyneet tuohon lainsäädäntöön. Kuntien ja kuntayhtymien lakimiehet eivät ole kyenneet vastaamaan tähän asiantuntemukseen vaan ovat joutuneet altavastaajina myöntymään kunnille ja kuntalaisille epäedullisiin sopimusratkaisuihin.

Täällä on jo useita kertoja viitattu Meri-Lappiin ja Oulun Siikalatvaan. Tässä esimerkki on ollut terveysjätti Mehiläinen. Todellisuudessa Mehiläinen on vain yksi aggressiivisimmista voittoja keinolla millä hyvänsä tavoittelevista terveysjäteistä. Ymmärrän hyvin, että tämä hallitus aluksi määrittä yksityistämisen rajaksi 50 prosenttia. Se luotti liikaa monikan-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

sallisten terveysjättien moraaliin tässä kilpailumaailmassa. Ikävä kyllä nämä toimijat heittivät moraalin sijaan peliin häikäilemättömän voitontavoittelun. Nyt ollaan tilanteessa, jossa hallitus näiden häikäilemättömien toimien vuoksi joutuu rajoittamaan tiukemmin yksityistämisen piiriin siirtyviä palveluita. Tämä on erittäin järkevä ja ainoa oikea toimenpide. Nyt on sanottava: "Nyt riittää, monikansalliset terveysjätit."

Hallitus on valmistellut jättimäistä uudistusta harkitusti. Se vain ei ymmärtänyt, että terveydenhuoltoalan monikansalliset yritykset eivät Suomessa ole luottamuksen arvoisia. Nyt onneksi päästään väliin, ja pelurit joutuvat nyt asianajajien kanssa miettimään uusia kujeita ja ohjeita. Tosin luottamus on horjunut ja jopa mennyt.

Haluan ottaa tämmöisen uuden esimerkin: Kinnulan kunta alitti 50 prosentin rajan ostamalla 15 vuoden ajaksi sosiaali- ja terveyspalvelut Terveystalolta. Näin sopimukseen syntyi 1 prosentin raja. Onneksi tämä lakimuutos turvaa maakuntien toimintavapauden sosiaali- ja terveysalan huollon järjestämisessä. On myös järkevää rajoittaa rakennusinvestointeja — tuo 5 miljoonan raja. Tähän on hyvät käytännön syyt: Emme enää tarvitse massiivisia sairaalakiinteistöjä. Potilas ei ole enää kuukausia sairaalassa.

Toivoisin, että oppositio näkisi tässä asiassa sen, että kuntien päättäjät eivät ole tämän hallituksen sekoilun vuoksi — jos sitä sekoiluksi oppositio sanoo — tässä tilanteessa vaan sen takia, että suomalaiset terveydenhuoltoalan yritykset, joita työväenliike on aktiivisesti tukenut välillisesti edellisessä hallituksessa, ovat ottaneet moraalittoman asenteen ja pyrkivät rahastamaan suomalaista yhteiskuntaa. Nyt tämä hallitus sanoi, että tällainen peli ei vetele.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt alkaa debattivaihe, ja sen ensimmäisen puheenvuoron käyttää ministeri, 2 minuuttia.

15.03 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Kommentoin muutamia kysymyksiä, jotka selkeästi liittyvät tähän lakikokonaisuuteen.

Minustakin tilanne on hankala. On selvää, että hallituksen ratkaisu valmistella valinnanvapauslaki uudelleen, tehdä siitä parempi, johti lisäepävarmuuteen kentällä. Uskon, että moni meistä pystyy samaistumaan kuntapäättäjän huoleen, joka miettii lähipalvelujen turvaamista. Siksi halusin aiemmassa puheenvuorossani korostaa sitä, että kyllä hallituksen sote-maakuntauudistuksen ytimessä on lähipalvelujen turvaaminen, mutta korostin myös sitä, että tämän uudistuksen sisään kätkeytyy moni muukin yhteiskunnallinen rakenneuudistus, kuten vaikkapa digitalisaation ja terveysteknologian ja kehittyvän lääketieteen muutos, jonka varaan myös paljon näitä täällä peräänkuulutettuja säästöjä uudistuksessa on laskettu.

Arvoisa puhemies! Edustaja Paatero, viittasitte siihen, että hallitus teki ratkaisut erikoissairaaloiden välisestä työnjaosta erillisenä. Varmasti se on ratkaisu, jonka historia tulee arvioitsemaan, eikä se ole ollut helppo. Me tunnistamme tuon kivun, joka liittyy tehtävänjaon muutokseen. Samalla kuitenkin toteamme, että säästöt toteutettiin siten, että jokaisessa sairaalassa toiminnat ja siten edustaja Taljan peräänkuuluttama alue-elinvoima voi jatkua. Totean myös sen, että vaikeita päätökset olisivat olleet joka tapauksessa, myös jos ne olisi tehty alueellisesti, ja nyt alueilla on myös sopimisen varaa.

Edustaja Räsänen kyseli parlamentaarisen ryhmän perään. Sopii oikein hyvin, ja olenkin teitä koolle kutsunut. Useampi teistä vain ilmoitti, että seuraavaan kokoukseen ei pääse. Järjestelämme uutta aikaa, ja käymme siellä mielellämme läpi juuri näitä kipukohtia.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Peräänkuulutitte myös johtajuutta. Juuri siksi ministeriö halusi ottaa vahvaa kantaa Siikalatvan tilanteeseen nykyisin puitteissa myös osoittaakseen, että muiden kuntien ei ole ehkä järkevää vastaavia ratkaisuja suunnitella.

Mitä tulee yksityisen ja julkisen yhdenvertaiseen asemaan, valinnanvapauslaissa ne ovat velvoitteidensa osalta samalla viivalla asiakasmaksujen ja muiden käytänteiden osalta. Erikoissairaanhoidon leikkaustoiminnan osalta sille laaditaan vastaavat laatuksiteerit ja ne tuodaan asetuksen tasolla lakiin ensi kevään aikana.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt käymme debattiin. Vastauspuheenvuoro, ensimmäisenä edustaja Marin.

15.06 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä esitys, joka nyt on käsittelyssä, on tarpeellinen, mutta se syy, minkä takia se on tarpeellinen, on se, että hallituksen sote-kokonaisuus on niin sekava, että kunnat ja myös nyt sairaanhoitopiirit ovat ajautuneet näihin massiivisiin ulkoistuksiin. Kävin itse Länsi-Pohjan alueella edellisenä viikonloppuna ennen kuin tämä päätös ulkoistuksesta tehtiin, ja se on juuri näin, kuten edustaja Paatero totesi, että sote-uudistuksen sekava tilanne aiheuttaa epävarmuutta, epäluottamusta. Tämän lisäksi se päivystysasetus, joka taannoin säädettiin, on aiheuttanut tilanteen, että ihmiset aidosti pelkäävät lähipalveluiden, omien palveluidensa puolesta, ja sen takia nyt hätä kädessä etsitään sellaisia ratkaisuita, että palveluja saataisiin omalle alueelle turvattu. Eli kyllä kehottaisin hallitusta edelleen katsomaan peiliin ja löytämään sieltä niitä syitä ja toivottavasti myös ratkaisuita siihen, että sote saataisiin uudelleen rai-teillensa.

15.07 **Niilo Keränen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kunnat ja alueet tekevät kokonaisulkoistuksia, se on jossain määrin ymmärrettävää, halutaan turvata oman alueen ihmisten palvelut. Mutta toisaalta, jos jonkin kunnan tai alueen palvelut ynnä kustannukset betonoidaan vuosikausiksi, se on poissa muun maakunnan käytettävissä olevasta rahasta, varsinkin kun sote-uudistukseen on sisäänrakennettu tavoite 3 miljardin euron säästöistä. Se merkitsee väistämättä sitä, että tulevina vuosina valtiovalta joutuu vähentämään maakuntien rahoitusta. Siksi minulla onkin kysymys hallitukselle. Onko mahdollista lisätä maakuntalakiesitykseen sellaista maakuntia velvoittavaa kohtaa, joka takaa, että vähäväkisetkin alueet maakunnassa saavat äänensä kuuluviin? Ainakin tällaisella säännöksellä hälvennettäisiin kuntien nykyistä epävarmuutta.

15.08 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt huomaan, että ministeri häipyikin jonnekin. Olisin kysynyt häneltä, olisiko ollut hyvä pysyä hallitusohjelman alkuperäisessä tavoitteessa. Siinähan oli porrastettu malli, eli ensin olisi lähdetty integraatioon ja rakenneuudistukseen ja sen jälkeen katsottu rahoitusta ja valinnanvapautta. Nyt tässä on hirttäydytty keskustan ja kokoomuksen erimielisyyksiin siitä, että maakuntahallinto vai valinnanvapaus, ja kumpi tämän painin voittaa. Tämä on tietysti tosi huolestuttavaa, kun katsoo tätä alkuperäistä tarkoitusta. Hallitusohjelmassa lukee "terveyserojen kaventaminen" tarkoituksena, tässä on myös "kustannusten hallinta", mutta myös "ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden kannalta tärkeä palveluketjun saumaton kokonaisuus", ja "uudistuksen tavoitteena on vahvistaa perustason palveluita ja turvata ihmisten nopea hoitoon-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

pääsy". Nyt ovat nämä ihmiset jääneet vähän vähemmälle, ja tässä on nyt kuntaa ja poliitikkoja, mutta ikävää, että ministeri ei nyt ollut paikalla vastaamassa.

15.09 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on varmasti tässä tilanteessa tarpeellinen, mutta toisaalta, niin kuin täällä on todettu, se olisi ollut tarpeeton, jos asiantuntijalausuntoja uudistuksesta olisi ajoissa otettu huomioon ja muutettu suuntaa niiden mukaisesti. Nyt sote-uudistusta on ajettu eteenpäin kuin käärmettä pyssyyn, ja kunnat ja muut toimijat eivät tiedä, miten hyvän ja lähellä tuotetun hoidon käy, ja siksi lähdetään tekemään näitä hätäratkaisuja.

Värderade talman! Den här reparationsåtgärden är inte tillräcklig, utan nu är det skäl för regeringspartierna att lägga ner de ideologiska k äpphästarna och bereda en reform som är bra för alla finländare.

15.10 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä sote-uudistus tehdään siksi, että jokainen suomalainen ihminen saisi yhdenvertaisesti vaikuttavat, laadukkaat palvelut — kun puhutaan peruspalveluista, mahdollisimman läheltä, ja kun puhutaan sydänleikkauksesta, se voi olla vähän kauempana. On järkevää, että tehdään viisasta työnjakoa erikoispalveluissa.

Olen kovin järkyttynyt siitä, että oppositio ja erityisesti vasemmistoliitto täällä toteaa, että heidän mielestään suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa julkiset palvelut eivät kuulu kaikille. [Eero Heinäluoma: Ei kukaan niin ole sanonut!] Tämä uudistus tehdään juuri siksi, että verovaroin tuotetut palvelut olisivat jokaiselle. Te juuri kritisointte sitä, että kokoomus haluaa sairaanhoitajille — jotka aika usein nyt käyttävät esimerkiksi Helsingissä Kela-korvausta, pientä korvausta, joutuvat hakemaan yksityisiä palveluita, kun terveyskeskukset eivät toimi — me haluamme, että suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on sellainen, että jokainen saa verovaroin palvelut. Vasemmistoliitto oli tästä eri mieltä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuorot, ensiksi edustaja Rinne ja sitten edustaja Andersson.

15.11 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudella päästiin aika lähelle maalia: jäi pikkuisen ongelmaa siitä, miten nämä isommat kokonaisuudet rakennetaan, miten demokratia turvataan niissä. Ainoastaan yksi puolue koko viime vaalikauden vastusti tätä ja ajoi tämmöistä toisenlaista mallia, markkinamallia, joka nyt on johtanut määräävään asemaan tässä hallituksen mallissa. Maakuntamalli keskustalle ja markkinamalli kokoomukselle on ollut se muutos, mikä tähän valmisteluun on tapahtunut, ja se on johtanut tämän uudistuksen niistä alkuperäistavoitteista täysin väärään suuntaan. [Harri Jaskari: Ihmismalli!]

Minä olen miettinyt useaan otteeseen, miten näitä hallituksen sote-tavoitteita, niitä alkuperäisiä voisi edistää, tukea, auttaa, mutta olen tullut siihen lopputulokseen, että tälle hallituksen mallille pitää vain sanoa "ei": Ei käy tämmöinen markkinamallistaminen, markkinointien ja yritysten voittojen rakentaminen verorahojen varaan. Se ei vain käy, yksinkertaisesti. Pitää ottaa järkevä tapa, jossa julkinen sektori [Puhemies koputtaa] järjestää ja päätuottaja ja jossa yksityinen sektori ja kolmas sektori tukevat tätä. Tämä on se oikea malli viedä eteenpäin tätä.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

15.12 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän suorastaan tärkeänä edustaja Sarkomaan tapaa käydä tätä sote-keskustelua puhumalla täällä täysistuntosalissa täysin omiaan muiden puolueiden kannoista ja linjauksista.

Mikäli tavoitteena olisi aidosti parantaa hoidon saavutettavuutta pienituloisten suomalaisten näkökulmasta, on ennen kaikkea kolme asiaa, jotka ovat keskeisiä:

Ensimmäinen olisi Pohjoismaiden korkeimpien asiakasmaksujen alentaminen merkittävästi nykyisestäään. Me olemme Suomessa nyt tilanteessa, jossa 400 000 sosiaali- ja terveydenhuollon maksua menee ulosottoon, niin kuin viime vuonna tehtiin.

Toiseksi, keskeistä olisi ohjata lisää resursseja terveyskeskuksiin, julkiselle puolelle, jotta saadaan jonot lyhenemään.

Kolmanneksi, moniongelmaisten pienituloisten näkökulmasta integraation toteuttaminen on aivan keskeistä, jotta hoitoon pääsy helpottuu erityisesti silloin, kun on tarvetta käyttää monenlaista palvelua ja monenlaisten asiantuntijoiden apua.

Teidän esityksenne johtaa siihen, että kustannukset nousevat tämän markkinaehtoistamisen takia ja sen takia, [Puhemies koputtaa] että hyvätuloisten omavastuut alenevat. Miten käy pienituloisten, kun kustannukset nousevat... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

15.13 **Martti Talja kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Meri-Lapin tilanne osoittaa sitä, että yksityinen haluaa vallata nurkkaa erikoissairaanhoidosta, mikä on nimenomaan kokonaisuudessaan päivystyksen ylläpitämiseksi äärimmäisen hankalaa. Kysyisin nyt: Voiko, itse asiassa Meri-Lapissa, yksityinen palveluntuottaja huolehtia päivystyksestä laisinkaan? Kuka vastaa komplikaatioiden hoidosta, kun siellä leikataan ja niin edelleen tai hoidetaan konservatiivisesti? Ja miten käy henkilökunnalle?

Itse asiassa sopimuksessa todetaan, että henkilökunta siirtyy vanhana työntekijänä tämän sopimuskauden ajan. Sen jälkeen työnantajalla on aika lailla yksipuolinen määräämisoikeus siihen, noudatetaanko uutta sopimusta, jossa saattaa perushoitajien ja lähihoitajien palkkataso laskea 9 prosenttia EVAn tutkimuksen mukaan.

Nyt hallituksen tulee pikaisesti määritellä kuntien omistuksessa olevien tilojen kohtalo, miten niitä tullaan käyttämään, minkälaisessa kompensaatiossa niitä turvataan, [Puhemies koputtaa] jotta omistus ja tasearvo säilyisivät.

15.14 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän ministerin kiireet, mutta olisi toki ollut todella hyvä, jos hän olisi pystynyt olemaan tämän debatin loppuun saakka, sillä kyllä tästä sote-uudistuksesta on nyt aika suuri hätä tässäkin salissa, että millä tavalla tämä saadaan oikeasti maaliin. En usko, että tässä salissa on ketään, joka toivoisi sote-uudistuksen kariutuvan, sillä kyllähän uudistus on välttämätön. Nykyrakenteilla ei pystytä väestön ikääntyessä turvaamaan palveluja tulevaisuudessa kaikille tasavertaisella tavalla.

Täytyy sanoa, että suren kyllä tavattomasti niiden alkuperäisten tavoitteiden osalta, jotka muun muassa viime kaudella rakennettuun sote-malliin esitettiin ja jotka myös nykyinen hallitus on todennut tarpeellisiksi, [Puhemies koputtaa] että me emme ole pystyneet sitä mallia viemään. Silloin oli tämä viiden sote-alueen malli, ei ollut tätä maakuntamallia eikä markkinamallia... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

15.16 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen markkinamallisen sote-uudistuksen vaikutukset ovat kyllä äärettömän huolestuttavat. Kun me katsomme hallitusohjelman kirjauksia, niin oikeastaan tämän kahden vuoden ajan isot, monikansalliset yritykset ovat koko ajan vallanneet markkinoita yhtä enemmän. Tämä on oikeastaan hallituksen signaali ollut siinä suhteessa, että on avattu ja avataan markkinoita miljardikaupalla. Jos mietitään: Vakuutusyhtiöt perustavat omaa sairaalatoimintaa. Jos me katsomme vanhusten asumispalveluita, esimerkiksi omassa maakunnassani Pirkanmaalla, niin isot, monikansalliset hoivayritykset saavat koko ajan kokonaisulkoistuksia kaikista pienimmistä maakunnan kunnista, joissa heille luvataan, että lähipalvelut pidetään ja he huolehtivat alueen vanhusten asumispalveluista. Että kyllä jonkinäköistä rajoitusta tarvitaan, ja tämä Länsi-Pohjan esimerkki on vain jäävuoren huippu [Puhemies koputtaa] tästä kehityksestä, jonka te olette antaneet jatkua ja jatkua edelleen.

15.17 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hevonen on päässyt nyt jo niin pahasti laukalle, että sen kiinni saaminen on todella vaikeata. Viime heinäkuun alussa, viisi kuukautta sitten, kun hallitus päätti vuoden lisäajasta tälle valmistelulle — mikä sinänsä monen asian osalta oli tarpeen — samalla olisi pitänyt lyödä länget kaulaan, ettei tällaista tilannetta olisi päässyt syntymään kuin Länsi-Pohjassakin tapahtui. Silloin jo tiedettiin, että suunnilleen jokaisen kunnanjohtajan pöydällä oli jonkun ison terveysyhtiön tarjous, houkutteleva tarjous niin kuin tiedämme, minkälaisia ne olivat. Ja lisäksi sitten näitä pieniä alan yrityksiä nämä isot ostavat koko ajan. Eli tämä kehitys oli täysin tiedossa, ja hallitus pani kädet taskuun ja odotti, ja nyt vasta jouluruuhkassa tulee edes tämä laki, joka tarvitaan toki pikaisesti.

15.18 **Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on sanottu, että tässä Meri-Lapin tapauksessa olisi kysymys jostakin markkinatalouden ongelmista, mutta minun mielestäni siellä on kysymys nimenomaan siitä, että siellä koettiin, että heiltä vietään erikoissairaanhoido ja että perusterveydenhuolto osittain vähenee. Elikkä ongelma on siinä, että olisivat kauempana olleet nämä palvelut myöhemmin. Minä ymmärrän itse kainuulaisena — siellä varmasti olisi tapahtunut samantyyppistä liikehdintää, jos siellä olisi keskussairaala esimerkiksi uhattu jollakin tavalla vielä amputoida siitä, mitä se tällä hetkellä on. Sieltä lähtee se tarve. [Vasemmalta: Juuri näin!] Elikkä nyt täytyy ymmärtää se, että ei tässä mikään markkina ole se, joka tarjoaa niitä, vaan siellä on imua olemassa paikallisesti.

Jos ajatellaan tätä ulkoistamista, josta tässä on kysymys, niin siinä on kunta tai maakunta myös mukana ja siellä on tietoa olemassa. [Puhemies koputtaa] Esimerkiksi Puolangan kunta on pystynyt hankkimaan samat terveyspalvelut kuin muut kainuulaiset kunnat parikymmentä prosenttia halvemmalla, [Puhemies koputtaa] kun yksityinen ne hoitaa, ja... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

15.19 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä rajoituslakikeskustelussa on varsin usein viitattu myös kotiseutuuni Kemin—Tornion alueelle ja Meri-Lapin tilanteeseen, ajattelin, että voin muutamalla sanalla kommentoida myös sitä, vaikka se ei nyt kyllä suoranaisesti liity tähän lakiin. Jos tämä laki tulee vuodenvaihteessa voimaan, niin sehän ei tule enää hidastamaan sitä, mitä Meri-Lapissa valtuustot ovat päättäneet. Siellä valtuustojen päätökset totta kai etenevät omassa prosessissaan. Toki sitten

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Lapin sisällä varmasti kannattaa käydä neuvotteluja ja miettiä, miten tilanteesta voitaisiin päästä ulos. Mutta ratkaisukin on olemassa valtiovallalla. Se voisi olla sen kaltainen, että kun terveydenhuoltolaki joka tapauksessa tulee keväällä päivitettäväksi, niin siinä jokaisen keskussairaalan täytyy toiminnot turvata perus- ja erikoissairaanhoidon osalta. Ei kai ole ollut missään vaiheessa tarkoitus, että yksikään keskussairaala Suomessa heikkenisi tai katoaisi kartalta. Eli tämä asia pystytään hoitamaan valtion toimesta, jos halua on.

15.20 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Tämä laki on todella tarpeellinen, mutta kuten sanottu, tämä on kyllä nyt hätäjarrua, mutta hyvä, että se edes tässä kohtaa on otettu käyttöön. Tietysti kysymys kuuluu: miksi tähän tilanteeseen on jouduttu? Ja kyllä tässä on varmasti jokaisen katsottava peiliin, niin kuin tuli eteen, koska me yhdessä jaamme nämä sote-uudistuksen tavoitteet ja näemme sen tarpeen, mutta valitettavasti jokainen on halunnut tuoda aina uudistukseen omat sivuagendansa, ja tällä kertaa ne ovat tämä maakuntahallinto ja laaja valinnanvapaus, ja sen takia tätä sotea ei ole vielä lääkään saatu valmiiksi.

Hätä ja paniikki kuntakentällä on kyllä suuri. Siellä on huoli lähipalveluista. Toisaalta monet kunnat ovat taloudellisesti heikossa tilanteessa, ja houkuttelevat tarjoukset kyllä kiinnostavat kuntia. Eivätkä ne koske vain pelkästään palvelujen myyntiä, sillä nythän nämä suuryritykset siellä ovat myös heikkokuntoisia kiinteistöjä ostamassa, [Puhemies koputtaa] ja käytännössä ne haluavat ostaa markkinaosuus.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edelliseen, edustaja Lohi.

15.21 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mikkonen tässä totesi, että eri puolueet ovat halunneet tuoda sivuagendoja, ja viittasi maakuntahallintoon. Haluaisin todeta, että viime vaalikaudella, kun perustuslakivaliokunta antoi kaksikin lausuntoa silloisista sote-uudistuksista, se totesi nimenomaan, että paras tapa kansanvallan kannalta ja monessakin mielessä on järjestää nämä sosiaali- ja terveyspalvelut maakunnallisella mallilla. Ei tämä ole mikään sivuagenda, vaan tämä on nimenomaan se malli, jota on suositeltu ja josta poikkeavaan malliin perustuivat nämä aikaisemmat yritykset, jotka sitten kaatuivat.

Se on kuitenkin tunnustettava, että huoli tuolla maakunnissa, paikallisilla tasoilla, on aito ja aiheellinenkin siitä, että palvelut säilyvät, ja sen takia siellä ollaan tehty ratkaisuja, jotka eivät välttämättä kokonaisuuden kannalta ole parhaita mahdollisia. Nyt pitääkin luoda täältä, tästä talosta ja tästä salista, sellainen näkymä, että yhdessä annamme viestin, että tämä uudistus viedään maaliin ja se malli on nimenomaan maakuntamalli.

15.22 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus siis hätäjarruttaa, mutta tuntuu siltä, että tämä hätäjarrutus tapahtuu vuoristoisella tiellä jäisissä olosuhteissa. Tämä hallituksen sote-bussi on kyllä hyvää vauhtia suistumassa tieltä kokonaan pois.

Meille on käynyt tähän mennessä ilmi, että ei ole mitään takeita, että tämä laki riittää lopettamaan nämä ulkoistukset. Tähänhän sisältyy jo valmis porsaanreikä, joka on tämä 30 prosentin omistusosuus, jota ryhdytään seuraavaksi käyttämään, niin kuin yksityiset terveysyritykset ovat jo sanoneet. [Sari Sarkomaan välihuuto] Ja samaan aikaan maakunnissa

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

lisääntyy epävarmuus, kuka joutuu maksumieheksi, kun näitä taloudellisesti järjestömiä 15 vuoden sopimuksia tehdään ja sinne tulee valtaiset sakot mukaan. Pahaa pelkään, että tämä ei enää ole hallituksen käsissä.

15.23 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin kahteen asiaan kommentoinut.

Tässä edustaja Nurminen sanoi, että tuodaan markkinamallia tänne Suomeen ja Pirkanmaalle. Sattumoisin Pirkanmaalla oli valinnanvapauskokeilu, jossa osa terveysasemista oli valinnanvapauden piirissä, osa ei. Ero oli aika huikea niitten välillä palvelutasossa. Keskimäärin niissä, jotka eivät olleet siinä valinnanvapauskokeilussa, oli noin 30 päivää, että pääsi lääkärille — toisessa oli kaksi päivää. Olisiko järkevää miettiä, että tällainen valinnanvapaus voisi olla jopa hyödyllinen ja positiivinen asia?

Ja toinen edustaja Anderssonille: Teidän väitteenne on siis se, että nyt ne pienituloiset, keskituloiset, kaikki suomalaiset, jotka näkevät, että tässä julkisessa terveydenhuollossa vaikkapa kestää lääkärille pääsy 30 päivää, ja sen seurauksena menevät sinne yksityisille, että saisivat palvelun nopeasti — te sanotte nyt näin — eivät suunnilleen olisi [Puhemies koputtaa] oikeutettuja saamaan vähän edullisemmin parempia palveluita. Te sanotte, että se on törkeää...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Jaskari, nyt siirtyy edustaja Tolppaselle.

...vaikka he maksavat verojakin.

15.24 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä nyt sitten haluaisin tietää, kahden päivän sisällä kun pääsee lääkäriin, mitä se maksaa ja kuka sen maksaa. Se on hyvä, että lääkäriin pääsee silloin, kun sitä tarvitsee ja pitää päästä heti, mutta se on vuorevarma asia, että se maksaa ja se tulee nostamaan perusterveydenhuollon hintaa. [Harri Jaskari: Siis eivät lääkärit ole syypäitä siihen!] Ihmiset eivät pääse sen takia, että rahat eivät riitä.

Sen lisäksi haluaisin esittää yhden kysymyksen, josta ihmettelen, että sitä tässä yhteydessä ei ole vielä yhtään kertaa käsitelty: Millä tavalla tässä uudistuksessa tullaan hoitamaan suomalaisten hampaat? Kuka hoitaa koululaisten hampaat? Kuka hoitaa vanhusten hampaat? Kuka hoitaa köyhien hampaat? [Sari Sarkomaa: Se lukee lakiesityksessä!] Kela niitä ei hoida. Hammaslääkärit hoitavat, mutta kuka maksaa? Myöskin senhän pitäisi liittyä tähän samaan asiaan. Se on myöskin sellainen asia, jollei sitä hoideta tässä yhteydessä, että se tarkoittaa, että me palaamme 50-luvulle ja saamme hammasmädn ja muut vastaavat suun taudit jokaiselle riasaksi. Tätäkö te tahdotte?

15.25 Juha Rehula kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Gallupkannukseltaan suurimman oppositiopuolueen puheenjohtaja sanoo, suora lainaus: "Sille pitää sanoa 'ei'." Samalla kyseinen henkilö tässä salissa sanoo, että tämä epävarmuuden aika jatkuu, ja se kiihtyvällä vauhdilla tapahtuva perustason palvelujen rapautumiskehitys saa siis jatkoa. [Sari Sarkomaa väliliuku] Ihmiset jonottavat, ihmiset odottavat, ihmiset maksavat.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Edustaja Heinäluoma kysyi, kuka on maksumies siinä tilanteessa, että tehdään 15 vuoden sopimus ja valinnanvapauslainsäädäntö tulee voimaan. Kyllä se on se kunta ja kuntayhtymä, joka maksaa, viime kädessä. Ihmisellä on valinnanvapaus.

Ja sitten loppuun on pakko sanoa erääseen puheenvuoroon kommentti: Kyllähän tällä hetkellä on käynnissä puhdas markkinoiden osto häikäilemättömällä tavalla. [Antti Rinne: Kyllä!] Ne sopimukset, joita tällä hetkellä kunnat tekevät [Puhemies koputtaa] näitten kimalaisten ja pörriäisten kanssa: huh huh.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä debattivaiheessa tämän sovitun aikaikkunan puitteissa vielä vastauspuheenvuorot edustajille Andersson, Rinne ja Sarkomaa, ja sitten aika on täynnä.

15.27 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kertaan nyt vielä kerran kokoomuksen edustajille sen, miksi tätä uudistusta ei tehdä pienituloisten potilaiden ja asiakkaiden ehdoilla. Kuten sanoin, hoidon saavutettavuuden parantamisen näkökulmasta on kolme keskeistä asiaa, mitkä pitää ratkaista. Ensimmäinen on Suomen liian korkeat asiakasmaksut, toinen on liian pitkät jonot julkisiin terveyskeskuksiin, ja kolmas on puuttuva integraatio niin sosiaalihuollon ja terveydenhuollon kuin erikoistason ja perustason välillä.

Miksi tämä uudistus ei tuo ratkaisua näihin ongelmiin? Sen takia, että asiantuntija-arvioiden mukaan kustannukset saattavat kasvaa 3 miljardia. Siis useita miljardeja — ja kun maakunnille ei anneta verotusoikeutta, ei heille jää mitään muuta mahdollisuutta kuin karsia palveluita tai korottaa asiakasmaksuja. Riippumatta siitä, miten käy, tämä on selkeä heikennys suomalaisten pienituloisten näkökulmasta. Kolmantena tekijänä tämä uudistus vähentää integraatiota nykyisestä, ei paranna sitä, mikä tarkoittaa, että minkäänlaisia [Puhemies koputtaa] järkeviä kustannussäästöjä ei tulla saamaan aikaiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No niin, ja nyt 10 sekunnilla ylittyi. Edustaja Rinne, teillä vastauspuheenvuoro.

15.28 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useat asiantuntijat ovat todenneet, että tämän uudistuksen kustannukset avaavat markkinoita yksityisille yrityksille vajaan 10 miljardin euron edestä. Useat, lähes kaikki, asiantuntijat ovat todenneet, että tämän hallituksen esityksen mallin mukaisesti nostetaan, ei leikata, tulevia kustannuksia, niin kuin oli tarkoitus tehdä 1,5—4 miljardilla. Tämä kaikki tulee johtamaan... Saattaa olla, että alkuvaiheessa käy niin kuin täällä edustaja Jaskari totesi, että jossakin palveluitten saatavuus paranee hetkeksi aikaa, mutta lopputulos tästä hallituksen mallista tulee olemaan se, että tämä homma tulee niin kalliiksi, että joudutaan leikkaamaan palveluista, joudutaan nostamaan asiakaspalvelumaksuja, ja se tulee lisäämään suomalaisessa yhteiskunnassa merkittävästi eriarvoisuutta. Hallituksen malli lisää eriarvoisuutta, ja sen takia sille mallille pitää sanoa ”ei”. Mutta pitää viedä sote-uudistusta eteenpäin tavalla, jossa julkinen sektori järjestää ja pääasiallisesti tuottaa palvelut [Puhemies koputtaa] kolmannen sektorin ja yksityisen sektorin tuella.

15.29 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyinen lainsäädäntö on mahdollistanut sen, että yksityiset yritykset voivat toimia vastoin sitä, minkä jul-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

kinen valta näkisi parhaaksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden suhteen. Siksi tämä uudistus tehdään. [Kristiina Salosen välihuuto] Jatkossa on leveämmät hartiat, maakunta vastaa erikoissairaanhoidosta, perusterveydenhuollosta, sosiaalipalveluista, maakunnalla on rahat. Maakunta tekee ne hoitoketjut, joilla integroidaan eli tehdään ne hyvät hoitopolut, se on merkittävä uudistus. [Li Anderssonin välihuuto]

Se, mitä edustaja Andersson totesitte, ei pidä paikkaansa. Tässä laissa on merkittävät pykälät, joilla ne hoitopolut saadaan kuntoon, ettei ihmisiä pallotella. [Antti Rinne: Sairaanhoidajat ja lääkärit ovat eri mieltä!] Jos yksityinen tuottaa palveluita ja saa julkista rahaa, sen täytyy noudattaa samoja pykäläitä kuin julkisen tuottajan, [Puhemies koputtaa] eli markkinat laitetaan tällä tavalla näppeihin.

Paljon tässä esityksessä on vielä tehtävää, ettei synny oligopoleja, niitä me emme halua. Toivon, että ministeri Saarikko tekee kaikkensa, että henkilöstö pääsee tämän uudistuksen toimeenpanoon. Siinä on alueilla selkeitä puutteita. [Puhemies koputtaa] Uudistuksen vaikutukset ratkaistaan toimeenpanossa, ja siinä pitää olla henkilöstön nykyistä vahvemmin mukana.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelu keskeytetään. Keskustelua jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 15.30.

Keskustelua jatkettiin kello 21.41.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt jatketaan aiemmin tässä istunnossa keskeytetyn asiakohdan 2 käsittelyä.

21.41 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa puhemies! Päivällä aikaisemmin käsitelimme siis niin sanottua rajoituslain tiukennusta, joka liittyy sosiaali- ja terveystalouden palveluiden nivelvaiheeseen ja siihen muutokseen, kun uudistus nyt etenee. Vaikka tuohon itse rajoituslakiin ei niin paljon olisikaan tässä vaiheessa sanottavaa — se lakimuutoshan on erittäin tekninen, ainoastaan kaksi pykälää kaiken kaikkiaan kuuluu siihen lakiin, edelliseen kuului kuusi, ja suurin asia tietenkin on se, että kuntien kokonaisulkoistuksissa se ulkoistamisraja tippuu 50 prosentista 30:een — niin kuitenkin kun tuossa keskustelun aikana jopa ministeri omassa esittelypuheenvuorossaan otti esille oman kotiseutuni Kemin—Tornion alueen, Meri-Lapiksikin kutsutun Lapin kulman, ja siellä äskettäin tapahtuneen valtuustojen yhteispäätöksen perustaa yhteisyritys Länsi-Pohjan keskussairaalaan, niin koen, että alueen kansanedustajana minulla on oikeus ja velvollisuus kertoa vähän siitä, miltä tilanne näyttää tuon seutukunnan ja Lapin kannalta.

Arvoisa puhemies! Kaikki kuntapäätäjät haluavat tietenkin puolustaa oman kotiseutunsa palveluita. Ja niinhän oikeastaan mekin tässä salissa teemme, haluamme puolustaa oman kotimaakuntamme, vaalipiirimme palveluita ja ajaa niitä asioita, jotka meidän ryhmillemme, poliittisille puolueille ovat tärkeitä.

Yhteisymmärrys on varmasti siitä, että sosiaali- ja terveystalouden palveluiden uudistus täytyy tehdä. Jos se olisi helppo, se olisi varmasti tehty jo aikaa sitten. Ja itse asiassa tämä keskus-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

tahallitus on kaikista pisimmällä tuossa sote-uudistuksessa, tällä kertaa pidemmällä kuin kukaan muu aikaisemmin. Kokonaisuuteen kuuluu yli 40 lakia, ja vain yhdessä niistä on ongelmia, joidenka takia sitten koko uudistus on viivästynyt, ja se liittyy valinnanvapauteen. Olen kuitenkin vakuuttunut ja varma, että hallituskin vielä ennen vuodenvaihdetta, toivon mukaan, pääsee yhteisymmärrykseen myös siitä valinnanvapaudesta. On kuitenkin kestänyt se tilanne, että niin kauan kuin ei sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistusta saada tehtyä pitkäjänteisesti, terveyserot Suomessa jatkavat kasvuaan ja palvelut keskittyvät, harvaan asutuilla alueilla ne menevät kauemmas ja toisaalta siellä, missä on paljon ihmisiä ja paljon palveluita, kyllä saattavat jonotkin olla varsin suuria eikä palveluiden ääreen siltikään pääse.

Valitettavasti tässä keskustelussa, arvoisa puhemies, menee sitten kuitenkin sekaisin sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus sekä hallituksen säästöt, joista sovittiin hallitusneuvotteluissa lähes kolme vuotta sitten. Näillähän ei ole varsinaisesti mitään tekemistä toistensa kanssa, vaan hallituksen säästöt liittyvät talouden tasapainottamiseen ja siihen sopimukseen, mikä puolueiden kanssa tehtiin. Ja nythän talouden käänne on tapahtunut, joten sikäli talouspolitiikan linja on varmasti ollut oikeasuuntainen, kun työllisyys paranee.

Suurin yksittäinen säästö kohdistettiin kuitenkin erikoissairaanhoidon, 350 miljoonaa, ja erittäin surullinen olen siitä, että sosiaali- ja terveysministeriö päätti tuon säästön saadakseen aika rankalla kädellä keskittää erilaisia toimintoja sen sijaan, että olisi mietitty, miten niiden olemassa olevien palveluiden ja palvelurakenteiden sisällä voidaan tehdä tehostamista ja säästöjä. Jos ajatellaan vaikkapa omaa kotimaakuntaani Lappia, jossa on kaksi keskussairaala, niin yksistään sillä, että näiden keskussairaaloiden erikoissairaanhoidon hoitajaksot yhdenmukaistettaisiin, saataisiin 12 miljoonan euron säästö. Sen sijaan se säästö, mikä valtiovalta on lahjoitettu vaikkapa Lapin maakunnalle, on 16 miljoonaa euroa. Elikkä ei suinkaan tarvitse lakkauttaa joitakin osastoja tai puhumattakaan viedä erikoissairaanhoidon kauemmas, vaan me voimme ainoastaan parhailla käytänteillä päästä jo hyvin lähelle niitä säästötoiveita ja tavoitteita, mitkä on asetettu. En tiedä sitten, eikö tämä ole vakuuttanut valtiovarainministeriön virkamieskuntaa, joka tuntuu välillä kyllä olevan varsin suuressa asemassa, kun puhutaan oikeastaan minkä tahansa hallinnonalan säästöistä.

Olisi kuitenkin tärkeää, että nyt keväällä, kun terveydenhuoltolaki uudistetaan, hallitus ja valtiovalta antaisi selkeän signaalin tällaisista kahden keskussairaalan maakunnista, kuten vaikkapa Lappi tai Etelä-Savo — jotka ovat poikkeuksellisia, kun kaikilla muilla maakunnilla on ainoastaan yksi keskussairaala — ja että siinä yhteydessä kaikki keskussairaalat jatkavat aivan normaalisti perus- ja erikoissairaanhoidon päivystävinä yksikköinä. Tästä on ollut ihmeellisesti epäselvyyttä, mutta ei minun käsittääkseni siitä pitäisi olla epäselvyyttä. Se täytyy olla keskustan ja hallituksen linja, että jokainen keskussairaala jatkaa, ja silloin se kyllä veisi pelkoa pois näiltä alueilta, joilla on pelätty erikoissairaanhoidon karkaamista kauemmaksi. Elikkä halutessaan, jos hallitus on huolissaan vaikkapa tästä Mehiläisen yhteisyrityksestä, hallituksella olisi kyllä mahdollisuus ja keinot se estää sillä, että jos tässä vaiheessa, kun maakunnan sisällä Lapissa jälleen neuvotellaan, hallitus ilmoittaisi tulevansa tämänkaltaista terveydenhuoltolain muutosta.

21.47 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Kyllä tämä venyvä ja paukkuva sote-uudistus on vielä tässä muuttuneessakin versiossaan vaikeuksissa. Sellaisia viestejä kuuluu kautta maan, että käsitykset nyt tällä uudellakin lausuntokierroksella tästä uudistuksesta ovat hy-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

vin ristiriitaisia eivätkä asiantuntijatkaan tunnu ymmärtävän, mistä näissä muutoksissa oikeastaan puhutaan. Ymmärrän hyvin sote- ja kuntapäätäjien epävarmuuden näiden käsittelemättömien uudistusten edessä, ja se, että siellä on erilaisia Mehiläisiä ja muita pörriäisiä pyörimässä, on vain reaktiota siihen, että hallitus aiheuttaa epävarmuutta näillä toimillaan ja tällä vatuloinnillaan ympäri tätä maata tärkeissä sote-palveluissa.

Nyt taas oltaisiin vuodeksi lisää jäädyttämässä kehitystä sotessa. Hiipii väistämättä mieleen ajatus ja kysymys siitä, mitä sitten tehdään, jos tämäkin korttitalo vielä kaatuu.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 181/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

15.31 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnassa olemme viime kuukausina ja koko tänä aikana, kun olen muutaman vuoden perustuslakivaliokunnassa ollut, käsitelleet usein henkilötietoja ja erilaisia rekistereitä. Näissä keskusteluissa on tullut esille, että meillä on satoja säännöksiä tietosuojasta ja salassapidosta, joita viranomaisissa joudutaan käsittelemään päivittäin, ja ne lyövät usein toisiaan kasvoille ja se ongelma on todellinen. Jotenkin toivoisi, että meillä käytäisiin keskitetysti läpi, kuinka paljon meillä on erilaisia ristiin meneviä säädöksiä.

Tässä käsiteltävänä olevassa asiassa ei muuteta sinänsä sisältöä, mutta tämä aihe tuli minulle tässä mieleen ja tämä on hyvä kohta palauttaa tätä ongelmatiikkaa keskusteluun. Tulee mieleen esimerkiksi potilastiedot ja holhoustoimilaki ja niiden ristiriita. Olen niitä vuosia maistraatin lakimiehenä soveltanut. Holhoustoimilain mukaan edunvalvojan tehtävä on huolehtia siitä, että päämies elikkä tämä edunvalvottava saa riittävän hoidon ja huolenpidon, mutta siihen perusmuotoiseen tehtävään ei kuulu esimerkiksi se, että hän voisi antaa suostumuksen päämiehensä potilastietojen luovuttamiseen eteenpäin. Se aiheutti monesti ongelmallisia tilanteita ja piti tuomioistuimesta sitten hakea erillismääräyksiä. Siellä on myöskin salassapitosäännöksiä, ja välillä ei tiedä, mitä pykälää pitäisi soveltaa, ja viranomaiset ovat sairaaloissa, terveydenhoitoyksiköissä monesti ihmeissään.

Toivoisin enemmän keskustelua sellaisesta, että siellä viranomaisissa menee paljon aikaa tämän tyyppisten asioiden miettimiseen ja olisi ehkä syytä meidän perata tämä lainsäädäntö läpi niin, että saataisiin joku yleislaki ja keskitettyä näitä. Se on todellinen ongelma viranomaisissa, ja siihen menee paljon aikaa, ja ihmiset myös sitten välillä valittavat tai

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

kantelevat niistä päätöksistä, ja se vie taas luotettavuutta viranomaisilta, ajatellaan, että siellä ei osata, vaikka kysymys on enemmän ristiriitaisista laeista.

15.33 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä käsitellään käytöstä poistuvaa Poliisiasiain tietojärjestelmä Patjaa, joka tällä hetkellä sisältää useita osarekistereitä, joita poliisi joutuu käytännössä käymään läpi esimerkiksi tarkistaessaan henkilötietoja, ja tämä on ollut aika työläs poliisin kannalta. Se vie paljon aikaa. Tämän korvaava Viranomaistietojärjestelmä Vitjahan oli tarkoitus ottaa käyttöön jo vuonna 2014, mutta valitettavasti nämä tietojärjestelmä uudistukset ovat käytännössä niin monimutkaisia, että tätä ei ole pystytty vieläkään viemään, ja nyt sen on tarkoitus vuoden 2018 alusta tulla käyttöön. Tähän liittyen näiden tietojen poistaminen tästä Poliisiasiain tietojärjestelmästä vaatii tällaisen teknisen muutoksen, koska tässä on tapahtunut tämä viivästyminen. Sen takia pidän tätä esitystä kannatettavana. Tämä on todellakin luonteeltaan hyvin tekninen mutta liittyy tärkeään viranomaisten tietojärjestelmäkokonaisuuteen, ja toivon nyt todella, että se saadaan sitten vuoden 2018 alusta hyvin toimivana käyttöön.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 163/2017 vp

Valiokunnan mietintö StVM 18/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 18/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

15.35 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tästä hallituksen esityksestä on sosiaali- ja terveysvaliokunta antanut mielestäni erittäin hyvän mietinnön, jossa se muun muassa toteaa: "Valiokunnan näkemyksen mukaan on hyvä, että ehdotetulla korotuksella voidaan osittain kompensoida tuloverotuksessa väliaikaisesti voimassa olleen lapsivähennyksen poistumista ja lieventää poistumisen negatiivista vaikutusta käytettävissä oleviin tuloihin yhden vanhemman perheissä."

Kieltämättä, vaikka pidänkin tätä hallituksen esitystä erittäin hyvänä ja, kuten sanoin, myös tätä mietintöä hyvänä, mieleeni tulee väistämättä se, että kun valtiontaloutta on jouduttu nyt kahdenkin vaalikauden aikana, voi sanoa, tasapainottamaan säästötoimenpiteillä, jotka ovat kohdistuneet valitettavasti myös lapsiperheisiin ja osittain — onneksi ei kovin paljon, mutta osittain — myös lapsilisään, niin haluaisin katseeni tavallaan luoda tulevaan, siihen tilanteeseen, että kun nyt on näköpiirissä, että muun muassa Sipilän hallituksen toimien ansiosta meidän valtiontaloudenkin tilanne on kääntynyt parempaan suuntaan, niin kun pääsemme siihen tilanteeseen, jossa meidän valtiontalous on ylijäämäinen, niin

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

että me pääsemme tästä velkaantumisesta eroon, siinä tilanteessa meidän kyllä pitäisi kyetä parantamaan lapsiperheiden asemaa myös taloudellisesti ja korjata myös lapsilisää muiltakin osin kuin pelkästään tältä osin, mitä tässä ollaan tekemässä. On nimittäin erittäin huolestuttavaa, että alkaa olla jo viestejä, että Virossakin mennään kohta lapsilisissä Suomen ohi, ja kun vertaamme naapurimaihin tai Saksaan, niin tilanne siellä on aivan erilainen. Meillä on samaan aikaan syntyvyys historian pienintä täällä Suomessa, ja tähänkin asiaan varmasti meillä olisi hyvä kiinnittää huomiota. Kun ikäluokat pienenevät, niin jo automaattisesti maksettavien lapsilisien määrä pikkuhiljaa laskee, ja meillä kyllä pitää olla tulevaisuudessa varaa lapsiperheiden tilannetta parantaa.

15.37 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys ja suunta on toki hyvä, mutta me perussuomalaiset haluamme kohdistaa vielä enemmän yksinhuoltajille sitä resurssia, kipeästi kaipaamaa resurssia, mitä he tarvitsevat.

Lapsilisä otetaan toimeentulolaskelmassa huomioon toimeentulotuen määrään vaikuttavana tulona. Lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen tason korottaminen ei toimeentulotukea saavissa perheissä vaikuttaisi käytettävissä oleviin tuloihin. Perussuomalaiset haluavat tuoda esiin, että lapsivähennyksellä tasattiin vuonna 2014 tehtyjä lapsilisäleikkauksia, ja tulojaon itseisarvon ja oikeudenmukaisen verotuksen näkökulmasta lapsivähennyksen säilyttäminen vuoden 2017 tasolla vuonna 2018 olisi perusteltua.

Me perussuomalaiset esitämme, että yksinhuoltajan lapsesta lapsilisää maksetaan korotettuna ja se olisi 58,30 euroa. Tulemme tekemään tästä pykälämuutosesityksen, ja lisäksi esitämme myös lausumaa: "Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii yksinhuoltajien toimeentulosta tulevaisuudessa hyvin." Nämä tehdään sitten silloin, kun on lausuman esittämisen aika.

On erittäin tärkeää, että lapsilisät menevät tarpeeseen perheisiin, ne menevät niin normaaleihin perheisiin kuin myös yksinhuoltajien perheisiin. Kyllä jäädytykset ovat huono asia. Minun mielestäni lapsilisiin ei saisi koskaan koskea tulevaisuudessa. Yksinhuoltajille tämä esityksemme antaa vähän vielä lisää.

15.38 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen perusteli hyvin tekemäämme muutosesitystä, jota siis kannatan, eli tätä edustaja Juvosen tekemää esitystä yksinhuoltajakorotuksen nostamiseksi 9,75 eurolla tämän hallituksen esittämän 4,75 euron sijaan. Perusteluna todettakoon vielä, kuten tässä jo itse asiassa edustaja Lohikin toi esille, se, että lapsiperheiden asema on jo nykyisellään monelta osin hyvin tukala eikä tämä hallituksen talouspolitiikka ole juurikaan auttanut lapsiperheiden asiaa. Nyt tänä syksynä hallitus päätti lakkauttaa verotuksen lapsivähennyksen, mistä aiheutuu hyvin monelle lapsiperheelle satojen eurojen tulonmenetykset, ja tämä koskee myös yksinhuoltajia ja itse asiassa kohdistuu heihin kaikkein rankimmin.

Tämä lapsilisän yksinhuoltajakorotus, josta nyt siis täällä keskustellaan ja tullaan päättämään, on tietenkin yksittäisenä toimenpiteenä oikeudenmukainen, mutta perussuomalaisten mielestä määrältään täysin riittämätön, ja sen vuoksi me olemmekin tosiaan esittämässä tätä lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen tason nostamista mainitulla tavalla. Se kompensoi itse asiassa täysimääräisesti tämän yksinhuoltajilta pois otetun lapsivähennyksen, ja tämä muutos olisi mielestämme oikeudenmukainen tilanteessa, jossa suomalaisten syntyvyys on alimmillaan yli vuosisataan. Suomalaisten lapsiperheiden asemaa tulee mielestämme parantaa kaikin käytettävissä olevin keinoin myös jatkossa.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

15.40 **Niilo Keränen kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä on jo käytetty puheenvuoroja siitä, kuinka lapsiperheet ovat nykyisin varsin hankalassa ja tiukassa asemassa taloudellisesti. Tämä hallituksen esitys kuitenkin pystyy tällä kertaa puuttumaan vain tähän yhteen osaan eli yksinhuoltajien tilanteeseen. Yksinhuoltajaperheitä meillä on lapsiperheistä tänään lähes viidennes, eli yli 100 000 yksinhuoltajaa, ja lapsia näissä yhden vanhemman perheissä on 163 000. Yksinhuoltajakorotus on nyt tarkoitus nostaa tämän lain perusteella 48,55 eurosta 53,30 euroon.

Tässä aiemmissa puheenvuoroissa on näitä valiokunnan perusteluja jo kerrottu, mutta luen valiokunnan mietinnöstä vielä yhden lauseen: "Valiokunta pitää myönteisenä, että talousarvion lapsiin kohdistuvien määrärahojen kokonaistarkastelua, niin kutsuttua lapsibudjetointia, edistetään käynnissä olevassa hallituksen lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma -kärkihankkeessa. Tämä tarkoittaa sitä, että kokonaisvaikutusten selvittämiseksi tavoitteena on valmistella päätöksenteon työkaluksi poikkihallinnollinen yhteistyömalli, jolla uusien lakien lapsivaikutuksia pyritään arvioimaan."

Tähän valiokunnan mietintöön liittyy peräti kolme vastalauseetta, joissa lähinnä huuto-kaupataan tätä hintaa.

15.42 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Kuten jo tässä edellä olevienkin osalta on noussut esille, sinällään tämä hallituksen esitys on hyvä asia. Korotus yksinhuoltajille on tarpeellinen mutta ei kuitenkaan poista yksinhuoltajaperheiden tiukkaa taloustilannetta. Itse asiassa korotusta on pidetty hyvin marginaalisena. Jopa Yhden Vanhemman Perheiden Liitto on todennut, että tämä 5 euron korotus on tervetullut mutta verotuksen lapsivähennyksestä ei saisi poistaa, koska verotuksen lapsivähennyksen poiston kautta hyöty jää enimmillään 3,58 euroon yhden lapsen yksinhuoltajilla tai menee jopa miinukselle yli 14 euroa neljän lapsen yksinhuoltajien kohdalla, ja jos tarkoituksena on juuri auttaa yksinhuoltajaperheitä, niin ainakin olisi pitänyt pitää huolta siitä, että kun samanaikaisesti poistetaan tämä verotuksen lapsivähennys, niin tuntuvammin olisi pitänyt yksinhuoltajille siten sitä korvata.

On myöskin todettu tässä yhteydessä, että lapsiperheköyhyys — erityisesti tietenkin vielä yksinhuoltajaperheissä — on valitettava tosiasia Suomessa, ja sen eteen on pystyttävä ponnistelemaan paljon enemmän kuin mitä nyt olemme työtä tehneet. Hallituksen on tehtävä kokonaisarviota lapsiperheiden toimeentulon turvaamiseksi ja lapsiperheköyhyyden poistamiseksi, ja on sanottava, että SDP on juuri tehnyt lapsiperheköyhyysohjelman kannanoton, jossa on kymmenittäin ehdotuksia, mitä hyvinkin pienillä asioilla voisimme yhdessä tehdä sen eteen, että lapsiperheköyhyyttä saataisiin tästä maasta poistettua, [Sari Sarkomaa: On tehty jo viime kaudella!] ja mielellämme tarjoamme [Puhemies koputtaa] tätä ohjelmaa hallitukselle pohjaksi.

15.44 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on sinänsä kannatettava, mutta ongelmana tässä on se, että tällä ehdotetulla korotuksella kompensoidaan vain osittain tätä lapsivähennyksen poistamista, mikä on tämän esityksen tarkoituksena, ja se, että tämä kohdistuu nimenomaan yksinhuoltajiin, on kyllä hyvä valinta ja kannatettava valinta, koska yksinhuoltajataloudet ovat varmasti kaikkein tiukimmilla lapsiperheiden keskuudessa, mutta samalla kiinnitän huomiota siihen, että lapsilisän indeksisidonnaisuus on poistettu vuoden 2016 alusta, ja se on merkinnyt sitä, että lapsilisien reaalin arvo on laskemassa ja laskenut, ja se kohdistuu kaikkiin lapsiperheisiin. Nyt tarvittaisiin, nimen-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

omaan tänä aikana, myönteisiä viestejä perheellistymistä suunnitteleville henkilöille ja pariskunnille ja perheille.

Lapsilisäjärjestelmä on suomalaisen perhetukijärjestelmän ydin ja helmi, ja sitä olisi kyllä hyvin varoen käsiteltävä. Jos ajatellaan niitä keskusteluja, joita lapsilisien ympärillä on käyty viime vuosina, niin niitä on milloin ehdotettu verotettavaksi ja leikattavaksi ja sisaruskorotusta lievennettäväksi, mikä on vahingollista nimenomaan monilapsisten perheiden kannalta, jotka myös ovat köyhyysloukussa. Toivon, että tulevaisuudessa voisimme turvata paremmin tämän lapsilisäjärjestelmän, [Puhemies koputtaa] koska se on edelleen erittäin tärkeä perusta perhetuki... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

15.46 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen tason nostaminen 53 euroon ja 30 senttiin on erittäin tervetullut. Viimeksi yksinhuoltajakorotus tai tasokorotus on tehty 2008, eli hyvä, että tässä tämän hallituksen voimin tämä korotus tehdään. Erityisen perusteltua tämä on yksinhuoltajille siksi, että pienituloisuusaste on lähes kaksinkertainen verrattuna muuhun väestöön. Samoin yksinhuoltajien työttömyys on kaksi kertaa yleisempää kuin muun väestön työttömyys. Tärkein työ, mitä perheiden eteen tehdään tällä hallituskaudella, on se, että syntyy uusia työpaikkoja. Työ vähentää eniten köyhyyttä, työstä saadaan verorahoja, joilla voidaan vahvistaa sosiaaliturvaa, perheiden tarvitsemia palveluita ja myöskin perhevapaat uudistaa, eli lapset ovat tärkeitä, ja lapsissa on tulevaisuus. Tämä on yksi myönteinen asia lapsiperheille.

Myös sosiaaliturvaa uudistetaan nyt niin, että perusturvan taso olisi sellainen, että se on riittävä ja jotta sosiaaliturva kannustaisi aina työn tekemiseen ja jotta ei niin moni olisi toimeentulotuen varassa, koska sen pitäisi olla viimesijainen. Lapsiperheköyhyyttä on kitketävä monin tavoin, mutta uudet työpaikat ovat siihen paras keino, ja uskon, että myös tuo toivoa antava työllisyyden kasvu kannustaa suomalaisia hankkimaan sen lapsilukumäärän kuin he perheessä itse parhaaksi näkevät.

15.48 Martti Talja kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaaan puheeseen on hyvä jatkaa. Samoja perusteluita itsekkin hahmottelen tässä. Tämä on todella tasokorotus, joka on tehty vuoden 2008 jälkeen ensimmäisen kerran, ja Suomessa tulonsiirrot ovat kansainvälisesti arvioiden korkeita. OECD:n mittaluokassa suomalaisten tuloerot ovat suuria, mutta tulontasauksen jälkeen me olemme siis hyvin tasa-arvoinen maa, tasa-arvoisimpien joukossa.

Sosiaaliturvan kokonaisuudistus on käynnissä, ja näen, että Lape-hanke on yksi tätä kokonaisuutta siten, että meillä suomalaisilla olisi parempi tulevaisuus, meillä olisi lapsia tulevaisuudessa jakamaan sitä meidän ikääntyneiden aiheuttamaa sosiaaliturvan rasitetta. Suomessa ollaan nyt rakentamassa tulorekisteriä, joka on tärkeä osa sitä sosiaaliturvauudistusta siten, että työn ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen olisi mahdollisimman tarkoituksenmukaista.

15.49 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetin yksi tärkeä osa, yksi viidestä, on otsikoitu "Koti, hoiva, hoito". Siinä meillä oli — on edelleen — tärkeänä tavoitteena lapsiperheiden aseman parantaminen, erityisesti niiden, jotka ovat taloudellisissa vaikeuksissa niin, että nämä vaikeudet heijastuvat lasten elämään. Lapsenhan ovat täysin syyttömiä siihen, että vanhemmilla on esimerkiksi työttömyyttä, sairautta tai muita vaikeuksia, ja siksi lapsiin pitää panostaa tässä tilanteessa erityisesti.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

On valitettavaa, että tämä lapsivähennys nyt jää pois ja toisaalta esimerkiksi asumiskustannukset ovat nousussa. Näin lapsiperheiden tilanne ei parane. Työllisyystilanteen paraneminen on toki hyvä ja tärkeä asia, mutta se ei korvaa sitä, että lapsiperheiden ja erityisesti vaikeimmassa asemassa olevien lapsiperheiden asema paranisi.

Tämä tilanne, joka meillä on erityisesti syntyvyyden osalta, on aivan hätähuudon aihe. Meillä on niin pieni syntyvyys, että kaikki toimenpiteet, joita voidaan tehdä, järkevät ja vastuulliset toimenpiteet, pitää nyt ottaa käyttöön, jotta saamme Suomen kansan tulevaisuuden nousuun ja kasvun turvattua. Itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna tulee pienin syntyvyys vuosisatoihin, onhan se käsittämätöntä. Eli hallituksenkin pitää nyt loppukauden aikana ottaa lapsiperheiden asema vakavasti ja parantaa sitä ja jättää muita toisarvoiksi tehtäviksi.

15.51 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Tällä yksinhuoltajille tehtävällä korotuksella ei kyllä voi omaatuntoaan pestä puhtaaksi lapsiperheiden tilanteesta ylipäänsä. Me olemme tällä kaudella nähneet niin huomattavia heikennyksiä lapsiperheille, muun muassa palveluiden osaltakin. Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen on yksi lapsiin kohdistuva negatiivinen päätös. Myöskin lapsilisien osalta on viime vuosina tehty muutoksia jatkuvasti. Esimerkiksi lapsilisän indeksisidonnaisuus poistettiin vuoden 2016 alusta. Vuodelle 2017 lapsilisien tasoja alennettiin 0,91 prosenttia, ja tällä hetkellä keskimääräinen lapsilisän reaaliarvo onkin 30 prosenttia pienempi kuin 1994 — 30 prosenttia pienempi. Voimmeko puhua, että pidämme lapsiperheiden puolta, kun tiedämme tämän faktan? Itse asiassa lapsiperheiden verotus tulee nytkin kiristymään, esimerkiksi kahden kouluikäisen lapsen talouksissa jopa prosentin luokkaa. Tämähän on se viesti, jonka haluamme lähettää lapsiperheille tällaisessa tilanteessa, kun Suomen talous kasvaa? SDP:n mielestä sen viestin pitäisi olla, että kasvu kuuluu kaikille, myös Suomen lapsille.

15.53 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Elokuussa Opetusalan Ammattijärjestön erityisasiantuntija Jaakko Salo kommentoi julkisuudessa, että lapsiperheiden köyhyys ja lasten köyhyys näkyi erityisesti myös kouluissa. Lapsi voi sanoa, että hänellä on nälkä. Se näkyy myös siinä, että saatetaan kulkea samoissa vaatteissa pitkään, elikkä ei ole varaa ostaa vaatteita. THL julkaisi 2016 vuoden lopussa selvityksen, joka kertoi, että joka kymmenes lapsiperhe kärsii köyhyydestä, eli kyllä aihe on todellakin vakava, ja on erittäin tärkeää, että lapset ovat täällä eduskunnassa päätöksenteon ytimessä.

Mielestäni lapsilisien indeksijäädetykset ovat kestäättömiä. Perussuomalaiset ovat omassa varjobudjetissaan ottaneet koti, hoiva ja hoito -osiossa erityisesti esiin myös lapsivähennyksen säilyttämisen. Valitettavasti me emme saaneet sitä menemään läpi, mutta tämä yksinhuoltajille annettava lisäkorotus 5 euroa vielä hallituksen korotuksen päälle on merkittävä mielestäni.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta sekä laiksi yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaannpanosta

Hallituksen esitys HE 73/2017 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 15/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 15/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.54 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva lakiehdotus liittyy niin kolmen tamperelaisen korkeakoulun muodostamaan uuteen korkeakoulukonserniin ja yliopistojen yhdistymiseen kuin yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välisen opetusyhteistyön huomattavaan laajentamiseen. Tämä on koulutuspoliittisesti erittäin tärkeä, myöskin mielenkiintoinen esitys, koska se käsittelee niin korkeakoulukentän rakennetta ja dualimallia kuin myös perustuslain ja yliopistolain takaamaa korkeakoulujen autonomiaa.

Mistä siis on tarkalleen ottaen kyse? Tampereen yliopisto ja säätiöyliopistona toimiva Tampereen teknillinen yliopisto yhdistetään uudeksi Tampereen yliopisto -nimiseksi säätiöyliopistoksi. Syntyvään konserniin siirtyy myös Tampereen ammattikorkeakoulu, joka on uuden yliopiston pääosin omistama. Syntyy siis Suomen olosuhteisiin uudentyypinen korkeakoulukokonaisuus, jonka tavoitteena on nostaa korkeakoulujen kansainvälistä profiilia ja mahdollistaa uudenlaista tieteellistä ja opetuksellista yhteistyötä.

Tämän yhteistyön mahdollistamiseksi tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia, minkä lisäksi yliopistojen yhdistymisprosessista säädetään voimaannpanolailla. Valitettavasti juuri tätä yhdistymisprosessia ei ole hoidettu tavalla, joka vastaisi perustuslain ja yliopistolain säädöksiä yliopistojen autonomiasta ja yliopistoyhteisön aseman huomioimisesta. Vuonna 2009 säädetyn yliopistolain mukaan yliopiston monijäseninen toimintaelin, joka koostuu yliopistoyhteisön edustajista, valitsee yliopiston hallituksen, joka osaltaan valitsee rehtorin. Uusi yliopistolaki lisäsi merkittävästi rehtorin ja hallituksen roolia ja valtaa yliopiston sisäisessä päätöksenteossa ja johtamisessa. Säätiöyliopiston hallituksessa on lain mukaan seitsemän jäsentä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja mukaan lukien.

Hallituksen alkuperäisessä esityksessä ehdotettiin poikkeamista tästä säännöksestä siten, että yhdistyvien yliopistojen hallitukset valitsevat uuden yliopiston ensimmäisen siirtymäkauden hallituksen. Tätä valintatapaa perusteltiin muun muassa sillä, että haluttiin turvata sujuva siirtyminen uuteen yliopistoon ennen kuin tämän uuden yliopiston uusi monijäseninen toimielin on järjestäytynyt. Hallituksen esityksen mukaan näin menettelemällä saataisiin toimintakykyinen hallitus jo perustamisvaiheessa. Tätä esitettyä toimintatapaa kritisoitiin jo lausuntokierroksella siitä, että se ei täytä perustuslain ja yliopistolain säädöksiä hallituksen valintamenettelystä ja yliopistoyhteisön aseman turvaamisesta siinä. Vaikka kyse olisi siirtymävaiheen ratkaisusta, tulisi tämä ensimmäinen hallitus päättämään hyvin monesta yliopiston kannalta keskeisestä kysymyksestä, kuten rehtorin valinnasta, syntyvän korkeakoulun rakenteesta ja myös sen strategiasta.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Kritiikistä huolimatta yhdistyvien yliopistojen hallitukset valitsivat syntyvän uuden yliopiston siirtymäkauden hallituksen. Näin ollen yliopistoyhteisöä ei otettu huomioon korkeakoulun kannalta keskeisimpiä päätöksiä tehdessä. Tämä johtuu siitä, että Tampereen teknillisen yliopiston hallitus koostuu täysin korkeakoulu-yhteisön ulkopuolisista jäsenistä ja Tampereen yliopiston hallituksen 11 jäsenestä 5 ovat ulkopuolisia. Tämä valittu menettelytapa Tampereen osalta heijastaa valitettavasti niitä tuloksia, jotka ovat nousseet esille kansallisissa arvioissa vuonna 2009 hyväksytystä yliopistolaisesta. Yliopistoyhteisö kokee, että toimivallan ja päätöksenteon keskittyminen on etäännyttänyt yliopistoyhteisöä päätöksenteosta ja kärjistänyt näkemuseroja yhteisön sisällä. Yhteisöllinen päätöksenteko ja korkeakoululaitoksen sisäinen demokratia on vähentynyt merkittävästi muun muassa monijäsenisten toimielinten heikon ja osittain myös epäselvän aseman takia.

Perustuslakivaliokunta linjasi sivistysvaliokunnalle antamassaan lausunnossa, että lainsäädäntöä uudistettaessa siirtymäjärjestelyt ja käyttöönottoaikataulut eivät ole hyväksyttäviä perusteita perustuslaissa ja kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa turvattujen perus- ja ihmisoikeuksien vaatimuksista poikkeamiselle tai niiden toteutumisen siirtämiselle tulevaisuuteen. Perustuslakivaliokunnan mukaan tämä koskee lähtökohtaisesti myös hallinnon järjestämistä. Näin ollen valiokunta näki, että yliopiston itsehallinnon perustuslain suojan kannalta perustelluin valintamenettely on turvata yliopistoyhteisöä edustavan monijäsenisen hallintoelimen keskeinen asema ja päätösvalta myös ensimmäisen hallituksen valinnassa. Perustuslakivaliokunnan mukaan tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi muodostamalla siirtymäkauden väliaikainen hallitus yhdistyvien yliopistojen hallituksista, mikäli valintaa ei voida osoittaa tavanomaiseen menettelyyn rinnastuvalla tavalla monijäsenisen hallintoelimen tehtäväksi. Toisin sanoen: Jotta tämä lakiehdotus ylipäättään oli mahdollista käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, perustuslakivaliokunta edellytti, että siirtymäkauden hallituksen ajallinen kesto rajataan vain välttämättömään. Kaikki siirtymävaiheen järjestelyt pitää siis rajata vain välttämättömään, jotta mahdollisimman nopeasti voidaan palata perustuslain ja yliopistolain edellyttämään normaaliin marssijärjestykseen.

Sivistysvaliokunnan sisällä näkemykset kuitenkin, valitettavasti, erosivat sen suhteen, mikä olisi paras tapa säätää siirtymävaiheen järjestelyistä. Valiokunnan lopullisen esityksen mukaan yhdistyvien yliopistojen valitsema siirtymäkauden hallitus valitsee uuden yliopiston rehtorin. Viimeistään 1.4.2018 järjestäytyvä monijäseninen toimielin valitsee siten uuden hallituksen. Tämän ratkaisun ongelma on, että se edelleen antaa yliopistolain ja perustuslain vastaisesti valitulle siirtymäkauden hallitukselle merkittävää valtaa päättää koko uuden yliopiston tulevaisuuden kannalta ratkaisevista kysymyksistä.

Vasemmistoliiton ja muun opposition näkemys on, että perustuslakivaliokunnan kantaa ja yliopistolakia paremmin vastaava menettelytapa olisi ollut se, että siirtymävaiheen hallitus muodostetaan yhdistyvien yliopistojen olemassa olevista hallituksista, jolloin yliopistoyhteisön asema olisi ollut paremmin huomioitu. Siirtymävaiheen hallitukselle annettaisiin tehtäväksi valmistella uuden rehtorin valintaa, mutta itse valinnan tekisi monijäsenisen toimielimen valitsema uusi hallitus, jolloin yliopistoyhteisön asema ja ääni tulisi huomioitua lain edellyttämällä tavalla. Vaikka tähän ratkaisuun ei ollut mahdollista valiokunnassa päätyä, toivon edelleen, että täällä salissa olisi mahdollista yhdessä päätyä ratkaisuun, joka paremmin toteuttaa korkeakoulujen autonomiaa lain edellyttämällä tavalla. Tästä syystä tulen myöhemmin kannattamaan edustaja Pilvi Torstin tekemiä esityksiä voimaannuttamiseksi tältä osin.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Arvoisa puhemies! Tämän lakiehdotuksen myötä muutetaan myös ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen yhteistyömahdollisuuksia niin, että korkeakouluilla on enää velvollisuus järjestää vain pääosa omaan koulutusvastuuseen kuuluvasta opetuksesta itse. Tällainen muotoilu mahdollistaa sen, että korkeakoulut hankkisivat jopa 49 prosenttia koulutusvastuuseensa kuuluvasta opetuksesta toiselta korkeakoululta. Vaikka yhteistyön lisääminen on kannatettava tavoite, näemme, että liian väljä muotoilu saattaa vaarantaa ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen erilaisten tehtävien säilymisen. Vaikka tutkintorakenteisiin ja tavoitteisiin ei suoraan esitetä muutoksia, on silti olemassa riski siitä, että lisääntyvä opetusyhteistyö johtaa tutkintojen sisältöjen yhdenmukaistumiseen — ja tähän kehitykseen, jos näin käy, olisi myöskin vaikeaa enää eduskunnasta käsin puuttua.

Korkeakoulutuksen duaalimalli, jossa yliopistot keskittyvät tutkimukseen perustuvaan opetukseen ja ammattikorkeakoulut vahvistavat opiskelijoiden ammatillista kehitystä sekä tiiviitä yhteyksiä työelämään, on perusteltu. Molempien kaltaista koulutusta tarvitaan myös tulevaisuudessa. Korkeakoulujen välisen yhteistyön laajamittaisempi mahdollistaminen on kannatettavaa, mutta yhteistyössä on meidän näkemyksemme mukaan syytä edetä asteittain, jotta vaikutukset korkeakoulukentän rakenteeseen ja opetuksen sisältöön on mahdollista arvioida. Siksi korkeakoulujen mahdollisuus hankkia opetusta toiselta korkeakoululta olisi ollut tässä vaiheessa järkevää rajata alempaan korkeakoulututkintoon. Opetusyhteistyön laadun ja erilaisten tutkintojen soveltuvuuden kannalta on tärkeää, että korkeakoulut tekevät yhteistyötä jo opetuksen suunnitteluvaiheessa. Tulen myöhäisemmässä vaiheessa tekemään muutosesitykset 1. lakiehdotukseen ja 2. lakiehdotukseen, jotta tämä opetusyhteistyö tässä vaiheessa olisi rajattu vain alempaan korkeakoulututkintoon.

16.04 Pilvi Torsti sd: Arvoisa puhemies! "Tieteeltä odotetaan valtavia. Sen pitäisi ratkaista ilmastonmuutos, hoitaa vakavimmatkin sairaudet sekä keksiä uusia innovaatioita talouskasvua varten. Odotukset eivät ole turhia, sillä jo runsaat 200 vuotta on länsimaissa ollut vallalla ajatus siitä, että samalla kun tiede tyydyttää inhimillistä uteliaisuutta, se ratkaisee suurimmatkin ongelmamme." Näin alkoi puheenvuoroni tuoreessa Suomen Kuvalehdessä, ja on tosiaan niin, että tieteellä on yhteiskunnalle ja ihmiskunnalle paljon väliä, ja on hyvä tunnistaa, että tämänkin käsillä olevan hallituksen esityksen tavoitteena on sekä tukea merkittävää uudistusta suomalaisen tiede- ja korkeakoulukentän organisoitumisen näkökulmasta että mahdollistaa edelleen ehkä nykyistä innovatiivisempaa ja laajempaa yhteistyötä korkeakoulujen välillä, jotta tämä laaja tieteen ymmärrys toteutuisi.

Edustaja Andersson kuvasi hyvin prosessia, jonka puitteissa Tampereella todella perustetaan tämän hallituksen esityksen puitteissa uusi säätiöyliopisto Tampereen yliopistosta, sen pääosin omistamasta Tampereen ammattikorkeakoulusta sekä Tampereen teknillisestä yliopistosta. Ehkä on hyvä todeta ja huomata, että lakiesitys ei muuta yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen laissa säädettyjä tehtäviä vaan jatkossakin korkeakoululaitoksemme muodostuu yliopistoista ja ammattikorkeakouluista, joilla on omat, toisiaan täydentävät tehtävät ja profiilit.

Pidämme puhekielellä Tampere kolmosena kulkevaa uutta Tampereen yliopiston kokonaisuutta ehdottomasti arvokkaana ja hienona hankkeena, myöskin siksi, että siihen sitoutuu Tampereella laaja joukko erilaisia taustatahoja. Näin yliopistoihmisenä ja helsinkiläisenä voin sanoa, että olen iloinen Tampereen puolesta tästä ja uskon, että tämä tuo entisestään semmoista hyvää tervettä kilpailua suomalaiseen korkeakoulukenttään.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Arvoisa puhemies! Yliopisto- ja tiedeyhteisössä on paljon ominaispiirteitä, jotka ovat hyvän tutkimuksen ja tieteellisen opetuksen varmistamisen ytimessä, ja yksi piirre, jossa korkeakoulut ovat olleet menneinä vuosikymmeninä muuta yhteiskuntaa edellä, on ollut sisäinen demokratia eli osallistava päätöksenteko- ja hallintokulttuuri. Keskeisiin elimiin on kuulunut opiskelija- ja henkilöstöedustus, niin että henkilöstön sisällä on vielä tunnistettu erilaisia ryhmiä, kuten professorit, tutkimus- ja opetushenkilöstö sekä hallintohenkilökunta. Tiedämme myös, että juuri tämän yliopistodemokratian kanssa on uuden yliopistolain aikana myös jonkun verran kipuilty ja eri korkeakouluissa on valittu vähän erilaisia toteutusmalleja, ja senkin takia tämä asia on tällä hetkellä herkkä.

Siksi valiokuntakäsittelyssä keskeinen kysymys liittyi siihen, millainen Tampereen uuden yliopiston päätöksentekomalli on ja ennen kaikkea miten yliopiston perustamisvaiheen ratkaisut tehdään niin, että niillä on mahdollisimman vahva pohja ja tiedeyhteisön tuki. Tiedeyhteisön mukanaolo varmistaa Tampereen uuden yliopiston mahdollisimman vahvan alun, ja se oli se meidän ydinhuolestamme ja myös -kysymyksemme. Valmisteluvaiheessa tehtyjen päätösten täytyy luonnollisesti myös noudattaa voimassa olevaa lakia, tällä hetkellä siis yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia soveltuvin osin.

Hallituksen alkuperäisen esityksen ongelmana sekä laillisuuden että tiedeyhteisön luonteen vuoksi pidimme sitä, että laaja valmistelulta olisi annettu väliaikaiselle hallitukselle, kuten edustaja Andersson hyvin tuossa edellä kuvasi. Tämä väliaikainen hallitus olisi alkuperäisen esityksen mukaan toiminut käytännössä koko ensi vuoden aina uuden yliopiston aloittamiseen saakka.

Valiokuntakäsittelyn aikana perustuslakivaliokunnan lausunto vaati tekemään pykälämuutoksia. Perustuslakivaliokunnan lausunnon olennainen sisältö mutta myös henki oli se, että väliaikaisen hallituksen toiminta-aika ja toimintavalta pitää rajata välttämättömään. Monijäseninen hallintoelin, siis sellainen hallintoelin, jossa tämä laaja yliopistoyhteisö on mukana, tulee valita viipymättä.

Valiokunta tekikin tarvittavia muutoksia siinä, että monijäseninen toimielin on nyt valittava viipymättä. Valiokunnan mietintö jäi kuitenkin valitettavan vajaaksi. Esitys olisi johdonmukainen perustuslakivaliokunnan lausunnon kanssa, jos siihen tehtäisiin vielä kaksi muutosta. Ensinnä olisi perusteltua, että siirtymäkauden hallitus muodostettaisiin yksinkertaisesti yhdistyvien yliopistojen nykyhallituksista, joissa siis on tiedeyhteisön edustus. Toiseksi olisi perusteltua, että ylivoimaisesti tärkein tehtävä eli uuden yliopiston rehtorin valinta tehtäisiin varsinaisen hallituksen toimesta eikä syntyisi tilannetta, jossa väliaikainen hallitus valitsee rehtorin, jonka sittemmin valittava hallitus voi vaikka halutesaan irtisanoa. Luomme siis aivan hullunkurisen tilanteen, joka ei ole ollenkaan välttämätön. Tulen tekemään nämä muutosehdotukset, jotka tulevat siihen 3. lakiehdotuksen 3 §:ään.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Huolta rehtorin valinnan valmistelusta tiedeyhteisön luonteen tunnistavalla tavalla on aiheuttanut myös se, että lakiesityksen käsittelyn aikana julkisuuteen on tullut tieto siitä, että uudelle yliopistolle alettiin jo etsiä rehtoria. Hakijoille esitettyihin vaatimuksiin ei kuulunut tohtorin tutkinto. Nyt kun väliaikainen hallitus tulee toimimaan vain välttämättömän ajan, olisi siis todella perusteltua jättää rehtorin valinta tavanomaisessa menettelyssä muodostettavan hallituksen tehtäväksi ja pohtia myös nämä kriteerit ja pätevyysvaatimukset kertaalleen.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Aivan lopuksi haluan sanoa, että riippumatta säädettävän lain pykälien yksityiskohdista luotan, että Tampereen valmistelun avainhenkilöt tämän käsittelyn jälkeen tunnistavat asiat, jotka ovat tulevan yliopiston toiminnan onnistumisen ytimessä. — Kiitos.

16.11 Pekka Puska kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensimmäiseksi on todettava, että suunnitelma muodostaa Tampereen korkeakouluista yhtenäinen kokonaisuus on kaikin puolin kannatettava ja monella tavalla hyödyllinen. Todellakin tässä mielessä lakiesitys on ilman muuta kannatettava, mutta esitykseen liittyy asioita, joista on tärkeä keskustella, ja myös eräitä ongelmia, jotka puhuttivat valiokuntaa pitkään ja joita edelliset puhujat käsitelivät.

Keskeinen asia on, että tässä tehdään eräänlainen ennakkotapaus yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välisestä suhteesta, joka tullaan valtakunnallisesti käsittelemään vasta niin sanotun korkeakouluvision yhteydessä. Suuri yksimielisyys vallitsee siitä, että molempia tarvitaan, sekä yliopistoja että ammattikorkeakouluja, ja että molemmilla on omat roolinsa ja että yhteistyö, varsinkin alueellinen sellainen, on hyödyllistä. Tällä lailla edistetään yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä niin, että tutkintoihin voidaan helpommin ottaa toisen korkeakoulun kursseja. Samalla kun tämä on ilman muuta hyödyllistä, tulee varoa kehitystä, että molempien opetus tulee liikaa lähestymään toisiaan. On myös tärkeää huolehtia opiskelijoiden oikeusturvasta näissä järjestelyissä.

Tampereen kuvioissa uusi yliopisto tulee omistamaan ammattikorkeakoulun. Kun tämä kehitys tulee valtakunnallisesti yleistymään, on sen seurauksia myös pohdittava. Yleensä hän tulee mieleen, että omistaja päättää omistamastaan. Tässä tapauksessa on kuitenkin painokkaasti muistutettu, että ammattikorkeakouluista on oma laki. Se säätää ammattikorkeakoulun hallinnosta ja toiminnasta, eikä omistava yliopisto voi tähän puuttua. Tämä on kuitenkin asia, joka tulevissa pohdinnoissa vaatii lisää huomiota.

Suurin keskustelu valiokunnassa käytiin uuden yliopiston hallinnollisesta liikkeellelähdistä. Siinä asiassahan esitys sisältää kiireellisen liikkeellelähdon, jossa hallinnon käynnistyminen poikkeaa yliopistolain vaatimuksista, aiheuttaa myös perustuslaillista pohdintaa. Perustuslakivaliokunnan käsittelyn jälkeen aikataulua muutettiin, niin että laki voidaan säätää normaalisti, mikä ei kuitenkaan poista järjestelyn ongelmallisuutta. Kysymys on erityisesti uuden yliopiston ensimmäisen hallituksen valinnasta. Yliopistolain mukaanhan yliopiston monijäseninen elin valitsee yliopiston hallituksen, joka taas valitsee yliopiston rehtorin. Tässä tapauksessa esitetään, että vanhojen yliopistojen hallitukset valitsevat väliaikaisen hallituksen, joka taas valitsee ensimmäisen rehtorin. Näin ollen uuden yliopiston ensimmäinen monijäseninen elin ei nyt pääse valitsemaan hallitusta, joka valitsee uuden rehtorin ilmeisesti useaksi vuodeksi. Tällä paljon keskustelua herättäneellä poikkeuksellisella ratkaisulla on suuri periaatteellinen merkitys, kun rehtori on yliopistoa johtava keskeinen henkilö ja ratkaisu todella tehdään todennäköisesti useaksi vuodeksi. Ongelmalle esitettiin useampia vaihtoehtoja, joihin ei kuitenkaan haluttu mennä.

Vaikka tämä Tamperetta koskeva laki on syytä tässä hyväksyä, on tässä yhteydessä hyvä muistuttaa siitä tähän liittyvästä ja yleisesti yliopistojamme koskevasta ongelmasta, että yliopistolain myötä yliopistojen opettajat, tutkijat ja muu henkilökunta ovat kokeneet yleisestikin vaikutusmahdollisuuksiensa puutetta omissa yliopistoissaan. Tämä asia taas liittyy yliopistolain arviointiin, mikä on edelleen sivistysvaliokunnan pöydällä. Samalla kun yliopistojemme hallinto on nykyisin perusteella kiistattomasti jäntevöitynyt, tyytymättömyys yliopistojen henkilökunnassa on taas kiistattomasti lisääntynyt. Tähän huolestutta-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

vaan kehitykseen on toki muitakin syitä, mutta eräänä keskeisenä on nähty juuri monijäsenisen elimen, yliopistokollegion, vaikutusmahdollisuuksien vähäisyys. On huolestuttavaa, jos yliopiston henkilökunta kokee vieraantumista oman yliopistonsa asioista. Kun yliopistojen tärkein tehtävä on korkein opetus ja tutkimus, on tärkeää, että tätä työtä tekevät opettajat ja tutkijat — yliopistojen tärkein voimavara — voivat kokea olevansa yliopiston päätöksenteossa keskeisesti mukana, ja tässä mielessä on tärkeää, että tästä Tampereen tapauksesta ei muodostu mitään ennakkotapausta yliopistojemme hallinnon kaventamisesta edelleen vaan että päinvastoin jatkossa voidaan yliopistojemme johtamista edelleen kehittää niin, että tieteellisen tutkimuksen ja opetuksen sana painaa.

Tässä yhteydessä on myös syytä toivoa, että puhuttu ja hyvä yliopistojemme autonomian lisääntyminen näkyy myös valtiovallan yksityiskohtaisen ja usein nopeasti muuttuvan ohjauksen vähenemisenä. Vapautetaan yliopistojen luovaa tiedettä, koska paljon puhutut tärkeät kansalliset innovaatiot eivät tule ylhäältä käsketyksi vaan yliopistojemme luovassa tieteellisessä yhteisössä.

Herra puhemies! Tamperetta on siis syytä onnitella hyvästä hankkeesta, joka tulee muodostamaan entistä yhtenäisemmän korkeakoulukokonaisuuden. Näistä eräistä kriittisistä ja erityisesti tulevia ratkaisuja varten lausutuista kommentteista huolimatta, ja kun liikkeellelähdöllä on kiire, kannatan siis esitettyä lakipakettia.

16.17 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen lakiesitys, jota sivistysvaliokunta kannattaa, merkitsee siis sitä, että Tampereelle muodostuu entistäkin vahvempi korkeakoulukokonaisuus. Esityksen mukaan perustettava uusi yliopisto ja ammattikorkeakoulu ovat strategisesti yhtenäisesti johdettu kokonaisuus. Haluan korostaa, että tämä uudistus on lähtenyt kyseisten koulutuksenjärjestäjien omasta aloitteesta. Se on tarkoitus mahdollistaa nyt ehdotettavalla lainsäädännöllä yliopistojen autonomiaa kunnioittaen.

Arvoisa puhemies! Pitkäaikaisena tamperelaisena ja pirkanmaalaisena kansanedustajana, ja myöskin toimiessani opetusministerinä, pyrin tukemaan, kannustamaan tämän hankkeen eteenpäinmenoa ja tunnen myöskin henkilökohtaista tyydytystä ja iloa siitä, että tämä — mielestäni jopa historiallinen — uudistus on nyt etenemässä. Tämän tarkoituksenahan on vahvistaa koko alueen korkeakoulutuksen kansainvälistä arvostusta sekä palvella suomalaista yhteiskuntaa ja työelämää. Monimuotoisen ja vahvan korkeakoulukokonaisuuden odotetaan houkuttelevan kansainvälisiä tutkijoita, opettajia, asiantuntijoita ja myös opiskelijoita, ja tämä jos mikään on myöskin johtamassa parempaan laatuun ja vaikuttavuuteen.

Sosiaalidemokraatit pitävät uudistusta perusteltuna ja hyvänä. Voimavarat yhdistämällä voidaan saada aikaan entistä laadukkaampaa ja kilpailukykyistä opetusta sekä tutkimusta, ja tällä on varmasti merkitys koko Pirkanmaan alueen mutta myös koko Suomen elinkeinoelämän vahvistumiselle. Tässä edustaja Pilvi Torsti totesi, että hän helsinkiläisenä kansanedustajana ja korkeakoulupolitiikkaa hyvin tuntevana henkilönä on iloinen tästä uudistuksesta. Haluan näin ystävällisesti myöskin todeta vastavuoroisesti sen, että tämä uusi korkeakoulukokonaisuus kyllä tulee haastamaan niin Aalto-yliopiston kuin Helsingin yliopistonkin, että pitää sitten petrata täällä Helsinginkin suunnalla.

Arvoisa puhemies! Tässä aiemmassa keskustelussa jo on noussut esille kovin tämä yliopiston järjestäytymisasiä ja koko se aika vaativa prosessi, mitä tässä nyt on jo harjoiteltu ja tehtykin jo monta kuukautta. Meillähän on tässä yksittäisessä asiassa keskeisten opposi-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

tiopuolueitten eriävä mielipide, erilainen näkemys olemassa. Ja ilahduin kovin, kun sain sähköpostia Tampereen yliopiston ylioppilaskunnan hallituksen puheenjohtaja Mikko Lampolta. En nyt usko, että hän pitää huonona, jos tästä paria kohtaa lainaan — oletan, että se jakelu on voinut olla laajempi kuin että se on tullut vain minulle: "Jättämänne vastalause sivistysvaliokunnan mietintöön on mielestämme selkeästi perustuslakivaliokunnan lausuntoa paremmin noudattava. Olemme ymmärtäneet, että valiokunnan äänestys 11+7-mallin ja lopulliseen mietintöön päätyneen siirtymäkauden hallituksen mallin välillä oli tiukka." No, näitten lukujenkin mukaan se on ollut jo tiukka, mutta asiallisesti ottaen se oli käytännössä hyvinkin lähes fifty-fifty. Mutta näissä nyt myöskin aina vaikuttaa jonkun verran ikään kuin tämä perinteinen hallituspuolueitten asema, että jotkut, jotka vähän ajattelevat toisella tapaa, loppumetreillä sitoutuvat hallituspuolueitten esityksiin. Eli olen todella vahvasti sitä mieltä: tämä demokraattisempi toimintatapa, josta sitten myöhemmin äänestetään, jossa toivomme, että tämä siirtymäkauden hallitus muodostetaan yhdistyvien yliopistojen hallituksista, jolloin siirtymäkauden hallitus koostuu 11+7 jäsenestä, kuriositeettina samat luvut mitkä olivat sivistysvaliokunnan äänestyksessä.

Arvoisa puhemies! Tämä on merkittävä hallituksen esitys, ja on hienoa, että se on saanut ja sai mielestäni kuitenkin sivistysvaliokunnassa varsin hyvän ja kunniallisen käsittelyn lukuun ottamatta nyt kahta kolmea asiakohtaa, joista olimme eri mieltä, ja ne nyt ovat näissä puheenvuoroissa tulleet hyvin esille, että en käy niitä enää sitten enemmälti toistamaan.

16.24 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Gustafsson tuossa edellä, olen myös itse erittäin tyytyväinen siihen, että Tampereelle on syntymässä hyvinkin pian myös kansainvälisesti erittäin kilpailukykyinen yliopistokonserni, joka ottaa erinomaisesti huomioon tulevat tarpeet koulutuksessa, tieteessä ja myös elinkeinoelämän saralla. Ja tämä yliopistolain muutos, tämä uudistus, on tältä osin erittäin kannatettava, ja sitä on laajasti kiiteltä sekä Tampereen talousalueella että yleisemminkin koko Suomessa. Tältä osin täytyy antaa hallitukselle kiitokset, että se on vienyt tätä asiaa eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoite on siis erittäin kannatettava, mutta sen mukaisesti, mitä täällä edellä on puheenvuoroissa tuotu ilmi, olen myös itse hieman ihmeissäni tästä menettelytavasta, jolla tätä tärkeää ja myös suuntaa näyttävää yliopistolain uudistusta ollaan nyt viemässä eteenpäin. Pääasiassa hämmästelyni kohdistuu tähän kiireeseen, jolla tämä asia sitten sivistysvaliokunnassa lopulta päätettiin hallituspuolueiden enemmistön turvin viedä läpi tässä muodossa.

Tämä pääasiallinen ongelmakohta liittyy tosiaan tähän uuden, syntyvän yliopistokonsernin hallituksen valintaan, tähän siirtymäkauden hallituksen valintaan ja sitten myös tähän yliopiston rehtorin valintaan. Mielestäni valiokunnassa olisi tullut pyrkiä siihen, että kun asiantuntijalausunnoissa oli kyseenalaistettu tämä siirtymäkauden hallitus ja sen mahdollisuus valita yliopistolle uusi rehtori, niin olisi sitten keskustelemalla etsitty valiokunnassa tapaa löytää aivan yhteisymmärryksessä järkevä ja yksimielinen keino, jolla nämä ongelmakohdat olisi hoidettu ja myös otettu huomioon tämä perustuslakivaliokunnan lausunnossaan ilmaisema kanta aivan kaikilta osin. Nythän tämä perustuslakivaliokunnan lausunnossaan ottama kanta, että Tampereen yliopiston syntyä edellyttävien siirtymäjärjestelyjen ajallinen kesto tulee rajata vain välttämättömään, on otettu huomioon, mutta kyllä rima tältä osin heiluu pahasti ja yli mennään korkeintaan rimaa hipoen. Erityisesti tämän uuden rehtorin valinta on niin merkittävä päätös, että se olisi tullut jättää syntyvän yliopiston

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

ensimmäiselle varsinaiselle hallitukselle eikä tälle siirtymäkauden hallitukselle, kuten mientintöön on nyt kirjattu. Todettakoon vielä tähän tarkennuksena, että myös perussuomalaiset äänestivät valiokunnassa tältä osin muun opposition mukana, mutta hallitus tietysti enemmistönsä turvin vei tämän muotoilun haluamallaan tavalla läpi.

Arvoisa puhemies! Tampereen uuden yliopistokonsernin synty on varmasti kaikkien eduskuntapuolueiden mielestä erinomainen avaus kohti uutta korkeakoulupolitiikkaa ja siinänsä siis tosiaan hyvin odotettu. Mutta tietenkin tämä sivistysvaliokunnan menettelytapa jättää prosessiin hieman ikävän sivumaun, joka toivottavasti kuitenkin unohtuu pikaisesti.

Olemme tilanteessa, jossa suomalaista korkeakoulu- ja tiedekenttää viedään pitkälle eteenpäin ja tulevaisuuteen tämän parlamentaarisen 2030-visiotyöryhmän työn yhteydessä, ja nyt tämä yliopistolain uudistus on hyvä avaus siihen suuntaan.

Toivon, että tämä Tampere 3 -yliopistokonserni tulee tosiaan jatkossa osoittamaan suuntaa tulevalle kehitykselle siltä osin, että meillä Suomessa syntyy kansainvälisesti hyvin kilpailukykyisiä yliopistoja ja korkeakoulukokonaisuuksia, ja myös siltä osin, että elinkeinoelämän tarpeet tullaan jatkossa ottamaan koulutuksen kehittämisessä aiempaa paremmin huomioon.

16.29 Jani Toivola vihr: Arvoisa puhemies! Esityksen keskiössä on vahvasti Tampere 3 -hanke ja Tampereen uuden yliopiston muodostumisen mahdollistaminen, kuten täällä aikaisemmat puhujat ovat tuoneet esille, ja kuten myös on todettu, niin erittäin tärkeä ja kiinnostava hanke on kyseessä. Toki samaan aikaan on hyvä mainita ja muistuttaa, että tulevaisuuden kannalta me tarvitsemme samaan aikaan vahvan vision sekä yliopistojen että ammattikorkeakoulujen osalta, kauaskantoisen, pitkälle katsovan vision. Asiantuntijakuulemisissa ehdottomasti saatiin kritiikkiä siitä, että se tulevaisuus ei voi ikään kuin rakentua yksittäisten ja mahdollisesti alueellisten hankkeiden ja tarpeiden näkökulmasta, mutta siis tärkeä ja kiinnostava hanke.

Mutta kuten tuotiin esille, niin tämä ei myöskään ole täysin ongelmaton varsinkaan menettelytapa- ja prosessinäkökulmasta. Hallituksen esityksessä on vahvasti sivuutettu yliopistoyhteisö, jota muutokset kaikkein eniten koskettavat. Uuden yliopiston järjestäytyminen on aiheuttanut huolta niin henkilöstössä kuin opiskelijoissa, joiden mahdollisuudet vaikuttaa Tampere 3 -hankkeeseen on supistettu olemattomiin. Esityksessä uuden yliopiston rehtorin valitsisi siirtymäkauden hallitus, jolla ei olisi yhteisön demokraattista legitimitettä. Yhteisön osallistaminen on kriittistä uuden yliopiston toimivuuden takaamiseksi.

Merkittävimmät ongelmakohdat koko hankkeessa ovat olleet ja ovat nyt käytännön tasolla hanketta valmisteleva säätiön hallitus, jolla ei ole yhteisön mandaattia, siirtymäkauden hallituksen muodostus sekä uuden rehtorin valinta, joka on hyvin olennainen osa uuden yliopiston muodostumista. Rehtorin valmistelu on jo käynnistynyt, ja se on saanut hyvin laajaa kritiikkiä yhteisöltä, jota kuitenkin ei ole kuultu, ja tästä pitäisi olla äärimmäisen huolissaan. Tämä kaikki peilautuu siihen tosiasiaan, mitä asiantuntijakuulemisessa korostettiin merkittäväällä tavalla, että miten tärkeää hankkeen onnistumisen kannalta näkökannoista riippumatta on koko yhteisön kuuleminen ja osallistaminen, ja nyt tämä seikka sivuutettiin ilman painavia perusteita. Tästä pitäisi olla äärimmäisen huolissaan, ja toivotaan, että tälle asialle voitaisiin vielä jotain tehdä, koska muuten me asetamme koko tämän hankkeen valtaviin riskien [Puhemies koputtaa] äärelle ja myöskin opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvoinnin ja mahdollisuudet.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

16.31 **Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on pääosin todella hyvä. Siihen liittyy kuitenkin muutama ongelmakohta, mistä olemme jo aikaisemmin puhuneet täällä tänään.

Mielestäni on todella hyvä, että käytetään resursseja hyvin tehokkaasti. Selvää on kuitenkin, että duaalimallin tulee säilyä. Ammattikorkeakouluilla ja yliopistoilla on aivan erilaiset koulutuspoliittiset tehtävät, ja tämä on äärimmäisen tärkeää pitää mielessä myös tämän Tampere 3 -hankkeen jälkeenkin, ja on todella hyvä, että myös sivistysvaliokunta toteaa tämän hyvin selkeästi ja selvästi. Tämän lain tarkoituksena ei ole hävittää duaalimallia. Tämän lain tarkoituksena on sen sijaan mahdollistaa duaalimallin toteuttaminen järkevästi ja joustavasti.

Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että laadusta ei tingitä, ja tässä yhteistyömallissa on todellakin syytä seurata laadun kehittymistä hyvin tarkasti, ja toinen seikka, mitä tulee hyvin laajasti ja tarkasti seurata, on, miten tämä yhteistyö sitten vaikuttaa tähän opetustarjontaan.

Värderade talman! Angående organiseringen av universiteten och valet av rektor har jag valt att gå med den övriga oppositionen. Jag tycker att den modellen bäst stöder autonomi och andan i universitetslagen. Gränsdragningen för när samarbetet mellan universitet och högskolor går för långt eller skadar kvaliteten eller minskar på utbudet är svår att dra via lagstiftning, men det här är viktiga aspekter som bör följas upp mycket noggrant. Ett viktigt betänkande, och därför var det viktigt att utskottet mångsidigt och mycket grundligt gick igenom lagförslaget.

16.33 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa herra puhemies! Yhdyn kaikessa siihen, mitä sivistysvaliokunnan jäsen Jani Toivola puheenvuorossaan sanoi. Minusta olisi ollut tärkeää tässäkin yhteydessä kunnioittaa yliopistojen autonomiaa, joka niille laissa on säädetty, ja olisi ollut hyvin tärkeää, että tämän nyt perustettavan Tampere 3:n tuleva hallitus olisi voinut itse valita rehtorinsa, mikä olisi paremmin noudattanut yliopistolain autonomiaperiaatteita, toisin kuin se menettely, jota nyt saamme todistaa.

Pidän myös huolestuttavana sitä, että hallitus ei tässäkään kohtaa ole katsonut tarpeelliseksi ottaa riittävän hyvin huomioon perustuslakivaliokunnan kritiikkiä sitä kohtaan, millä tavalla Tampere 3:a ollaan perustamassa, ja toivon, ettei tällainen menettely yleisty tässä talossa. Yliopistolaisten kuuleminen olisi hyvin tärkeää, ja sitä pitäisi vahvistaa. Jos katsoimme yliopistoilla tehtyjä hyvinvointimittauksia ja niitä selvityksiä, joita on tehty yliopistolain uudistuksen jälkeen, ne todistavat sitä, että yliopistoilla hyvinvoinnissa ollaan menty huonompaan suuntaan, ja siksin tällaisia menettelyjä pitäisi kaihtaa.

Pidän itse erittäin hyvänä sitä, että meillä on ollut duaalimalli. Ammattikorkeakouluilla ja yliopistoilla on omat korkeakoulupoliittiset ja koulutuspoliittiset tehtävänsä, ja katsoisin, että kaikkeinärkevintä meidän on riittäväällä rahoituksella vahvistaa molempien edellytyksiä selvittää näistä tehtävistä. Itse pidän hyvänä sitä, että joustavaa yhteistyötä parannetaan, ja olen ymmärtänyt, että Tampere 3:a perustetaan nimenomaan [Puhemies koputtaa] alueellisista lähtökohdista käsin, mutta pidän hyvänä sitä, että meillä jatkossa on erikseen [Puhemies koputtaa] ammattikorkeakoululaki ja yliopistolaki.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

16.36 **Jani Toivola vihr:** Arvoisa puhemies! Edellinen puheenvuoro jäi vähän kesken, ja halusin ottaa vielä toisen puheenvuoron varmistaakseni ja tuodakseni esille vielä tämän lopullisen esityksen, missä mekin olemme mukana.

Eli demokraattisten periaatteiden kunnioittamiseksi toivon, että uuden rehtorin valinta jätetään uuden yliopiston ensimmäiselle varsinaiselle hallitukselle ja että siirtymäkauden hallitus koostettaisiin nykyisistä yliopistojen hallituksista. Tämän siirtymäkauden hallituksen tulisi välittömästi käynnistää prosessi monijäsenisen hallintoelimen kokoamiseksi, jonka ensimmäinen tehtävä taas olisi varsinaisen hallituksen valinta, joka sitten aikanaan valitsisi tuon uuden yliopiston varsinaisen rehtorin. Joissain puheenvuoroissa ja keskusteluissa todettiin, kun näistä kipukohdista puhuttiin, ja täälläkin se taisi tulla esille, että tokihan rehtoria voi myöhemminkin vaihtaa. Näen, että nimenomaan tällaisilla vaihtoehdoilla, että todetaan, että se myöhemminkin on mahdollista, luodaan vain jälleen lisää riskejä äärimmäisen tärkeälle hankkeelle, jonka onnistumisen kannalta on äärimmäisen tärkeitä se osallisuus mutta muutenkin tämän prosessin sujuvuus.

Kuten täällä on todettu ja kun tätä hienoa kokonaisuutta itsekin pohtii, ei voi olla ihmettelemättä ja miettimättä, kenen etua tällä esityksellä lopulta ollaan ajamassa, että mikä meillä lopulta ihan aidosti on se este, ettei näiden yhteisöjen esittämiä toiveita pystyttäisi kuulemaan ja myöskin konkreettisella tavalla toteuttamaan. Samalla kun me pohdimme sitä kokonaisuutta meidän pöydällämme ja sitä, miten tärkeitä sen onnistumisen kannalta olisi, että nämä toiveet nähtäisiin merkityksellisinä, meidän tässä talossa tulisi olla äärimmäisen huolissamme tällä hetkellä nimenomaan siitä yhteisön hyvinvoinnista ja ilmapiiristä, koska se on valtavan merkityksellinen osa kaikkia niitä askelia, mitä myös käytännössä tällä hankkeella on seuraavien kuukausien aikana edessään.

16.38 **Mikaela Nylander r:** Värderade talman! Jag tror att det är viktigt för hela högskolefältet att den här Tampere 3-modellen förverkligas och lyckas och ger oss goda exempel för hur man i framtiden kan bedriva högskole- och vetenskapspolitik på ett nytt sätt. Det jag tycker är synd i det här sammanhanget, när vi talar om högskolorna och högskolepolitiken, är att det i visionen för högskolorna år 2030 inte överhuvudtaget finns nämnt något om en eventuell gemensam lag för yrkeshögskolesektorn och universitetssektorn. Jag tror att det här kommer att vara viktigt att utreda i framtiden för att vi ska kunna möjliggöra effektivare användning av gemensamma resurser, utan att på något sätt gå åt dualmodellen. Här tycker jag att man måste vara jättetydlig. Dualmodellen behövs, och de har helt olika utbildningspolitiska uppgifter, det vill säga yrkeshögskolorna och universiteten. Men ändå tror jag att det ligger i den finländska högskolepolitikens intresse att skapa någon form av gemensam högskolelagstiftning i framtiden.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Tämä hallituksen esitys on askel oikeaan suuntaan ja tervetullut uudistus korkeakoulukentällä. Toivon todellakin, että Tampere 3 -malli onnistuu, ja sitten toivon, että jatkossa, kun puhutaan korkeakoulupolitiikasta, voidaan myös puhua yhdestä korkeakoululainsäädännöstä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 140/2017 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 17/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 17/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

16.40 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Meillä on täällä paikalla kyllä hallituspuolueitten kansanedustajia, mutta ihmettelen kyllä, että ei ole enemmän, koska tämä on vallan erinomainen hallituksen esitys. Sen puolesta tätä olisi voinut olla esittelemässä jopa ihan vaikka valiokunnan puheenjohtaja.

Tässä on kyseessä nyt merkittävä vapaan sivistystyön lain muutos. Kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjille myönnetään, jos ja kun tämä laki hyväksytään, 100 prosentin valtionosuus sellaisen oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämään koulutukseen, joka on hyväksytty opiskelijan kotouttamissuunnitelmaan. Opiskelijoilta ei siis voitaisi periä opetuksesta maksuja siltä osin kuin koulutus on hyväksytty opiskelijan kotouttamissuunnitelmaan. Tällä esityksellä nyt muotoillaan ja otetaan käyttöön maahanmuuttajien tarpeisiin mielestäni hyvin sopiva koulutusmalli, jossa vapaan sivistystyön maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon tehtävien siirto opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle tapahtuu ensi vuoden alusta lukien.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on toinenkin erinomainen asia. Opetus- ja kulttuuriministeriö voisi hakemuksesta päättää, että kansanopiston ylläpitäjälle, jonka pääasiallinen koulutustehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus ja jolle nyt on myönnetty valtionosuutta 57 prosenttia, valtionosuus nousee nyt 80 prosenttiin, jos laki hyväksytään.

Pidän esityksen tarkoittamaa uutta koulutus- ja rahoitusmallia, siis molemmissa lain muutoksissa, erittäin kannatettavana. Ehdotus vahvistaa merkittävästi vapaan sivistystyön eri oppilaitosmuotojen roolia maahanmuuttajien kotouttamisessa. Niin kuin varmaan monet meistä tietävät — muistutan kuitenkin siitä — jo nyt vapaan sivistystyön toimijoilla, aikuisopettajilla, on valmiina kokemusta ja osaamista maahanmuuttajakoulutuksessa tarvittavien tietojen ja osaamisen kohdalta.

Nyt tämä uusi erinomainen tilanne vain käytännössä tarkoittaa sitä, että ne, jotka eivät ole oikeutettuja kotouttamissuunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin, jäävät sitten sitä etua, mahdollisuutta, paitsi. Tässä yhteydessä valiokunta yhteisesti kirjasi valiokunnan mietintöön: "Valiokunta pitää välttämättömänä, että näiden uudistuksen ulkopuolisten maahanmuuttajaryhmien koulutustarpeita varten on käytettävissä riittävä määrä vapaan sivistystyön opintoseteliavustuksia."

Tässä tällainen oppositiopuolueen edustajan vakavamielinen puheenvuoro, jossa vähän esiteltiinkin hallituksen esitystä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

16.44 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Kuten tuossa edellä jo todettiin, hallituksen esityksessä kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston ja kesäyliopiston ylläpitäjille myönnettäisiin 100 prosentin valtionosuus sellaiseen oppilaitoksen ylläpitämään koulutukseen, joka on hyväksytty opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan. Esityksen mukaan opiskelijoilta ei voitaisi periä opetuksesta maksua kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyiltä osilta. Tätä lakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että opetus- ja kulttuuriministeriö voisi hakemuksesta päättää, että kansanopiston ylläpitäjälle, jonka pääasiallinen koulutus-tehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus, myönnetään valtionosuutta enemmän kuin 57 prosenttia eli nykylaissa oleva määrä, kuitenkin enintään 80 prosenttia. Tällainen erityiskansanopisto on esimerkiksi Helsingissä sijaitseva Kuurojen Liiton opisto.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten eduskuntaryhmä pitää oikeasuuntaisena kehityksenä sitä, että koulutusjärjestelmiä joustavoitetaan ja kehitetään. Etenkin vapaasta sivistystyöstä ja siihen liittyvästä koulutuksesta onkin syytä tehdä mahdollisimman joustavaa, jotta ne vastaavat paremmin nykyajan ja tietenkin myös tulevaisuuden haasteisiin. Kritisoiimme kuitenkin maahanmuuttajille suunnatun koulutusmallin uudistamista tällä hallituksen esityksen mukaisella tavalla. Maahanmuuttajien koulutustason ja työllisyysasteen nousu on kansantalouden näkökulmasta erittäin, erittäin tärkeä asia, mutta niukkojen resurssien maailmassa on varmistettava, että resurssit kohdennetaan oikein. Ja tätä hallituksen esitystä arvioitaessa on syytä huomioida vapaan sivistystyön ensi vuoden rahoituksen kaavailut indeksijäädytykset, joista keskustellaan myöhemmässä pykälässä tässä samassa täysistunnossa.

Perussuomalaiset ovat erittäin tyytyväisiä siitä, että hallituksen esityksen toinen muutos koskee eräiden erityiskansanopistojen eli käytännössä Lehtimäen opiston ja Kuurojen kansanopiston rahoitusta. Tavoitteena on jo pitkään ollut löytää kyseisten opistojen rahoitukseen pysyvä kokonaisratkaisu, jotta näiden opistojen erityistarpeita ei tarvitsisi hoitaa vuosittain lisämäärärahalta valtion talousarviossa, kuten tähän asti on valitettavasti jouduttu tekemään. Näiden opistojen toiminnan kehittämisen kannalta pitkäjänteisen rahoituksen turvaaminen on järkevä ratkaisu. Tämä hallituksen esitys varmistaa näiden opistojen riittävän rahoituksen valtionosuuksien merkittävän nousun myötä — siis 57:stä enintään 80 prosenttiin.

Arvoisa puhemies! Olemme kuitenkin tyytymättömiä siihen, että vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus voisi esityksen mukaan saada valtionosuutta enimmillään vain 80 prosenttia, kun maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen valtionosuus olisi jatkossa täydet 100 prosenttia. Pidämmekin esitystä tältä osin epäjohdonmukaisena ja ehdotamme lakiehdotusta muutettavaksi siten, että kotouttamiskoulutusta ja vaikeavammaisten koulutusta koskevien valtionosuuksien prosenttiosuudet olisivat yhtenevät eli tässä tapauksessa molemmat 80 prosenttia. Esitämme vastalauseemme mukaisia muutosehdotuksia lain 9 ja 10 §:iin.

Arvoisa puhemies! Totean vielä lopuksi, että perussuomalaiset pitävät hyvänä asiana sitä, että kohtuullisia maksuja voitaisiin periä opiskelijoilta myös tulevaisuudessa. Tässä esityksessä maksua ei kuitenkaan perittäisi kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettusta, opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan kuuluvasta opetuksesta, ja mielestämme opiskelijoita tulee kohdella tältä osin lainsäädännössä yhdenvertaisesti. Näin ollen ehdotamme, että tähän sivistysvaliokunnan mietintöön sisältyvä 24 §:n 1 momentin muutosehdotus poistetaan.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Teemme yksityiskohtaisessa käsittelyssä vastalauseemme mukaiset pykälämuutosehdotukset.

16.49 Jani Toivola vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on erinomainen, kuten täällä on todettu. Esityksessä korostetaan vapaan sivistystyön merkitystä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Tavoitteena on luoda maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen koulutusmalli, joka huomioi maahanmuuttajien monimuotoisuutta. Malli tarjoaa paremmat mahdollisuudet erityisesti henkilöille, joilla olisi muutoin vaikeuksia osallistua täysipäiväiseen koulutukseen.

Esitys ei kuormita järjestäjien taloudellista tilannetta, vaan valtio rahoittaa koulutusta. Lisäksi esityksen vahvuuksia on, ettei koulutuksesta koidu kustannuksia maahanmuuttajalle, kun se sisältyy henkilön kotouttamissuunnitelmaan. Esitys hyödyntää erinomaisella tavalla vapaan sivistystyön toimijoiden taitoa ja osaamista maahanmuuttajakoulutuksessa ja kehittää entisestään heidän rooliaan kotouttamisessa. Esitys on tarpeellinen ja edistää varsinkin heikoimmassa asemassa olevien ihmisten hyvinvointia.

Ja kuten täällä todettiin, niin tässä samassa esityksessä esitetään myöskin muutettavaksi, että opetus- ja kulttuuriministeriö voisi hakemuksesta päättää, että sellaiselle kansanopiston ylläpitäjälle, jonka pääasiallinen koulutustehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus, voitaisiin myöntää valtionosuutta enemmän kuin 57 prosenttia, ja tämäkin on äärimmäisen hyvä esitys. Ehkä sellainen huomio, minkä Kansanopistoyhdistys on eri yhteyksissä nostanut esille ja mihin he ovat kiinnittäneet huomiota, että vammaisilla opiskelijoilla tulisi olla mahdollisuus hakeutua haluamiinsa koulutuksiin ja valtionosuiden tulisi tulevaisuudessa seurata opiskelijaa: myöskin sivistysvaliokunta on tästä samasta asiasta aikaisemmin tehnyt oman lausumaesityksensä, eli vammaisten opiskelijoiden osalta esteet vapaaseen oppilaitosvalintaan tulisi tulevaisuudessa poistaa.

16.51 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset toteavat, että monelta osin hallituksen esitys 140 on kannatettava. Muutamia epäkohtia on, minkä vuoksi päädyimme jättämään sivistysvaliokunnassa asiasta vastalauseen.

Katsomme, että hallituksen esityksessä ollaan luomassa uusi maahanmuuttajien tarpeisiin vastaava koulutusmalli vapaan sivistystyön koulutustoiminnan kautta. Kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjille myönnettäisiin 100 prosentin valtionosuus sellaiseen oppilaitoksen ylläpitämään koulutukseen, joka on hyväksytty opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan. Opiskelijoilta ei voitaisi periä opetuksesta maksuja siltä osin kuin se on hyväksytty opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan. Myös luku- ja kirjoitustaidon opiskelumahdollisuuksien joustavoittaminen on tehty maahanmuuttajia silmällä pitäen.

Lakia ollaan muuttamassa myös siten, että opetus- ja kulttuuriministeriö voisi hakemuksesta päättää, että kansanopiston ylläpitäjälle, jonka pääasiallinen koulutustehtävä on vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus, myönnetään valtionosuutta enemmän kuin 57 prosenttia, kuitenkin enintään 80 prosenttia. Tällainen erityiskansanopisto on esimerkiksi Helsingissä sijaitseva Kuurojen Liiton opisto.

On periaatteessa hyvä, että koulutusjärjestelmiä joustavoitetaan ja kehitetään, mutta emme kannata maahanmuuttajille suunnatun koulutusmallin uudistamista esityksen mukaisesti.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

esityksen toinen muutos koskee eräiden erityiskansanopistojen rahoitusta. Esitys on erittäin hyvä näiden opistojen toiminnalle, mutta olemme kuitenkin tyytymättömiä siihen, että vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus voi esityksen mukaan saada valtionosuutta enimmillään vain 80 prosenttia, kun samanaikaisesti maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen valtionosuus olisi jatkossa täydet 100 prosenttia. Kotouttamiskoulutusta ja vaikeavammaisten koulutusta koskevien valtionosuuksien prosentiosuuksien pitäisi olla yhtenevät, joten kannatan edustaja Savion esittämää muutosesitystä.

16.53 Mikaela Nylander r: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on todellakin erinomainen, ja se on erinomainen, koska se mahdollistaa maahanmuuttajien todellista integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Toinen myös äärimmäisen tärkeä asia on, että tämän lain myötä pystymme paremmin takaamaan vaikeasti vammaisten lasten ja nuorten oikeuksia opetukseen ja koulunkäyntiin. Tämä on myös äärimmäisen tärkeä uudistus, jota ollaan odotettu ja kaivattukin.

Värderade talman! Den fria bildningen har en viktig roll på många olika sätt, en viktig roll i att integrera invandrare, men givetvis också i att utbilda till exempel äldre medborgare i till exempel adb-kunskaper och språkkunskaper. Den fria bildningen har också en oerhört viktig roll i att erbjuda alternativ för unga som inte ännu hittat sin stig.

Talman! Jag är också mycket nöjd över att kulturutskottet fäster uppmärksamhet vid möjligheten — eller snarare bristen på möjlighet — att integreras på svenska i vårt land. Det här problemet har existerat en längre tid, och vi borde förändra myndigheternas tolkning av lagstiftningen, precis som kulturutskottet säger när vi talar om lagen om främjande av integration. Vi säger att det är viktigt att man framöver på det sätt som avses i propositionen tydligt möjliggör språkutbildning på båda nationalspråken i de fall när detta kan visas ha betydelse för en lyckad integration i den kommun där invandraren bor, och att staten bekostar denna utbildning fullt ut. Det här är en mycket viktig markering från kulturutskottets sida.

16.55 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kuten tässä muun muassa edustaja Gustafssonin puheenvuorossa on jo hyvin tuotu esille, tämä on tosiaan kannatettava ja hyvä lakiehdotus. Tämä siis parantaa vapaan sivistystyön oppilaitosten mahdollisuuksia järjestää kotoutumiskoulutusta. Tämä esitys tuo edes pientä helpotusta vapaan sivistystyön oppilaitoksille hallituksen leikkausten aiheuttamaan taloudelliseen ahdinkoon ja tämän lisäksi helpottaa oleskeluluvan saaneiden maahanmuuttajien kieltenopiskelua kotouttamissuunnitelman mukaisesti.

Pakko myöskin hieman ihmetellä tätä perussuomalaisten vastalauseen logiikkaa. Tässä puhuttiin resurssien kohdentamisesta oikealla tavalla, mutta mikä olisikaan tehokkaampaa resurssien kohdentamista kuin niiden kohdentaminen kielten opiskeluun ja kotoutumistoimintaan kotoutumisen näkökulmasta ja myöskin maahanmuuttajien työllistymisen näkökulmasta, ja sen lisäksi tämä esityshän nimenomaisesti lisää vapaan sivistystyön oppilaitosten rahoitusta, eli se parantaa näiden oppilaitosten taloudellista tilannetta. Mikäli perussuomalaiset ovat tästä johdonmukaisuudesta huolissaan, miksi he eivät sitten esittäneet tämän valtionosuuden rajan nostamista 100 prosenttiin kaiken koulutuksen osalta?

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

16.57 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Gustafssonin sanoista haluan kiittää. Hän lausui ystävällisiä sanoja hallituksen hyvästä esityksestä, ja tässä edustaja Gustafssonin lausunnossa ei ole mitään muuta heikkoa kuin se, että hallituspuolueiden edustajia oli kovin vähän kuulemassa — meitä taitaa viisi kappaletta tällä hetkellä olla paikalla — mutta jään se pöytäkirjaan, että edustaja Gustafsson on noin kauniita sanoja lausunut. Veikkaan, että siihen on hieman vaikuttanut nyt myös tämä nousemassa oleva joulu mieli ja itsenäisyyden juhla, mutta kiitoksia kuitenkin ystävällisistä sanoista.

Tämä hallituksen esitys on todella hyvä ja kannatettava. Niiden henkilöiden, jotka Suomeen sitten jäävät, ainoa tie eteenpäin on tietenkin kotoutua, oppia kieli ja sitten tulla pikkuhiljaa Suomen yhteiskunnan jäseneksi, sillä keinoin että he pystyvät sitten esimerkiksi työmarkkinoilla tekemään sitä, mitä Suomessa tällä hetkellä kaikkein eniten odotetaan, eli työtä suomalaisten hyväksi, ja alkamaan rakentaa sitä omaa elämää uuteen uskoon. Kuten tiedämme, hyvin monella monella alalla tässäkin kaupungissa ja hyvin monessa Suomen kaupungissa ja kunnassa on tällä hetkellä valtava työvoimapula. Juuri katsoin erään kunnan kohdalta tilastoa, jossa oli huutava pula: kaksi yritystä haki sillä paikkakunnalla uutta työvoimaa, ja mistään ei löydy työvoimaa, vaikka kunnassa on 350 työtöntä. Onhan se aika kummallinen tilanne, että on valtava työvoimapula, yritykset huutavat työvoimapulassa, kun ei ole työvoimaa.

Kun vapaan sivistystyön resurssit otetaan aidosti käyttöön tähän kotouttamiseen ja koulutetaan ihmisiä uuteen ammattiin, ensinnäkin tietenkin kielitaitoon ja siihen, että opitaan suomalaiset systeemit, ja sen jälkeen sitä kautta ammattiin ja sitä kautta työelämään, niin se on oikea tie. Pitää muistaa, että vapaan sivistystyön puolella, esimerkiksi kansalaisopistoissa monella paikkakunnalla on sellaista osaamista, jota on vuosikymmeniä siellä harjoitettu, osataan, tunnetaan paikalliset olosuhteet ja siellä on ammattitaitoiset opettajat, ja tähän pitää toki käyttää hyväksi ja ohjata nämä ihmiset, jotka tänne tulevat, vahvasti kotoittamisen tielle, ja sitä kautta he sitten integroituvat suomalaiseen yhteiskuntaan ja suomalaiseen työelämään.

16.59 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Jatketaan samaa latua. Kiitos edustaja Hoskoselle ajatuksistanne. Sitä paitsi puheenvuoronne oli kaikin puolin tähän asiaan hyvin istuva, kun puhutte myöskin työvoimapulasta. Sehän on monilta kohdin myöskin juuri alueellinen kysymys.

Pyysin puheenvuoron, arvoisa puhemies, tähän perussuomalaisten esitykseen, johon jo edustaja Anderssonkin puuttui toteamalla, että jos olisitte johdonmukaisia ja apua tarvitsevien ihmisten asialla, niin olisitte esittäneet vaikeasti vammaisten koulutuskorvauksen nostamista tästä 80 prosentista. Mutta en nyt halua hurskastella sillä, koska emme mekään sitä tässä yhteydessä esittäneet, kun se kuitenkin jo nousi 57:stä 80:een. Ja kun nyt jotain ymmärrän koulutuspolitiikasta ja sen rahoituksesta, niin tämä olisi vaatinut myöskin valio-kunnassa paljon perusteellisemmän käsittelyn, johon ei nyt ymmärtääkseni olisi hallituspuolueillakaan ollut halua eikä intressiä. Tämä oli riittävän hyvä tällaisenaan.

Mutta tässä perussuomalaisten vastalauseessa lukee näin: "Maahanmuuttajien koulutustason ja työllisyysasteen nousu on kansantalouden näkökulmasta tärkeä asia, mutta niukkojen resurssien maailmassa se ei saa tapahtua kantaväestön kustannuksella." [Toimi Kankaanniemi: Aika viisaasti sanottu!] Siis ei kantaväestön kustannuksella. Tilanne nyt on kuitenkin mielestäni se, että jos ajatellaan, kenen kustannuksella mitään tapahtuu, niin kun me ajatellaan maahanmuuttajien tilannetta ja nimenomaan puhe-, luku- ja kirjoitus-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

taitoa työllistymisen näkökulmasta, niin kyllä minä sanoisin näin, että kansakunnalle, suomalaisille, on edullisempaa tarjota se kotouttamiskoulutus, kielitaito ja muu osaaminen kuin jättää heidät siitä paitsi. Eli voisin kysyä näin: tuleeeko sellainen maahanmuuttaja, joka on ilman työtä heikon kieli- ja kirjoitustaidon takia, suomalaiselle veronmaksajalle kalliimmaksi vai halvemmaksi, jos hän saa sen koulutuksen?

Ymmärsin näin, kun asiaa käsiteltiin valiokunnassa, että vapaan sivistystyön oppilaitoksilta on jo nyt leikattu näitä valtionavustuksia, tukia, keskimäärin 20 prosenttia, siis todella paljon monien kansanopistojen kohdalta. Se on ihan hyytävän paljon. Se on varmaan tarkasti harkittu, että tältä osin tämä vapaan sivistystyön kentän tukeminen näin tärkeässä asiassa tällä panostuksella on perusteltua.

Vähän nyt sanoisin ääneen, että minusta perussuomalaisten ei tarvitsisi tehdä tällaista tavallaan kylmää oppositiopolitiikkaa, vaan huomioisitte heikommassa asemassa olevia ihmisiä, tässä tapauksessa maahanmuuttajia.

17.04 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä niiden kiittelijöiden joukkoon, jotka tätä lakiesitystä ovat tässä kiittelleet, siitä voidaan kyllä hallitukselle antaa tunnustusta. On erinomaista, että järjestäjä saa tästä maahanmuuttajien kotouttamiskoulutuksesta täyden korvauksen. Niin kuin tässä on tullut moneen kertaan esille, avain yhteiskunnan jäseneksi ja työelämään tulee siitä, että saa riittävän koulutuksen, oppii kielen ja sitä kautta pääsee mukaan rakentamaan yhteiskuntaa.

Toinen äärimmäisen tärkeä asia tässä on nimenomaan tämä vaikeavammaiselle osoitetun koulutuksen valtionosuuden korottaminen. Me tiedämme, että vammaisissa on paljon sellaisia ihmisiä, jotka yhtä lailla haluavat päästä opiskelemaan niin, että he kykenevät siten itsenäiseen elämään, ja sitä kautta heidän oman elämänsä laatu paranee ja he ovat myös paremmin, samalla lailla, osa yhteiskuntaamme. Onkin helppo yhtyä tähän sivistysvaliokunnan huomioon siitä, että myös jatkossa pitäisi varmistaa vammaispalvelulain mukainen henkilökohtaisen avun myöntäminen myös kansanopistojen vapaan sivistystyön pitkäkestoisissa koulutuksissa. [Puhemies koputtaa] Ja toivon, että tämä otetaan sitten huomioon, kun vammaispalvelulakia ollaan antamassa, aivan kuten valiokunta on todennut.

17.05 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Maahanmuuttajille eittämättä tarvitaan korkeatasoista kielitaitokoulutusta, jotta he voivat integroitua paremmin suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämä on yhteiskunta, jossa koulutusta tarvitaan jokaisella elinkeinoelämän ja työelämän sektorilla, ja siksi koulutuksen pitää olla kunnossa, se on selvä asia.

Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa kielitaito-opetusta ja muuta kotoutumiskoulutusta on tarjolla joustavasti. Näitä vapaan sivistystyön oppilaitoksia kannattaakin ehdottomasti hyödyntää koulutuksen järjestämisessä.

Harkinnanvaraisuus tässä rahoituksessa on hyvä periaate, mutta lain tasolla säädetty täysi valtionosuus ei jätä sille siltä osin yhtään liikkumavaraa, ja näiltä osin se on meidän näkökulmastamme vaikea hyväksyä. Täytyy myös muistaa, että suomalaisten työttömien koulutukseen tulee panostaa.

Edustaja Gustafsson mainitsi muistaakseni jotain työvoimapulasta, mutta käsittääkseni suomalaisia työttömiä on edelleen 270 000 henkilöä. Heidän koulutukseensa täytyy myös panostaa. Edustaja Gustafsson ei ole muistaakseni allekirjoittanut tätä työvoiman saataavuusharkinnan poistamiseen liittyvää lakialoitetta, siitä kaikki kunnia hänelle, kuitenkin seitsemän sosiaalidemokraattia on sen allekirjoittanut. Pidämme sitä erittäin valitettavana

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

asiana. Kyllä meidän tulee varmistaa se, että suomalaisille työttömille löytyy jatkossa myös mahdollisuudet töihin.

Edustaja Andersson kysyi myös, miksi perussuomalaiset eivät halua nostaa valtionosuutta kaikilta osin tähän 100 prosenttiin. No, tämä liittyy tähän samaan. Jonkinlainen omavastuuosuus on mielestämme säilytettävä, kuten kaikilla muillakin opiskelijaryhmillä. Siksi olemme päätyneet esittämään tätä 80:tä prosenttia yhtenäisesti näille molemmille ryhmille.

Myös valiokunnan asiantuntijakuulemisissa kävi ilmi, että vapaasta sivistystyöstä on leikattu jo tarpeeksi. Indeksijäädytykset ovat käsittelyssä tässä myöhemmässä istunnossa, ja niitä vastustamme. Haluamme, että vapaan sivistystyön perusrahoitus [Puhemies koputtaa] tulee kaikilta osin kuntoon.

17.07 Pilvi Torsti sd: Arvoisa puhemies! Ensin edustaja Saviolle: Nyt on tietysti hyvä huomata, että näiden lukujen sisällä on varsin merkittävä määrä Suomessa asuvia työttömiä maahanmuuttajia, ja maahanmuuttajien työttömyys on koko ajan vähintään kaksinkertainen, joissain kaupungeissa välillä korkeammallakin tasolla, niin että me kyllä tarvitsemme kaikenlaisen aktiivisuuden tältä osin.

No, tätä varten en pyytänyt puheenvuoroa, vaan sen takia, että tätä hyvää esitystä moni on täällä kiittänyt ja voin siihen joukkoon tietysti valiokunnankin jäsenenä yhtyä. Haluaisin ehkä vielä korostaa, että tämä on myös hyvä esimerkki siitä, kuinka tämä yhteiskunta parhaimmillaan toimii: edellisellä hallituskaudella, kun meillä oli meidän uusi kotouttamislakimme ja siitä tehtiin Suomen historian ensimmäinen kotouttamisohjelma, monia toimijoita silloin sitten pyydettiin pohtimaan, miten se saadaan oikeasti eteenpäin vietyä ja toimeen pantua. Aloite tuli nimenomaan täältä vapaan sivistystyön kentästä tämäntyyppisestä toimintamallista, joka tässä nyt sitten tulee lainvoimaiseksi.

Tämä vain nähdäkseni kuvaa hienosti sitä, kuinka tämäntyyppisillä sivistyspuolen toimijoilla on tällaista luovuutta, ketteryyttä ja kykyä ajatella uudella tavalla ja tuoda oma osaamisensa käyttöön silloin, kun ikään kuin yhteiskunnan tilanne sitä vaatii.

Tässä ei oikeastaan voi olla viittaamatta meillä valitettavasti kohtana 10 tänään olevaan toiseen esitykseen, joka sitten näitten indeksijäädytysten puitteissa tavallaan jollain tavalla vähän harmillisestikin asettuu kyllä aika vastakkaiseen kulmaan kuin se, mitä me nyt tässä olemme hyväksymässä.

Mutta tämä tällaisena pienenä ehkä historia-anekdoottinakin, että aina muistetaan, kun asiat lähtevät valmisteluun, että joskus niistä myöskin tulee valmista. Tässä tapauksessa tuli hienolla tavalla valmista, ja hienoa, että tämä kotouttamiskoulutus nyt 100-prosenttisesti rahoitettuna oikeasti todella sitten alkaa.

17.09 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Minusta tämä edustaja Elomaan ja edustaja Savion esittelemä linja on erittäin johdonmukainen ja korostaa yhdenvertaisuutta. Katson kyllä, että aina kun valtio tukee jotakin tahoja, on syytä olla omavastuu sille, jolle tuki annetaan, koska koulutuksenjärjestäjä käyttää sitä ihan bisneksenä, jos kaiken saa toisen piikkiin maksatettua. Tässä kun on nyt 20 prosentin omavastuu kerran vammaisille, niin voi olla myös, että koulutuksenjärjestäjä maksaa sen 20 prosenttia myös maahanmuuttajien osalta. Ei siinä ole mitään ihmeellistä. Se on tervettä, ja todellakin korostan sitä, että omavastuu tuo aina ryhtiä toimintaan: katsotaan taloutta tarkemmin, huolellisemmin ja etsitään säästökohteita. Miksi sitten täällä te sosiaalidemokraatit ette esimerkiksi esitä 100:aa

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

prosenttia tähän vammaisten puolelle, joka on 80 prosenttia, kun te nyt olette valmiit puolustamaan tätä epäjohdonmukaista mallia — toisessa 100, toisessa 80. [Jukka Gustafssonin välihuuto] Teiltä puuttuu nyt johdonmukaisuus.

Sitten todellakin täällä tulee myöhemmin tämä vapaan sivistystyön indeksiasia esille, ja sillä me haluamme turvata koulutuksenjärjestäjien talouden pohjan säilymisen sellaisena, että ne pystyvät kustannusten noustessa kantamaan vastuun.

17.11 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Edustajat Kankaanniemi ja Savio toivat hyvin esille perussuomalaisten ydinasian tässä hallituksen esityksessä. Totta kai vapaan sivistystyön merkitys on valtavan suuri suomalaisille, ja tosiaan, kun tulee hallituksen esitys 99 myöhemmin, tuomme oman kantamme siinä vahvasti esille.

Maahanmuuttajien kotouttaminen kielitaidon ja muun opetuksen myötä on positiivinen asia, totta kai. Mutta kun edustaja Gustafsson tässä otti esille luku- ja kirjoitustaidon, niin haluan alleviivata myös sitä asiaa, että kantaväestössä niissä on suuria puutteita tällä hetkellä ja se on tuleva suuri ongelma, joka vaikeuttaa tulevia työpaikkoja myös kantasuomalaisten kohdalla. Niinpä myös siihen pitäisi panostaa.

17.12 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa herra puhemies! En pysty kannattamaan sitä, että tässä keskustelussa asetetaan heikkoja ryhmiä vastakkain. Totta kai meidän tulee parantaa peruskoulun laatua niin, että kaikki saavat peruskoulussa riittävän luku- ja kirjoitustaidon ja pärjäävät sitten myöhemmin opinnoissa ja työmarkkinoilla. Mielestäni meidän pitää ajatella, että vapaan sivistystyön kenttä tässä 100-vuotiaassa Suomessa on tae siitä, että kaikki erilaiset ihmisryhmät saavat niille kuuluvat sivistykselliset ja koulutukselliset palvelut ja ne oikeudet, joita kansalaisilla on. Uudet suomalaiset, maahanmuuttajat, ovat sellainen ryhmä, joiden kouluttaminen nimenomaan vapaan sivistystyön kentän kautta luontevasti kuuluu näiden toimijoiden toimenkuvaan.

Me kaikki tiedämme, kuten edustaja Elomaakin tuossa myönsi, että kieli- ja kotouttamiskoulutuksen takaaminen maahanmuuttajille on koko yhteiskunnan hyöty. Se tulisikin nähdä pikemminkin investointina eikä niinkään kuluna. On selvää, että me suomalaiset, koko suomalainen yhteiskunta, olemme nettohyötyjiä silloin, kun saamme aikuisena Suomeen tulleille, jo koulutetuille maahanmuuttajille riittävän kielitaidon ja kotouttamiskoulutuksen, niin että he sitä kautta pystyvät työllistymään ja alkavat kerryttää verovaroja yhteiseen kassaan, joten toivoisin, että tällaista sinänsä positiivista lakia voitaisiin täällä pikemminkin kiitellä kuin arvostella.

17.14 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! En tiedä, kuinka paljon tässä nyt kannattaa suunnilleen samaa levyä pyörittää. Olisin odottanut, että edustaja Kankaanniemi... — jonka muistan vielä siltä ajalta, jolloin korostit kristillistä vakaumusta ja tämäntyypisiä asioita. Minulla on välillä ikävä sitä edustaja Kankaanniemeä, koska kyllä tosiasia on se, että perussuomalaiset ei tässä asiassa kyllä kovin vahvoilla ole.

Edustaja Kankaanniemi totesi puheenvuorossaan, että pitää olla yhdenvertainen kohtelu, etteivät koulutuksenjärjestäjät tee bisnestä. Edustaja Kankaanniemi tietää sen, että meidän kansanopistot ovat voittoa tavoittelemattomia yhdistyksiä, yhteisöjä, joilla monilla on hyvin laaja kansalaisjärjestöpohja, jotka eivät tee bisnestä. Eivät tee bisnestä. Tältä osin perussuomalaisten perusteet ovat tällaisia, että ollaan liukkailla jäillä, ja onneksi nyt ei ole liukkaita jäitä, niin ette huku. [Toimi Kankaanniemi: Entäs se yhdenvertaisuus?]

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

17.15 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Kaikki se, mitä voidaan tehdä vapaan sivistystyön kautta ja muuten, jotta maahanmuuttajat kotoutuisivat ja työllistyisivät, on suomalaiselle yhteiskunnalle eduksi. Ja mitä paremmin siinä onnistutaan, sitä paremmin meillä on varaa kaikkeen koulutukseen, myös parantaa peruskoulussa niitä asioita, joiden seurauksista nyt olemme huolissamme, kun Suomen Pisa-luokitus on pudonnut ja tosiaan on hälyttäviä tietoja siitä, että peruskoulun päättää nuoria ihmisiä, jotka eivät osaa kunnolla lukea. Maahanmuuttajien työllistäminen parantaa mahdollisuuksiamme korjata näitä asioita.

17.16 **Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies! Se on tietysti niin, että koulutuspoliittisessa keskustelussa tasavertaisten edellytysten luomisen täytyy olla keskiössä. [Toimi Kankaanniemi: Juuri näin!] Ja jos puhutaan esimerkiksi tämän syksyn sivistysvaliokunnan agendasta, niin meillä on ollut koulutuksellinen tasa-arvo keskiössä sekä varhaiskasvatuksessa että peruskoulussa ja muutoinkin. Kun puhutaan eri ryhmistä, niin tarvitaan erilaisia toimenpiteitä ja ratkaisuja, [Jukka Gustafsson: Näin on!] ja tämä on tietysti nyt yksi ratkaisu, joka tarjoaa tasavertaiset edellytykset maahanmuuttajille. Se ei mitenkään sulje pois, että toisissa yhteyksissä tarjotaan muita ratkaisuja sitten muille ryhmille, jotka tarvitsevat erityistä huomiota tai erityistoimenpiteitä, joten siksi minä pidän tätä keskustelua onnettoman, koska kukaan — kukaan — meistä ei halua, että esimerkiksi suomalainen nuori, joka lähtee peruskoulusta, ei osaa lukea eikä kirjoittaa. Mutta siihen täytyy löytyä muita ratkaisuja. Nyt puhutaan tästä lainsäädännöstä ja tästä ratkaisusta, ja sitten saadaan palata siihen kokonaisuuteen, koska on sanomattakin selvää, että se on kohtalonkysymys koko kansakunnalle, että suomalainen koulutus pystyy edelleen, tänään ja huomenna, tarjoamaan tasavertaiset edellytykset kaikille.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2017 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 24/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 24/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.19 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä on kyse kuntien valtionosuudesta ja siihen tehtävistä tarkistuksista johtuen muun muassa varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta, jotka kompensoidaan tämän esityksen kautta kunnille. Samalla tässä otetaan joitakin uusia ja laajenevia tehtäviä huomioon, ja niistä 100 prosenttia korvataan kunnille, ja tässä otetaan myös huomioon kiky-sopimuksen tuomia säästöjä ja niiden vaikutusta kuntatalouteen.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Puhemies! Kun tämä hallitus aloitti, se otti täysin toisenlaisen linjan suhteessa kuntatalouteen kuin mitä edellinen hallitus oli ottanut. Jäljellähän oli sellainen politiikka, joka teki valtionalouden sinänsä tarpeellisia sopeutustoimia lähinnä leikkaamalla kunnilta, ja niitä leikkauksia tehtiinkin 3 miljardin tasoon saakka. Tämähän näkyi silloin erityisesti kuntien kykynä tuottaa peruspalveluita, mutta kun tämä hallitus teki periaatepäätöksen, että kunnilta ei enää leikata, niin se on kuitenkin alkanut näkymään sillä lailla, että kuntataloudet ovat nyt ennätysyhyvässä kunnossa. En tiedä, onko se sattumaa vai mitä, mutta kun katsoo vähän taaksepäin, parikymmentä vuotta, niin näyttää olevan niin, että aina kun keskusta on hallituksessa, niin kuntataloudet paranevat, ja silloin kun keskusta ei ole hallituksessa, niin silloin kunnilta erityisesti lähdetään leikkaamaan. Tätä kannattaa tarkastella ja miettiä, mistä se johtuu. [Outi Alanko-Kahiluoto: Niin, ja kaupungeilta leikataan aina!]

Kun viime viikolla kuulimme, että vihreät ovat tekemässä välikysymystä erityisesti perusopetukseen liittyen, niin tämähän on nimenomaan kuntien vastuulla, ja tämä hallitus on pitänyt nimenomaan huolen siitä, että sieltä kunnilta ei leikata. Jos ajatellaan, kelle se välikysymys olisi kannattanut osoittaa, niin ehkä edelliselle hallitukselle, jossa te itse olitte, eli tehdä itselle vähän jälkikäteen välikysymys.

Tämä hallituksen esitys on hyvä [Puhemies koputtaa] ja on johdonmukainen jatke tälle hallituksen linjalle, että kunnilta ei leikata. [Mikaela Nylander: Muuten leikataan vaan! — Outi Alanko-Kahiluoto: Kaupungeilta kyllä leikataan!] — Ei leikkaa kukaan sieltä.

17.21 Sirpa Paatero sd: Arvoisa puhemies! Olisin iloinen, jos joskus voisin itsekkin olla tällä luottamuksella siihen, että ei leikata, koska taisi olla myöskin viime viikolla uutinen, jossa myöskin Kuntaliiton kautta tuli viesti, että kunnat ovat joutuneet panostamaan omista muista rahoistaan ylläpitääkseen peruskoulun nykyisellä tasolla — peruskoulun. Elikkä sieltä myös on leikattu, niin kuin muiltakin koulutustasoilta. Ja tässä kohtaa [Markus Lohi pyytää vastauspuheenvuoroa] — pääsen vasta alkuun [Naurua] — kuntien osalta on todettava, että kunnat ovat saaneet oman taloutensa varsin hyvään kuntoon, mutta suurimman osan siitä ovat tehneet kuntapäätäjät, ei niin, että valtiolta olisi tullut lisää rahaa. Siitä syystä esittelenkin tässä meidän vastalauseemme tähän samaiseen lakiesitykseen, missä siis, niin kuin vuosittain aina, tehdään budjettiin liittyen valtionosuustarkistukset, koska vaikka oli tietenkin erittäin perusteltua ja hyvä, että kustannustenjaon tarkistuksen osalta tuotiin täydentävässä budjetissa lisärahoitusta kunnille, jää hallituksen esitys yhä edelleen miinusmerkkiseksi, 30 miljoonaa miinusmerkkiseksi. [Markus Lohen välihuuto] Ja siitä tietysti ei voi sanoa minun mielestäni, että se on lisäystä, kun sen etumerkki on miinus. Tässä yhtenä asiana on tietenkin se, että indeksikorotukset on päätetty pitää nollassa, että kustannusten tarkistuksia siltä osin ei tehdä.

Toinen on se, että kilpailukykysovimuksen osalta miinus on varsin mittava, ja kaikki me tiedämme, kaikki kuntapäätäjät, että se 6 minuutin lisäys työaikaan ei tuonut kunnille yhtään säästöä, koska sen takia — toivottavasti — mistään kunnasta ei irtisanottu ihmisiä. Se olisi ollut ainut keino säästää, hallituksen ajatuksissa, että kun lisätään 6 minuuttia työaikaa, niin voidaan säästää elikkä irtisanoa joitakin ihmisiä. Tämä logiikka ei siis toiminut, jonka takia se on leikkaus kunnilta pois ilman, että sitä on voitu siellä toteuttaa.

Eräänä muuna asiana on sitten varhaiskasvatuskysymys. On hienoa, että varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja pienennettiin, mutta sitten päätettiin, että niitä kuntien toisesta kukkarosta täytetään, elikkä kiinteistöveroilla. Elikkä se sama perhe, joka olisi saanut varhais-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

kasvatuksen alennuksen, olisi kiinteistöveroina maksanut sen joko suoraan tai sitten vuok-
rissa, joka tapauksessa sille samalle kunnalle. No, näinhän ei nyt sitten tapahtunut, ja se
miinus, tämäkin miinus, jää siis kunnan katettavaksi, se 25 miljoonaa. Elikkä niitä ei kom-
pensoida kokonaan.

Meillä äsken alkupäivästä oli keskustelussa täällä vuosi sitten tehty säästölaki, jossa eri-
koissairaanhoidon kustannuksista sanottiin säästettävän 300 miljoonaa sillä, että keskite-
tään päivystys. No, se tarkoitti sitä, että meillä on nyt näitä yksityistämismuutoksia myöskin
sairaanhoitopiirien osalta meneillään, mutta se tarkoittaa myöskin sitä, kun tätä on sairaan-
hoitopiireiltä ja kunnilta kysytty, että niitä säästöjä ei todellakaan ole saatu. Sitä 300:aa
miljoonaa ei ole voitu puristaa pois. Vaikka on kuinka yritetty tehostaa ja osa siitä on saa-
tu, sitä 300:aa miljoonaa ei ole saatu puristettua pois sieltä. Meillä voidaan siis sanoa, että
tämäkin johtuen tulee varmaankin painetta yhä edelleen kuntatalouteen.

Sitten meillä on muita asioita, joista osa voidaan tähän vielä listata. Kummallinen uusi
järjestelmä on hallituksella käytössä. Aikaisemmin on kyllä tehty lakeja, ja sen jälkeen kun
lait ovat tulleet voimaan ja on nähty, mikä se vaikutus on kuntatalouteen, niin on vähen-
netty kuntien valtionosuuksia. Nyt on siirrytty järjestelmään, että tehdään päätöksiä, ja en-
nen kuin ne päätökset ovat voimassa — vaikkapa iltapäiväkerhomaksuista, varhaiskasva-
tuksen ryhmäkoosta, erikoissairaanhoidon tiivistämisestä, monista muista — ne rahat ote-
taan jo etukäteen pois kunnilta. Tämä ajatuksellinen muutos on tapahtunut tämän hallituk-
sen aikana. Tästä syystä myöskään ei voi sanoa, että tämä hallitus olisi kuntien kannalta
mitenkään kaikkein positiivisin hallitus. On totta, että on ollut leikkauksia.

Meillä omassa vaihtoehtobudjetissamme on myöskin indeksileikkausten ja kilpailuky-
kysopimusten osalta muutoksia varhaiskasvatuksen ryhmäkokoön, subjektiiviseen var-
haiskasvatusoikeuteen, lapsiperheiden kotipalveluihin, vanhuspalveluiden hoitajamitoi-
tuksen tarkistamiseen ja ammatillisen koulutuksen leikkauksen kompensointiin 190 mil-
joonaa kunnille, mikä leikattiin siis toiselta asteelta pois, ja varhaiskasvatusmaksujen [Pu-
hemies koputtaa] alentamisen kompensointi. Näistä syistä olemme jättäneet tähän vasta-
lauseen ja muutamme pykälää.

17.26 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Paatero
tuossa toi esille hyvin tarkkoja lukuja siitä, mitä ehkä on jäänyt kompensoimatta, ja var-
masti osa niistä, tunnustan, pitää paikkansa. Sekin pitää paikkansa, että tuon kilpailukyky-
sopimuksen tuomia säästöjä kunnille on hankala saada käytännössä aikaan siellä kentällä
täydellisesti. Mutta kun näissä puhutaan kuitenkin kymmenistä miljoonista, niin halusin
äskeisellä puheenvuorollani tuoda esille, että onhan se ero kuitenkin valtava, iso ero, edel-
liseen hallituskautteen, jossa puhuttiin tuhansista miljoonista, ei kymmenistä vaan tuhansis-
ta miljoonista.

Toinen, mihin haluaisin puuttua, on keskittämisasiäsetus. Te, arvoisa edustaja, totesitte
tuossa puheenvuorossanne, että vaikka siellä on yritetty kuinka puristaa niitä 300 miljoon-
nan euron säästöjä, niin niitä ei ole saatu aikaan. No, ei tietenkään, kun se keskittämisasiä-
setus astuu voimaan vasta ensi vuoden puolella, niin että ei niitä toimenpiteitäkään nyt vielä
ole voitu tehdä. Se on tosi, että sielläkin on varmasti haasteita, mutta ei niitä vielä ole voi-
nut syntyä, koska tämä keskittämisasiäsetus ei ole vielä astunut voimaan. [Puhemies koput-
taa] Kaiken kaikkiaan isossa linjassa on kuitenkin valtavan suuri ero edelliseen hallitus-
kautteen, [Puhemies koputtaa] ja se on hyvä.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

17.28 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! On syytä todella tarkastella viime vaalikautta tässä aluksi. Me tiedämme, että vuoden 2010 lopussa kunnilla oli yhteensä velkaa 10 miljardia euroa, melko tasan. Ja kun viime vaalikausi loppui, niin tuo velkasaldo oli kasvanut noin 17 miljardiin — eli 10:stä 17:ään. Noin 7 miljardia kuntien ja kuntayhtymien velka kasvoi viime vaalikauden aikana. Kun tämä tiedetään, niin voidaan sanoa, että tilanne muuttui kyllä radikaalisti, kun käytiin hallitusneuvottelut 2015.

Todettakoon vielä, että viime vaalikauden aikana lähes kaikki kunnat nostivat veroprosenttiaankin ja tavattoman monet kunnat irtisanoivat henkilöstöä, lomauttivat ja niin edelleen. Eli kuntatalous oli kyllä aivan heitteillä viime vaalikauden ajan, ja ne puolueet, jotka olivat hallituksessa, kyllä tämän tietävät. Ja totta kai oppositiokin tietää.

Eli kunnalliset palvelut olivat kovilla koko viime vaalikauden ajan. Kun käytiin hallitusneuvotteluja 2015, olin mukana kuntatyöryhmässä, ja siellä päätettiin se, että tällä vaalikaudella valtio korvaa kunnille kaikki ne toimet, jotka lainsäädännöllä kuntien tehtäviksi määrätään, ja lisäksi se, että kuntien taloutta ei heikennetä muillakaan toimenpiteillä. No, näin tapahtuikin kaksi ensimmäistä vuotta, mutta nyt kyllä hallitus on lähtenyt hieman eritielle.

Vuosi sitten, kun käsiteltiin valtion talousarviota, muistan hyvin, että siellä oli 39 miljoonaa euroa plussaa kuntien näkökulmasta. Eli kunnat olivat saamassa 39 miljoonaa enemmän valtion tämän vuoden budjetin mukaan. Nyt tänään käsiteltiin valtiovarainvaliokunnassa johtamani jaoston, kunta- ja terveysjaoston, talousarviosta tehtyä mietintöluonnosta, ja siinä totesimme, että ensi vuonna kunnat menettävät 70 miljoonaa euroa. Eli käänne on tapahtunut siinä, että vielä tänä vuonna kunnat ovat plussan puolella mutta ensi vuonna 70 miljoonaa miinuksella. No, tämä ei ole tietysti mikään valtavan suuri summa, kun tiedetään esimerkiksi, että peruspalvelujen valtionosuus on euromäärältään 8,6 miljardia euroa. Siinä 70 miljoonaa on aika pieni summa. Ja kun työllisyys ja talous on saatu kasvuun, kiitos tämän alkukauden toimenpiteiden ja globaalien talouden nousun, niin on aivan varmaa, että kuntien talous verotulojen, työttömyyden alenemisen ja sosiaalimenojen alenemisen kautta vahvistuu. Siksi perussuomalaiset eivät jättäneet lakiesitykseen tai mietintöön vastalauseita, koska se olisi ollut ehkä nyt kuitenkin vähän niin sanottua näpertelyä.

Varhaiskasvatusmaksujen alentamisen johdosta kunnat kärsivät 25 miljoonaa euroa, koska sitä ei nyt sitten onneksi sillä kiinteistöveron alarajan pakkonostolla hoidettu. Se olisi ollut väärä kohde ja siinä mielessä ihan tarpeeton. Täällä on äsken puhuttu kiky-sopimuksen 6 minuutin työajan pidennyksistä, erikoissairaanhoidon uudistuksista ja indeksileikkauksista. Näillä on se vaikutus, että todellakin kunnat kärsivät ensi vuonna tuon pienen leikkauksen menetyksen. Ja on myös yhdyttävä siihen, mitä edustaja Paatero taisi todeta, että hallitus on ottanut nyt sen tavan, että etukäteen leikataan, jopa eri hallinnonaloilakin, valtion rahoitusta, vaikka itse pienenneltävät toimenpiteet tulevat voimaan vasta myöhemmin. Tässä kuntienkin kohdalla on tällaisia menoeriä, joita ei pitäisi vielä ottaa mukaan.

Siitä huolimatta kuntatalous on nyt hyvässä kunnossa, kiitos Sipilän hallituksen kahden ensimmäisen vuoden politiikan, jossa perussuomalaiset olivat mukana — ja olisivat halunneet olla vieläkin hoitamassa asioita paremmin kuin nyt, mutta näin on tilanne, ja tästä jatketaan. [Mikaela Nylander: Siihen on tyytyminen!]

17.33 **Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies! Kompensaatiosta puheen ollen: En voi olla käyttämättä puheenvuoroa siitä, miten hallitus kompensoi kuntia varhaiskasvatusmak-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

suojen alentamisesta. Hallitus luopui eduskuntakäsittelyssä kiinteistöverojen alarajan korottamisesta. Muistaakseni tämä tarkoitti kunnille noin 25 miljoonaa euroa, elikkä kompensointiä ei saatu tälle summalle.

No, mitä hallitus tekee sitten seuraavaksi? Joo, hallitus toteaa sivistysvaliokunnalle, etteivät kunnat tarvitse kompensointiä, koska kiinteistöverojen tuotot ovat kasvaneet yli odotusten. Elikkä ei tule senttiäkään kompensointiä näistä maksujen alentamisista, joten kyllä minä sanoisin, että hallitus on tässä ollut tosi luova, ja tämä on todella vaarallinen tie, jos ruvetaan tällä tavalla sanomaan kunnille, että ette tarvitse kompensointiä, vaikka syntyy uusia maksuja tai menoja teille, koska tämän ja tämän veron tuotto on kasvanut yli odotusten. Tämä ei ole rehellistä, minun mielestäni kompensointipolitiikkaa ollenkaan. Minä toivon, että tämä oli viimeinen kerta, kun hallitus tällä tavalla motivoi tekemättä jättä... tai kun hallitus ei tee...

Nu måste jag säga det här på svenska. Då regeringen inte kompenserar på ett sätt som man borde, så får man aldrig mera resonera på det här sättet. Det är det jag vill ha sagt.

17.35 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tämä kritiikki edustaja Nylanderilta tuossa edellä on kyllä ihan aiheellistakin. Otan sen siinä mielessä vastaan kyllä hallituspuolueen edustajana, mutta kiinnitän tietenkin huomiota tähän isoon kuvaan, mikä on kuitenkin todella hyvä kuntien talouden osalta nytten. Olen siitä tyytyväinen.

Siitä, mitä edellä edustaja Paatero totesi omassa puheessaan, että perusopetuksesta on leikattu: Minä en kyllä muista sellaista tämän vaalikauden valtion talousarviota, johon olisi sisällynyt jotenkin kuntien valtionosuuden leikkausta ja kohdistunut perusopetukseen. Ei näin ole tapahtunut. Päinvastoin on otettu se linja, josta täällä on edellä todettu heti alkuun hallitusneuvotteluissa, että kunnilta ei lähdetä leikkaamaan. Eli se, että valtiontalouden tasapainotus, joka on pakko tehdä, hoidetaan ihan muilla välineillä kuin kuntien valtionosuuksien leikkauksella, on tarkoittanut sitä, että perusopetuksesta ja lukiosta ei ole tarvinnut leikata ollenkaan.

17.36 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, niin varhaiskasvatusmaksujen alentaminen, asiakasmaksujen alentaminen on asiakkaiden kannalta erittäin, erittäin hyvä asia, mutta toki se on kuntatalouden kannalta negatiivinen. Lisäksi muistettakoon, että minkä hallitus toisella kädellä lapsiperheille antaa, sen se toisella kädellä, sanoisinko, lähes väkivalloin lapsivähennyksen poistamisen kautta pois ottaa. Erityisesti on huomioitava, että niissä perheissä, joissa on vain kouluikäisiä lapsia, nämä varhaiskasvatuksen maksujen alennukset eivät auta yhtään: lapsivähennys vie heiltä jopa 400 euroa vuodessa puhdasta tuloa.

Onneksi tämä kiinteistöverojen alarajojen pakkokorotus jäi opposition voimakkaan vastarinnan takia hallitukselta toteuttamatta. Se oli hyvä päätös, eikä se olisi millään tavalla ratkaissut ongelmaa, joka kuntataloudelle valitettavasti aiheutuu tästä varhaiskasvatusmaksujen alentamisen kompensoimatta jättämisestä 25 miljoonan euron osalta.

Me perussuomalaiset tulemme jättämään tämän varhaiskasvatusmaksujen alentamista koskevan lakiesityksen toisessa käsittelyssä lausumaehdotuksen, jossa eduskunta edellyttää hallitusta kompensoimaan nämä varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentamisesta kunnille aiheutuvat maksutulojen vähenemiset täysimääräisesti. Toivon, että koko eduskunta voi tähän meidän tulevaan lausumaehdotukseemme yhtyä. Kyllä se on myös halli-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

tusohjelman mukaisesti selvä juttu, että ne velvoitteet tai maksutulojen lakisääteiset piennennykset, joita kunnille aiheutuu, valtion tulee kunnille korvata. Tämä vaalikausi on edetty pitkälti tällä linjalla, ja sitä tulee kunnioittaa jatkossakin.

17.38 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Täällä on keskusteltu siitä, mitä kunnille kompensoidaan ja mitä ei. Minusta on tärkeää, että jos se tehtävä tulee valtion lainsäädännön kautta, niin kompensatiota tapahtuu niin, että kunnat voivat elää.

Mutta sitten muistuttaisin kaikkia kuntapäättäjiä myös siitä, miten niitä varoja käytetään kunnassa. Viime viikolla käytiin aika laaja keskustelu Helsingin kaupunginvaltuuston päätöksestä siitä, että laittomille maassa olijolle taataan laajemmat terveyspalvelut. Jos lähdän ajattelemaan sitä, mielestäni on niin, että jos Helsingin kaupungilla on varaa antaa ylimääräisiä palveluja, niin voisi miettiä sitä kompensatiota, että pitäisikö se sitten vähentää toisaalta heidän valtionosuuksistaan, jos kerran on varaa antaa ylimääräisiä palveluita nimenomaan laittomasti maassa oleville. Tämä on ainakin itselleni aiheuttanut aikamoisen postitulvan. Ihmiset ovat sen perään kyselleet, ja tämä on tietysti aina hyvä muistaa.

Toinen, minkä kysymyksen äärelle siinä tullaan: Me olemme tänään esimerkiksi käsitelleet sote-rajoituslakia, ja siinä on puututtu kunnalliseen itsemääräämisoikeuteen, jotta kunnat eivät tekisi sellaisia päätöksiä kuin nyt ovat tehneet tässä sote-sotkun keskellä. Herää kysymys — kun täällä kysyttiin sitten sen perään, kuinka Helsinki voi edesauttaa laitonta maahanmuuttoa ja tehdä houkutuskeinoja, jos toisaalta valtio ja eduskunta pyrkivät hallituksen johdolla, ainakin aikaisemmin pyrkivät, rajoittamaan tätä — että miksei siihen voida puuttua. Ministerin aitiosta sain vastaukseksi, että koska kunnallinen itsemääräämisoikeus — välillä siihen voidaan puuttua topakastikin, jos tahtoa löytyy, ja välillä siihen siten ei voida puuttua, mutta rahoituksen avulla siihen voidaan puuttua ohjaavasti. Tämä on hyvä kuntapäättäjien muistaa, että jos sitä rahaa toisaalla on, niin sitten sitä [Puhemies ko-puttaa] pitäisi olla.

17.40 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! On erittäin tärkeää, että valtio tukee kuntia, jotta kunnat pystyvät järjestämään peruspalveluja. Valtionosuuksien aleneminen vaikuttaa suoraan siihen, että joissakin palveluissa palvelujen taso saattaa heiketä ja heikeneekin, ja yksi on esimerkiksi tämä vanhustenhoidon tilanne, josta haetaan säästöjä vuodesta ja hallituskaudesta toiseen, aina tulevat ne vanhustenhoidon säästöt.

Ne viimeisimmät säästöthän tehdään nyt tällä hetkellä henkilöstömitoituksen kanssa, eli sinne mitoitukseen lasketaan myös muita kuin hoitajan ammattikoulutuksen käyneitä henkilöitä, ja kaikki, jotka osallistuvat tähän niin sanottuun välittömään asiakastyöhön, joka voi olla esimerkiksi kaupassa käyntiä, se voi olla sähköpostiin vastaamista, puhelin-yhteydessä olemista asiakkaan kanssa ja juoksevien asioiden hoitamista eli ihan pois sieltä potilaan viereltä, lasketaan siihen, että se on silloin hoitajamitoitus. Perussuomalaiset ovat omassa vaihtoehtobudjetissaan esittäneet Koti, hoiva ja hoito -osiossa, jossa erityisesti panostetaan ikäihmisiin ja omaishoitajiin, omaa vanhuspakettia, jossa hoitajien henkilöstömitoitus tulisi turvata lailla, ja me esitämme myös, että hoitajahenkilöstömitoitus olisi 0,6 sen 0,5:n sijaan.

Arvoisa puhemies! Meillä on tulossa tänään vielä sosiaalihuoltolain muutos, jolla valtio kustantaa kunnille aiheutuneet sosiaalipalvelut laittomasti maassa oleville henkilöille, eli tässä tulee juuri se, esimerkiksi tämä Helsingin tapaus, eli Helsinki avaa laittomasti maassa oleville terveydenhuoltopalvelut, mutta samalla sitten valtio löytyy maksajaksi

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

näille sosiaalipalveluille. Palveluja ei laajenneta, mutta kuitenkin maksumies löytyy jostakin muualta, elikkä piikki on siltä osin auki, ja se on erittäin huolestuttavaa.

17.42 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Helsingissä tosiaan laajennettiin terveydenhoitopalveluita paperittomille, mutta kyse oli siis demokraattisesti valitun Helsingin kaupunginvaltuuston enemmistön päätöksestä, jota itse kyllä pidän perusteltuna ja hyvänä nimenomaan koko väestön hyvinvoinnin ja turvallisuuden näkökulmasta. Esimerkiksi rokotuskattavuuden tuomat säästöt kyllä koituvat meidän kaikkien hyväksi, ja on hyvä, että epidemioita ennaltaehkäistään, ennen kuin ne syntyvät. Siinä ei pidä itse asiassa puhua kuluista vaan ikään kuin ajatella, että me säästämme ja takaamme turvallisuuden kaikille. En usko, että tulee olemaan sellaisia kustannuksia kuin täällä nyt pelotellaan. En näe luultavana sitä, että ihmiset lähtevät toiselta puolen Eurooppaa tai maailmaa Helsinkiin hakemaan antibioottikuureja, ja toisaalta on yksinomaan inhimillistä ja kansainvälisten sopimusten mukaista, että me annamme hoidon niille paperittomille, jotka nyt täällä ovat, emmekä sitten myöskään vaarana muun väestön terveyttä sillä, että jätämme sairaita ihmisiä hoitamatta ja rokottamatta.

17.44 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Kuitenkin kysymys on rahasta ja meidän yhteisistä verovaroista kaikissa kunnissa, ja oikeastaan siksi herätinkin tuon keskustelun äsken. Me olemme tänään käsitelleet rajoituslakia ja puutumme kuntien itsemääräämisoikeuteen ja toisaalta emme puutu, emme edes yritä puuttua. Meillä on myös täällä käsittelyssä Lex Malmi, jota ei vielä ole loppuun saatettu. Siinäkin on kysymys kunnalliseen itsehallintoon liittyvistä asioista. On hyvä muistaa, että eduskunta on kuitenkin ylin lainsäädäntöelin, ja meidän on syytä pohtia, miten meidän verovarot käytetään. Joku voi nähdä sen säästönä, joku voi nähdä sen vetovoimatekijänä, ja ensisijaisesti katson, että meidän verovaramme on tarkoitettu kuitenkin laillisesti maassa oleville. Toki jos katsoo, että varoja on, niin silloin esimerkiksi Helsingin kohdalla eduskunnan tulisi pohtia, mitä se maksaa ja pitäisikö Helsingiltä vähentää tällaisia summia. Ainakin päätöstä seuraavana päivänä Helsingin Sanomat kirjoitti, että kukaan ei tiedä, mitä tämä tulee maksamaan, eli siinä mielessä en nyt tiedä, mistä vihreät saavat tämän säästön aikaiseksi. Perussuomalaiset ja kokoomus ovat tässä asiassa ymmärtäneet asian, ja siksi kiitän myös kokoomusedustajia tästä heidän toiminnastaan Helsingin valtuustossa.

17.45 Silvia Modig vas: Arvoisa herra puhemies! Tähän Helsingin paperittomien keskusteluun haluan tietoonne tuoda, että arvioiden mukaan meidän maassamme on 1 000—2 000 paperitonta, joista luultavasti suurin osa on Helsingissä. Tämän arvion pohjalta tämä päätös on 0,03 prosenttia Helsingin sosiaali- ja terveystoimien menoista, elikkä mistään hirveän suuresta taloudellisesta riskistä ei puhuta, kun Helsingin budjetti on 4,5 miljardia. Se, missä tässä toivon mukaan saadaan säästöä tai mitä luultavimmin saadaan säästöä, on siinä, että kiireellinen hoito on joka tapauksessa jo ollut velvollisuutena hoitaa ja nyt me pääsemme siihen, että ylläpidetään rokotekattavuus, pääsemme siihen, että asioita voidaan ennalta ehkäistä eikä sitä diabetesta tarvitse sitten kalliilla akuutissa hoitaa.

17.46 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Modig kyllä sanoi kaiken olennaisen. Itsekin olin siinä kokouksessa, äänestin ylpeästi tämän edistyksellisen, inhimillisen ja välittävän ja vastuullisen linjauksen puolesta, totta kai. No, yksi näkökulma on toki tämä

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

ennaltaehkäisyn näkökulma, se maksaa paljon vähemmän kuin se, että ihmiset ovat siinä kunnossa, että ne joutuvat päivystykseen. Siitä me saamme säästöjä. Toiseksi se on inhimillistä, ja itse asiassa isompi kysymys on se, minkä takia tämä eduskunta ei kykene sääntämään sellaisia lakeja, joilla turvataan koko Suomen alueella hädässä olevien ihmisten tilannetta. Se on minusta hyvä kysymys. Se ei ole Helsingin häpeä, että Helsinki tekee parempia päätöksiä kuin tämä eduskunta. Se ei ole todellakaan Helsingin häpeä, ja minä olen todella iloinen siitä, että Helsingissä on edistysellinen valtuusto, joka kykenee näihin päätöksiin, jotka ovat taloudellisesti järkeviä, jotka ovat inhimillisiä. Minä uskon, että Helsinki jatkaa samalla tavalla ja näyttää esimerkkiä. On hienoa olla Helsingin valtuustossa tekevässä näitä päätöksiä.

17.48 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on nyt hiukan harhautunut varsinaisesta asiasta, kun keskustellaan Helsingin tekemästä paperittomien tietynasteisen terveydenhoidon sallimisesta tai sen hyväksymisestä. Kuten tässä jo useampi edustaja on todennut, edustaja Modig ja muut, niin itse asiassa kysymys on meidän kaikkien elämää parantavasta ja kustannuksia säästävästä päätöksestä. Vastaavanlaista keskustelua on Suomessa aikaisemmin käyty esimerkiksi huumeruiskujen vaihtopisteistä. Niitä on vastustettu aikoinaan sen takia, että kysymys on laittomasta toiminnasta. Kuitenkin meillä on estetty valtava määrä hiv-infektioita ja myöskin hepatiitti-infektioita. Se on yksi niistä keinoista, joilla hiv-infektion leviämistä on saatu Suomessa rajattua, ja se on meidän kaikkien etu. Tällä tavalla meidän pitää myöskin paperittomien terveydenhoitoon suhtautua.

17.49 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustajat Meri ja Juvonen toivat äsken esille sen, ettei rahaa ole valtiollakaan jaettavaksi aivan loputtomasti kaikkiin mahdollisiin taroituksiin, ja viittasivat Helsingin kaupunginvaltuuston keskiviikkoiseen päätökseen tarjota maassa laittomasti oleskeleville henkilöille laaja kattaus maksuttomia sosiaali- ja terveyspalveluita. Paperittomilla on tosiaan jatkossa oikeus muun muassa kroonisten sairauksien hoitoon, hammashoitoon, rokotuksiin, mielenterveyspalveluihin, oikeudelliseen neuvontaan ja moneen muuhun palveluun. Ja näitä palveluita myös mainostetaan kaupungin internetsivuilla useilla eri kielillä, muun muassa somaliksi ja arabiaksi.

Tämä Helsingin kaupunginvaltuuston keskiviikkona tekemä päätös on täysin ymmärrettävästi johtanut laajaan ja hyvinkin kriittiseen kansalaiskeskusteluun, eikä varsinkaan päätöksen puolesta äänestäneitä vihervasemmiston, keskustan ja RKP:n valtuutettuja ole juuri kiiteltu. Enkä kiitä minäkään tässä salissa. [Ozan Yanar: Todellakin on kiiteltu!] Kansalaiset ihmettelevät [Välihuutoja] — antakaa minun puhua — kansalaiset ihmettelevät lainsäädännön yleistä merkitystä ja uskottavuutta paperittomien ollessa oikeutettuja ilmaispalveluihin, joiden piiriin kantasuomalaisten veronmaksajien on edes maksusta erittäin vaikea toisinaan päästä. [Silvia Modig: Nyt ei pidä paikkaansa!] Tähän erittäin tärkeään periaatteelliseen kysymykseen, joka minullekin on esitetty, on ilmeisen mahdotonta antaa järkevää vastausta, siihen, miksi asia on näin. Tuskinpa sitä tänäänkään täältä salista löytyy, mutta jos löytyy, niin mielellään kerron sen myös kansalaisille, jotka asiaa minulta tiedustelevat.

Kansalaisten osoittamasta ärtymyksestä huolimatta vihreät ja erityisesti edustaja Yanar tänäänkin täällä salissa ovat vaatineet laittomasti maassa oleskeleville suunnatun palveluntarjonnan laajentamista lainsäädännön keinoin koko maahan, mutta tämä vaatimus on kyllä täysin edesvastuuton. Suomessa oleskelee jo nyt tuhansia paperittomia, lukumäärää ei

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

tiedä kukaan, ja heitä tulee sankoin joukoin lisää, jos ilmaisupalvelut leviävät Helsingistä muihinkin kaupunkeihin. Paperittomille tarjottavat palvelut jäävät veronmaksajien maksettaviksi, toimivat vetovoimatekijöinä ja vaikeuttavat Suomessa laittomasti oleskelevien henkilöiden kiinniottoa ja käännättämistä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tässä vaiheessa täällä on vielä pyydetty puheenvuorot: edustajat Alanko-Kahiluoto ja Modig. Myönnän ne, mutta totean, että nyt ollaan kyllä aika kaukana tästä varsinaisesta aiheesta, eli pyydän, että näiden puheenvuorojen jälkeen palataan keskusteluun kuntien valtionosuusjärjestelmästä.

17.51 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Kun me puhumme paperittomista, me puhumme hyvin pienestä ihmisryhmästä ja kustannuksista, jotka todellakin, kuten edustaja Modig hyvin toi esille, ovat promilleja sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisbudjetista.

Edustaja Meri kysyi, mistä kuvittelen säästön tulevan. Voin hyvin vastata tähän kysymykseenne ja mielelläni vastaankin. Se tulee ennaltaehkäisystä, ja juuri siksi muun muassa lääkärit, Lääkäriliitto, sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ovat kannattaneet paperittomien terveydenhoitoa ja rokotusohjelman ulottamista heihin. Itse ajattelen kuten nämä edellä mainitut tahot eli ajattelen, että me emme joudu karsimaan kantaväestön palveluista sen vuoksi, että laajennamme paperittomien terveydenhoidon palveluita, vaan me huolehdimme koko väestön terveydestä ja turvallisuudesta tällä tavalla ja muun muassa juuri rokotuskattavuuden takia.

Tarvitsee vain laskea, kuinka paljon epidemia tulisi maksamaan, jos kuvitellaan, että joku sellainen tauti, jonka olemme ikään kuin jo voittaneet, tai uusi tauti, jota emme nyt voi kuvitella, tulisi ja sairastuttaisi ison osan väestöstä. Tarvitsee vain kuvitella, kuinka paljon se tulisi maksamaan. Voin viitata tässä vain asiantuntijoiden laskelmiin, joita esiteltiin täällä esimerkiksi, kun käsiteltiin viime kaudella juuri tätä samaista esitystä ja sitten kun tällä kaudella käsiteltiin tartuntatautilakia. Myös tämän tartuntatautilain yhteydessä käytiin aivan tätä samaa keskustelua ja lukuisat asiantuntijatahot ja todellakin valtaosa, suurin osa, asiantuntijoista nimenomaan kannattivat sitä, että taataan näitä terveyspalveluita ja sosiaalipalveluita [Puhemies koputtaa] paperittomille ihmisille sen vuoksi, että se on koko yhteiskunnan hyödyn kannalta vain pelkästään hyvä asia.

17.53 Silvia Modig vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Saviolle haluan todeta, että kun te luettelitte tässä näitä asioita, joihin tämä päätös nyt oikeuttaa paperittomat ihmiset, te jätitte sen kaikkein olennaisimman sanan pois: "välttämättömät". Te annatte edelleen semmoista kuvaa kuin tämä päätös antaisi paperittomille saataville nyt semmoisia terveydenhuollon palveluita, joihin suomalaisilla ei ole mahdollisuutta. Se ei yksinkertaisesti pidä paikkaansa. Teidän kannattaisi tutustua tähän päätökseen, ja sen jälkeen siitä yhdessä keskusteleminen voisi olla hedelmällisempää. Minä ymmärrän, että perussuomalaiset ovat tämän väärinkäsityksen vallassa, puhuihan toki perussuomalaisten puheenjohtaja valtuustossa "laajennetuista sosiaali- ja terveyspalveluista", kun kysymys on välttämättömästä minimistä. Nämä ovat siis samat palvelut, joita turvapaikanhakijat saavat. Tämän keskustelun pitää pysyä faktoissa.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt korostan: täällä ovat puheenvuorot pyytäneet edustajat Mikkonen, Yanar, Meri ja Juvonen, mutta totean, että tämä ei ole nyt keskustelu paperittomien oikeuksista ja että toivon, että seuraavissa puheenvuoroissa palataan tähän valtiosuuskeskusteluun.

17.54 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Nimenomaan haluan palata tähän valtiosuuskeskusteluun ja haluan ehkä muistuttaa tässä siitä, että mielestäni kuntien itsehallintoon kuuluu se, että ne voivat keräämällään verorahoilla rahoittaa muitakin palveluja kuin pelkkiä lakisääteisiä palveluita, mutta kun valtio määrää tiettyjä lakisääteisiä palveluja, valtion täytyy sitten huolehtia siitä, että niiden rahoitus on riittävällä tasolla. Siinä mielessä voi olla kyllä ihan tyytyväinen siihen, että tässä esityksessä, mitä me nyt käsittelemme, korotetaan hieman näitä peruspalvelujen valtiosuuksia. Se on erittäin tervetullutta, ja erittäin tervetullutta on tämä ajatus uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamisesta siten, että valtiosuusprosentti on 100, mikä on hallitusohjelman linjaus. Tämähän on sellainen, jota on tietysti aika pitkään toivottu, että kun tulee uusia tehtäviä kunnille, niin toivotaan niiden rahoitus myös siihen mukaan.

Mutta sitten on kuitenkin sanottava se, että kyllähän valtiosuudet kunnille kokonaisuudessaan jäävät miinukselle, niin kuin edustaja Paatero tuossa aiemmin kertoi, koska tässä ei ole ollenkaan indeksijäädetyksiä ja niiden aiheuttamia lisäkuluja huomioitu, ja sitten on toisaalta tämä kiky-sopimus, joka oli todellisuudessa leikkaus, sillä siinä ei voinut henkilökuntaa 6 minuutin työajanlisäyksellä vähentää niin, että siitä olisi tullut aitoja säästöjä.

Sitten täytyy sanoa, mikä nostettiin tässä keskustelussa esiin, että tämä asia, että 100 prosenttia uusia ja laajentuvia tehtäviä korvataan, on erittäin hyvä toimintatapamuutos mutta huolestuttava on se muutos, että tehdään leikkauksia kuntien valtiosuuksiin tämmöisistä päätöksistä, joilla oletetaan saatavan joitakin säästöjä, jotka leikataan jo suoraan kunnilta, [Puhemies koputtaa] ja tämmöistä käytäntöä ei pitäisi ottaa missään nimessä tavaksi.

17.57 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Minä ymmärrän puhemiehen näkökulman siitä, että pitäisi palata alkuperäiseen keskustelunaiheeseen, mutta minun viimeiset kommenttini koskevat kuitenkin tätä asiaa, ja en tule enempää kommentoimaan.

Minä haluan ensiksi itse asiassa kiittää keskustan Helsingin ryhmää siitä, että he koko ryhmänä äänestivät tämän inhimillisen ratkaisun puolesta.

Sanon tähän pelotteluun, että se on väärin. Kukaan ei tule tuhansia kilometrejä vaarallisen matkan verran rokotteiden takia mihinkään. Ja kuten tässä aiemmin puhuttiin, niin arviolta sote-menoista 0,03 prosenttia olisi ilmeisesti tähän menossa, ja ennaltaehkäisyllä voidaan saada säästöjä.

Varmaan Helsingin lähettämä viesti on suhteellisen selvä: Helsinki haluaa pitää huolta omista mutta myös kaikista muista, jotka asuvat Suomessa, ja me voimme tehdä tätä asiaa, eivätkä nämä poissulje toisiaan.

Minusta on todella outoa nähdä perussuomalaisia puhumassa suomalaisista vähävaraisista. Eiväthän suomalaiset vähävaraiset teitä kiinnostaneet missään vaiheessa, kun te olitte hallituksessa. [Leena Meri: Vai niin!] Tehän leikkasitte työttömiltä, eläkeläisiltä, opiskelijoilta aivan älyttömästi. Teitä eivät silloin kyllä kiinnostaneet suomalaiset vähävaraiset, [Toimi Kankaanniemi: Oho!] ja nyt te kehtaatte tulla tänne puhumaan näistä asioista.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Tämä herättää minun mielenkiinnon aina, kun perussuomalaiset puhuvat suomalaisista vähävaraisista.

17.58 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Minä kehtaan puhua siitä, että me kustannamme laittomasti maassa olevien terveyspalveluita, vaikka edustaja Yanar sitä kuinka paheksuisi.

Haluan nyt kyllä, kun meitä tässä moitittiin, puolustautua. TNS Gallup teetti hetken aikaa sitten tutkimuksen, mitä haluttaisiin tehdä laittomasti maassa oleville käännetyille henkilöille: 67 prosenttia hallituspuolueiden kannattajista totesi, että heidät tulisi ottaa säilöön, vihreidenkin kannattajista jopa 48 prosenttia, SDP:n kannattajista 59 prosenttia. Enemmistö suomalaisista haluaisi, että laittomasti maassa olevat otettaisiin säilöön. Minä en voi ymmärtää sitä, että täällä puolustellaan sitä, että laittomasti maassa oleville pitää antaa palveluita, ja sitten todetaan, että "no, tämä on nyt niin pieni summa". Se on vetovoi-matekijä. Kokoomus ja perussuomalaiset ymmärsivät sen.

Tässä puhuttiin siitä, että kuntien itsehallinto pitää myöntää. Näin juuri on. Kun aloitin tämän keskustelun, totesin, että totta kai lakisääteisiin palveluihin tulee huolehtia varoja, mutta jos kunnalla on ylimääräisiä varoja niin, että heillä on varaa antaa laittomasti maassa oleville palveluita, niin kyllä silloin voidaan katsoa, voitaisiinko heiltä vähentää. Ymmärtääkseni perussuomalaisten edustaja Savio tarkoitti sillä, että eivät saa samoja palveluja maksutta. Suomalaisilla on terveyskeskusmaksuja, omavastuita. Nämä laittomasti maassa olevat saavat nämä maksutta — ja nyt edustaja Modig jo lähtikin — ja sitä tällä tarkoitettiin, että suomalaiset eivät saa näitä maksutta. Monet valittelevat minulle esimerkiksi proteesin hintaa, ja te sanotte, että se on pieni asia. Voi hyvä tavaton, ne pienituloiset suomalaiset ihmiset, ei heillä ole varaa näihin hammasremontteihin. Täällä puhutaan vain rokotuksista — täällä on paljon muuta, mielenterveyspalveluita ja kaikkea. Ihan turha tätä on vähätellä.

18.00 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Kyllä minua ihmetyttää edustaja Yanarin puheenvuoro siitä, kuinka täällä kehdataan tai kuinka voimme puhua köyhyydestä. Kyllä minun mielestäni köyhyydestä voi puhua hallituskaudesta toiseen. Ihan samalla tavalla jos ruvetaan katsomaan historiaa, niin siellä on teidänkin puoleltanne tehty erittäin haavoittavia päätöksiä, muun muassa tämän hoitajamitoituksen kanssa, teidän hallituskaudellanne, mutta nyt te olette sitten esittämässä muuta. Me olemme tällä ryhmällä, jota perussuomalaiset tässä edustavat ja ovat, pienituloisen, köyhän ihmisen ja erityisesti eläkeläisen puolella ja näitä indeksien jäädytyksiä me olemme vastustamassa myös tässä meidän vaihtoehtobudjetissamme, ja kohta sitä esittelen tuolla pöntössä ja esitän hylättäväksi tätä lakiesitystä.

Mitä tulee sitten paperittomien, laittomasti maassa olevien, hoitoon, meidän tulee kuitenkin muistaa, että he ovat laittomasti maassa olevia, ja kun valiokunnassa tiedustelin asiaa, mitenkä muissa maissa suhtaudutaan muun muassa sosiaalipalvelujen laajentamiseen, niin Ruotsissa kunta itse maksaa laajennetut sosiaalipalvelut, valtio ei osallistu niihin, ja Tanskassa laittomasti maassa olevan tulee poistua maasta. Mitään muuta tietoa en saanut huolimatta siitä, että kysyin. Euroopan tilanteesta ei osattu antaa vastausta.

Mitä tulee sitten näihin sanoihin "kiireellinen" tai "välttämätön", meillä on tartuntatautilaissa pykälä, joka turvaa kiireellisen hoidon. Se on muun muassa myös tuberkuloosihoidon, ja se on ihan ok, mutta "välttämätön" kyllä laajentaa valtavasti palveluja, ja se on sil-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

loin sitä välttämätöntä, ei niinkään niin kiireellistä palvelua. Kyllä hammashoito on yksi asia, missä varmasti kustannuksia tulee, puhutaan sitten kenenkä hammashoidosta tahansa. Erityisen tärkeää on seurata, että annetut ajat tulevat käytettyä, koska näistä on ollut todella paljon ihmettelyä ja kysyntää, että minkä takia potilas ja annettu aika eivät kohtaa, eli tiedottamista pitää lisätä.

18.02 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan nyt vain muistuttaa perussuomalaisille, että linja, jota te tässä ajatte, tarkoittaisi meille kaikille Suomessa asuville kantasuomalaisille ja maahanmuuttajille, kaikille, enemmän sairauksia, enemmän kustannuksia yhteiskunnan terveydenhoitobudjettiin ja huonompia mahdollisuuksia rahoittaa ihan kaikkea sitä, mitä me tässä maassa pidämme tarpeellisena.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 161/2017 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 15/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 15/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

18.03 **Satu Hassi vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen alkuperäisessä ehdotuksessa on kaksi osaa, joista toisen hallitus peruutti ennen kuin valiokunta oli saanut käsittelyn päättyneeksi. Se osa, jonka hallitus peruutti, oli osa-asunnossa asuvan eli kimppa-asujan ja pienissä asunnoissa eli alle 20 neliömetrin asunnoissa asuvien asumistukinormin heikentäminen. Hallitus perui tämän siksi, että havaitsi sen kohdistuvan erityisen voimakkaasti opiskelijoihin. Ympäristövaliokunta on yksimielisesti iloinen siitä, että tämä osa hallituksen esityksestä peruttiin, ja esittää vastaavasti täysistunnolle, että 10 §:n muutos poistetaan hallituksen esityksestä.

Valiokunta korostaa myös sitä, että kimppa-asumista ei tule vaikeuttaa, vaan päinvastoin sitä tulisi helpottaa muun muassa siten, että laaditaan selkeä ohjeistus siitä, miten niin sanotussa kimppa-asunnossa voi asua menettämättä asumistukeaan. Ja valiokunta toteaa, että tulevaisuudessa on tarvetta myös innovatiivisille uusille ratkaisuille, jotka sisältävät eriasteista yhteisöllisyyttä esimerkiksi ikääntyvien mutta myös muiden ihmisryhmien asumismuotona. Valiokunta lisäksi toteaa, että tällä hetkellä pieniin asuntoihin kohdistuu erityisen voimakas kysyntä, ja sellaisia muutoksia järjestelmään, jotka entisestään voimistavat tätä kysyntää, ei tulisi tehdä, ja tämänkin vuoksi valiokunta on iloinen siitä, että tämän osan esityksestä hallitus peruutti.

Toinen osa hallituksen esitystä on indeksimuutos siten, että asumistuen enimmäismäärä sidottaisiin jatkossa elinkustannusindeksiin, eikä vuokraindeksiin kuten tähän asti, ja lisäksi ensi vuonna sovellettaisiin tämän vuoden enimmäisasumismenoja eli tehtäisiin vuoden

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

mittainen indeksijäädytys. Tämä on luonteeltaan säästöpäätös, ja tältä osin valiokunta on erimielinen.

Valiokunta kokonaisuudessaan toteaa myös, että hallituksen esityksessäkin arvioidaan, että näin saatavasta asumistuen säästöstä noin 40 prosentin arvioidaan siirtyvän toimeentulotuen menoksi. Viitataan myös perustuslakivaliokunnan lausuntoon, jossa perustuslakivaliokunta arvostelee sitä, että tässä ohjataan etuudensaajia viimesijaiseksi tarkoitetun toimeentulotuen saajiksi, mutta valiokunnan enemmistö on tämän osan hallituksen esityksestä valmis hyväksymään. Tästä hallituksen esityksen osasta valiokunnan sosiaalidemokraateihin, vasemmistoon ja vihreisiin kuuluvat jäsenet ovat jättäneet vastalauseen, jossa esitetään hallituksen esityksen hylkäämistä. — Kiitoksia.

18.07 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Meillä on taas esimerkki sellaisesta hallituksen esityksestä, joka on tehty hutaisten ja hätäisten. Niin kuin tässä kuulumme, puolet siitä on sitten peruttu valiokunnan käsittelyn aikana. On kyllä äärimmäisen tärkeätä, että viimeistään tässä vaiheessa huomattiin, että tämä esitys on täysin käsittämätön. Tämä asia tuotiin esille niin perustuslakivaliokunnan lausunnossa kuin asiantuntijakuulemisessakin. Osa-asuntonormi ja se, että pienten, alle 20 neliön suuruisten asuntojen asumismenoille otettaisiin käyttöön erillinen enimmäismeno, todettiin sekä asumisen tukemisen näkökulmasta että yleisen asuntopolitiikan näkökulmasta erittäin huonoksi. Yleisen asuntopolitiikan näkökulmasta tämä olisi merkinnyt lisäpainetta yksiöihin ja edelleen niitten vuokrien nousemista, erityisesti täällä pääkaupunkiseudulla. Tiedämme, että hintapaine on jo nyt erittäin suuri.

Tämä asumisen tukemisen näkökulma on myös sellainen, niin kuin täällä valiokunnan puheenjohtaja totesi, että se olisi erityisesti opiskelijoihin koskenut. Mutta vaikka tämän lain heikoin lenkki laista poistettiin, edelleen se, mikä siihen jäi, eli tämä indeksimuutos, käytännössä on asumistuen leikkaus. Esitetyssä muodossaan lainmuutos heikentää yleistä asumistuen tasoa ja näin vaikeuttaa jo valmiiksi kaikkein heikoimmassa asemassa olevien kansalaisten tilannetta.

Hallituksen esityksessähän yleisen asumistuen enimmäismenot sidottaisiin vuokratuoksin sijasta elinkustannusindeksiin, ja ensi vuodelle enimmäismenot esityksen mukaan jäädytetään tämän vuoden tasolle. Esitystä perustellaan sillä, että halutaan vähentää vuokrien noususta johtuvaa asumistukien nousua. Tätä vastaan voidaan opponoida, esimerkiksi Kelan ja VATTin tutkijat ovat päätyneet siihen, että asumistuen erot eivät heijastu vuokriin eikä asumistuen nousu heijastu vuokriin. Vaikutukset tukien saajiin sen sijaan ovat kiistattomat. Muutos pahentaa eriarvoistumiskehitystä heikentämällä kaikkein haavoittuvimmassa taloudellisessa asemassa olevien väestöryhmien toimeentuloa. Tämä heikennys on myös aikaa myöten paheneva, jos asumismenot kasvavat elinkustannusindeksiä voimakkaammin.

Hallituksen esittämät leikkaukset ovat kaiken kaikkiaan väärä lääke asumiskustannusten nousun hillitsemiseksi. Yleisen asumistuen keskeisin ongelma on tukea myönnettäessä hyväksyttävä vuokratason alhaisuus verrattuna markkinavuokriin. Ratkaisu ei voi olla asumistuen heikentäminen, mikä johtaa yhä useamman ihmisen kohdalla omavastuuosuuden kasvuun ja asumistuen korvaamiseen toimeentulotuella. Tästä ei siis synny säästöjä vaan lisäkustannuksia, ja ne lisäkustannukset ovat siellä viimesijaisen toimeentulotuen parissa.

On tärkeää hillitä asumiskustannusten nousua. Siitä varmasti olemme kaikki samaa mieltä, mutta se ei tapahdu sitä kautta, että asumistukea koko ajan heikennetään. Yhteis-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

kuntapoliittisesti, kaupunkipoliittisesti, yhdyskuntapoliittisesti on tärkeää saada kohtuuhintaisia asuntoja ja sitä kautta aito vaikutus siihen, että asuntoja on ja nimenomaan kohtuuhintaisia asuntoja on saatavilla.

Tähän loppuun sanon vielä sen, että valiokunnan hyväksymä mietintö oli myös erittäin, erittäin kriittinen tätä hallituksen esitystä kohtaan. Itse asiassa se, mitä valiokunnan mietintöön oli kirjattu, riittäisi siihen, että sillä perusteella tätä lakiesitystä ei pitäisi hyväksyä, mutta tämä jätetty vastalause vielä varmistaa sen. Siinä on esitetty, että tätä lakiesitystä ei hyväksyttäisi.

18.12 Silvia Modig vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllerin hyvästä puheenvuorosta on hyvä jatkaa. Meillä on siis taas yksi esitys, millä tietoisesti lisätään toimeentulotuen saajien määrää. Tätä on erittäin vaikea ymmärtää. Vaikka tästä esityksestä on nyt suurimmat hulluudet poistettu tai ollaan poistamassa — eli ei leikata pienten, alle 20 neliön yksiöiden eikä kimppakämppien osalta asumistukea — tässä jää kuitenkin edelleen voimaan se, että vuokraindexistä siirrytään elinkustannusindeksiin ja enimmäisasumismenot jäädytetään vuoden 2017 tasolle. Kun tiedetään, että vuokrat kasvavat elinkustannuksia selvästi nopeammin, on tämä iso heikennys asumistuen tasoon.

Edelleen tämänkin esityksen perusteluissa hallitus viittaa siihen, että vuokrien nousu ja tukien nousu voimistavat toinen toisiaan. Tilastot eivät tätä tue. Jos katsotaan tilastoja taaksepäin, niin vuosina, kun asumistukimenot on jäädytetty tai leikattu, vuokrien nousu ei ole katkennut. Tästä ei ole ollut mitään yksiselitteistä tutkimustietoa, mutta viimeisimpänä asiaa on tutkinut VATT, ja heidän lopputulemansa on se, että asumistuen muutoksien vaikutus vuokriin on luultua pienempi. Sen sijaan on selvää näyttöä siitä, että asumistuen heikennykset näkyvät toimeentulotukimenojen kasvussa. Ainoa kestävä tapa vähentää asumistukimenoja on varmistaa, että meillä on riittävästi kohtuuhintaisia asuntoja — ja nimenomaan kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja.

Ministeri Orpo on kaksi kertaa ministeriaitiosta puheellaan osoittanut, että hän ei tiedä, miten asumistukijärjestelmä toimii. Hän perusteli aiempia asumistukiheikennyksiä sanomalla, että asumistukien taso vaikuttaa vuokrien tasoon, koska asumistuki kattaa 100 prosenttia vuokrasta. Näin kaukana on valtiovarainministerin todellisuus niitten ihmisten todellisuudesta, jotka joka kuukausi taistelevat vuokransa kanssa. Uskon, että muu eduskunta on paremmin asiasta perillä, mutta muistutuksena: meillä on siis enimmäisasumismeno, joka on määritelty kunnittain. Se ei missään kata 100:aa prosenttia vuokrasta. Täällä Helsingissä se jää hyvin, hyvin pitkälle 100 prosentista. Me tiedämme, että yli 70 prosentilla asumistuen saajista tämä ylittyy, ja Helsingissä asumistuki voi helposti jäädä puoleen itse vuokrasta. Itse asiassa minusta on pelottavaa, että valtiovarainministeri ei yhden keskeisen tuen toimintaa sen paremmin tunne. Mutta sitä taustaa vasten ei ole ihme, että tällaisia esityksiä meille tuodaan.

Kun tässä alun perin haluttiin alentaa muun muassa kimppakämppien asumistukea, niin tämä ajatushan on siis aivan järjetön. Pienet yksiöt ja kimppakämpät ovat jo valmiiksi niitä kaikkein edullisimpia asumisen muotoja. Tällä muutoksella olisi pakotettu nämä ihmiset etsimään kalliimpaa asuntoa itselleen, koska se olisi asumistuen kannalta ollut kannattavampaa. Jos kimppakämpässä asuminen olisi tehty kannattamattomaksi, olisivat ihmiset siirtyneet etsimään yksiöitä eli niitä asuntoja, joissa vuokrat ovat jo kaikkein korkeimmat, niitä asuntoja, joihin on jo suurin kysyntä. Kysynnän ja tarjonnan lain mukaan tämä lisäisi entisestään niiden asuntojen kysyntää, joista on suurin pula. Tämä tietysti johtaa siihen,

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

että vuokrat nousevat, eli se toimisi täysin päinvastoin kuin hallitus esitystensä perustelee. Tämä olisi ollut täyttä hölmöläisten säästämistä.

Vaikka nämä suurimmat hullutukset on esityksestä poistettu, on kokonaisuus edelleen kestämaton. Kuten hallituksen omassa esityksessä todetaan, asumistuen alentaminen siirtää painopistettä asumistuesta toimeentulotukeen. Kuten hallituksen omassa esityksessä todetaan, arvioidaan, että 40 prosenttia asumistuen säästöistä siirtyy toimeentulotukimeinonihin. Hallitus myös toteaa esityksessään itse, että tukijärjestelmää ja asuntopolitiikkaa tulisi tarkastella ja kehittää kokonaisuutena. Ei kai kukaan ihan tosissaan katso, että tämä hallitus on tätä kokonaisuutena ja pitkäjänteisesti kehittänyt.

Vastalauseita kirjoittaessa tulee hyvin paradoksaalinen olo. Kaikki vastalauseen perustelut löytyvät hallituksen omasta esityksestä. Jos hallitus ei pysty kuuntelemaan oppositioita tai asiantuntijoita, niin kuuntelisitte edes itse itseänne. Teidän itse esittämienne perustelujen mukaan tätä koko esitystä ei voi hyväksyä, vaan se tulisi hylätä.

18.17 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Asumistukimenot ovat kasvaneet todella paljon, nimittäin vuonna 2014 ne olivat 741 miljoonaa, mutta jo vuonna 2016 ne olivat 1 081 miljoonaa. Kasvu on ollut siis todella valtavaa, ja jotakin on pakko alkaa tekemään, jotta tämä kehitys saataisiin pysäytettyä. Samanaikaisesti vuokrien taso on nousunut kohtuuttomasti, ja siitä me emme voi kuitenkaan päästä mihinkään. Tilanne on tämä, ja jotain on tehtävä.

Hallitus on alkanut toimenpiteisiin, ja tämä on yksi toimenpide, jolla tätä asiaa viedään eteenpäin, ja tällä esityksellä tätä tilannetta saadaan hillittyä edes vähäsen. Ikävää on se, että tämä päätös lisää toimeentulotukimenoja, mutta kun tämä kokonaisuus on se, että asumismenojen kasvu pitää saada pysähtymään, jotain on tehtävä, ja tämä on tässä vaiheessa löydetty järkevä vaihtoehto. [Välihuutoja]

Sitten hallituksen esityksessä oli mukana erityisesti opiskelijoihin kohdistuva osa-asuminen ja alle 20 neliömetrin suuruisten asuntojen enimmäisasumismenot, tämä ehdotus koskee näitä. Tämä on näitä koskeva ehdotus, ja tämä ehdotushan olisi nyt sitten koskenut yli 12 000:ta opiskelijaa, todella isoa määrää henkilöitä. Opiskelijat ovat siirtyneet opiskelijoitien asumistuesta yleisen asumistuen piiriin vasta 1.8.17. Muutos on ollut vasta, ja tämä sekoitti työn alla olevaa esitystä.

Tämä hallituksen esitys tuli yllättäen meille ympäristövaliokuntaan. Asumisasiat sinänsä kuuluvat ympäristöministeriöön, ja sitten taas asumistukiasiat kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriöön. Aluksi me luulimme, että tämä on sosiaali- ja terveysvaliokunnan asioita ja heillä on tästä asiasta vastuu, emmekä olleet mukana myöskään tämän esityksen valmistelussa. Saimme näin ollen, valiokunnan henkilöt, hyvin vähän aikaa perehtyä tähän hallituksen esitykseen. Kuulimme sitten valiokunnassa asiantuntijoita, jolloin totesimme, että tämä osa-asumisen tukiasia oli valmisteltu huonosti eikä vastannut lain tavoitteita.

Asiantuntijakuulemisella valiokunnassa on siis merkitystä, ja meidän tehtävämme siellä valiokunnassa onkin sitten tarkistaa, etteivät huonot esitykset mene läpi. Tämä meni liian pitkälle, sitä ei kukaan voi kieltää, mutta tämä osoittaa sen, että meillä riviedustajillakin siellä valiokunnassa on paljon merkitystä ja asiantuntijoilla on merkitystä, kun he esittävät asioita. Järkevä hallitus voi sitten pysäyttää huonot esitykset, kun me keskustelemme [Välihuuto] näistä asioista, ja tässä hallitus osoitti todella paljon järkevyyttä, kun he pystyivät pysäyttämään tämän asian. Minä arvostan ja kunnioitan nyt sitten ministereitä todella pal-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

jon siitä, että he kuuntelivat meitä näistä asioista. Hyvä hallitus voi tunnustaa senkin, että virheitä on tehty, koska täydellisiähän meistä ei kukaan ole.

Eli hallitus päätti 28.11.17, että se peruu näiltä osin muutosehdotuksen erityisesti opiskelijoihin kohdentuvien kokonaisvaikutusten vuoksi. Vaikutusten arviointia ei oltu tehty riittävästi, eikä esityksen toteuttamiselle ollut riittävää tietopohjaa. Eli vielä kerran kiitos asiantuntijoille ja kiitos ministereille ja hallitukselle kyvystä korjata tilannetta.

Opiskelijoitten asiat ovat meille todella tärkeitä, he ovat kuitenkin meidän tulevaisuutemme, [Eduskunnasta: Ei uskois!] ja nyt sitten niin kuin näiden asumistukimenojen osaltakin meidän on selvitettävä ja etsittävä konsteja, joilla asumistukimenoja saadaan jatkossa hillittyä ja asuntojen vuokrankorotus saataisiin pysähtymään.

18.22 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yleisestä asumistuesta annettua lakia ja lisäksi esityksessä enimmäis-asumismenot sidottaisiin vuokraindexin sijasta elinkustannusindeksiin.

Meillä jokaisella on varmasti mielessä ajatus siitä, mitä on hyvä ja kohtuuhintainen asuminen. Se on myös aihe, josta eduskunnassa puhutaan toistuvasti. Perussuomalaisilla on vaihtoehtobudjetissa yksi esityskohta, mikä kuuluu näin: asumisen halpuutuksen malli. Eli perussuomalaisilla on malli siihen, millä tavalla asumista tulisi halpuuttaa, ja se olisi myös mahdollista. Tämä nyt esillä oleva esitys ja tehtävät muutokset eivät meidän mielestämme vastaa käsitystä siitä, mitä on hyvä ja kohtuuhintainen asuminen, varsinkin kun asumistukea on jo leikattu kahtena edellisenä vuonna. Ja vielä kun mietitään se, mitkä ovat vuokratasot ja millaisessa nousussa vuokrat vuodesta toiseen ovat, niin emme pidä tätä esitystä hyvänä ja tähän tuleekin sitten hylkäysesitys ajallaan.

Perussuomalaisten mielestä hyvä, edullinen, kohtuuhintainen asuminen kuuluu kaikille. Erityisesti pääkaupunkiseutu, joka painii edelleen ja toistuvasti ja jatkuvasti kohtuuhintaisien asuntojen puutteessa, pitäisi saada kuntoon. Nuorille opiskelijoille, pienituloisille asuntoja. Ja vielä erittäin tärkeää on muistaa se, että asumisen kustannukset eivät saisi olla esteenä työnteolle tai sille, että liikut työn perässä. Siihenhän myös hallitus kannustaa, että ihmisten tulee lähteä työpaikan perässä eikä muuttaa ihan muuten vain, mutta työn perässä muutetaan pieniltä paikkakunnilta kalliille alueille pääkaupunkiseudulle, monesti asunnottomaksi.

18.24 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! On toki ihan tervetullutta, että tämä osa-asunnon normi nyt tästä esityksestä poistettiin eli siltä osin tätä esitystä parannettiin, mutta edustaja Maijalalle on pakko kommentoida sen verran, että tämän esityksen huonous, mitä tähän osa-asunnon normiin tulee, oli kyllä tiedossa ennen valiokuntakäsittelyä, ja olisi myös pitänyt olla niin ministerin kuin kansanedustajien tiedossa, koska tämä esitys sai hyvin laajaa kritiikkiä jo lausuntokierroksen aikana, eli sitä ei olisi lainkaan pitänyt tuoda eduskuntaan tässä muodossa.

On myöskin hieman irvokasta, että keskustan edustaja sanoi, että hallitus välittää opiskelijoista, kun nimenomaan opiskelijat kuuluvat niihin ryhmiin, joilta tämä hallitus on leikkannut kaikista eniten, eli suurimmat yksittäiseen etuuteen kohdistuneet leikkaukset tämän kauden aikana kohdistettiin opintorahaan eli jo valmiiksi pienituloisten suomalaisten toimeentuloon.

Mutta, arvoisa puhemies, kuten tässä on tuotu esille, niin valitettavasti nämä muut asumistuen heikennykset ovat edelleen tässä esityksessä. Ja kun muun muassa pääministeri

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

kesän aikana puhui siitä, että leikkausten tie on nyt käyty loppuun, niin tämä on kyllä yksi esitys, jolla edelleen leikataan kaikista pienituloisimmilta suomalaisilta. Tämä enimmäisasumismenojen jäädyttäminen heikentää asumistuen tasoa välittömästi, ja pitkällä aikavälillä tämä siirto elinkustannusindeksiin tulee myöskin tarkoittamaan sitä, että asumisen tuen taso tulee jäämään jälkeen yleisestä vuokrakehityksestä.

Ilmeisesti tämä hallituksen halu heikentää asumistukea perustuu tietämättömyyteen siitä, miten asumistuki toimii. Haluan taas kerran siteerata valtiovarainministeri Petteri Orpoa, joka kyselytunnilla sanoi, että jos me korvaamme käytännössä 100-prosenttisesti vuokran, se johtaa vääjäämättömästi vuokrien kasvuun, mikä on nähtävissä käyristä ja tilastoista. Tämä on siis täysin virheellinen väittämä. Vuonna 2015 Kelan mukaan asumistuki kattoi keskimäärin 49 prosenttia todellisista asumiskustannuksista [Puhemies koputtaa] eli noin puolet, eli tältä osin hallituksen tiedot ovat kyllä hyvin heikolla tolalla.

18.26 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! On totta, että asumistukimenot ovat kasvaneet, ja on totta, että asumisen kustannukset ovat kasvaneet. Varmastikin jotain pitää tehdä, mutta on typerää tehdä jotain vain summassa, selvittämättä, mitä niillä esityksillä on vaikutusta. Sen takia ehdottomasti tarvittaisiin tällainen asumisen tukijärjestelmän kokonaistarkastelu, ja vasta sen jälkeen kannattaa tehdä sitten niitä muutoksia ja miettiä, miten varmistamme sen, että asumiskustannukset eivät kellään kohoa niin suuriksi, ettei niistä selviä, jotta on riittävästi tukea siihen asumiseen ja jottei toisaalta pakoteta sitten korkeiden asumiskustannusten vuoksi ihmisiä siirtymään toimeentulotukeen, koska sen me kaikki tiedämme, että toimeentulotuen pitäisi olla viimesijaista ja väliaikaista, ja silloin jos asumiskustannukset pitää hakea sieltä, se ei sitä ole eikä se tuo niitä säästöjä, mitä tällä esityksellä oltiin hakemassa. Me tiedämme, että totta kai täytyy olla lisää tarjontaa asunnoista, varsinkin pienistä asunnoista, joista on suuri pula, ja näihin keinoihin kannattaisi panostaa, ei siihen, että heikennämme jo ennestään pienillä tuloilla toimeentulevien asemaa sillä, että heidän asumistukeaan kohtuuttomasti leikataan.

Täytyy antaa tässä vaiheessa kiitos valiokunnalle ja erityisesti sen puheenjohtajistolle hyvästä ja perusteellisesta työstä tämän lakiesityksen suhteen, niin että siitä nyt on kuitenkin saatu poistettua se kimppekämppeiden asumistuki, joka olisi ollut aivan järjetön ja vain lisännyt kustannuksia, niin kuin edustaja Modig sanoi. Mutta todellakin, tässä esityksessä tällaisenaankaan ei ole mitään järkeä, ja ei kannata vain tehdä jotain, vaan silloin kun tehdään asioita, niitten pitäisi perustua tutkittuun tietoon ja selvityksiin.

18.28 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Haluan sen lisäksi, mitä äsken valiokunnan puheenjohtajana toin esille, korostaa myöskin sitä, että asumisen tukijärjestelmää pitäisi katsoa kokonaisuutena. Tarkastusvaliokuntahan hiljattain teetti asuntopolitiikan kokonaisuudesta raportin, johon liittyviä asiantuntijoita useiden valiokuntien jäsenet, myös ympäristövaliokunnan jäsenet, kuuluivat hiljattain. Siinä tuli hyvin selvästi esille se, että kaikissa Suomen kanssa vertailukelpoisissa maissa asumisen tuki on sekä toisaalta kysyntätukea, eli asumistuen kaltaisia tukimuotoja, että myöskin tarjonnan tukea. Suomessa tämä tarjonnan tuki on laskenut erittäin voimakkaasti ja sen rahamäärä on aivan häviävän pieni tällä hetkellä verrattuna kysynnän tukeen.

Olisi hyvin tärkeätä, että tarkasteltaisiin myös sitä, onko tämä asumisen tukijärjestelmä kokonaisuudessaan tällä hetkellä tarkoituksenmukainen, ja tähän liittyy myöskin se hallituksen perustelu tälle indeksijäädytykselle — jota sinänsä vastustan — että halutaan kat-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

kaista semmoinen kierre, että asumistuki nostaa vuokria ja asuntojen hintoja ja sitä kautta lisää taas tuen tarvetta. Voi hyvin olla, että tällaista köyhimpiin ihmisiin kohdistuvaa leikkausta täsmällisemmin tätä hallituksen sinänsä legitiimiä pyrkimystä [Puhemies koputtaa] palvelisi asuntojen kysyntätuen [Puhemies: Aika täynnä, ellette halua jatkaa täällä puhujakorokkeella!] eli asuntorakentamistuen lisääminen.

18.30 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! On todella tärkeää keskustelua se, mitä tässä käydään. Hallituksen edustajat sanovat, että kun asumistukimenot nousevat, on pakko tehdä jotain. Kannattaa kyllä ensin miettiä sitä, mitä tehdään, niin että se, mitä tehdään, kohdistuu niihin asioihin, joita halutaan korjata. Nyt kun on pakko tehdä jotakin, niin tämä lakiesitys on esimerkki siitä, että silloin kyllä mennään aika rajusti huonoon suuntaan. Sen sijaan, aivan kuten perustuslakivaliokunta on todennut ja myös hallitus omissa perusteluissaan on todennut, nyt tarvittaisiin kokonaisvaltaista uudistusta. Taustaksi kannattaa muistaa se, että edellinen hallitus teki asumistukiuudistuksen, ja nyt sitä ollaan ikään kuin palapelimäisesti murentamassa ilman, että minkäänlaista seuranta tai arviota siitä olisi tehty.

Valiokunnan puheenjohtaja otti täällä esille sen, että mitkä olisivat niitä todellisia asioita, jotka tähän vaikuttaisivat, eli miten saadaan kohtuuhintaista asuntotuotantoa tarjontatukien avulla. Totta on, että samaan aikaan, kun tarjontatuet — eli se, millä niitä kohtuuhintaisia asuntoja rakennetaan — ovat laskeneet, niin kysyntätuet eli asumistuet ovat nousseet. Nyt pitäisi todella miettiä sitä, miten niitä kohtuuhintaisia asuntoja saadaan. Ympäristövaliokunta yksimielisesti pari vuotta sitten lausui, että tätä pitkää korkotukimallia pitää kehittää. Nyt hallitus on antanut siitä esityksen, mutta asiantuntijoittein mukaan se vie ojasta allikkoon. Se ei paranna näitten kohtuuhintaisten asuntojen rakentamismahdollisuutta, päinvastoin.

18.33 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Täällä nyt hoetaan tätä, että kun asumistukimenot ovat kasvaneet, niin jotain täytyy tehdä. Mutta mikä ilo se on säästää asumistukimenoista, jos se sitten menee toimeentulotukimenoihin? Toimeentulotuki on siis todella tärkeä viimesijainen tuen muoto olla olemassa. Se on tarkoitettu väliaikaiseksi niihin tilanteisiin, joissa ihminen on todella pulassa taloudellisesti. Sitä ei ole tarkoitettu pysyväksi tueksi varsinkaan kattamaan asumisen kustannuksia. Mutta nyt tällä esityksellä te siirrätte ison osan ihmisiä toimeentulotuelle siten, että se pysyvällä tavalla pitää huolen siitä, että pystyy hoitamaan oman vuokransa. Toimeentulotuki on myös hyvin passivoiva tuen muoto. Sillä on oma osansa, kun puhutaan syrjäytymiskehityksestä, ja pitäisi viimeiseen asti välttää sitä, että kukaan joutuu toimeentulotuelle varsinkaan pysyvästi.

Ainoa tapa saada asumistukimenoja kestävästi alaspäin on varmistaa kohtuuhintaisten asuntojen ja kotien riittävyys. Se tarkoittaa riittävää asuntotuotannon määrää, se tarkoittaa kuntien vahvaa maa- ja tonttipolitiikkaa siinä, mitä rakentuu, mutta määrän sijaan on pakko kiinnittää huomiota myös laatuun. On varmistettava, että syntyy nimenomaan kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Ja tässä meillä on monia mahdollisuuksia, joita me emme käytä riittävästi hyväksemme. Meillä on esimerkiksi ryhmärakentamisen malli, joka parhaimmillaan voi tuoda uudenlaista asumista alle markkinahintojen ja siten vaikuttaa hintakehitykseen. Ja se, mihin edustaja Myller hyvin viittasi, on se, että 40 vuoden korkotukea on kehitettävä niin, että siitä tulee houkutteleva vaihtoehto. Hallituksen esitys kymmenen vuoden korkotuesta osoittautui suutariksi jo syntyessään, niin me sanoimme kyllä valiokunnassa jo silloin. Tarvittaisiin siis oikeasti toimiva, houkutteleva korkotuki. Ja kolmas

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

tapa: Me emme voi ajatella, että kunnalliset yleishyödylliset yhtiöt yksinään pystyisivät hoitamaan kohtuuhintaisen tuotannon tarpeen. Meidän täytyy luoda väyliä ja keinoja, että me saamme uusia aidosti yleishyödyllisiä asuntotuottajia markkinoille.

18.35 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Juvonen hyvin kertoi perussuomalaisten asumisen halpuutuksen mallista, joka meillä on meidän vaihtoehtobudjettissamme. Sitä miettii, kun lukee lehdistä, mistä me saisimme näitä edullisia vuokra-asuntoja, kun sellaisia ei ole tarjolla edes pääkaupunkiseudulla ja lehdistä saa jatkuvasti lukea, kuinka ikäihmiset puhuvat siitä, että he joutuvat vaihtamaan pienempiin asuntoihin. Kun täällä joku puhui jostakin konkretiasta, niin perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa sivuilla 6 ja 7 meillä on useampiakin toimenpiteitä, joihin meillä on myös varattu rahallisia panostuksia. Tuossa edustaja Juvonen toi muutamia esille, mutta muistuttaisin, että meillä on myös asunnottomuuden poistamiseen rahaa. Meillä on Suomessa noin 7 000 asunnontonta — tietysti riippuu vähän siitä, miten laskee — ja myös se on eräs ongelma. He eivät voi nauttia edes pienestäkään asumistuesta, kun heillä ei ole sitä asuntoakaan, missä olla. Meillä on sinne 10 miljoonan euron lisäpanostuksia, ja olemme miettineet, että voisi esimerkiksi toteuttaa kolmannen sektorin järjestöjen kautta — meillä on nyt tyhjilleen jääneitä vastaanottokeskuksia — että ihmiset pääsisivät edes lämpimään.

Sitten meillä on muuttoavustuksen käyttöönotto kahden asunnon loukkua varten. Jos haluaa lähteä työpaikkaan toiseen paikkaan, niin saisi koeajan ajan asumiseen tukea, koska jokainen ymmärtää, että kahden asunnon loukku on todella, todella merkittävä ja huono asia. Lisäksi meillä on lämmityspolttoaineen veronkorotuksen peruminen, josta tulee vielä myöhemmin lisää, ja sitten sähkön siirtohintojen halpuuttaminen, koska asumiseenhan kuuluu vuokran lisäksi — tai sitten, jos on omistusasunto, yhtiövastikkeen lisäksi — myös sähköt ja kaikki lämmityskulut ja se on kokonaisuus. Ihmiselle pitäisi jäädä vähän muuhunkin kuin pelkkien seinien maksamiseen. Se on kokonaisuus, kuten myös perustuslakivaliokunta on todennut.

18.37 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys tarttuu aivan oikein päivänpolitiikan kuumimpaan asiaan, kustannusten nousuun tässä maassa ja nimenomaan asumiskustannusten nousuun. Asumiskustannukset nousevat — aivan oikea huomio sinänsä — ja siinä sitten asumiskustannusten nousun myötä nousevat myös asumistuet, ja siihen asumistukien nousuun tässä puututaan. Se on nimenomaan aivan ajan-kohtainen tarttuminen tähän suureen epäkohtaan, joka Suomessa tällä hetkellä on menossa.

Asumismenot ehdotetaan sidottaviksi vuokraindexin sijasta elinkustannusindeksiin, mikä on aivan oikein, koska vuokraindexillä näköjään on tapana lähteä karkaamaan aina, ja sitä kauttahan luodaan kustannusautomaatti, jota ei edes valtio pysty enää koskaan maksamaan. Ja on syytä muistaa myös oppositiossa, että meillä on 107 miljardia velkaa jo nyt ja 3 miljardia vielä ensi vuonnakin joudutaan ottamaan lisää, että pystytään kulumme maksamaan — että ei tässä nyt kannata henkseleitä läiskytellä sillä, että meillä on varaa tähän.

Alun perinhän asumistuki luotiin tähän maahan sitä varten, että vähävaraisilla ihmisillä olisi mahdollisuus tasokkaaseen asumiseen tässä maassa. Periaate on hyvä, ja siitä periaatteesta pitää pitää kiinni, mutta oli kyllä vaikea kuulla ja piti ihan korvia hörnistellä tuossa äskeisten kuulemieni oppositiopuheenvuorojen aikana, että täällä vasemmisto on tukemassa ökyrikkaiden sijoitusbisnesten tuottoa. Kyllä minä kaikkea muuta luulen kuulevani vielä tässä salissa, mutta en sitä, että täällä tuetaan vaikka ruotsalaista monimiljardööriä Erik Se-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

liniä, joka omistaa pääkaupunkiseudulla muistamani mukaan noin 4 000 asuntoa. Hän saa siis asunnoista nostaa kymmenien miljoonien asumistuet vuodessa. [Silvia Modigin välihuuto] — Mutta näinhän on, näin tapahtuu joka päivä, ja näitä selinejä on tässä maassa muitakin. Omassa tuttavapiirissänikin on monta henkilöä, jotka pelkillä asumisvuokrilla elävät ja pitävät asumiskustannukset hinnaltaan aivan tapissa asti, ja sitten yhteiskunta maksaa siitä asumistuen, ja nämä kyseiset asuntojen omistajat elävät sitten sillä saamallaan tuotolla, jonka yhteiskunta maksaa. — Jos tämä on oikein teidän mielestänne, niin minä olen sitten hieman väärin ymmärtänyt tuon teidän vasemmistoaatteenne syvimmän ytimen. Jos olen väärässä, niin pyydän oikaisua vaikka tuolla kahvilassa, koska en tätä teidän matematiikkaanne ymmärrä.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä lisäksi muutamia huomioita.

Asumistuki on noussut kahden vuoden aikajaksolla 2014—2016 lähes 50 prosenttia. Tätä menoa jos jatketaan, niin meillä on käsissä tilanne, että valtiontalous on syöksymässä taas sille karnealle tielle, mikä teidän edellisen hallituksenne aikana tapahtui, ja siihen meillä ei ole kerta kaikkiaan varaa. Tällä kustannusautomaatilla, mikä on luotu, suomalainen kilpailukyky romuttuu viidessä vuodessa aivan varmasti. Parasta tämän maan politiikassa olisi se, että pystyisimme hajauttamaan tätä järjestelmää mahdollisimman paljon: kustannustaso laskisi. Työtä olisi joka puolella Suomessa tarjolla.

Meillähän Suomessa on aivan riittävästi asuntoja. Ei asunnoista ole pulaa. Mutta nyt, kun tietoisesti näiden suurkapitalistien kelkkaan haluaa näköjään oppositiokin nousta, tänne pitää näitä pieniä hunajakenkoja rakentaa, joita asunnoiksi sanotaan täällä päin. Millä oikeudella te, hyvät opposition edustajat, kuvittelette, että perhe voi asua pienessä yksiössä, joka on niin pieni, että joka kerran, kun lähdet kävelemään, jalkasi särjet johonkin tuolinjalkaan tai sängynjalkaan? Kyllä kansanedustaja voi siinä pienessä 19 neliön yksiössä elää. Ei se ole ongelma, kun iltakymmeneltä menee ja aamukuudelta lähtee töihin. Sen kahdeksan tuntia kyllä jaksaa nukkua vaikka siivouskomerossa. Mutta kun siellä pitäisi normaalia elämää elää, mitä kansanedustajan työelämä ei sinänsä ole — jos on lapsiperhe tai vaikka nuoripari — niin semmoisessa koirankopissa kun elää, niin kyllä vasemmistoliitto ja vihreät käyvät kettutarhaajien ja minkkitarhaajien ja supitarhaajien kimppuun hurjalla vauhdilla, kun te teette aloitteita siitä, että saataisiin tilavampaa asumista niillekin, mutta ihmiset saadaan ahdistaa sitten tällaiseen pieneen koppiin, josta vielä joutuu maksamaan 700—800 euroa vuokraa. Missä teidän logiikkanne on, hyvä oppositio? [Välihuutoja vasemmalta]

Toivoisin, arvoisat kansanedustajakollegat, että me jonain päivänä kyllä tunnustaisimme, niin kuin edustaja Meri aivan oikein analysoi äskeisessä puheenvuorossaan sitä, millaiseksi koppiasumiseksi asuminen on mennyt. Ja tätä te olette tukemassa! Kyllä meidän pitää tälle mekanismille jotakin tehdä, että saadaan tämä kierre katkaistua. Tämä on vähän sama asia kuin se entisen pojan alkoholikierre, että jos sille kierteelle ei saa katkaisua, niin siitä ei pääse koskaan ulos, ja me olemme nyt katkaisemassa sitä kierrettä. Ei tälläkään paperilla sitä tehdä, hyvät kollegat, ei varmasti tehdä, mutta tämä on pikkuinen askel oikeaan suuntaan.

Esimerkiksi tässä kaupungissa kun katsoo noita, niin parhaimmillaan ovat tehneet sellaisia taloyhtiöitä, että rakennetaan iso kerrostalo, jonka grynderit ostavat suoraan, keskenään käyvät asunnoilla kauppaa, ja kun hinta on saatu hilattua valtavan korkeaksi, niin arvatkaapas, kuka maksaa sen laskun — Suomen eduskunta isoilta osin. Joka ainut kämpppä pannaan vuokramarkkinoille. Opiskelijoilta, eläkeläisiltä, pienituloisilta kiskotaan hirvit-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

tävä vuokra, ja valtio maksaa. Tätä järjestelmääkö te, arvoisat opposition edustajat, olette tukemassa? Kyllä minä viimeksi luulin, että tällainen pitää minun kuulla demareiden, vasemmistoliiton ja vihreiden edustajilta, mutta näköjään piti tämänkin kuulla. Onhan tässä uusivuosi ja jouluaikaa toipua tästä järkytyksestä. Kyllä minä varmaan toivun siitä — kummempaakin on tullut nähtyä. [Välihuutoja]

Joka tapauksessa, arvoisa puhemies, jos me haluamme tähän maahan muutoksia asumiin, niin jonain päivänä meidän on tunnustettava se, että tällä menolla ei kerta kaikkiaan voi jatkaa. Meidän on päästävä sellaiseen tilanteeseen, että jokaisella ihmisellä on ihmisarvoinen asunto, eikä se ole yksiö, jossa pieni lapsiperhe asuu. Kyllä minä siinä yhdessä pienessä yksiössä viihdyn. Tänäkin iltana kun menen sinne nukkumaan, niin heti nukahdan, ei se ole ongelma, mutta jos siinä elää pitäisi, niin olisi se melkein eläinrääkkäystä, tai tällä kertaa ihmisrääkkäystä.

Arvoisa puhemies! Hyväksi lopuksi: Näen, että oppositio on ottanut tästä siipeensä. Tätä minä halusinkin, koska teillä varmaan huono omatunto kolkuttaa, kun tällaiseen tilanteeseen on menty ja tätä te haluatte olla tukemassa sadoilla miljoonilla. Kyllä varmaan Erik Selin mielellään ajellee siellä Caymansaarilla uudella Ferrarillaan. Kuten te tiedätte, niin merivesihän on automaalille erittäin huono asia, ja kyllä joka vuosi uusi Ferrari pitää pystyä ostamaan. Te näköjään niissä talkoissa haluatte olla mukana, mitä kyllä suuresti ihmettelen, kun teidän poliittisen etiikkanne kohtuullisen hyvin tunnen. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Maria Lohela: En nyt avaa tästä debattia, kun me emme ihan olleet kovin tarkasti tässä asiassa.

18.43 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Joidenkin keskustan edustajien puheenvuoroja kuunnellessa ihmettelee, mikä oikeastaan on tavoitteena, kun toisaalta sanotaan, että ihmiset, varsinkin lapsiperheet, eivät saisi joutua asumaan liian ahtaissa asunnoissa, toisaalta sitten kannatetaan asumistuen heikennyksiä, jotka käytännössä tarkoittavat sitä, että ihmiset joutuvat asumaan ahtaammin kuin muuten. Toisaalta sanotaan, että pitää katkaista se kierre, että asumistuki nostaa vuokria ja sitä kautta sitten nousevat asumistuki ja muun sosiaaliturvan kustannukset, ja toisaalta sitten sanotaan, että ihmiset pitäisi tavalla tai toisella estää asumasta kaupungeissa, pakottaa muuttamaan maalle. Nämä esimerkiksi eivät nyt ole keskenään aivan loogisia tavoitteita.

Arvoisa puhemies! Halusin vielä todeta tästä asuntojen tarjonnan tukemisesta. Totesin jo, että tarkastusvaliokunnan tilaamassa tutkimuksessa ja asiantuntijakuulemisessa todettiin, että se tukimuoto Suomessa, siihen käytetty raha, on laskenut todella alas. Ympäristövaliokunta on jo aikaisemmin, kuten edustaja Myllerkin toi esille, todennut, että pitää uudistaa niin sanottu 40 vuoden korkotukimalli. Tällä hetkellä sitä käyttävät lähinnä kaupungit. Se ei enää ole oikeastaan mikään todellinen tuki. Erittäin monet ympäristövaliokunnan kuulemat asiantuntijat, myöskin ministeriöt, ovat korostaneet sitä, että riittävä kohtuuhintaisten asuntojen tarjonta on paras keino pitää asumiskustannukset kurissa, mutta juuri tämä tarjontatuen puoli on toistaiseksi hallituksen toimesta lähestulkoon täysin laiminlyöty.

18.46 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen tärkein tavoite on saada Suomi nousuun. Suomi on saatu tällä vaalikaudella, kuulkaa, nousuun. Työpaikkojen

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

määrä on lisääntynyt. Työttömien määrä on vähentynyt. Elikkä yhä vähemmän Suomessa on henkilöitä, jotka tarvitsevat jatkossa asumistukea. Todellakin, nyt on tarkoituksena se, että asumistuen tarvitsijoita olisi entistä vähemmän, koska kaikille ihmisille ensisijaisesti pitää saada työpaikka, töitä. Se on joka suhteessa tärkein asia, että ihminen pystyy itse tie-
naamaan sen toimeentulonsa, ja vasta siinä tapauksessa, kun me emme pysty tarjoamaan heille työpaikkoja, toimintoja, silloin meidän pitää myöskin välittää läheisistämme ja auttaa heitä niin paljon, että heille annetaan tarvittaessa asumistukea ja myöskin toimeentulotukea. Mutta niiden täytyy aina olla se viimesijainen vaihtoehto. Ensimmäinen asia on se, että me saisimme ihmiset töihin. Tämä nousu on tämän hallituskauden aikana saatu aikaiseksi.

18.47 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hoskonen, saitte minut hämilleni. Te kysytte, oletteko te ymmärtänyt väärin. Kyllä, ette vain vasemmiston aatteen ydintä, vaan myös Helsingin asuntopolitiikan periaatteet, jotka siis allekirjoitetaan yli puoluerajojen. Myös keskusta on tässä mukana.

Te valititte siitä, että niin monen vuokran kohdalla asumistukea valuu sijoittajille. Teillä kuulemma on paljon ystäviä, jotka elävät vain näillä vuokratuloilla. No, tämän hallituksen räätälöimä kiky-sopimus leikkasi todella monen pienituloisen, matalapalkkaisen ihmisen tuloja siten, että heidän on pakko turvautua asumistukeen sen jälkeen. Ennen sitä ei ollut, mutta teidän hallituksenne päätösten perusteella ja jälkeen oli pakko. Jos teidän rikkailla kavereillanne menee niin hyvin, että he voivat elää sijoitusasuntojen vuokratuotoilla, niin minkä takia te katsoitte tarpeelliseksi alentaa hyväosaisten ja rikkaiden veroja? Nämä asiat ovat hämmentäviä ja ristiriitaisia.

Mutta kun täällä puhutaan ratkaisuista, niin ainoa kestävä tapa saada muutosta asumistukimenojen kasvuun on se, että meillä on riittävästi kohtuuhintaisia koteja ja työpaikkoja, joissa palkka riittää siihen asumiseen. Helsingissä meillä on erilaisia keinoja, joilla me pidämme huolta siitä, että syntyy kaikkia erityyppisiä asuntotuotannon muotoja, syntyy niin tuettua vuokra-asumista kuin vapaarahoitteista omistusasumista. Ongelma on se, että niin teidän puolueenne, edustaja Hoskonen, kuin muut oikeistopuolueet Helsingissä ovat sitä mieltä, että kyllä markkinat hoitavat, ei meidän tarvitse millään tavalla säännellä. Tämä on se tilanne, missä me nyt olemme, kun markkinat hoitavat. Suomen asuntomarkkinathan eivät ole kovinkaan suuresti säänneltyjä eurooppalaisessa mittakaavassa.

Mutta huomio, jonka haluan tehdä, on se, että mietin sitä, onko Ara-tukipäätösten linja tällä hetkellä liian tiukka. Asuntomarkkinat ovat ylikuumentuneet ja sen takia urakoiden hinnat ovat nousseet, ja on hyvin vaikeaa päästä Ara-tuotannon vaatimiin neliöhintoihin. Voisi ehkä kuitenkin [Puhemies koputtaa] olla järkevää pohtia, voivatko ne pienesti ylityä, jotta saamme riittävästi tuettua asuntotuotantoa.

18.49 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Todellakin edustaja Hoskonen sai hämmennyksiin omalla retoriikallaan. Siellä oli puolesta ja vastaan ja siltä väliltä argumentteja. Kuitenkin tämän 107 miljardin velan tässä tapauksessa te olisitte maksattamassa nyt näillä kaikkein pienituloisimmilla eli asumistuen saajilla ja sitä kautta, kun asumistuki ei riittäisi näitten muutosten jälkeen, sitten toimeentulotuella.

Ymmärrän, että vilpittömästi olette huolissanne ihmisten mahdollisuuksista asua kohtuuhintaisissa asunnoissa, kohtuukokoisissa, perheille sopivissa asunnoissa joka puolella Suomea. Erityisesti kasvukeskuksissa ja täällä pääkaupunkiseudulla on pula kohtuuhintai-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

sista vuokra-asunnoista. Nyt toivoisin, että todella keskittyisitte hallituspuolueen edustajana siihen, että tämä 40 vuoden korkotukimalli rakennettaisiin sellaiseksi, että sillä todellisuudessa rakennettaisiin kohtuuhintaisia asuntoja niin, että näitten lähtövuokrahintana on selkainen, että perheet voivat asua isommissakin asunnoissa.

Tällä politiikalla, kun näitä normeja koko ajan kiristetään, perheet pakotetaan asumaan pienissä asunnoissa, koska heidän tulonsa eivät riitä isompiin asuntoihin. Täällä pääkaupunkiseudulla jopa keskituloiset perheet ovat vaikeuksissa asumisen vuoksi. Tavallisella palkansaajalla ei ole mahdollisuutta valita monesta paikasta, vaan on otettava se, minkä saa. Juuri tämä kohtuuhintaisen asumisen tukeminen on tällä hetkellä hyvin heikosti hoidettu, mutta toivottavasti saatte sen kuntoon.

18.51 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Minäkin hämmennyin kovasti edustaja Hoskonen puheenvuorosta, koska en oikeastaan ymmärtänyt siitä yhtään mitään. Voisiko edustaja Hoskonen esimerkiksi avata, millä tavalla tämä hallituksen lakiesitys lisää suurten kohtuuhintaisten asuntojen määrää, koska se jäi minulle aivan täydellisen epäselväksi.

Edustaja Maijalan puheenvuoro hämmensi yhtä lailla. Hän puhui sinänsä hyvin siitä, että on tärkeää vähentää asumistuen tarvisijoiden määrää. Epäselväksi jää, millä tavalla tämä esitys sitten palvelee sitä tavoitetta, kun tämän esityksen pääasiallinen seuraus kerran on se, että se lisää toimeentulotuen saajien määrää, jota yleisesti pidetään kaikista pahimpana kannustinloukkuna suomalaisessa sosiaaliturvajärjestelmässä.

Edustaja Hoskonen sen sijaan sen verran, minkä ymmärsin hänen puheenvuorostaan, vaikutti kritisoivan koko suomalaista asuntomarkkinamallia kovin sanoin. Meillähän tämä on pitkälti yksityishenkilöiden omistamia asuntoja, jotka siis tarjotaan vuokralle, mutta epäselväksi jää, mitä edustaja Hoskonen sitten haluaa tehdä koko tälle suomalaiselle asuntomarkkinarakenteelle. Haluaako hän siirtyä kokonaan järjestelmään, jossa olisi vain julkisesti tuotettuja kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja? Haluaako hän ottaa käyttöön vuokra sääntelyä? Haluaako hän kiristää suurituloisten asunnonomistajien verotusta tai jollain muulla tavalla rajoittaa heidän toimintaansa? Täydellisen epäselväksi jäi edustaja Hoskonen kanta ja näkemys tähän asiaan.

18.53 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kerran jäi oppositiolle epäselväksi, niin valaisen hieman.

Eihän tässä tarkoitus ole tietenkään, hyvät ystävät, tehdä sitä, että me annamme nämä kaikki valtion budjetista menevät rahat näille ökyrikkaille, vaan alun perin, niin kuin sanoin puheeni alussa, asumistuen tarkoitus oli tukea vähävaraisten ihmisten asumista ja nostaa asumisen laatua, ja siitä alkuperäisestä tehtävästä pitää tiukasti pitää kiinni. Armeijan käyneet tietävät sen, että aina on tärkeää muistaa se lähtökohta: pidä tehtävä kirkkaana mielessä. Näin meille opetettiin.

Viimeisen kahden vuoden aikana 400 miljoonaa euroa on mennyt rahaa vähävaraisten ihmisten asumisen tukemiseen. Eli suunta on ollut oikea, kohde on ollut oikea. Mutta herää sitten kysymys, kannattaako meidän tämmöisiä jättimäisiä keskittymiä tehdä, koska kustannusten nousu syö sitten sen kaiken hyödyn, mitä me yritämme valtion varoja säästämällä tehdä, jotta kilpailukyky paranisi, koska ei tätä kilpailukykyä, hyvät opposition kansanedustajat, ole saatu mistään huomenlahjana eikä taivaanlahjana, vaan se pitää meidän jokaisen itse tehdä, niin että meidän tuotteemme menevät markkinoille. Jos julkiset menot kasvavat — niin kuin teidän hallitusaikananne julkisen talouden rahoitusasema ei

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

neljän vuoden aikana heikentynyt kuin 38 miljardia — niin luuletteko te, hyvät oppositio-kollegat, että me voimme vielä toisen neljävuotiskauden elää 38 miljardin kustannusten nousulla, niin että julkisen talouden rahoitusasema heikkenee äsken mainitulla summalla? Jos joku sille tielle meinaa lähteä, niin toivotan onnea ja menestystä, mutta pahoin pelkään, että seinä tulee vastaan ensimmäisen kahden kuukauden aikana.

Edustaja Andersson siellä punoo päätään ja epäilevästi hymyilee, mutta ilmeisesti teillä on joku uusi matematiikka, jota minä en ymmärrä. Mutta teidän hallitusaikananne... — teillähän on tapana joko olla hallituksessa tai lähteä karkuun, molemmat saattavat olla jopa mahdollista. Mutta tarkoituksena asumistuella on se, että ihmisille annettaisiin mahdollisuus asua edullisesti — se on ihan oikein —, mutta minkä takia me luomme järjestelmiä, jotka johtavat sitten valtaviin kustannusnousuihin, julkisen talouden heikkenemiseen ja lopullisesti niiden ihmisten onnettomaan asumiseen? Nimittäin ei pienessä yksiossa asuminen, voin kokemuksesta sanoa, mikään nautinto ole, mutta kun se on tässä välttämättömyys ja sillä selvä.

Sitten nämä suuret sijoittajat, jotka voittonsa saavat, niin mitä nämä kyseiset herrat ja rouvat tekevät? Rakentavat hienoja palatseja. Eivät he yksiöitä itselleen rakenna. He rakentavat Suomeen 500 neliön omakotitalon, Caymansaarille loistavia huviloita. [Silvia Modigin välihuuto] — Minä olen juuri siihen tulossa, arvoisat kollegat, jos te kestätte kuunnella. — Meidän pitää Suomea rakentaa sillä keinoin, mitä te näköjään vastustatte muun muassa ympäristöperustein. Se ympäristö on, edustaja Myllerilläkin, joka toisessa sanassa. Jos Ilomantsiin on tulossa vaikka joku tehdas, niin ympäristö, ympäristö ja taas kerran ympäristö. Miksi? Että pystytte valittamaan sitten hallinto-oikeuteen, että eihän se ole soveliasta, että tehdas tulee jonnekin ilomantsilaiselle paikkakunnalle. Sitä minä suuresti ihmettelen, että eikö meillä pikkuhiljaa alkaisi olla aika, että ymmärrettäisiin, että Ilomantsin menestyminen, Utsjoen menestyminen tai vaikka nyt Pohjanmaalla jonkun pienen kunnan menestyminen olisi Kaakkois-Suomelle hyväksi. [Riitta Myller: Niin, silloin kun ympäristöstä huolehditaan!] — No, kyllä huolehditaan ympäristöstä, mutta te kaikkea sillä perusteella vastustatte. Ei koskaan pääse tehdasta edes syntymään, kun te vastustatte sitäkin aloittamista, yrittämistä. Varmaan teillä on mielessänne, että se yhteiskunta kaiken maksaa ja valtio maksaa, ja lopuksi te vielä varmaan teette aloitteen, että valtion maksettavaksi määrätään myös verot. Sillä tiellä kyllä susi tulee vastaan kovin äkkiä. Mutta kyllä meidän pitää näihin valtaviin kustannuspommeihin jonain päivänä puuttua.

Edustaja Myllerillä on varmaan parempaa matematiikkaa kuin minulla, mutta viisaana kansanedustajana, europarlamentaarikkona ymmärrätte sen, että ei valtion menoja voida loputtomiin kasvattaa, koska se nostaa yritysten kustannuksia. Koska meillä koko ajan tähän julkiseen pyörään halutaan enemmän rahaa, niin mistä se otetaan: ihmisiltä veroina, yritysveroina yrityksiltä ja niin edelleen. Kustannukset nousevat, kilpailukyky menee, työttömiä syntyy. Tämäkö on teidän vaihtoehtonne itsenäiselle Suomelle 100-vuotisjuhlanä? Kyllä minä ymmärrän, että tämä teitä kirpaisee, kun tämä teidän oravanpyöränjuoksunne päättyy täydelliseen katastrofiin, kun sen oravanpyörän laakeri leikkaa kiinni. Näin siinä vain käy. [Naurua] — Täällä te meille naureskette, mutta mehän koimme teidän aututtanne viime vaalikaudella. 38 miljardia meni julkinen talous alamäkeä kolinalla. Vieläkö te kuvittelette, edustaja Modig, että toinen 38 miljardia on varaa ottaa? Jos te sen matematiikan jostakin löydätte, niin sen matematiikan luennon minä haluan tohtoriksi asti kuunnella.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat, muistutan, että tässä esityksessä nyt kuitenkin on tarkalleen ottaen kysymys yleisestä asumistuesta, ja sen vuoksi en avaa tästä nyt debattia. Joka haluaa käyttää puheenvuoron tästä asiasta, pyytää sellaisen.

18.58 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hoskonen ei noissa äskeisissä pitkäköissä puheenvuoroissaan viitannut lainkaan siihen, että tosiaan ympäristövaliokunnan kuulemisissa oli tullut esille aika tuoreita tutkimuksia siitä, että asumistuen nousulla ei niinkään näytä olevan vaikutusta vuokrien suuruuteen. Olisi ollut ihan hyvä ottaa se myös tässä debatissa huomioon.

Asumistuki on edelleen tarkoitettu kaikkein pienituloisimmille, tukemaan heidän mahdollisuuksiaan asua jossakin, ja asumistuen leikkaukset kasvattavat tosiaan niiden määrää, jotka joutuvat turvautumaan viimesijaiseksi tarkoitettuun toimeentulotukeen. Tämä puolestaan lisää kannustinongelmia, sillä riippuvuus toimeentulotuesta heikentää mahdollisuuksia ottaa vastaa lyhytaikaista työtä. Tällä politiikalla hallitus puolestaan sotii työllisyyspolitiikkansa tavoitteita vastaan, sillä työllisyysaste ei nouse, jos ihmiset ajetaan asemaan, jossa keikkatyötä on vaikea ottaa vastaan.

Köyhyyden kasvattaminen asumistuesta leikkaamalla on myös lyhytnäköistä politiikkaa. Asumisen kalleus on työttömyyden jälkeen merkittävin syy köyhyteen erityisesti kaupungeissa, ja asumistuen leikkaukset toisin sanoen kasvattavat kaupunkiköyhyyttä, jolla on monenlaisia yhteiskunnallisia seurauksia, jotka nekin tulevat kalliiksi.

Asumistuen leikkaaminen ei auta asuntopulaan. Siihen auttaa vain kohtuuhintaisten asuntojen rakentaminen, ja juuri asuntopolitiikka ja metropolipolitiikka tältä hallitukselta puuttuvat.

Asuntopula ei aiheuta vain köyhyyttä, se on myös kivi talouspolitiikan kengässä, kun työnantajien on pääkaupunkiseudulla entistä vaikeampaa saada työntekijöitä värvättyä asumisen kalleuden takia. Hallitus ei häpeile leikata asumistukea samalla [Puhemies koputtaa] kun se säätää lisää sanktioita työttömille, jotka eivät muuta työn perässä, [Puhemies koputtaa] mikä on kummallista politiikkaa.

19.00 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Hoskonen totesi: kun edellisellä vaalikaudella muutettiin asumistuen perusteita, niin se oli kahdessa vuodessa kasvanut peräti 400 miljoonaa. Tässähän puhutaan nyt aivan marginaalisista säästöistä, mitkä nyt tässä ovat kyseessä. Ei siitä ole kukaan kiittänyt, että pienituloiset saivat 400 miljoonaa lisää asumistukea. Se on kuitenkin iso raha, ja nyt asumistuki alkaa olla kolmatta miljardia euroa Suomessa. Totta kai se on tärkeää sinällään, mutta on myöskin sellaisia ilmiöitä, että esimerkiksi nuori mies saattaa muuttaa tänne pääkaupunkiseudulle asumaan sijoittajan 20 neliön huoneistossa, syrjäytyy tai on syrjäytymässä ja asuu täällä asumistuen turvin. Kuka tällaisesta viime kädessä hyötyy? Tämä sijoittaja, joka on tämän kämpän rakentanut, näitä pieniä kämppiä tänne, ja hyödyntää koko tämän asumistuen.

Asumistuestahan suurin osa todella nyt tulee suuriin asumiskeskuksiin, joissa on liian vähän asuntorakentamista, mikä ehkä myöskin johtuu tästä yleisestä keskittymisestä. Minusta jos nyt vallan sivuutetaan se, että asumistuki on kasvanut 400 miljoonaa kahdessa vuodessa, niin silloin ei, arvoisa puhemies, katsota ollenkaan tätä kokonaisuutta.

19.02 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Alanko-Kahiluoto hyvin toi esille tässä, niin kyllä asumistuki edelleen on suunnattu suomalaisille pienituloisille, jotka

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

myöskin kipeästi tarvitsevat asumistukea, jotta voivat kattaa edes osan asumismenoistaan. Ja kuten tuotiin esille jo tässä aikaisemmassa vaiheessa keskustelua, niin keskimäärin asumistuki kattaa vain noin puolet todellisista asumismenoista. Eli ei ole suinkaan kyse tuesta, joka kattaisi asumismenot kokonaan.

Edustaja Hoskosen puheesta jäi edelleen täysin epäselväksi, mitä edustaja Hoskonen oikeastaan haluaa tästä hallituksen lakiesityksestä sanoa, mitä hän haluaa siinä muuttaa tavalla tavalla suomalaisten pienituloisten asumistuen leikkaus lisäisi suurikokoisten perheasuntojen määrää jossain päin Suomea. Ainoa huomio, minkä sain kiinni edustaja Hoskosen puheesta, oli se, että hän jollain tavalla haluaa puuttua näihin suuriin keskittymiin, mitä tulee asumispolitiikkaan. Tulkitsen tätä niin, että edustaja Hoskonen siis jollain tavalla haluaa puuttua Helsinkiin.

19.03 Riitta Myller sd: Puhemies! Haluan tätä hyvin, sanoisinko, epäselvää keskustelua [Naurua] — ajatellen, että se liittyisi nyt tähän lakiesitykseen — nyt vielä tavallaan vetää ruotuun: Olisi ehkä hyvä myös hallituspuolueitten edustajien lukea hallituksen esitys ja myöskin se valiokunnan mietintö, jonka hallituspuolueitten edustajat ovat hyväksyneet. Siellä selkeästi todetaan ne ongelmat, jotka liittyvät asumistukeen tällä hetkellä, ja nimenomaan se, että nyt ei pitäisi tehdä tällaisia palapelimäisiä korjauksia, joitten seurauksia emme tunne, vaan pitäisi nimenomaan tarkastella ja kehittää kokonaisuutena asumistukea ja sitten tätä kohtuuhintaista asuntorakentamista. Ja siitähän täällä on jo useita puheenvuoroja käytetty.

Jospa nyt myöskin vihdoinkin tulisi selkeäksi se, että sillä, että asumistukea nostetaan, ei ole vuokria suoraan nostava vaikutus, niin kuin näistä puheenvuoroista saa ymmärtää. Täällä on sekä Kelan että VATTin tutkimuksia, joissa tämä on todettu.

Ja jos halutaan — ja itse haluan nimenomaan — että erilaisilla perheillä on mahdollisuus tarpeen mukaiseen asumiseen, niin nämä asumistuen muutokset, joita nyt on tehty kahden vuoden aikana, vievät pois siitä tavoitteesta. Se edellisen hallituksen asumistukiremontti, mikä tehtiin, varmisti nimenomaan sitä, että näissä pienissä yksioissa ei perheiden tarvinnut asua vaan sitä asumistukea sai sitten isompaan asuntoon.

19.05 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Asumistuen kokonaisuudistus, joka on vasta muutama vuosi sitten tehty, on tullut meidän yhteiskunnalle todella kalliiksi. Minä en ala sitä sen enempää kommentoimaan, minä odotan vain sitä, että siitä tehtäisiin pikaisesti laajempi kokonaisvaltainen selvitys, että minkä takia se johti tämmöiseen valtavaan kustannusmenojen lisääntymiseen.

Nyt sitten tämä kyseinen esityshän, mikä tänään on käsittelyssä, on vain pieni palanen, mutta se on nyt kuitenkin selvästi tutkittu ja selvitetty, että tämä saa hillittyä tätä kokonaisuutta eikä saa kovin paljon pahoja asioita myöskään aikaiseksi. Siinä on vaikeita seuraamuksia, mutta tällä saadaan kuitenkin edes pikkusen hillittyä tätä asumismenojen tuen kasvamista ja yleensäkin vuokrien kasvamista.

Toinen asia sitten: Tässä on käyty useissa puheenvuoroissa keskustelua siitä, ovatko asumistuen nousu ja vuokrat sidoksissa toisiinsa. Tämä asia ei tullut meillä valiokunnan kokouksissa omana asianansa esille, eikä tästä asiasta keskusteltu, ja jos tästä aletaan puhumaan, niin se on varmasti ihan oma paikkansa ja oma laajempi selvityksensä. Siinä muutamien tahojen omat näkemykset asioista tulivat esille, mutta ainakaan minä en niitä niel-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

lyt sillä tavalla. Mutta kun se ei ollut tämän asian ydinasia, niin eihän sitä silloin tarvitse alkaa siinä työstämään.

Kilpailukykysoituksesta oli myöskin puhetta: Kyllä kilpailukykysoitumus on tehty eri osapuolten yhteisenä kokonaisuutena, ja sen ansiosta on saatu työpaikkoja. Asumistukimeinoja saadaan todellisuudessa karsittua vain sillä, että me saamme ihmisille töitä, töitä, tuloja. Se on ainoa todellinen konsti, millä me saamme tätä asiaa parannettua eteenpäin.

Sitten toinen asia on kohtuuhintaiset asunnot. Niitä meidän pitää saada myös pääkaupunkiseudulle aikaiseksi, ja siinä meillä töitä vielä riittää.

19.07 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on minusta ihan oikein kannettu huolta siitä, muun muassa edustaja Ala-Nissilä puheenvuorossaan ja edustaja Hoskonen, että asumistukimenot kasvavat jatkuvasti, ovat kohta lähes 2 miljardia. Jollakin tavalla meidän pitäisi yhteiseksi asiaksi ottaa se, että tämä suunta saadaan käännettyä. On hirveän hankala meidän eduskunnassa vaikuttaa siihen, miten kohtuuhintaisia asuntoja saadaan esimerkiksi pääkaupunkiseudulle, jos pääkaupunkiseudun kunnat eivät itse tee tässä jotain radikaalia muutosta. Täällä on kymmeniä vuosia jatkunut semmoinen politiikka, että tässä kyllä grynderit pärjäävät ja ne, jotka omistavat kiinteistöjä. Voin omasta kokemuksestakin sanoa, että vuokran hintaan valuvat kyllä ne asumistuet, että se aina ulosmitataan kyllä siinä vuokran hinnassa, kuinka paljon on mahdollista saada asumistukea. Se on aivan päivänselvä asia, joku yhteys niillä on.

Kun katsotaan Suomen kasvukeskuksia, niin minusta kannattaisi katsoa, mitäpä vaikka kaavoituspolitiikassa, maankäyttöpolitiikassa on tehnyt Oulu. Miksi on niin, että siellä on merkittävästi edullisemmat asuntojen neliöhinnat, vaikka sekin on kasvanut voimakkaasti, kuin esimerkiksi pääkaupunkiseudulla. Kyllä täällä on tehty minusta väärät valinnat. Väitetään, että täällä ei ole maata mihin rakentaa. Tämä ei pidä paikkaansa. Oikeastaan muistan hyvin, kun Suomen Pankin pääjohtaja kertoi, että se oli hänelle ehkä yksi vaikeimmista asioista perustella, kun laskeuduttiin eurooppalaisten keskuspankkien johtajien kanssa Helsinkiin, sehän näyttää lentokoneesta niin kuin laskeuduttaisiin keskelle metsää, ja sitten hän oli sanonut, että täällä ovat asunnot niin kalliita, kun täällä ei ole maata, mihin rakentaa. He ihmettelivät, miten tämä voi pitää paikkansa, kun keskelle metsää ollaan laskeutumassa lentokoneella.

Eli kyllähän tämä on kaavoitus- ja maankäyttöpolitiikka, jota ei ole vielä saatu täällä kuntoon, vaan täällä suositaan gryndereitä ja rakennusliikkeitä ja nostatetaan itse Helsingin kaupungin ja näitten naapurikuntien taholta maan hintaa niin, että asuntojen neliöhinta nousee uusissa sinne 4 000—5 000:een, [Puhemies koputtaa] ja sehän on aivan kesämätön keskituloisille palkansaajille.

19.09 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy nyt toistaa tämä kysymys, jonka esimerkiksi edustaja Andersson on moneen kertaan ottanut esille ja edustaja Modig. Jos ongelmana ovat nämä asuntosiioittajat, niin mitä te olette tekemässä tälle ilmiölle? Ei asumisen kalleus ratkea sillä, että leikataan kaikkein köyhimmiltä asumistukea. Työpaikat ovat kaupungeissa ja ihmiset muuttavat niiden perässä. Ei myöskään haja-asutusalueiden ongelmia ratkaista kaupunkien oloja kurjistamalla eli lisäämällä kaupunkiköyhyyttä. Te itse leikkaatte työttömyysturvasta, jos työtön ei muuta työpaikan perässä kaupunkiin. Leikkaatte asumistuesta siellä, missä työtä todennäköisimmin olisi tarjolla, siis kaupungeista, ja asumistuen leikkaukset osuvat kipeimmin pääkaupunkiseudulle. Tie-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

sittekö, että suhteessa vähiten asumistukea saa kaupungissa yksin asuva pienituloinen ihminen ja kaikkein runsaskätisin asumistuki on niille, jotka asuvat haja-asutusalueilla suurissa asunnoissa? [Li Andersson: Ilomantsissa!] Eli kun te leikkaatte yleisestä asumistuesta, te lisäätte eriarvoisuutta tässä maassa.

Hallituspuolueiden kommentit ovat minun mielestäni suorastaan hämmentävää kuultavaa ja teidän, anteeksi nyt, asiantuntemattomuutenne tässä asumistukiasiassa suorastaan sattuu korviin. Minusta oli kyllä toisaalta hienoa, toisaalta hyvin hämmentävää, että edustaja Maijala tunnusti, miten hallitus on mokaillut tässä asumistuen kokonaisuudessa: ette ole tehneet asianmukaisia kuulemiskierroksia; luulitte, että asumistuki ei kuulu ympäristöministeriölle; ilmeisesti STM:ssä luultiin sitten taas, että ympäristöministeriö hoitaa tämän asumistuen. Ilmeisesti kaikki kuulemiset ja neuvottelut jätettiin tekemättä ja selvitykset tekemättä, kun kukaan ei tiennyt, kenelle tämä asia kuuluu. Mutta kiitän siis edustaja Maijalaa, että kerroitte, miten tämä asia on siellä hallituksessa mennyt, [Puhemies koputtaa] mutta nyt toivoisin, että teillä olisi ryhtiä korjata tämä väärä esitys.

19.11 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puheenjohtaja! Minä en ymmärrä tätä, että asumistukea leikataan, vaikka se kasvaa joka vuosi 200 miljoonaa. Se kasvaa joka vuosi 200 miljoonaa. Yli puoli miljardia, ilman muuta, tällä hallituskaudella tulevat asumistukimenot kasvamaan, vaikka tämäkin esitys hyväksyttäisiin. Miten asumistukea siis leikataan? Ei tämä entisen laskentatoimen lehtorin päähän mahdu.

Sitten on tämä sijoittajatoiminta. Siinäkin myöskin osa näistä vuokra-asuntojen tekijöistä on yleishyödyllisiä yhteisöjä, jotka eivät maksa veroja mihinkään. Nämä asuntojen vuokratulot ovat heille verovapaata tuloa. [Vasemmalta: Kuten kenelle?] — Se on toinen kysymys. [Li Andersson: Selvittäkää sitten!] Havaitsin kyllä, että sosiaalidemokraattiset nuoret olivat ottaneet kannan, että ehkä voisivat vähän veroa maksaa nämä yleishyödylliset rakennuttajayhtiötkin. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Kysymys on asuntopolitiikan vaikuttavuudesta. Meidän pitää saada tällä asuntopuolella mahdollisimman hyvä vaikuttavuus ihmisten kannalta. Tarkastusvaliokuntahan on tehnyt tutkimuksen, jota varten parhaillaan kuullaan laajasti asiantuntijoita. Se keskittyy pääasiassa pääkaupunkiseudulle, ja uskon, että sieltä tulee hyviä suosituksia, miten voisimme parantaa asumispolitiikan vaikuttavuutta tavallisten ihmisten kannalta. Kysymys on todella paljon siitä, mitä edustaja Lohi sanoi, että rakentamista tapahtuu liian vähän. Kyllähän siinä on myöskin kaupungeilla oma vastuunsa. Tämä on ehkä myöskin aluekehityskysymys: ei se ajatus, että kaikki pakkautuvat metropolialueelle, ole tietenkään kestävä myöskään asuntopolitiikan kannalta, mutta se on toinen asia.

Arvoisa puhemies! Jos meidän asumistukimenot lisääntyvät joka vuosi 200 miljoonalla eli sen verran saavat vähävaraiset ihmiset lisää asumistukea, niin minä en pidä sitä leikkauksena. Se on minusta asumistukimenojen kasvua.

19.13 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Ainoa kestävä tapa saada asumistukimenoja laskemaan on se, että meillä pitää olla riittävästi kohtuuhintaisia asuntoja ja ihmisille työtä, josta saatu palkka riittää elämiseen. Se on se ainoa kestävä tapa, jolla me saamme niitä menoja alemmaksi — ei se, että me luomme joukon ihmisiä, jotka joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen selvitäkseen asumiskustannuksistansa. Minä en ymmärrä, mitä hölmöläisten peitonjatkamissäästämistä se on, että säästetään asumistukimenoista leikkaamalla niitä siten, että 40 prosenttia näistä ihmisistä siirtyy toimeentulotuen saajiksi.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Se on niin kuin se tarina siitä, kun hölmöläiset jatkavat peittoa ja kuvittelevat, että se kasvaa pidemmäksi, kun toisesta päästä otetaan ja laitetaan toiseen.

Hallituspuolueiden edustajista selvästi harva on lukenut tämän hallituksen esityksen. Lukekaa se esitys. Kaikki se kritiikki, jota oppositio täällä esittää, on hallituksen omasta esityksestä. Siinä esityksessä todetaan, että asumistukisäästöt päätyvät toimeentulotukimeinonihin 40-prosenttisesti. Esityksessä sanotaan suoraan se, että tämä on vaikea päätös, koska tämä koskee kaikkein eniten kaikkein köyhimpiä.

Mitä tulee yleishyödyllisiin tahoihin ja näihin muutamiin yleishyödyllisenä aloittaneisiin rahastajiin: siinä jaan kyllä huolen aivan täysin. Me tarvitsemme siis aidosti yleishyödyllisiä toimijoita. Tiedän itse omasta kokemuksesta, että asuntoja voi tuottaa myös voittoa tavoittelemattomasti. Esimerkiksi Oranssi on yksi järjestö Helsingissä, joka on kohta 200 asuntoa pystynyt nuorille tuottamaan. Ne ovat halvempia kuin Helsingin kaupungin vuokra-asunnot. Ja kaiken tämän voittoa tavoittelemattomasti, aidosti yleishyödyllisenä, ja silloin aidosti yleishyödyllisenä yhteiskunnalta sen tuen saavana, mitä yleishyödyllisyydelle kuuluu. Tämä on yksi keino: koska nämä asuntomarkkinat ovat täysin vääristyneet, niin meidän pitää luoda tervettä kilpailua. Meidän on saatava alalle uusia, aidosti yleishyödyllisiä toimijoita, jotka tuovat vaihtelevuutta, jotka haastavat sen olemassa olevan markkinahinnan.

19.15 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu alkaa nyt kiertää kehää, mutta silläkin uhalla, kun edustaja Ala-Nissilä toi esille asumistukimenojen kasvun: se on siinänsä tosiasia, mutta eri asia on se, onko asumistuen normin heikentäminen se tapa, jolla tämä asia parhaiten korjataan. Hallituksen esityksen vaikutuksista kiistatonta on ainoastaan se, että 40 prosenttia eli melkein puolet säästöistä valuu toimeentulotukeen, ja se, että tämä leikkaus kohdistuu kaikkein pienituloisimpiin ihmisiin. Kiistanalaista on se, miten tämä vaikuttaa asuntomarkkinoihin.

Mutta tuon nyt uudestaan esille sen, että se tukimalli, mikä meillä on aikoinaan luotu, niin sanottu 40 vuoden korkotuki, Ara-malli, on rakenteeltaan vanhentunut. Käytännössä ainoastaan kaupungit käyttävät sitä mallia. Esimerkiksi sitä korkotukea, mikä on tämän mallin nimessä, ei käytännössä oikeastaan ole nykyisillä markkinakoroilla, eli se korkotuki on käytännössä nykymarkkinatilanteessa nolla. Pitäisin hyvin tärkeänä kehittää tässä ajassa toimivaa asuntorakentamisen tukimuotoa, jolla saataisiin nykyistä tehokkaammin liikkeelle kohtuuhintaisten asuntojen rakentaminen siellä, missä niille on suurin tarve.

19.17 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Jos ajattelee tätä asunto-ongelmaa ja asumistukea, niin kyllä minusta on niin, että jos keskituloinen suomalainen ei pysty maksamaan Helsingissä omalla palkallaan asumistaan, että hän tarvitsee siihen asumistukea, niin joku tässä yhtälössä on pahasti pielessä. Tämä on johtanut siihen, että nämä menot kasvavat koko ajan. Sitä yhtälöä ei ratkaista sillä, että vain lisätään asumistukea. [Riitta Myller: Voisi kuunnella, mitä puhutaan!]

Nyt odottaisin kyllä, en ehkä tässä keskustelussa, ja ymmärrän, että äkkikäänöksiä ei voi tehdä, mutta kun täällä tiedämme kuitenkin, että kokoomus, vihreät ja SDP täällä Helsingissä pitkälle käyttävät valtaa, minusta kannattaisi kyllä jonkinlaisia suunnanmuutoksia tehdä politiikassa täällä, koska eduskunta pystyy, totta kai, asumistukilainsäädäntöä muuttamaan ja tekemään joitakin liikkeitä siihen suuntaan, että tämä tilanne muuttuisi, mutta

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

viime kädessä minusta kuitenkin on kuntien vastuulla se, miten maankäytön politiikan ja asuntopolitiikan kautta käytetään maata.

Täällä vain syytetään hallitusta, mutta itse ollaan päättämässä ja ollaan kymmeniä vuosia oltu päättämässä, mutta ei olla katsottu peiliin, että mitä ollaan itse aiheutettu. Eihän voi olla niin, että tavallisella palkalla ei pysty asumaan ja kaikki tulee tavallaan riippuvaiseksi asumistuesta, keskipalkkaisetkin suomalaiset. Ei ole mitään apua siinä, vaikka täällä pääkaupunkiseudulla olisikin työpaikkoja, jos ei pysty muuttamaan tänne sen takia, kun sillä palkalla ei pysty asumaan. Ja tähän... [Outi Alanko-Kahiluoto: No niin juuri!] — Niin, kannattaa katsoa. Ei se ratkea sillä, että me lisäämme asumistukea, [Vasemmalta: No ei leikkauksillakaan!] vaan pitää katsoa, onko mennyt pieleen joku täällä kuntien asuntopolitiikassa, kun on saatu aikaan niin kalliita asuntoja. Katsokaa muualle, jossa on kasvukeskustoja. Miksi Oulussa on tilanne täysin toisenlainen, vaikka se on ollut kymmenen vuotta erittäin voimakkaasti kasvava kunta? Siellä on aivan toisenlainen asuntopolitiikka kuin täällä, maankäyttöpoliittikka, kaavoituspolitiikka. Nyt kannattaa kyllä katsoa peiliin eikä syyttää valtiota.

19.19 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Keskustan edustajat Ala-Nissilä ja Hoskonen ottivat puheeksi tämän verovapauden ja sen vaikutuksen, jos yhdistys tai muu toimija saa verovapaana näitä vuokratuloja, ja se vaikuttaa myös asumistukeen ja asumiskuluihin. Oikeastaan olen tästä ilahtunut ja heitän pallon nytten pääministeripuolueelle: Olen itse tehnyt tästä kirjallisen kysymyksen syyskuussa 2016, kun tulivat uudestaan keskusteluun Taloussanomissa ammattiliittojen ja muiden yhdistysten verovapaat osinkotulot, kun ne omistavat VVO:sta noin 60 prosenttia. Kansalaisilta tulee hyvin paljon palautetta tästä, ja nyt toivon tietysti, että otatte tästä kopin. Teillä on nyt pallo ja mahdollisuus poistaa tämä verovapaus ja laittaa siihen joku katto ainakin.

Me perussuomalaisethan olemme vaihtoehtobudjetissa ehdottaneet suursäätiöiden ja -yhdistysten pääomatuloja verolle siten, että emme halua tietysti puuttua pieniin yhdistyksiin ja heidän toimintaansa ja meillä on 100 000 euron raja, ja verokanta meillä on sitten myös erikseen tähän ehdotettu. Te voisitte esimerkiksi siitä meidän lakialoitteestamme ottaa koppia tai tehdä omanlaisenne. Tästä on nyt aika paljon jo vuosikausia puhuttu, ja jos en väärin muista, niin kokoomuksessakin on ollut näitä ääniä toisinaan, että tämä tuntuu epäoikeudenmukaiselta. Jos kerran keskustan kansanedustajat ja hyvin merkittävässä asemassa olevat ihmiset, kuten edustaja Ala-Nissilä, joka on verojaoston puheenjohtaja, tarkastusvaliokunnan varapuheenjohtaja ja valtiovarojen varajäsen, ovat tästä kiinnostuneita, niin voisi varmaan olla nyt vaikuttamisen paikka. — Nyt huomaan, että edustaja Ala-Nissilä on poistunut täältä, mutta pallo keskustalle.

19.21 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi käytti äsken erinomaisen puheenvuoron, jossa hän analysoi kuntapolitiikan vaikutusta asuntopolitiikkaan. Aivan loistava puheenvuoro. Elikkä me voimme kuntapolitiikalla vaikuttaa siihen, miten asuntopolitiikka alueella kehittyy.

Missään nimessä en Helsinkiä tässä vastusta. Olen pikkupojasta asti Helsinkiä ihaillut maamme kauniina pääkaupunkina ja nyt, kun olen maailmaa vähän muuallakin nähnyt, voin sanoa, että Helsinki on maailman pääkaupungeista ehdoton numero yksi, ihan ehdoton numero yksi. Kaukana ovat muut sen jälkeen.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Elikkä haluan, että Helsingissä menee hyvin, mutta minä haluan myös sitä, että koko maassa menisi hyvin ja ettemme joutuisi kansainvälisten sijoittajien rahastamaksi. Haluaisin, että tämä asuntopolitiikka olisi sellaista, että emme omilla järjestelmillämme ruoki lisää rahan siirtymistä Suomesta ulkomaille, koska se on Suomelle vahingoksi. Meidän kilpailukyky siitä kärsii, ja sen jälkeen siitä tulee työttömiä, ja taas julkiset menot kasvavat sekä valtiolla että kunnilla. Eli tämän kustannusautomaatin katkaiseminen on se iso juttu, ja tämä hallituksen esitys, mikä on nyt pöydällä, että muutetaan asuntoindeksi elinkustannusindeksiksi, on hyvin pienen pieni askel. Tämä on millin siirtymä oikeaan suuntaan, vain yhden millin, hyvin vähän, mutta merkittävä ja oikeasuuntainen.

Ja kuten Olavi Ala-Nissilä pitkään kokeneena edustajana ja myös huipputilintarkastajana sanoi, että kun 200 miljoonaa tänäkin vuonna asumiskustannusmenot valtion budjetissa kasvavat, niin eihän se mikään leikkaus ole vaan kyllä se on selvä, roima lisäys. Pitää muistaa se, että ei nyt leikata, nyt lisätään. Elikkä jos me joka vuosi tällä keinoin lisäämme tätä hommaa, niin meillehän tulee jonain päivänä käteen se tilanne kuin entisellä pojalla, että rahat loppuivat kukkarosta ja meni kukkarokin, ja se ei liene tarkoitus. Siinä sitten törmätään kilpailukykyyn. Sitä me emme pysty kieltämään. Kun kustannukset nousevat, se vaikuttaa tuotteiden hintaan, tulopolitiikan kautta palkkoihin, kaikkiin muihin kustannuksiin. Sitä kautta meidän ulkomaankauppa lähtee hiipumaan, ja sen jälkeen olemme taas kerran siinä samassa tilanteessa, mistä lähtökohdasta kilpailukyky sopimusta tehtiin. [Puhemies koputtaa] Niin että katsokaa tätä kierrettä, ja se kannattaa.

19.23 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Vielä kerran kertauksena edustaja Lohelle siitä, mikä nyt ei toimi, mitä tulee pääkaupunkiseudun asumiskustannuksiin: Se, mikä ei toimi, on ensinnäkin asuntomarkkinat, eli kyllähän pääkaupunkiseudulla ihan selvästi ongelmana on se, ettei ole riittävästi kohtuuhintaisia asuntoja tarjolla. Toinen ongelma pääkaupunkiseudulla on liian matalat palkat, erityisesti jos tarkastellaan palvelualojen tilannetta, ja tätä ongelmaa tämä hallituksen ajama kilpailukyky sopimus vain entuudestaan pahensi. Eli käytännössä pääkaupunkiseudulla voidaan jo työnantajien osalta puhua siitä, että siirretään palkanmaksuvastuuta julkiselle puolelle, valtiolle, koska on tiedossa, että nämä pienipalkkaiset työntekijät sitten joutuvat asumistukea hakemaan tätä paikatakseen. Ratkaisu tähän ongelmaan, kuten tässä moneen otteeseen on todettu, siis ei sinänsä ole asumistuki vaan nimenomaan kohtuuhintaisten asuntojen määrän lisääminen, tarjontatuki ja myöskin oikeudenmukainen työmarkkina- ja palkkapolitiikka.

Mitä tulee näihin yleishyödyllisiin toimijoihin, ainakin muutamalla edustajalla meni kyllä ehkä vähän puurot ja vellit sekaisin tässä keskustelussa. Valitettavasti nämä VVO:n kaltaiset toimijathan eivät enää harjoita yleishyödyllistä asuntotuotantoa, ja mikäli te kysytte vasemmistoliiton mielipidettä siitä, pitäisikö niiden näin tehdä, vastaus on kyllä, ehdottomasti, ja sitä linjaa ovat ajaneet myöskin meidän toimijat ammattiyhdistysliikkeen sisällä. Eli olemme äärimmäisen pettyneitä siihen, että VVO:n kaltaiset toimijat ovat tästä toiminnasta luopuneet, sen takia että kohtuuhintaisten asuntojen tarve on niin suuri kuin on. Käytännössä nämä yritykset toimivat siis tällä hetkellä samalla tavalla kuin muut yksityiset asuntosijoittajat, ja epäselväksi jäi edelleen, mitä hallituspuolueiden edustajat haluavat näille tehdä. Jos sitten puhutaan yleishyödyllisten toimijoiden osinkojen verovapaudesta, niin kyllä minulle henkilökohtaisesti sopii, että hallitus selvittää, minkälaisia vaikutuksia näiden osinkojen verollepanolla olisi [Puhemies koputtaa] suomalaisten säätiöiden ja yhdistysten toimintaan. Siitä vain tekemään.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

19.25 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Olen keskustan kansanedustajien kanssa aivan samaa mieltä siitä, että Helsingin täytyy tehdä osansa asuntopulan ratkaisemisessa, ja vihreät ovat olleet siinä aktiivisia. Ja täytyy sanoa, että Helsinkiin rakentaa juuri nyt enemmän uusia asuntoja kuin tietääkseni koskaan aikaisemmin, eli kyllä siellä parhaansa tehdään. Mutta ei tässä myöskään ole kysymys siitä, että asuntopula olisi joko Helsingin tai valtion yksin ratkaistavissa. Kyllä esimerkiksi viime kaudella tässä tehtiin — Helsinki ja muut isot kaupungit ja valtio — hyvää yhteistyötä. Viitataan esimerkiksi siihen, että valtio tuki suuria joukkoliikennehankkeita sillä ehdolla, että kaupungit puolestaan rakensivat näiden ratojen varsille uusia asuntoja. Eli tällaista kaupunkipolitiikkaa, tällaista metropolipolitiikkaa ja aktiivisuutta asuntopulan ratkaisemisessa kaipaamme hallitukselta, mutta juuri tässä te olette olleet passiivisia. Se, mitä te olette tehneet, on se, että te olette leikanneet kaikkein pienituloisimmilta, estätte näitä pienituloisia ihmisiä muuttamasta työn perässä. Ei se ratkaise niitä ongelmia, joita meillä tässä maassa on, eli pyytäisin, että katsotte tätä kokonaisuutta ja yritätte tehdä rakentavaa, kestäväää, kauaskantoista politiikkaa ettekä leikkaa köyhiltä, jolloin te siirräte ne asumiskustannukset vain Helsingin kaupungin ja muiden kuntien maksettavaksi toimeentulotuen kautta. Ei se säästä veronmaksajien rahoja pennin hyrkkyllä.

19.27 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Todellakin olisi hyvä, että eri puolilla Suomea opittaisiin niistä hyvistä käytänteistä, mitä on Suomessa tehty. Oulu on hyvä esimerkki siitä, että siellä on pitkäjänteistä kaavoituspolitiikkaa. Pitäisi olla vähintään viiden vuoden rakentamisen tarpeet, valmiita kaavoja ja niin, että kaupungit kaavoittavat pääasiassa omalle, omistamalleen maalle. Silloin saadaan pitkäjänteistä kaavoituspolitiikkaa, joka on pohja sille, että saadaan asuntorakentaminen ikään kuin yhteiskunnan hyppysiin.

Täällä todettiin jo, että pääkaupunkiseudulla kaupunkien ja valtion välisiä MAL-sopimuksia on tehty. Ne ovat myös hyvä esimerkki siitä, miten pitkäjänteisesti voidaan kehittää kaavoitukseen soveltuvia alueita, ja tätä pitäisi nimenomaan nyt vahvasti kehittää. Nyt jo huomataan, miten esimerkiksi Kehäradan ympärille rakentuu yhtenäistä kaupunkia, ja sinne saadaan hyvin sitten rakennettua. Mutta nyt tässä tullaankin siihen, miten sitten mahdollistetaan kohtuuhintainen asuntotuotanto, ja siinä te, hallituspuolueitten edustajat, juuri nyt olette avainasemassa, kun ollaan kehittämässä tätä pitkää korkotukimallia, joka ei siis enää ole korkotukimalli mutta joka mahdollistaa sen, että asuntomarkkinat saadaan vakaammiksi sillä, että ihmisille on tarjolla vaihtoehto kohtuuhintaisesta asumisesta.

19.29 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Minusta tässä edustaja Myllerin puheenvuorossa oli paljon hyvää ainesta.

Täällä edustaja Andersson totesi aikaisemmin, että tavallaan kaksi keinoa on: pitää saada lisää kohtuuhintaisia asuntoja, ja toiseksi palkat ovat liian matalat, eli pitäisi niitä nostaa. Olen tästä ensimmäisestä täysin samaa mieltä, mutta jos me lähdemme palkkoja nostamaan, niin se valuu saman tien tuotteiden ja palveluiden hintaan ja aiheuttaa kilpailukykyongelman, josta edustaja Hoskonen täällä on hyvin puhunut, mutta aiheuttaa myös sen, että meillä ei ole täällä sitten kellään varaa ostaa näitä palveluita. Meillä on nyt jo se ongelma, että palvelualalla palkat ovat kyllä aika matalia, mutta silti meidän palvelut ovat aika kalliita. Ja kun katsotaan eurooppalaista vertailua, jonka vasta näinkin, niin kaikkialla muualla paitsi Luxemburgissa ja Suomessa matalapalkka-alan työpaikat olivat kasvaneet. Suomessa ne eivät olleet kasvaneet, koska täällä ei ole tavallaan sille työmarkkinoita ole-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

massa ja sillä palkalla ei tarpeeksi pärjää, ja se aiheuttaa työttömyyttä, koska meillä kaikki eivät osaamistasoltaan edusta niin korkeaa tasoa, että ne nykyajan työpaikkoihin, voisi sanoa, korkean osaamisen työpaikkoihin, työllistyisivät. Eli meillä on ongelma, joka pitäisi ratkaista.

Edustaja Vartia ei ole nyt paikalla, mutta hän on monta kertaa täällä ottanut esiin sen, että ei tämä palkkoja nostamalla parane, vaan pitää miettiä se käteen jäävä osuus palkasta ja miettiä uudestaan veroratkaisuja, koska meidät haastaa koko ajan työelämän murros. Meillä tulee olemaan tulevaisuudessa niin, että keskituloiset työpaikat tulevat pieneneväseen, ja meidän on pakko tehdä jotain isompaa tässä.

Mutta kyllä täytyy edelleen sanoa, vaikka täällä edustaja Alanko-Kahiluoto totesikin, että valtion pitää tässä tehdä — se on selvä, oma osuus pitää valtion tehdä — että keskeinen rooli on kunnilla. Siellä on myös peiliin katsomisen paikka, ja jos peiliin katsoessa kuva ei miellytä, niin vika ei ole välttämättä peilissä.

19.31 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Nyt lipsutaan pikkuhiljaa käsittelyssä olevasta aiheesta, mutta totean nyt lyhyesti, että olen kyllä niin edustaja Lohen kuin Vartian kanssa eri mieltä, mitä tulee näihin teidän työmarkkinapoliittisiin linjauksiinne. Palvelualoillahan on iso ongelma muun muassa työtuntien riittämättömyys, joka sitten osaltaan vaikuttaa monen työntekijän matalaan palkkatasoon ja toimeentulon tasoon. Mutta se keskeisin periaate meillä on kyllä myöskin se, että kyllä palkalla pitää tulla toimeen. Ja myöskin palvelualueiden työntekijöillä on oikeus saada kohtuullinen korvaus tekemästään työstä — ja myöskin sellainen, jolla on mahdollista elää pääkaupunkiseudulla.

19.32 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä asumistukikeskustelu on periaatteellisesti erittäin tärkeä. Toki tätä on jo aika kauan käyty tässä, varmaan näkökulmat ovat tulleet selviksi. Hallitus ei selvästikään tätä asumistukea halua pitää riittävällä tasolla. Mutta pelkäämään tämä asumistuen pienuus ei ole tietenkään ongelma, vaan kyllä pieni- ja keskituloisilla kansalaisilla tulisi olla mahdollisuus asumiseen omien tulojensa turvin — sen, mikä palkasta jää käteen. Siihen voidaan tietysti vaikuttaa osin muun muassa verotuksen keinoin, tuloverotusta on kevennetty. Toki nämä kevennykset eivät ainakaan näiden uusien hallituksen esitysten mukaan painotu riittävästi pieni- ja keskituloisiin. Sillä saralla on siis työtä tehtävänä.

Sitten tämä Helsingin kaupungin tilanne. Helsinki on Suomen suurin kasvukeskus, ja täällä asuntopula on todellinen, ja se on pahin kaikista Suomen kaupunkiseuduista. Helsingin asuntopula on toki pahentunut myös kaupungin omilla toimilla. Kaavoituksen ongelmista täällä äsken puhuttiin, ja ne ovat toki vakavia, mutta ongelmaa pahentaa entisestään myös se, että suuri osa maahanmuuttajista suuntautuu Helsinkiin ja pääkaupunkiseudulle. En usko, että Helsingin kaupunginvaltuuston viime keskiviikon päätös tarjota laajempia palveluja paperittomille, jopa asumispalveluja, parantaisi millään tilannetta, pikemminkin heikentää sitä entisestään. Tilanne huononee myös siinä tapauksessa, jos yli 100 kansanedustajan allekirjoittama lakialoite työvoiman saatavuusharkinnan purkamisesta runnetaan läpi täällä eduskunnassa. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että Suomen markkinoille tulee EU:n ja Eta-alueen ulkopuolelta suuri määrä halpatyövoimaa, ja lisäksi tietysti kilpailu asunnoista kiihtyy. Myös nämä kannattaa ehdottomasti pitää mielessä, kun tästä asumistuesta keskustellaan.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Nyt, hyvät edustajat, lähemmäs varsinaista aiheena olevaa asiaa.

19.34 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Miksi me olemme tarvinneet kasvavassa määrin asumistukea: Vaikka tämä nyt menikin vähän sivupolulle, niin totean lyhyesti, että olen edustaja Anderssonin kanssa samaa mieltä siitä, että palvelualoilla tahtoo olla niin pienet palkat, että niillä ei tule toimeen. Mutta ehkä se lääke on meillä eri, eli en lähtisi siihen bruttopalkan kasvattamiseen, vaan pitäisi kiinnittää enemmän huomiota siihen käteen jäävään osuuteen ja ottaa perustulo siihen työkaluksi tulevaisuudessa mukaan paremmin, jotta sillä eläisi — itse asiassa juuri niin kuin edustaja Savio täällä totesi, että pieni- ja keskituloinenkin pystyisi itse sen asumisen hoitamaan yhä kasvavassa määrin ja asumistuki olisi tarkoitettu väliaikaiseksi enemmän opiskelijoille ja sitten perusturvan varassa elävillä, mutta ne, jotka töitä tekevät, pystyisivät itse kantamaan myös oman asumisensa kustannukset. Eli meillä ehkä on menty vuosikymmenten aikana liikaa silleen, että ovat työmarkkinaosapuoletkin kiinnittäneet tähän bruttopalkkaan huomiota, kun keskeistä on kuitenkin se käteen jäävä osuus. Tässä me Suomessa ehkä tarvitsemme tulevaisuudessa isomman uudistuksen, jossa otetaan perustulo mukaan tähän välineeksi ja sillä tavalla huolehditaan, että kaikki ovat osallisena työelämään, pystyvät sillä työllään myös tulemaan toimeen ja asutokulut maksamaan niin, että tämä asumistuki ei tule olemaan pienituloisten ja keskituloistenkin kohdalla tavallaan se ensisijainen tukimuoto, mitä he saavat.

19.36 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Eikö ay-liike ole yleishyödyllinen toimija ja pitäisi olla köyhän asialla ja niin edespäin? Mutta minä luen tästä Ilta-Sanomien uutisen viime vuodelta: Suomen suurin yksityinen vuokranantaja nosti viime vuonna vuokriaan ja teki 370,9 miljoonan euron liikevaihdolla 224,7 miljoonan euron tuloksen ennen veroja. Ja nyt kun asumistuki nostaa vuokria, niin köyhä ihminen tietysti tukea nostaa ja siirtää sen tällaisen ay-liikkeen toiminnan rahoittamiseen. Ja mitenäs ay-liike tekee: nostaa niitten herrojen palkkaa, nytkin viimeksi nostettiin Aallon palkkaa puolella. Elikkä mihinkähän ne rahat siellä menevät? Ja kun puhutaan yleishyödyllisestä toiminnasta, että ne toimivat voittoa tavoittelematta, niin kyllä se toveripopulismi näköjään on semmoista, että jätkän taskusta otetaan rahat ja siirretään ne herran taskuun. Toiminta on tällaista käytännössä, mutta puheethan ovat nättejä, että saadaan ääniä. Toiminta on kyllä kaikkea muuta kuin mitä sopisi. [Silvia Modig: Vähän niin kuin perussuomalaisilla!] — Perussuomalaisilla on oikeaa toimintaa. Me olemme suomalaisten puolella ja suomalaisen yrittäjän ja työläisen puolella. Mutta me emme ole tällaisen puolella, että jaetaan ympäriinsä rahaa, semmoista rahaa, mikä on velkaa, jota tämä maa ottaa, ja sitä jaetaan ympäri maapalloa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 161/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettujen lakien liitteiden muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 138/2017 vp
Lakialoite LA 37/2015 vp, 82, 88/2016 vp, 56, 58, 61, 87/2017 vp
Toimenpidealoite TPA 6, 39/2016 vp, 40/2017 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 18/2017 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteista.

Keskustelu

19.38 **Ville Vähämäki ps:** Kunnioitettu puhemies! Siis tässähän on kysymyksessä täysin fiskaalinen esitys, jonka tuotto on 45 miljoonaa. Kaukolämmön osalta tuotto on 15 miljoonaa ja öljylämmityksen osalta 10 miljoonaa. Sitten kun ajatellaan sitä, että meillä on olemassa tämä asumisen halpuutuksen malli, mikä tässä edellisen asian osalta tulikin monesti mainittua, ja se sisältää myöskin sähkön hinnan halpuutusmallin, niin totean vain sen, että Suomessa on noin 200 000 öljylämmitteistä omakotitaloa, ja nyt sitten, kun katsotaan sitä, miten asumiskustannukset ovat nousseet ja öljyn hinta on noussut jatkuvasti, niin pienituloisen eläkeläisen tuloista valiokunnassa saamamme tiedon mukaan, jos eläkeläinen yksin asuu, jopa noin vajaa puolet menee pelkkiin lämmityskustannuksiin. Näiltä osin esitänkin, että nämä ehdotukset hylätään vastalauseen mukaisesti.

Sitten, kun edelleen on kysymys asumisen halpuuttamisesta ja tästä meidän mallistamme, totean vain tässä, kun edellisen asian osalta keskusteltiin aika pitkästi ja laajasti myöskin Oulun kaupungin maapolitiikasta ja siitä, miten siellä se asumisen hintataso on edullisempi, koska tonttien hinta on halvempi, että Oulun maapolitiikan linjaukset ovat itse asiassa vain omistajapolitiikan täsmennyksiä ja ne koskevat maan hankintaa, tontin luovutusta ja sitten näitä maankäyttösopimuksia. Itse asiassa ne ovat vain yhteisiä sopimuksia päättäjien ja hallinnon välillä, ja ne löytyvät tuolta netin ihmeellisestä maailmasta. Tämä sopimus on vuonna 2014 tehty, ja se on kyllä edesauttanut siinä, että vaikka kaupunki kasvaa nopeasti, niin asumisen hinta on edullista Oulussa.

19.40 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Vähämäen tekemää hylkäysehdotusta ja totean, että todellakin perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa on tämä asumisen halpuutusohjelma, jonka ryhmämme puheenjohtaja Leena Meri äsken edellisen asian yhteydessä kävi nopeasti hyvin läpikin. Se on kaikkien luettavissa sieltä, ja siihen ei sisälly tällaista toimenpidettä, jolla asumiskustannuksia kiristettäisiin, päinvastoin meillä on laaja paketti, ja jos hallitus haluaa sen toteuttaa, niin olemme siitä hyvin kiitollisia ja ennen kaikkea suomalaiset ihmiset ovat siitä kiitollisia, joten annanpa vinkin, että katsokaa, ministerit, ja ruvetkaa töihin näissä asioissa.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Arvoisa puhemies! Tämä energiaverotuksen kiristys kohdistuu myös maatalouteen yksityisten kuluttajien ohella, ja maatalous on tänä päivänä erittäin ankarassa paineessa. Odottaisin, että nykyinen hallitus pohjansakin mukaisesti myös tältä osin tarttuisi tähän asiaan uudella tavalla, ja siihen tulee mahdollisuus, kun menetellään näin kuin edustaja Vähämäki ehdotti.

19.42 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on sekä ympäristönäkökulmasta että oikeudenmukaisuuden näkökulmasta puutteellinen. Sitä varten ei ole tehty hyvän lainsäädännön edellyttämiä taustaselvityksiä, ja tästä syystä teen vastalauseen 1 mukaiset lausumaehdotukset:

"1. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa veronkorotusten vaikutusta asumiskustannusten kasvuun ja tulonjakoon sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa veronkorotusten vaikutusta päästöihin sekä ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin päästövähennysten lisäämiseksi.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee kokonaisvaltaisen esityksen, jolla varmistetaan siirtyminen ympäristön kannalta kestäviin lämmitysjärjestelmiin. Selvityksessä on arvioitava eri vaihtoehtoja kokonaisvaltaisesti ottamalla huomioon eri vaihtoehdot, joita ovat ennen muuta korjaus- ja energia-avustukset sekä kotitalousvähennys."

19.43 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on arvioitu olevan joitakin positiivisia vaikutuksia, sillä veronkorotukset parantavat muun muassa vähähiilisten polttoaineiden ja uusiutuvien energialähteiden asemaa, mutta nämä ehdotetut veronkorotukset ovat kuitenkin ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta riittämättömiä, sillä korotus ei ohjaa riittävästi käyttämään uusiutuvia energialähteitä. Lisäksi on huomioitava, että tavoitteet päästöjen vähentämisestä ja energian säästämisestä eivät toteudu, mikäli maataloudelle ja energiaintensiiviselle teollisuudelle myönnettävät energiaverojen palautukset toteutetaan ehdotetulla tavalla. On myös ongelmallista, että turpeen verotukselle tämä esitys ei tee mitään. Tämä on tosi haitallista, sillä näin turpeen suhteellinen asema paranee. Turpeen saaman energiatuen pienentäminen tukisi ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Näillä perusteilla esitän vihreiden vastalauseen eli vastalauseen 2 mukaiset lausumaehdotukset.

19.44 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Pidämme vasemmistoliitossa hiilidioksidiverotuksen kiristämistä tervetulleena suuntana. On selvää, että kasvihuonekaasupäästöjen vähenemisen nopeuttamiseksi tarvitsemme muiden toimenpiteiden lisäksi myös nykyistä voimakkaampaa vero-ohjausta kaikkeen fossiilienergian käyttöön sen vähentämiseksi. Siksi olisi toivottavaa, että hallitus toisi tämänkaltaiset uudistukset eduskunnan käsiteltäväksi selkeämpänä kokonaisuutena yksittäin annosteltujen erillisreformien sijaan. Kuvaa vaa hallituksen politiikan kokonaiskuvan puutteelle on, että nyt käsiteltävänä olevan uudistuksen aikataulua päätettiin nopeuttaa fiskaalisista syistä, kun toisen energiaveromuutoksen eteneminen hallituksessa tyssähti. Tämänkaltainen menettely tekee vaikeaksi hahmottaa, mikä on useiden muutosten yhteisvaikutus.

Käytännön tasolla nyt käsiteltävän uudistuksen vaikutukset tuntuvat rakennusten erillislämmityksessä, työkoneissa ja teollisuuden öljynkäytössä. Lämmitys-, voimalaitos- ja työkonepolttoaineiden verotus kiristyisi keskimäärin 7 prosenttia nykytasosta. Esityksen arvi-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

on mukaan kevyen polttoöljyn kuluttajahinnat kallistuisivat noin 2 prosenttia ja raskaan polttoöljyn noin 3 prosenttia. Öljylämmitteisten omakotitalojen kohdalla puhuttaisiin keskimäärin noin 43 euron vuotuisesta lisäyksestä lämmityskuluihin. On kuitenkin huomautettava, että keskiarvot peittävät alleen tärkeitä tulonjaollisia ja toimeentuloon liittyviä kysymyksiä. Suomessa on noin 190 000 öljylämmitteistä omakotitaloa, ja osassa näistä on hyvin pienituloisia kotitalouksia, joiden toimeentuloa uudistus voi selvästi vaikeuttaa.

Vasemmistoliitto onkin esittänyt energiaremonttitukea, joka antaisi myös vähävaraisemmille kotitalouksille mahdollisuuden siirtyä uusiutuvaan energiaan ja parantaa kotinsa energiatehokkuutta. Lisäksi olemme esittäneet kotitalousvähennyksen uudistamista niin, että se soveltuisi asunto-osakeyhtiöiden ja osuuskuntien energiaremontteihin.

Eläke- ja sosiaaliturvajärjestelmiin esittämämme muutokset parantaisivat eläkeläisten ja esimerkiksi työttömien tai opiskelijoiden toimeentuloa huomattavasti, mikä vähentäisi fossiiliperäisen lämmityksen kallistumisen vaikutusta.

Pidämme myös ongelmallisena sitä, ettei esityksessä esitetä muutoksia turpeen verotukseen. Käytännössä esitys luo itse asiassa lisätuen turpeen käytölle, vaikka ympäristösyistä turpeen käyttöä tulisi nopeasti vähentää.

Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseen 3 mukaiset lausumat:

"1. Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan arvioitavaksi kattavan ja ajantasaisten selvitysten jo tehtyjen ja suunnitteilla olevien energiaveromuutosten yhteisvaikutuksesta tulonjakoon ja että selvityksessä eritellään vaikutuksia eri tulonsaajaryhmiin, asuintyyppisiin, energiankäyttöprofiileihin ja asuinalueisiin.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnan käsiteltäväksi esityksen kotitaloustuesta, jota voidaan myöntää omakotitalojen sekä asunto-osakeyhtiöiden ja -osuuskuntien uusiutuvan energian käyttöä ja energiatehokkuutta parantaviin remontteihin."

19.48 **Pilvi Torsti sd:** Arvoisa puhemies! Haluan kannattaa edustaja Myllerin tekemiä vastalauseen 1 mukaisia lausumaehdotuksia. — Kiitos.

19.48 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Edellisessä kohdassa käsiteltiin todella pitkään asumiskustannuksia ja niiden nousua, ja tämä lakiesitys valitettavasti nostaisi niitä edelleen. Todennäköisesti nostaa, kun ilmeisesti hallituspuolueiden tuella menee läpi täällä eduskunnassa.

Mutta kuten edustajat Vähämäki ja Kankaanniemi toivat äsken keskustelussa hyvin esille, niin tämä lakiehdotus lämmitys-, työkone- ja voimalaitospolttoaineiden verojen korottamiseksi ei ole oikeastaan miltään osin perusteltavissa. Kannatan itsekin sen hylkäämistä. Tämä veronkorotus nostaisi tosiaan myös kaukolämmön hintaa, ja onkin varsin ongelmallista, että kun hallitus on moneen otteeseen täällä syksynkin aikana kehunut keventävänsä tuloverotusta, niin toisaalta se toisella kädellä koko ajan ottaa kansalaisilta pois kulutusverotuksen kiristämisen muodossa. Ja kun nämä veronkiristykset vieläpä kohdistuvat pitkälti elämisen kannalta välttämättömiin hyödykkeisiin, niin ne koskettavat kaikkein kovimmin juuri pienituloisimpia kansalaisia — näin olisi vaikuttanut myös muun muassa hallituksen esitys kiinteistöverojen alarajojen nostamisesta. Onneksi se lopulta ymmärsi opposition painostuksesta vetää esityksensä pois täältä eduskunnasta, ja sitä samaa suosittelen myös tämän esityksen osalta.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Arvoisa puhemies! Tänään on keskusteltu muun muassa köyhien lapsiperheiden asemasta, ja käsittelyyn on kohta tulossa muun muassa kansaneläkeindeksin jäädytystä koskeva hallituksen esitys. Tällaiset esitykset, jotka mainitsin, ja nyt tämä polttoaineiden verotusta koskeva esitys ovat sellaisia, joita ei nousukauden jo alettua soisi nähtävän täällä eduskunnassa kurjistamassa pienituloisimpien kansalaisten asiaa ja asemaa. Tämä suunniteltu veronkorotus heikentää myös elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä. Koko lakiesitys tähtää lisätulojen hankkimiseen valtiolle, mutta kun sen kaikki vaikutukset otetaan huomioon, on kokonaisvaikutus perin juurin negatiivinen.

19.50 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Yanarin esittämää vastalauseetta numero 2 ja sen mukaisia lausumaesityksiä.

19.50 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Energiaverotus on aivan keskeinen elementti ja työkalu meille kohti kestävästä energiapolitiikasta ja yrityksissämme torjua ilmastomuutosta tai sopeutua siihen. Suomalaisten hiilijalanjäljestä merkittävä osa tulee nimenomaan asumisesta, ja ilmastotekojen tuleekin olla kaikille mahdollisia. Sen takia näissä ratkaisuisissa on otettava huomioon vaikutukset eri ihmisryhmiin, heidän asumiseensa, tulonjakoon, ja samalla ilmastotekojen on oltava mahdollisia kaikille siinä määrin, että yksittäisen ihmisen pitää pystyä tekemään ilmaston kannalta järkeviä muutoksia. Sen takia esimerkiksi kotitalousvähennyksen kehittäminen siten, että sillä voitaisiin nopeuttaa esimerkiksi omakotitaloissa asuvien lämmitysjärjestelmän muutosta kestävämpään, olisi erittäin kannatettavaa.

Sen takia kannatan, arvoisa puhemies, edustaja Anderssonin tekemiä vastalauseeseen 3 mukaisia lausumaehdotuksia.

19.51 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa puhemies! Energiaverokeskusteluhan on varsin mielenkiintoinen, ja kyllähän tälläkin haetaan paitsi ilmastotavoitteisiin ratkaisuja, miten voisimme vähentää kivihiilen käyttöä tässä maassa ja miten voisimme panostaa enemmän uusiutuvien energiamuotojen käyttöön, mutta toki, kyllähän tällä haetaan myös budjettiin täytettä, ja aivan kuten valiokunta on tässä todennut, tietenkin energiaverotuksen täytyisi olla pitkäjänteistä ja kestävästä. Aika useasti sitä myös budjetin tilkkeiksi sitten tehdään, joten olen kyllä samaa mieltä, kun tässä on muutama puhe tuonutkin esille sen, että pitämällä tähtäimellä täytyy tietenkin miettiä kokonaisuudessaan verotuksen tiekarttaa ja myös energiaverotuksen kokonaisuutta.

Siitä asiasta olen kyllä eri mieltä, mitä täälläkin on tuotu esille vaikka turpeen verotukseen liittyen, eli kyllähän edellisen hallituskauden kokemukset olivat ihan selkeitä siitä, että kun turpeen verotusta kiristetään, niin se leikkaa metsähakkeen tukea, jotka ovat kytköksissä toisiinsa, ja se johtaa käytännössä kivihiilen käytön lisääntymiseen, mikä ei ole kestävä myöskään ilmastopoliittisesti.

Mutta toki täytyy tunnustaa myös se, että tämä on niille ihmisille vaikeaa, joilla edelleenkin on vaikkapa haja-asutusalueella öljylämmitteisiä omakotitaloja, tai tämä on vaikeaa heille, jotka työssään tarvitsevat paljon lämmityspolttoaineita, kun hiilidioksidiveron komponenttiin puututaan, mutta joka tapauksessa on arvioitu, että tämä korotus olisi kevyen polttoöljyn osalta noin 2 ja raskaan polttoöljyn osalta noin 3 prosenttia. Niissä kaukungeissa, joissa kaukolämpö on edelleenkin saastuttavaa ja kivihiihellä toimivaa, siellähän ihmisille tästä tulee kuluja, mutta tietenkin toivon, kun hallitus haluaa kivihiilestä

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

eroon päästä — ja siinä kyllä vastuu on suurilla kaupungeilla ennen kaikkea, jotka eivät ole siihen siirtyneet — että tämä esitys osaltaan myös kannustaisi siellä uusiutuviin.

19.53 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Itse olen sitä mieltä, että jos me haluamme ilmastomuutokseen vaikuttaa ja siihen, että ihmiset pystyvät osallistumaan siihen, niin positiivisilla porkkanoilla kyllä saavutettaisiin paremmat tulokset, ja toisaalta joku voi haluta osallistuakin, mutta kun hänellä ei ole rahaa.

Olin tuossa viikonloppuna kiertämässä toreilla ja turuilla, ja muutama yksinäinen nainen, joka oli eläkkeellä, kertoi juuri siitä, että on tehnyt pitkän työuran. Siinä oli toisella noin 1 300 euroa nettoeläke ja toisella vähän päälle, lähemmäs 1 400:aa euroa. Mietin siinä, että tuossa vasemmisto ehdotti tuota kotitalousvähennystä, ja se voisi olla ihan hyvä, mutta se edellyttäisi tietysti, että ihmisellä olisi se pohja maksaa ensin, eli mistäs hän nyt sitten sen maksaa, sitä jään miettimään.

Sosiaalidemokraatit haluavat, että hallitus seuraa tilannetta. No, jo tutkimustenkin mukaan se öljylämmityslasku nousee ja maataloudessa kulut nousevat, eli en tiedä, mitä seurattavaa siinä on. Hyvin paljon aina puhutaan niistä pienituloisista ja varsinkin eläkeläisistä, ja sitten kun ne konkreettiset päätöksenteot tulevat, niin tässä nyt sitten nähdään, että seurataan ja seurataan. Usein olen kuullut sosiaalidemokraateilta siitäkkin, että tämä "seurataan, seurataan" on vain keino päästä ikävästä asiasta eteenpäin.

Vihreiden osalta ehkä eniten kiinnitti huomiota siihen, että edustaja Yanar totesi, että tämä ei ohjaa riittävästi kulutusta, eikä hän ollut huolissaan maataloudestakaan. Voi heranjestas sentään: jos ihmisellä on tosiaan 1 200—1 400 euroa kuukaudessa ja hän on vaikka yksin asuva leski, niin ei ohjaa riittävästi, kun hänellä ei ole rahaa, eli nyt pikkusen realismia.

Ja tästä syystä se on ehdottoman kannatettavaa, että jos me haluamme tätä muuttaa, niin tätä ei nyt tehdä vaan annetaan niitä kannustimia ja panostetaan rahaa sinne ilmastomuutoksen ehkäisyyn. En nyt oikein ymmärrä, että me pienituloisilta se [Puhemies koputtaa] niskasta otetaan ja nahasta, ei ymmärrä.

19.55 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää lämmitys-, työkone- ja voimalaitospolttoaineen verojen korotusta 45 miljoonalla eurolla. Kuten perussuomalaiset vaihtoehtobudjetissaan toteavat, esitetty veronkorotus ei ole yhteiskunnan kokonaisedun mukainen eikä oikeudenmukainen. Veronkorotus nostaisi myös kaukolämmön hintaa, sillä se kohdistuisi ennen kaikkea fossiilista polttoainetta käyttäviin sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksiin. Verolla olisi myös heikentävä vaikutus teollisuuden kilpailukykyyn, vaikka liikenteen 3 miljoonan euron, metsätalouden 4 miljoonan euron ja muiden työkoneiden 2 miljoonan euron osalta veronkorotuksen vaikutus onkin kohtalaisen pieni. Muutoksen suunta on väärä, ja hallituksen keskeisen tavoitteen eli kansallisen kilpailukykykymme edistämisen sijaan käsittelyssä oleva hallituksen esitys heikentää kilpailukykyämme. Näistä syistä esitetty veronkorotus tulee perua.

Sitten vielä tuosta ilmastomuutoksesta sen verran, että muun muassa sen kivihiihivoimalan, mikä on Helsingissä, päästöt ovat samanlaiset ja se ilma, mikä tulee sieltä, on yhtä puhdasta kuin se, mitä intialaiset hengittävät. Ja todennäköisesti se vaikutus on sieltä intialaisten päästöistä tähän maapalloon suurempi kuin tämmöisillä pikku voimaloilla.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

19.57 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen hillinnällä on oikeasti kiire, ja siksi onkin mielestäni hyvin ilahduttavaa, että Helsingin kaupunki on päättänyt yhden kivihiihivoimalaitoksen sulkemisesta, ja päätös, että Helsingistä tulee hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä tarkoittaa ymmärtääkseni myöskin toisen hiilivoimalan sulkemista Helsingissä.

Energiaveron hiilidioksidikomponentin korottaminen on perusteltua, mutta aina kun ympäristöveroja nostetaan tai siitä edes keskustellaan, nousee keskustelu myös sosiaalisista vaikutuksista. Mielestäni on hyvin perusteltua se, että veron tuotosta aina käytetään osa niiden sosiaalisten haittojen kompensoimiseen, joita joillekin ihmisryhmille muutoksesta tulee.

Mutta, arvoisa puhemies, erityisesti haluan nostaa esille sen epäjohtamukaisuuden hallituksen politiikassa, että kun toisaalta pidetään aika suuria puheita ilmastonsuojelusta, niin toisaalta sitten turpeen verosuositusta on hallituksen aikana vain pahennettu. Eli kun vuonna 2015 alennettiin turpeen veroa 4,9 eurosta megawattitunnilta 3,4:ään ja sitten viime vuonna oikein rajusti alennettiin 1,9 euroon megawattitunnilta eli alle puoleen siitä, mitä se oli hallituksen aloittaessa, niin tämän suosii erittäin pahaa hiilidioksidipäästöjen aiheuttajaa, turvetta, ja tällaisessa politiikassa ei ole kyllä mitään järkeä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain 11 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 99/2017 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 12/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

20.00 **Pilvi Torsti sd:** Arvoisa puhemies! Aloitin tänään päivän Sivistys 100 -juhlassa opetus- ja kulttuuriministeriön ja Helsingin yliopiston vieraana, ja täytyy sanoa, että se osui siinä mielessä vähän huonoon päivään, että täällä illan päätteeksi päätämme esityksestä, jossa ehdotetaan indeksikorotusten jäädyttämistä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin.

Indeksien jäädytys on murentanut osaltaan suomalaisen koulutuksen ja sivistyksen perustaa, erityisesti kun ne otetaan huomioon yhdessä koulutukseen, tutkimukseen ja sivistykseen kohdistettujen miljardiluokan säästöjen kanssa. Tällä hallituksen esityksellä onkin jälleen kerran kielteinen vaikutus koulutuksen laatuun, ja sen ainoana tavoitteena on vähentää koulutuksen resursseja perusopetuksessa, vapaassa sivistystyössä, lukioissa ja taiteen perusopetuksessa. Julkista taloutta voidaan vahvistaa vain osaamiseen ja kasvuun panostamalla, ei leikkaamalla. Indeksien jäädytysten jatkaminen ei kerta kaikkiaan ole enää

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

perusteltua tilanteessa, jossa talouden tilanne on kohentunut merkittävästi ja esimerkiksi verotuotot ovat kasvaneet oletettua enemmän.

Tiedämme myös Euroopan komission tekemästä seurantakatsauksesta, kuinka Suomessa panostukset koulutukseen ovat menneet täysin vastakkaiseen suuntaan kuin verrokki-maissa, ja tähän suuntaan tarvitaan muutos. Kuten hallituksen esityksessäkin mainitaan, opetuksen järjestäjät sekä oppilaitosten ylläpitäjät ovat joutuneet sopeuttamaan toimintaansa käytettävissä oleviin resursseihin. Käytännössä tämä on johtanut vahvaan eriarvois-tumiskehitykseen alueittain, kun toisissa kunnissa on voitu kompensoida tehtyjä leikkauksia kunnan omalla rahoituksella ja toisissa kunnissa taas ei. Ilman kunnan lisärahoitusta esimerkiksi lukion rahoitukseen ei ole enää pystytty toteuttamaan toimintoja laadukkaasti, ja esimerkiksi positiivisen diskriminaation rahoituspohjat ovat hyvin erilaisia. Myös vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen opiskelijamaksut ovat nousseet kohtuuttomasti. Rahoitusleikkaukset ovat lisänneet kuntien ja yksittäisten opiskelijoiden rahoitusvastuuta koulutuksen kustannuksissa.

Arvoisa puhemies! Kuulimme valiokunnassa, voisiko sanoa, musertavan arvion tämän lakiesityksen vaikutuksista. Siksi vastustamme indeksijäädytyksiä. Ne nakertavat tärkeiden peruspalvelujen rahoittamista ja jättävät pysyvän aukon näiden toimintojen rahoitukseen. Käytännössä toiminnan sopeuttaminen yhdistettynä muihin suoraan koulutukseen kohdistettuihin leikkauksiin tarkoittaa lomautuksia, sijaiskieltoja, suurempia ryhmäkokoja, pienempää valinnaisuutta ja opetuksen määrän vähentämistä. Pahimmin leikkaukset kohdistuvat syrjäytymisuhan alla oleviin nuoriin.

Näistä syistä esitän lakiesityksen hylkäämistä.

20.03 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Ehdotan vastalauseen numero 2 mukaisesti, että lakiehdotukset hylätään.

Kuten tänään on täällä keskustelussa todettu jo aiemmissa kohdissa, niin koulutuksesta on leikattu tällä vaalikaudella jo merkittävästi — voisi sanoa, että enemmän kuin riittävästi. Maan oltua kaksi vuotta sitten pahassa taloudellisessa ahdingossa nämä leikkaukset, jotka silloin tehtiin, olivat vielä jollain tavalla perusteltavissa, vaikka ne kipeitä olivatkin, mutta nyt kun taloutemme on lähtenyt lopulta nousuun, koulutukseen kohdistuvat lisäleikkaukset eivät ole enää millään tavalla perusteltavissa.

Tämä hallituksen esitys, joka on ihan puhdas säästölakiesitys, vaikuttaisi sekä esi- ja perusopetuksen rahoitukseen, lukiokoulutuksen rahoitukseen että vapaaseen sivistystyöhön annettavaan rahoitukseen. Lisäksi kaikki nämä indeksikorotuksia vastaavat säästöt ehdotetaan tehtäväksi pysyvästi.

Arvoisa puhemies! Varsinkin syrjäseuduilla vapaan sivistystyön tehtävä on erittäin merkittävä muiden koulutuspaikkojen ollessa usein pitkien välimatkojen takana. Vapaalla sivistystyöllä on tietenkin tärkeä rooli sivistyksen ylläpitäjänä koko maassa, ja vapaan sivistystyön palveluja käyttääkin vuosittain noin miljoona kansalaista. Tämä hallituksen esittämä indeksijäädytys vaikuttaa siis hyvin merkittävään osaan kansalaisia joko kurssimaksujen nousun muodossa tai pahimmillaan jopa opetustarjonnan heikkenemisenä tai loppumisenä kokonaan. Se on ehdottoman väärää kehitystä, jota me perussuomalaiset emme voi kannattaa.

Arvoisa puhemies! Vapaata sivistystyötä tekeviä oppilaitoksia on käytettävä jatkossa entistä enemmän toisen asteen koulutukseen valmentavina, sitä antavina ja monimuotoista

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

erikois- ja täydennyskoulutusta järjestävinä koulutuspaikkoina, ja samaten yhteistyötä aikuiskoulutuskeskusten kanssa tulee lisätä.

Haluamme lopuksi muistuttaa, että riittävästi resursoitu ja [Puhemies koputtaa] laadukkaasti järjestetty koulutus ja osaaminen luovat perustan Suomen menestymiselle pitkällä tähtäimellä, ja täten emme missään tapauksessa kannata näitä indeksijäädytyksiä.

20.05 Jani Toivola vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan, kuten täällä todettiin, indeksikorotusten jäädyttämistä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin ja vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin. Nämä indeksien jäädytykset heikentävät entisestään koulutuksen ja sivistyksen perustaa, kun ottaa huomioon koulutukseen jo kohdistetut miljardiluokan säästöt, ja erityisesti tässä kokonaisuudessa esitys on äärimmäisen huolestuttava.

Esityksellä on kielteinen vaikutus koulutuksen laatuun. Se vähentää koulutuksen resursseja perusopetuksessa, vapaassa sivistystyössä, lukioissa ja taiteen perusopetuksessa. Ja erityisesti perusopetuksen osalta meidän tulisi olla äärimmäisen valppaina. On tosiasia, että koulujen arjessa ollaan jo monilta osin äärimmäisen tiukoilla. Tämä heijastuu rehtorien jaksamiseen, joka heijastuu opettajiin, mikä taas heijastuu oppilaisiin ja kaikkiin niihin toiveisiin ja odotuksiin, mitä meillä on lapsien ja nuorten oppimisen, hyvinvoinnin ja tulevaisuuden suhteen. Emme voi vain seurata sivusta.

Lukioissa leikkaukset ovat kohdistuneet varsinkin opetukseen, minkä seurauksena ryhmäkoot ovat kasvaneet, valinnaisten kurssien tarjonta vähentynyt ja itseopiskelu ilman ohjausta lisääntynyt. Hallituksen toimet ovat johtaneet eriarvoistumiskehitykseen alueittain, kuten täällä todettiin, ja tällöin toisilla kunnilla on varaa kompensoida valtion leikkauksia ja toisilla taas ei.

Tämän lisäksi esitys heikentää museo-, taide- ja kulttuurialaa. Leikkaukset esimerkiksi vapaassa sivistystyössä ovat johtaneet siihen, että kansalaisopistojen määrä on vähentynyt ja kurssimaksut nousseet. Ja alueelliset erot ovat kasvamassa, koska pienimmillä alueilla ei enää voida tarjota kansalaisopistotoimintaa.

Kulttuuritoimeen kohdistuu säästöjä, mutta esitys ei sisällä säästöpäätösten kattavaa vaikutusarviointia. Hallitus ei ole pohtinut, kuinka leikkaukset vaikuttavat esimerkiksi sosiaaliseen hyvinvointiin, kulttuuriperinnön säilymiseen ja monikulttuurisen yhteiskunnan kehittymiseen. Indeksijäädytysten jatkaminen ei ole tässä tapauksessa perusteltua, koska taloudellinen tilanne on kohentunut.

20.07 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kuten tässä on useissa hyvissä puheenvuoroissa tuotu esille, tämä on edelleen sitä samaa sivistysvihamielistä politiikkaa, mitä hallitus on tämän koko vaalikauden aikana harjoittanut. Eli edelleen jatkuvat koulutukseen tehtävät leikkaukset, jotka tämän esityksen myötä kohdistuvat myöskin perusopetukseen ja lukioon siitä huolimatta, että kokoomuksen suunnalta välillä kuulee puheenvuoroja, joissa väitetään, että perusopetuksesta ja lukiosta ei olisi leikattu senttiäkään. Perusopetuksen osalta on myöskin syytä huomioida ne vähennykset, mitä tämä hallitus kauden alussa teki tasa-arvorahoihin, jotka myöskin kohdistuivat perusopetuksen puolelle.

Erityisen harmillista on se, että siitä huolimatta, että hallitus nyt puhuu koulutuksen ja sivistyksen merkityksestä, näitä tämänkaltaisia säästöpäätöksiä jatketaan edelleen siitä huolimatta, että taloudessa selvästi on tapahtunut käänne kohti parempaa. Vasemmistoliitto esitti jo lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä, että osa kasvavista verotuotoista olisi koh-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

dennettu näiden koulutusleikkausten perumiseksi, mutta sille ei löytynyt tukea eikä vasta-kaikua, vaan hallitus käytti nämä kasvavat varat mieluummin lainan takaisinmaksuun.

Eli näillä sanoilla haluan kannattaa edustaja Torstin tekemää hylkäysesitystä.

20.08 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä edellisiin kriittisiin puheenvuoroihin oppositiosta, joissa on todettu, että koulutuksen ja sivistyksen ja taiteen perusopetuksen leikkaukset ovat erittäin huolestuttavia monista eri syistä. Nyt on jo nähty, että perusopetus ei enää kykene takaamaan kaikille taustasta riippumatta yhtä hyvää, yhtä laadukasta perusopetusta eikä jatkopolkua toisen asteen opintoihin.

Paitsi, että nämä perusopetuksen leikkaukset ja lukio-opetuksen leikkaukset eriarvoistavat lapsia ja nuoria, ne ovat huolestuttavia myös alueellisen tasa-arvon näkökulmasta, niin kuin edustaja Toivola toi hyvin puheenvuorossaan esille, koska kaikilla kunnilla tai kaupungeilla ei ole yhtäläisiä mahdollisuuksia kompensoida näitä valtion tekemiä leikkauksia oman budjettinsa kautta. Meillä kuitenkin on ollut ajatuksena se, että riippumatta siitä, missä päin Suomea lapsi tai nuori sattuu asumaan, hänellä on ihan yhtä hyvät mahdollisuudet hyvään, laadukkaaseen perusopetukseen tai opetukseen toisella asteella.

Myös nämä museoiden leikkaukset ovat hyvin valitettavia tässä tilanteessa, jossa, kuten todettu, talous on jo lähtenyt liikkeelle. Museoitakin voi pitää sellaisina tekijöinä, jotka työllistävät alueella ja takaavat sen, että kulttuuriperintöä ja kulttuuritoimintaa on kaikilla alueilla Suomessa.

Hyvin valitettavaa on, että tällaisia leikkauksia opetukseen, koulutukseen, sivistykseen ja kulttuuriin nyt tehdään.

20.11 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Hallitushan on nyt kertonut sellaista tarinaa, että he eivät enää leikkaa koulutuksesta vaan päinvastoin satsaavat siihen lisää. No, totuushan on toisenlainen, ja tässä on nyt esimerkki taas siitä, miten koulutuksesta edelleen leikataan — ihan sieltä lukio-opetuksesta ja myös tässä nyt on esillä näitä vapaan sivistystyön, kulttuuritoimen, teattereiden ja orkestereiden leikkauksia ja leikkauksia taiteen perusopetuksesta. Ei olekaan ihme, että nyt salissa ei tällä hetkellä ole enää yhtään hallituspuolueiden edustajaa, kun tämä totuus tässä tulee nyt selväksi, että todellakin koulutusleikkaukset jatkuvat edelleen. — Ahaa, yksi rohkea kuulemma löytyy. — Koulutusleikkaukset jatkuvat edelleen, vaikka hallitus on väittänyt muuta.

Kyllä on aivan selvää, että nyt, kun taloustilanne on kohentunut, tässä kohtaa ilman muuta pitäisi perua jo entisiä leikkauksia ja ei missään tapauksessa pitäisi enää mitään lisää leikkauksia tehdä koulutuspuolelle. Mutta valitettavasti tämä ei pidä paikkaansa vaan todellakin meillä on taas edessämme tässä yksi esitys, joka leikkaa koulutuksesta.

20.12 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia ja vapaasta sivistystyöstä annettua lakia siten, että indeksikorotuksia käytännössä jäädytettäisiin. Säästöt kohdistuisivat muun muassa vapaan sivistystyön oppilaitoksiin, joita ovat kansanopistot, kansalaisopistot, opintokeskukset, liikunnan koulutuskeskukset ja kesäyliopistot.

Me perussuomalaiset olemme jättäneet sivistysvaliokunnassa asian käsittelyn yhteydessä oman vastalauseemme. Keskeisin huolenaiheemme on vapaan sivistystyön oppilaitosten toimintakyky jatkossa, kun niiltä on jo pitkään leikattu resursseja. Myös alueellisen sivistystarjonnan kannalta vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat erityisesti harvaanasuttu-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

jen alueiden kannalta keskeisessä asemassa. Katsomme, että vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat tärkeä pala suomalaisen koulutuksen ja sivistyksen kentässä. Ne tarjoavat muun muassa paljon yleissivistävää opetusta sekä monille työurankin kannalta tärkeää täydennuskoulutusta. Erinomaiset mahdollisuudet sivistää itseään ilmaiseksi tai melko pienellä rahalla voidaan nähdä järjestelmämme ylpeydenaiheena. Tämä jos mikä tukee elinikäistä oppimista.

Muistutan vielä, että vapaan sivistystyön oppilaitosten kohdalla ei voida puhua marginaalitoiminnasta, sillä niitä hyödyntää peräti miljoona ihmistä vuosittain. Vapaan sivistystyön tarjoajat ovat joutuneet jo vuosien ajan supistamaan tarjontaansa leikkauksista joutu-
tuen. Mielestäni nyt ei ole enää järkevää saksia suomalaista sivistystä kyseisen esityksen mukaisesti.

Tämän vuoksi kannatan edustaja Savion hylkäsesitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden ympäristöä koskevien hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamiseksi

Hallituksen esitys HE 43/2017 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 14/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

20.14 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Esitän hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hylkäämistä valiokunnan mietintöön sisältyvän vastalauseen mukaisesti.

Kyseessä on huononnuksen kansalaisten oikeusturvaan ja huononnuksen meidän ympäristölainsäädäntöömme, kun entistä laajemmin ympäristöasioita koskevissa valituksissa otetaan käyttöön valituslupa. Tämä hallitushan on usealla erillisellä askeleella sysännyt vastuuta ympäristölainsäädännön toimeenpanon valvonnasta kansalaisille, kun ympäristöministeriöltä poistettiin maakuntakaavojen vahvistaminen ja alueellisten ely-keskusten valitusoikeutta on rajattu. Tämä tarkoittaa sitä, että entistä enemmän on kansalaisten varassa valvoa sitä, että ympäristölainsäädäntö toteutuu myöskin käytännössä. Nyt kansalaisilta viedään keinoja toteuttaa tämä, kun asioita viedään valituslupajärjestelmään.

Tämä on käytännössä myöskin epäsymmetrinen muutos, sillä kun aikaisemmin valituksissa täytyi perustella, miksi se asia on virheellinen, niin nyt, jos yrittää saada asian ratkaistuksi kohossa, täytyy perustella myöskin, miksi tämä asia täyttää valitusluvan myöntämisen perusteet, jotka ovat hyvin tiukkaan rajattuja. Silloin kun tällaisen valituksen tekee esimerkiksi yritys, joka ei ole saanut haluamaansa ympäristölupaa, on paljon todennäköisempää, että sen yrityksen käytössä on se juridinen asiantuntemus, [Puhemies koputtaa] jolla tämä valitusluvan tarpeellisuus voidaan perustella. Sen sijaan kansalaisilla ja kansalaisjärjestöillä tällaista asiantuntemusta on harvoin käytettävissään.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

20.17 **Silvia Modig vas:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Hassin tekemää esitystä.

Tässähän tavoitellaan yhdenmukaisuutta, mikä sinänsä on kannatettavaa, mutta valittu keino ei ole paras mahdollinen. Valituslupa on ylimitoitettu, ja se heikentää kansalaisten ja järjestöjen tosiasiallisia vaikutusmahdollisuuksia, kun huoltaan ei saa oikeuden käsiteltäväksi. Ympäristöasiat ovat alueellisesti hyvin erilaisia ja monimutkaisia ja valituslupa soveltuu niihin huonosti, virheelliseen päätökseen perustuvaa ympäristötuhoa kun ei voi perua. Siksi edustaja Hassin hylkäysehdotus saa kannatukseni.

20.17 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Äsken sanomaani haluan lisätä vielä sen, että hallituksen esitys ei sisällä todellista ympäristövaikutusten arviointia. Hallituksen esityksessä todetaan, että sinänsä se ympäristölainsäädäntö, jonka toteutumiseen kohdistuvista valituksista tässä on kyse, ei muutu, mutta on hyvin epätodennäköistä, että tämän esityksen läpivienti jäisi vaille ympäristövaikutuksia. Tähän asti ympäristöasioissa valituslupajärjestelmää on vältetty, koska asiat ovat monimutkaisia ja oikeudellisesti tulkinnanvaraisia, monet hankkeet ovat ainutkertaisia ja silloin, kun ympäristövahinkoja tapahtuu, ne ovat monesti peruuttamattomia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 27 ja 27 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2017 vp

Valiokunnan mietintö StVM 13/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

20.18 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Teen vastalauseen mukaisen lausumaesityksen, joka kuuluu: "Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa lomituspalvelujen kehittämistä edelleen pidemmällä aikavälillä. Tällöin kehittämistoimien määräaikojen tulee olla riittävän pitkiä."

Arvoisa puhemies! Kyseessä on valiokunnan mietintö hallituksen esitykseen, joka liittyy maanviljelijöiden lomituspalvelujen sijaisapumaksujen alentamiseen. Hallitus päätti syksyn 2017 budjettiriihessä kohdistaa 1 miljoonan euron panostuksen lomituspalvelujen sijaisapumaksujen osittaiseen alentamiseen. Lakiehdotus on lähtökohtaisesti hyvä, koska se auttaa maanviljelijöitä jaksamaan nykyisellä työtaakalla. Hallitus on siis sinänsä tehnyt oikeansuuntaisia ratkaisuja. Ehdotettava 1 miljoonan euron panostus on kuitenkin perussuomalaisen mielestä liian vähäinen.

Hallitus esittää 1 miljoonan euron määrärahaa lomituspalvelujen sijaisapumaksujen alentamiseen. Perussuomalaisen vaihtoehtobudjetissa ehdotetaan lisäyksenä 2 miljoonaa

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

euroa maatalouslomituksen tukemiseksi. Näin ollen hallituksen ehdottama panostus on riittämätön. Arvostelu kohdistuu myös siihen, että ratkaisu on vain vuoden mittainen hallituksen esityksessä. Lain määräaikaisuus on liian lyhyt, jotta nähtäisiin todelliset lain vaikutukset. Me teimme toki tästä jo pykälämuutosesityksen, josta äänestettiin, mutta tässä nyt esitän sitten tätä lausumaa. Ja on vielä kerrottava, että hallituksen esityksessä sijaisapumaksun tuntihinta on 12 euroa ja meillä se olisi 10 euroa ja 50 senttiä. On erittäin tärkeää, että me tuemme maanviljelijöitä heidän vaativassa ammatissaan ja mahdollistamme sen, että he voivat ottaa ja pyytää sijaisapua tarvittaessa, oli kysymys sitten lomasta tai sairaudesta. Lisäksi meidän esitimme tässä vastalauseessamme, että tämä laki olisi voimassa 2 vuotta sen sijaan, että yhden, kuten hallitus esittää.

20.21 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Juvosen tekemää lausumaehdotusta. Kuten edustaja Juvonen tässä äsken hyvin kertoikin, eduskunta ei tosiaan hyväksynyt viime viikon äänestyksessä maatalouslomitukseen esittämäämme lisäpanostusta. Pidämme tätä hallituksen esitystä panostuksen pienestä lisäämisestä sinänsä oikeasuuntaisena mutta kuitenkin määrältään riittämättömänä, ja tämä hallituksen esittämä ratkaisu on myös kestoltaan liian lyhyt, joten esitimme siihen pidennystä, mutta nämä esitykset tosiaan kaatuivat.

Arvoisa puhemies! Jatkossa on varmistettava, että lomituspalveluja kehitetään myös pidemmällä aikavälillä, kuten tässä tekemässämme lausumaehdotuksessakin vaadimme. Työssäjaksaminen on tärkeää erityisesti eläintiloilla, joilla tehdään todella raskasta työtä, ja siellä työntekijöiden jaksaminen vaikuttaa tietenkin myös eläinten hyvinvointiin. Kannattaa siis muistaa, että toimivat lomituspalvelut ovat myös eläinsuojelun näkökulmasta tärkeä asia, ja totta kai siitä, että suomalaisen maatalouden edellytykset säilyvät kunnossa, hyötyy myös meidän huoltovarmuutemme.

Näillä perusteilla tosiaan kannatan tätä edustaja Juvosen tekemää lausumaa.

20.22 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa herra puhemies! Eduskunnan pöytäkirjoihin on syytä todeta, että tämä esityshän on myönteinen koskien maatalousyrittäjien lomituspalveluja, merkitsee sijaisapumaksujen alentamista, ja se on kustannussäästö. Kuten edustaja Savio sanoi, niin maatalousyrittäjillä ja kotieläintiloilla erityisesti on jaksamista työssä paljonkin, ja sen takia on hyvä, että kun nyt lomituspalveluja tässä ollaan uudistamassa tai muuttamassa, siinä säilyy nimenomaan viljelijäkohtainen, yrittäjäkohtainen lomituseritelmä eikä se muutu tilakohtaiseksi, jolloin se alkaisi muistuttaa yritystukea, mistä tässä todellakaan ei ole kysymys.

20.23 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä lomituspalveluja koskeva lakimuutos on erittäin hyvä. Maanviljelijöiden tilanne, kuten tiedämme, on monesta syystä tällä hetkellä hyvin tukala, ja tiedämme myös sen, että hyvin moni tila on lopettanut tuotantonsa, ja siinä kyllä tehdään karhunpalvelus suomalaiselle elintarviketeollisuudelle, suomalaiselle terveydelle ja suomalaisille ihmisille yleensä, koska kotimaiset elintarvikkeet ovat varmasti maailman puhtaimpia. Ja sitten tällaiset ylivoimaiset seikat, kuten tämän vuoden sääolosuhteet, yleinen maatalouspolitiikka EU:ssa ja sitten tämä kustannusnousu ja ruuan hinnan halpuuttaminen, ovat tehneet sellaisen yhtälön, jonka sietäminen on viljelijöille lähes ylivoimainen tehtävä. Tämä nyt käsittelyssä oleva lakiesitys, joka miljoonalla eurolla helpottaa sijaisapua, on toki askel oikeaan suuntaan, mutta jotta me tässä

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

maassa pystyisimme varmistamaan kotimaisen elintarvikkeen tuotannon ja ne lähes 300 000 työpaikkaa, mitä siinä elintarvikeketjussa on pellolta pöytään, meidän tulee toimia paljon paljon määrätietoisemmin. Tämä on, niin kuin sanoin, askel oikeaan suuntaan, eikä tällä lomitustulilla eikä sijaisavulla tietenkään pystytä kovin paljon asiassa auttamaan, mutta sekin vähä, mikä pitää tehdä, tehkäämme iloisella mielellä.

20.24 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä ei ole kyse suurista summista, mutta heille, jotka näitä sijaisapupalveluita joutuvat ensi vuonna käyttämään, tämä tilapäinen sijaisapumaksujen alennuksen jatkuminen on erittäin tärkeä asia. Tällä vahvistetaan viljelijöiden, maatalousyrittäjien työssäjaksamista, ja erittäin hyvä, että jatko nyt varmistuu.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä yhteydessä on hyvä sanoa ilmoille myös se, että tästäkään tilapäisestä alennuksesta ei, ikävä kyllä, ole hyötyä, jos lomituspalveluyksikkö ei kykene sitä tarvitsevalle tuottamaan, jos ei löydy asiantuntevia lomittäjiä sijaisapua tekemään. Siksi tämänkin lain hengen täyttämiseksi meidän pitää pystyä edistämään toimia, joilla ammattitaitoisten ja motivoituneiden lomittajien työskentelyedellytykset ja saataavuus pystytään turvaamaan. Esimerkiksi edessä olevassa suuressa hallintoremontissa pitää pystyä turvaamaan lomituspalveluiden tulevaisuus niin viljelijöiden kuin lomittajienkin näkökulmasta.

20.26 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä on aiemmissa puheenvuoroissa tullut esille, lomituspalvelun merkitys viljelijöiden jaksamiselle on kyllä äärimmäisen suuri, ja me tiedämme, että maatalousyrittäminen ja varsinkin työ eläintuotannossa on fyysisesti aika raskasta mutta varsinkin se on ollut henkisesti raskasta nyt tässä viime aikoina liittyen laajemminkin maatalouden ahdinkoon ja näihin tukimaksujen viivästyksiin, ja osa tiloista edelleenkin ei ole saanut tavallaan sitä talouttaan ja maksujärjestelmiään kuntoon sen osalta, kun silloin piti tehdä erilaisia erityisjärjestelyitä. Ja niin kuin edustaja Savio tässä myös totesi, silloin kun viljelijä jaksaa hyvin, niin silloin myös eläimet jaksavat hyvin, koska silloin hän jaksaa niistä huolehtia, ja siinä mielessä mielestäni on ihan perusteltua, että me huolehdimme siitä, että lomituspalvelut ovat sillä tavalla kunnossa ja saatavilla, että me tuemme viljelijöiden jaksamista.

20.27 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Suomalaisella tuottajalla on valtavasti haasteita tällä hetkellä varsinkin kannattavuudessa. Maatalouslomittäjiä ei helposti saa, eikä varsinkaan kokopäivätoisia maatalouslomittäjiä. Ja myös eläinten hyvinvointi puhuttaa. Kun viljelijä, tuottaja, ei jaksaa, niin helposti käy myös niin, että siinä voivat eläimetkin kärsiä. Joten kaikki se, mitä voidaan tällä hetkellä tehdä tuottajan hyväksi, on kannatettavaa. Meille on tärkeää, että me saamme kotimaisia tuotteita jatkossakin ja huoltovarmuus pysyy, mutta se ei pelkillä sanoilla tule.

Kannatan lämpimästi Juvosen esitystä.

20.28 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Jäi tuossa ensimmäisessä puheenvuorossa mainitsematta juurikin eläinten, kotieläinten, hyvinvointi siellä maatiloilla. Suomi elää maaseudusta, ja on erittäin tärkeää, että mahdollisuudet harjoittaa siellä maanviljelijän ammattia ovat yhdenvertaiset ja yhtenäiset kautta Suomen, ja kun maanviljelijä jaksaa tehdä sitä työtänsä, niin totta kai se vaikuttaa kaikkien hyvinvointiin, niin perheen hyvin-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

vointiin kuin myös eläinten hyvinvointiin, emmekä liikaa Suomessa puhu eläinten hyvinvoinnista. Kyllä se on yksi niistä hyvin tärkeistä asioista, joista täytyy jatkuvasti myös muistuttaa, eli se, miten me kohtelemme niitä eläimiä, on sitä inhimillisyyden osoitusta myös.

Minä toivoisin todellakin tukea tälle meidän lausumalle — "Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa lomituspalvelujen kehittämistä edelleen pidemmällä aikavälillä. Tällöin kehittämistoimien määräaikojen tulee olla riittävän pitkiä." — eli toivoisin, että me katsoimme sinne tulevaisuuteen päin, mitenkä suomalainen maanviljelijä voi ja jaksaa. Ja todellakin tämän lausuman tarkoitus olisi tuoda näkyviin maanviljelijöitä ja suomalaista maaseutua, eläimiä, kaikkia, jotka siellä työskentelevät, myös niitä lomittajia, jotka tekevät sitä vaativaa ja myös raskasta työtä. Heidätkin pitää huomata ja nähdä, että heidän työpanoksensa on äärettömän tärkeä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 162/2017 vp

Valiokunnan mietintö StVM 14/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

20.29 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tässä hallituksen esityksessä on kysymys sosiaalihuoltolain säännöksestä, jonka mukaan valtio korvaisi tietyissä tilanteissa kunnille kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille henkilöille annettujen kiireellisten sosiaalipalveluiden kustannukset. Tähän lakiesitykseen perussuomalaiset ovat jättäneet vastalauseen, ja esittelen sen tässä nyt. Samalla teen vastalauseen mukaiset lausumaesitykset, kuin myös esitän tämän lakiesityksen hylkäämistä.

Vastalauseen lausumaehdotukset kuuluvat seuraavasti:

”1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimiin rekisteröidäkseen kiireellisiin ja välttämättömiin sosiaalipalveluihin hakeutuvat laittomasti maassa oleskelevat henkilöt, jotta heidän henkilöllisyytensä voidaan varmistaa.

2. Eduskunta edellyttää, että laittomasti maassa oleskelevien kiireellisten ja välttämättömien sosiaalipalvelujen kustannuksia seurataan erittäin tarkasti.

3. Eduskunta edellyttää hallituksen seuraavan, etteivät lakimuutokset toimi vetovoimatekijöinä laittomasti maassa oleskeleville vaan sen sijaan kannustavat laittomasti maassa oleskelevia poistumaan maasta kielteisen turvapaikkapäätöksen sekä kiireelliset sekä välttämättömät sosiaalipalvelut saatuaan.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy selvittämään, miten kiireelliset ja välttämättömät sosiaalipalvelut järjestetään ja kustannetaan muissa Pohjoismaissa ja Euroopassa, ja tuo tämän tiedon eduskunnalle.”

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ei anneta uusia tehtäviä kunnille eikä uusia palveluja laittomasti maassa oleskeleville. Esityksen tarkoituksena on jakaa valtion ja kuntien välisiä kustannuksia. Perussuomalaiset ymmärtävät sen, että valtio osallistuu kuntien ylimääräisiin kustannuksiin tai ylipäänsä kustannuksiin. Täällä on tänään keskusteltu muun muassa peruspalveluihin kohdistetuista valtionosuuksista. Nostan esiin vaikka hoitajamitoituksen, nostan esiin vaikkapa vanhusten palvelut. Pidämme myös tärkeänä, että ihmiskaupan uhrien tunnistamiseksi ja auttamiseksi tehdään Suomessa toimia. Kyllä nämä huolet ovat yhteisiä.

Olemme kuitenkin huolissamme tämän esityksen tuomasta valtion ja kuntien taakanjaosta, sillä samalla kun valtio kustantaa kielteisen turvapaikan saaneiden kiireellisiä ja välttämättömiä sosiaalipalveluja, jotka ovat majoitus, ruoka ja lääkkeet, välttämättömät lääkkeet, se luo samalla myös kannustimia ja vetoimatekijöitä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille siten, että heidän luvaton maassa oleskelunsa saattaa jatkua eivätkä he poistu maasta. Tämä on mielestämme kestäväntöntä. Suomen tulisi tehdä sellaisia ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä, joilla laittomasti maassa oleskelevat poistuvat Suomesta kielteisen turvapaikkapäätöksen saatuaan. Eli tämä hallituksen esitys todellakin avaa sen mahdollisuuden, että kunnat voivat lähettää laskun Kelalle eli valtiolle, ja valtion budjetissa on ensi vuodelle huomioitu noin 5,4 miljoonan potti, josta sitten kustannuksia maksetaan. Me olemme huolissamme tästä kustannusten kasvusta. Muun muassa Helsingin kaupunki on ottanut kantaa asiantuntijalausunnossaan henkilöstökuluihin. Myös Kuntaliitto osoitti huolta siitä, riittääkö rahoitus ja tulisiko se mahdollisesti turvata tarvittaessa lisäbudjetilla. Eli nämä aiheet olla huolissaan ovat todella aiheellisia.

Me esitimme valiokunnassa kysymyksen siitä, miten kiireellisen sosiaalihuollon kustannukset laittomasti maassa oleskelevien osalta on järjestetty muissa Pohjoismaissa ja Euroopassa. Vertailua hallituksen esityksen mukaisesta kustannustenjaosta valtion ja kuntien välillä löytyy kuitenkin yllättäen vähän. Ruotsissa kunnat vastaavat välttämättömästä avusta laittomasti maassa olevien osalta eikä valtio korvaa sitä kunnille. Elikkä kunnat siis maksavat itse nämä kustannukset. Tanskassa kansainvälistä suojelua hakeneen henkilön, joka on saanut kielteisen päätöksen, tulee lähteä maasta. Tanskan maahanmuuttovirasto vastaa ulkomaalaisen tukemisesta, kunnes hän lähtee tai hänet karkotetaan Tanskasta. Perussuomalaisten mielestä olisi tärkeää, että ajantasaista tietoa siitä, miten erilaisista sosiaalipalveluista ja niiden kustannusjaosta säädetään Pohjoismaissa ja Euroopassa, olisi saatavilla.

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu Helsingin tekemästä päätöksestä, joka antaa terveyspalvelut laittomasti maassa oleskeleville. Tämä hallituksen esitys mahdollistaa sen, että niille kustannuksille, joita kunnille nyt tulee näistä sosiaalipalveluista, jotka on lainmukaisesti annettava, löytyy sitten maksaja, ja se on valtio. Ja kyllä huolena on se, että kun piikki on auki, niin varmasti rahasummat tulevat kasvamaan.

Meillä on tällä hetkellä tartuntatautilaki, joka määrittelee tarkasti sen, millaista hoitoa ja apua niin laittomasti maassa oleskelevat kuin kaikki muutkin — kansalaiset, kuntalaiset ja ei-kuntalaiset — saavat. Siellä on akuutti hoito, ja siellä on paljon sellaisia sairauksia, joihin sitten apua ja turvaa saa. Välttämättömät palvelut, ovat ne sitten sosiaalipalveluita tai terveyspalveluita, tulevat kyllä lain mukaan. Niitä täytyy aina sitten katsoa ja miettiä, kuinka suuri ikkuna avataan.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

20.35 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Juvosen tekemää lakiehdotusten hylkäysesitystä sekä vastalauseen mukaisia lausumaehdotuksia.

Kyse on lähinnä siitä, että kuntapäätäjien keskuudessa ympäri maata näyttää olevan kasvava halu tarjota paperittomille maassa oleville, siis laittomasti oleskelevalle henkilölle yhä laajempia palveluja, kunhan niille löytyy jostain rahoitus, ja kun kunnat saavat valtiolta rahaa välttämättömien sosiaalipalveluiden järjestämiseen, niin kunnat kyllä laajentavat näitä palveluita näköjään hyvin mielellään. Aiheesta keskusteltiin jo aiemman kohdan osalta tänään, mutta lienee silti vielä syytä muistuttaa, että Helsingin kaupunginvaltuusto päätti viime viikolla tarjota laittomasti maassa oleskelevalle henkilölle suuren määrän maksuttomia sosiaali- ja terveyspalveluita. Paperittomilla on jatkossa oikeus muun muassa välttämättömään kroonisten sairauksien hoitoon, hammashoitoon, rokotuksiin, mielenterveyspalveluihin ja oikeudelliseen neuvontaan, ja lisäksi näitä palveluita mainostetaan kaupungin internetsivuilla lukuisilla eri kielillä. Kansalaisten keskuudessa Helsingin kaupunginvaltuuston tekemä päätös on herättänyt täysin oikeutetusti valtavasti kritiikkiä, ja moni on tiedustellut jopa minulta, vaikka en helsinkiläinen olekaan, mikä on lainsäädännön yleinen merkitys, jos jopa maassa laittomasti oleskelevat ovat oikeutettuja ilmaisupalveluihin. Tässä on kyse sekä periaatteesta että taloudesta. En tiedä, kumpi on tärkeämpi, mutta molemmista asioista on kysymys.

Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen toi äsken esille Ruotsin esimerkin, jossa kunnat itse maksavat laittomasti maassa oleskelevalle tarjoamansa palvelut, sekä Tanskan periaatteen, jonka mukaan laittomasti maassa oleskelevien on poistuttava maasta. Nämä ovat erittäin hyviä lähtökohia, ja ne tulisi pitää mielessä myös Suomessa, kun lainsäädäntöä täällä laaditaan ja päätöksiä tehdään.

Näillä perusteilla lakiehdotus on syytä hylätä ja tekemämme lausumaehdotukset syytä hyväksyä.

20.37 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tästä aiheesta keskusteltaessa täytyy aina muistaa, että nyt tässä puhutaan henkilöistä, joilla ei ole todetusti mitään kansainvälisen suojelun tarvetta eikä muutakaan laillista perustetta maassamme oleskeluun. Tämä on kestävämpi yleisen lainkuuliaisuuden kannalta. Ja kun tässä esityksessä annetaan rahaa, niin se menee aina niin, että kun on rahaa, sille on ottajia. Kuka tulee lopulta arvioimaan, ovatko palvelut todella olleet välttämättömiä? Tämä muodostaa kannusteen, kuten olemme pelänneet.

Nämä edustajien Juvonen ja Savio esittämät asiat ovat tärkeitä joka tapauksessa, tulipa laki hyväksytyksi tai ei. Nämä tässä esitetyt lausumaehdotukset ovat vähintäänkin, mitä tolkun maassa voidaan tehdä.

On välttämätöntä, että tiedetään, kenelle tarjotaan terveyspalveluita. Se nyt on vähintäänkin, mitä voidaan tehdä, että edes rekisteröidään heidät, jotka näitä palveluita käyttävät.

Se, että seurataan kustannuksia, on myös välttämätöntä. Tällä hetkellä sotesta yritetään säästää 3:a miljardia — siis laillisesti maassa oleskelevien Suomen kansalaisten sosiaali- ja terveyspalveluista palveluverkkoa karsimalla yritetään säästää 3 miljardia — ja se, että samaan aikaan edes keskustellaan siitä, mitä tarjotaan laittomasti maassa oleville, on käsittämätöntä.

Näiden palveluiden käytön täytyy olla selvä piste, missä henkilöiden tiedot päätyvät viranomaisille, jotta heidän maasta poistamisensa voidaan käynnistää.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Lisäksi on tärkeää ja välttämätöntä, että Suomi ei tarjoa määrältään tai laadultaan muita Pohjoismaita vetovoimaisempia palveluita. Tästä ei saa muodostua meille sosiaaliperäisen maahanmuuton vetovoimatekijää.

20.39 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Se, että jäädään laittomasti maahan, ei ole kenenkään etu. Vuonna 2016 toimenpidesuunnitelmassa laittomasti maassa oleskelun ehkäisyyn ja hallintaan todettiin, että vastaanottojärjestelmästä on kadonnut noin 3 800 henkilöä. Jopa 8 000—10 000 voi jäädä oleskelemaan maassa laittomasti. Ja kun me puhumme kustannusarvioista, niin vuorokautta kohden majoituksen kustannukseksi arvioidaan noin 35 euroa, ruokakustannukseksi vähän päälle 7 euroa ja lääkekuluissa se on noin 5 euroa. Hätämajoitusta käyttäviä arvioidaan olevan 500—1 000 henkilöä noin kolmen kuukauden ajan, ruokakorvausta hakevia 1 500 henkilöä puolen vuoden ajan, ja muiden kustannusten perusteena on 1 000 henkilöä puolen vuoden ajan. Arvioiden mukaan kuntien menot olisivat yhteensä noin 5,4 miljoonaa euroa vuonna 2018. Tässähän on todellakin täysin uusi momentti, mikä on budjettiin esitetty ensi vuodelle, eli kun se on nyt 5,4, niin tätä lukua tulee seurata, paljonko se on sitten 2019 ja niin eteenpäin, kuinka paljon summat nousevat.

Kyllä se ihan oikeasti on niin, että samalla kun me leikkaamme suomalaisten palveluita, niiden ihmisten, jotka ovat rakentaneet tätä yhteiskuntaa, ja puhun jälleen kerran vaikkapa vanhustenhoidosta, kotihoidosta ja siitä laadusta mitä siellä on ja paljonko siellä on apukäsiä, niin me avaamme... Aivan kuten edustaja Mäkelä hyvin tuossa esitti, he ovat ihmisiä, joilla ei ole mitään perustetta jäädä Suomeen. He ovat laittomasti. He ovat käyneet kaikki prosessit ja valitusprosessit läpi, ja heillä ei ole mitään syytä jäädä tänne Suomeen. Elikkä meillä pitäisi olla ihan sama linja kuin Tanskassa, elikkä kun ei ole lupaa jäädä maahan, niin maasta pitää poistua. Ei ole kenenkään etu, että jäädään laittomasti maahan.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2018 indeksitarkistuksista sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 123/2017 vp
Toimenpidealoite TPA 28/2017 vp
Valiokunnan mietintö StVM 16/2017 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Keskustelu

20.41 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Teen vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen, joka kuuluu: "Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että perustoimeentulon turvaan ei puututa olennaisesti."

Lisäksi teen lakiesitysten hylkäysehdotuksen.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan annettavaksi laki kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2018 indeksitarkistuksista. Tämän lain mukaisesti kansaneläkeindeksi jäädytettäisiin pysyvästä lainsäädännöstä poiketen vuoden 2017 tasolle. Ehdotettua lakia sovelletaan kaikkiin kansaneläkeindeksiin sidottuihin etuuksiin. Esitys koskee kansaneläkkeitä, takuueläkkeitä ja muita sellaisia etuuksia, joita tarkistetaan kansaneläkeindeksin perusteella tai jotka ovat muuten sidottuja kansaneläkkeen määrään. Näitä muita etuuksia ovat vammaisetuudet, rintamalisä, työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha, työmarkkinatuki sekä lapsikorotus. Muutos koskisi myös kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien määräytymisperusteita sekä rahamääriä, kuten lääkekorvausten vuotuisen omavastuun rajaa.

THL:n mukaan hallituksen esitys lisää pienituloisuutta etenkin yli 65-vuotiaiden keskuudessa. Tämä on seurausta siitä, että takuu- ja kansaneläkkeen taso heikkenee, mutta myös siitä, että eläkkeiden verotus voimistuu eläketulovähennyksen pienenemisen myötä.

Lakiehdotukset ovat merkityksellisiä perustuslain 19 §:n 2 momentin kannalta. Sen mukaan lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa sanottiin näin.

Perussuomalaiset katsovat, että lakiehdotukset lisäävät yhteiskunnallista eriarvoistumista, yhtenä esimerkkinä eläkeläisköyhyys. Eläkeläisten määrä kasvaa entisestään, eivätkä pelkät nimelliset takuueläkkeen nostot riitä. Kansaneläkettä nauttivista suuri osa joutuu elämään erittäin pienillä tuloilla. Perussuomalaiset katsovat, että esitys merkitsee perustoimeentulon turvan sellaista heikkenemistä, joka lainsäätäjälle asetetut velvoitteet huomioon ottaen ei ole hyväksyttävissä.

20.44 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Juvosen tekemää hylkäysesitystä sekä hänen tekemänsä lausumaehdotusta.

Kansaneläkeindeksin jäädyttäminen on erittäin rankka, kaikkein pienituloisimpien ihmisten elämään suuresti vaikuttava ja sitä suuresti vaikeuttava talouspoliittinen toimenpide. Sitä se on erityisesti nykytilanteessa, jossa talous on lopulta lähtenyt nousuun, ja varsinkin hyvätuloisten kansalaisten tilanne alkaa parantua merkittävästi.

Tässä esityksessä on kyse sellaisesta perustoimeentulon heikennyksestä, kun vielä otetaan huomioon hallituksen asumisen hintaan vaikuttavat veronkorotukset, joista tänäänkin on täällä pitkään keskusteltu, että tätä esitystä on kyllä todella vaikea ymmärtää. Pienituloisten asema on jo nyt niin tukala, että sen edelleen heikentäminen on varsin vastuutonta sosiaalipolitiikkaa. Mikäli lakiesitys kuitenkin hyväksytään hallituspuolueiden niukan enemmistön turvin eduskunnassa, niin hallituksen tulee jatkossa vähintäänkin turvata jokaisen kansalaisen perustoimeentulo, mihin me omissa lausumaehdotuksessamme viitamme.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

20.45 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa herra puhemies! Esitän vastalauseen 3 mukaisesti, että nämä puheena olevat lakiesitykset hylätään ja että sen sijaan hyväksytään vastalauseessa 3 esitetty toimenpideoite, joka on siis toimenpideoite 28/2017 eli jätetty näillä valtiopäivillä.

Hallituksen talouspolitiikka on tällä vaalikaudella pienentänyt kaikkein eniten pienituloisimpien kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja, ja erityisesti niin tekee tämä lakiesitys kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkastuksista sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja muiden lakien muuttamisesta.

Tässä lakiesityksessä esitetty muutos koskee laajasti suomalaisia pienituloisia. Indeksin jäädytys koskee kansaneläkkeitä, takuueläkettä ja muita sellaisia etuuksia, joita tarkistetaan kansaneläkeindeksin perusteella ja jotka ovat muuten sidottuja kansaneläkkeen määrään. Tällaisia muita etuuksia ovat vammaisetuudet, rintamalisät, työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha, työmarkkinatuki sekä lapsikorotus. Muutos koskee myös kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksien määräytymisperusteita sekä rahamääriä, kuten lääkekorvausten vuotuisen omavastuun rajaa.

Nämä indeksitarkastuksia koskevat leikkaukset on tarkoitettu pysyviksi, eikä niitä kompensoida seuraavissa kansaneläkeindeksin tarkistuksissa. Kyseessä on siis pysyvä heikennys pienituloisten arkeen, mikä tarkoittaa sitä, että seuraavina vuosina köyhien suomalaisten määrä tulee kasvamaan.

Tällaista politiikkaa vihreä eduskuntaryhmä ei hyväksy. Vihreiden mielestä hallituksen indeksileikkauksille ja jäädytyksille ei ole kestäviä perusteita eikä niitä pidä hyväksyä. Emme pidä kestäväenä emmekä kohtuullisena sitä, että indeksisäästöillä kuritetaan erityisesti lapsiperheitä, työttömiä, eläkeläisiä, opiskelijoita, vammaisia, asevelvollisuuden suorittajia sekä sairaita suomalaisia samaan aikaan, kun hallituksen ajama kilpailukykysojitus veronalennuksineen suosii suurituloisia ja ympäristöä saastuttavalle toiminnalle esitetään monenlaisia verotukia. Toimet heikentävät pienituloisten ostovoimaa, mikä heikentää kotimaista kysyntää ja kotimaisten yritysten kasvunäkymiä.

On raskauttavaa se, että hallitus leikkaa tosiaan niiltä, joilla menee kaikkein heikoimmin. Perusturvan tason riittävyttä arvioitaessa on jo aikaisemmin todettu, että sen taso ei riitä kattamaan kohtuullisen vähimmäiskulutuksen menoja, ja tosiaan 100-vuotiaassa Suomessa 20 000 suomalaista joka viikko joutuu turvautumaan ruoka-apuun, ja tämä esitys tarkoittaa, että tulevina vuosina määrä kasvaa.

Vuosina 2016 ja 2017 pienituloisten tilannetta ovat vaikeuttaneet lähes kaikkiin sosiaaliturvaetuuksiin kohdistuvat leikkaukset, ja riittämätön perusturva johtaa toimeentulotuen lisääntyvään ja pitkäaikaiseen käyttöön sekä tosiaan muun muassa ruoka-apuun turvautumiseen. Kuten täällä on usean esityksen yhteydessä tänään keskusteltu, toimeentulotuki-riippuvuuden, varsinkin pitkäaikaisen toimeentulotuki-riippuvuuden kasvattaminen ei ole kestävää politiikkaa köyhyyspolitiikan näkökulmasta, työllisyyspolitiikan näkökulmasta eikä kansantaloudenkaan näkökulmasta. — Kiitos.

20.49 Ozan Yanar vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Alanko-Kahiluodon tekemää esitystä eli vastalauseen 3 mukaista esitystä.

20.50 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Takuueläkkeellä ja kansaneläkkeellä sekä pienellä työeläkkeellä elävät ovat todella vaikeuksissa, koska henkilöt ovat usein iäkkäitä tai kansalaisia, joilla ei ole mahdollisuuksia lisäansioihin enää. Eläkeläisköyhyys on tosi-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

asia, ja leipäjonoissa nähdään yhä enemmän eläkeläisiä. Tosiasiahan on, että vaikka toimeentulotukea voisi hakea, monet iäkkäät ihmiset eivät ole tottuneet sitä sosiaaliapua hakemaan, he eivät sitä osaa hakea tai he eivät sitä halua hakea, vaan haluavat tulla toimeen väkisin omillaan. Tämä on yksi asia, minkä vuoksi kannatan edustaja Juvosen esitystä.

20.50 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Aivan varmasti, kun liikumme ihmisten parissa, me kaikki kohtaamme tuolla niitä ihmisiä ja saamme puhelinsoittoja niiltä ihmisiltä, jotka kokevat, että vaikkapa eläke on liian pieni. Viime viikonlopulta on ihan pakko kertoa niitä terveisiä, joita itse sain. Iäkäs naishenkilö itki minulle, kuinka hänellä on pieni työeläke. Hän on kuitenkin ikänsä tehnyt töitä, ja se ei yllä edes takuueläkkeen tasolle. Tietysti se sitten kompensoidaan, että hän sen tason saa.

Tämä on huolestuttavaa meillä Suomessa. On hieno asia, että takuueläkettä nostetaan ja kuuluukin nostaa, mutta samalla nämä kaikkein matalimmat, pienimmät työeläkkeet — yleensä, hyvin usein juuri pienituloisten naisten eläkkeet — ovat niin pieniä, että se on aivan kohtuutonta. Olet tehnyt ikäsi työtä, ja se, mitä siitä sinulle eläkkeenä maksetaan, on aivan mitätöntä. Siinä tavallaan myös mitätöidään ihmisen työuraa ja sitä, mitä hän on eläessään tehnyt. Eli kyllä meillä tarvitaan yhteiskunnassa täyskäännös myös sen osalta, että me rupeamme puhumaan niistä kaikkein pienimmistä työeläkkeistä ja niistä ihmisistä, jotka sen pienimmän työeläkkeen saavat, siitä, onko se kohtuullista, ja kyllä myös miettimään sitä, olisiko jonkin sorttinen eläkekatto olemassa. Mutta todellakin tämä hallituksen esitys kurjistaa entisestään näitä yli 65-v. eläkeläisiä, kuten tuossa jo puheenvuorossani sain, elikkä tämä jäädytyspolitiikka on kyllä jäätävää ja kylmäävää. Mutta taistelu jatkuu sen eteen, että ikäihmisen ääni saadaan kuuluviin.

Vielä uutena ilmiönä, mikä tulee, on se, että yhä useampi eläkeläinen auttaa myös niitä köyhydessä olevia lapsiaan tai lapsenlapsiaan elikkä auttaa siitä vähäisestään, ja siinä onkin sitten ongelma, kun tulee muun muassa ylivelkaantumista.

20.52 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen toi äsken hyvin esille sen, että tämä esitys koskee kaikkein pahimmin juuri niitä ihmisiä, joilla ei ole suurta, näyttävää, kuuluvaa, rahakasta edunvalvontakoneistoa takanaan pitämässä heidän puoliaan. Yhteydenottoja toki tulee paljon niiltä yksittäisiltä ihmisiltä, jotka kärsivät viimeiseen asti talousvaikeuksistaan ennen kuin ottavat yhteyttä edes meihin kansanedustajiin, saati sitten lähtevät toimeentuloluukulle, joka heidän viimesijainen turvansa sitten tietenkin on. Leipäjonoissa näitä ihmisiä jonkin verran nähdään, mutta monet pyrkivät tulemaan toimeen tällä pienellä eläkkeellään, jota tämä jäädytys siis valitettavasti nyt koskee.

Täytyy tosiaan muistaa, että on niin sanottuja vanhan liiton miehiä ja naisia, jotka ovat pitkään olleet työelämässä ja ovat tottuneet siihen, että omalla työllä tullaan toimeen, ei haeta apua muualta. Heille tämä on kaikkein vaikeinta. Näitä indeksejä tosiaan jäädytetään, jos on pieni työeläke, ja siihen saa hieman kansaneläkettä vielä niin sanotusti voina leivän päälle — heitäkin tämä koskee. Nämä työeläkkeiden indeksimuutokset, joita eduskunta on tehnyt 90-luvulla, toki ovat pienentäneet heidän työeläkkeitään, ja tämä eläkeläisköyhyys on jo tosiasia. Vaikka tilanne olisi ollut aikanaan eläkkeelle siirryttäessä se, että palkka olisi ollut silloin varsin hyvä ja töissäkin olisi oltu vuosikymmeniä, niin voi hyvin käydä, että nyt, kun on parisenkymmentä vuotta oltu eläkkeellä, tilanne on muuttunut olennaisesti huonommaksi. Kyllä eduskunnan ehdottomasti tulisi pitää huolta siitä, että juuri-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

kin näitä maan hiljaisimpia kuunneltaisiin ja heidän asemansa otettaisiin paljon vakavammin huomioon kuin nyt hallitus näyttää tekevän.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 139/2017 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 11/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

20.55 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Tässä on illan istunnon aikana keskusteltu niin sosiaaliturvaan ja pienituloisten toimeentuloon tehtävistä leikkauksista kuin koulutusleikkauksista, ja tämä nyt käsittelyssä oleva esitys liittyy oikeastaan molempiin aiheisiin.

Opiskelijat kuuluvat niihin ihmisiin, jotka ovat kärsineet eniten hallituksen harjoittamasta talouspolitiikasta ja leikkauksista. Suurin yksittäiseen etuuteen kohdistunut leikkaus tällä vaalikaudella oli opintorahaan kohdistunut 112 miljoonan leikkaus, jonka lisäksi koulutuksesta on leikattu kaikilla asteilla varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen. Tätä jättileikkausta ikään kuin paikkaamaan hallitus on esittänyt opiskelijoiden siirtämistä yleisen asumistuen piiriin sekä tätä nyt käsittelyssä olevaa huoltajakorotuksen tuomista opintotukeen.

Huoltajakorotus on itsessään uudistuksena todella tervetullut rakenteellinen uudistus opintotukeen, mutta keskeisin ongelma on, että perheellisten opiskelijoiden toimeentulo tästä huolimatta jää huonommaksi kuin tämän hallituksen aloittaessa toimintansa. Se johtuu siitä, että perheellisten opiskelijoiden taloudelliseen asemaan vaikuttaa niin opintorahaleikkaus, joka siis leikkasi 86 euroa kuussa opintorahasta, kuin myöskin yleisen asumistuen laskentatavan muutos, joka toteutettiin siinä yhteydessä, kun opiskelijat siirrettiin yleisen asumistuen piiriin. Perheelliset opiskelijat olivat siis yleisen asumistuen piirissä jo ennestään, ja heidän taloudellinen tilanteensa siis heikkeni tämän laskentatavan muutoksen seurauksena. Huoltajakorotukseen yhteensä asetettu määräraha on myös paljon pienempi kuin opintorahaan kohdistettu leikkaus.

No, opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin parantaa joidenkin opiskelijoiden taloudellista tilannetta mutta jättää edelleen suuren osan opiskelijoista heikompaan asemaan kuin ennen tämän hallituksen aloittamista. Opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin astui voimaan elokuun alussa tänä vuonna, ja tänään käsittelyssä on jo hallituksen tuomia uusia esityksiä, jotka heikentävät ja leikkaavat yleistä asumistukea.

Nyt esitetty huoltajakorotus on siis sinänsä tervetullut rakenteellinen uudistus, joka ei kuitenkaan muuta hallituksen linjaa opiskelija- tai koulutusmyönteiseksi. Opiskelevien

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

lapsiperheiden taloudellinen tilanne tulee edelleen olemaan hyvin vaikea, ja tarve vähentää lapsiperheköyhyyttä säilyy edelleen yhtä suurena.

Teen siksi seuraavanlaisen lausumaehdotuksen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa opintotukijärjestelmään tehtyjen muutosten vaikutuksia opiskelijalapsiperheiden taloudelliseen asemaan ja lapsiperheköyhyyteen, koska hallituksen ehdottama 75 euron huoltajakorotus ei ole riittävä kattamaan tehtyjä heikennyksiä opintorahaan ja asumistukeen."

20.58 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Opintorahan 75 euron huoltajakorotus tulee tarpeeseen monelle perheelliselle opiskelijalle. Opiskelijaperheissä ei hirveästi lapsia nähdä, ja yksi syy tähän on opiskelijoiden taloudellinen tilanne. Olisi hienoa, jos huoltajakorotus olisi nyt esitettyä suurempi, mutta 75 euroakin on hyvä lisä arjen menojen kattamiseen.

Ammatillisen koulutuksen uudistus tulee lisäämään vaihtelevuutta opintojen suoritusavoissa. Tämä puolestaan edellyttää opintotukijärjestelmältäkin entistä enemmän joustoa. On hyvä, että tätä asiaa huomioidaan jo tässä esityksessä.

Tuen myöntämisehtojen keventäminen pidentämällä opintojen enimmäisaikaa on kannatettava. Vaikka opintojen suorittaminen tavoiteaikojen puitteissa on se, mihin tähdätään, niin perustellun viivästymisen tilanteissa on hyvä, jos löytyy joustoa. Esimerkiksi monilla perheellisillä opiskelijoilla voi perhe-elämä tavalla tai toisella vaikuttaa opintojen etenemiseen.

20.59 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tämäkin hallituksen esitys on aivan erinomainen, kun otetaan huomioon se tilanne, mikä perheellisillä opiskelijoilla on taloudellisesti. Tämähän oli jo hallitusneuvotteluihin mentäessä keskustan selkeä tavoite, että saadaan tuettua perheellisiä opiskelijoita, ja nyt sitten meillä on täällä toisessa käsittelyssä 75 euron opintorahan korotus perheellisille opiskelijoille. Ja se, mikä minusta tässä on tärkeätä, on se, että tämä on aito korotus, että kun katsotaan asumistukea tai muuta tuloa, mikä tulee, tai kun otetaan huomioon hoitomaksuja tai yksityisen hoidon tukea, niin tätä ei huomioida tulona, jolloin tämä todella aidosti hyödyttää niitä opiskelijaperheitä, joihin lapsi syntyy sitten opiskelun aikana, ja on omiaan antamaan yhteiskunnalta myös viestin, että kyllä opiskelun ja työnteon, mutta tässä tapauksessa ennen kaikkea opiskelun ja myös perheen perustamisen, voi yhdistää ja yhteiskuntakin kannustaa kuitenkin tähän asiaan ja on omalta osaltaan tukemassa niitä perheitä, joissa toinen tai molemmat vanhemmat myös opiskelevat. Kaiken kaikkiaan voi todeta, että erittäin hyvä — ja voi sanoa, että erinomainen — hallituksen esitys.

21.00 Pilvi Torsti sd: Arvoisa puhemies! On selvää, että tämä huoltajakorotus tässä on erittäin tervetullut hallituksen esitys. On kuitenkin juuri niin kuin edustaja Andersson tuossa aiemmin esitti, eli kokonaiskuva tässä helposti hämärtyy, mitä tulee opiskelijoiden toimeentuloon, tällä hallituskaudella tehdyn kokonaispolitiikan myötä. Näin ollen tuen edustaja Anderssonin ehdottamaa lausumaa, jossa siis halutaan nimenomaisesti seurata koko opintotukijärjestelmään tehtyjen muutoksien vaikutuksia opiskelijalapsiperheiden taloudelliseen asemaan, koska tämä 75 euron huoltajakorotus ei edelleenkään kata kaikkia tehtyjä heikennyksiä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

21.01 **Jani Toivola vihr:** Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia. Lasta huoltavien opiskelijoiden toimeentulon parantamiseksi ehdotetaan opintorahaan 75 euron huoltajakorotusta opintorahaa saavalle alaikäisen lapsen huoltajalle. Esitys on sinällään kannatettava mutta ei ongelmaton, ja sitä tulee tarkastella, niin kuin täällä todettiin, samaan aikaan myöskin osana laajempaa kokonaisuutta, kun tarkastelemme opiskelijoiden toimeentuloa ja lapsiperheiden asemaa yhteiskunnassa.

Esitetty huoltajakorotus sinällään on hyvä, niin kuin totesin, ja mahdollistaa paremmin joidenkin osalta yhtäaikaisen opiskelun ja opiskelijoiden lapsista huolehtimisen. 75 euron huoltajakorotus tulee edistämään kaikkein pienituloisimpien perheellisten toimeentulon edellytyksiä ja mahdollisuuksia täysipäiväiseen opiskeluun. Se voi myös joidenkin osalta vähentää opiskelijoiden tarvetta turvautua toimeentulotukeen, mutta samalla esimerkiksi Samok huomauttaa omassa lausunnossaan, että esitetty 75 euron huoltajakorotus on pienempi kuin 1.8.2017 voimaan tullut opintorahan leikkaus, joka oli 86 euroa. Huoltajakorotus on myös noin puolet pienempi kuin vuonna 92 opintotuesta poistetun lapsikorotuksen määrä nykyrahassa.

Tähän opintorahan huoltajakorotukseen liittyen valiokuntakäsittelyssä eräissä lausunnoissa nostettiin esille myös ehdotus, että rahaa tulisi maksaa myös elatusvelvollisille, jotka eivät ole huoltajia, ja näissä keskusteluissa kannettiin huolta nimenomaan erilaisista perhemuodoista, perhemalleista ja siitä, että meidän järjestelmämme mahdollisimman hyvin huomioisi kaikki erilaiset perheet. On tärkeää, että valiokuntakin painotti omassa lausunnossaan, että käytännön tasolla nimenomaan pyrittäisiin kaikkia perheitä kohtelemaan mahdollisimman tasa-arvoisesti, ja toivottavaa on, että myös tulevaisuudessa järjestelmä kehittyä sitä kautta, kun myöskin meidän käsityksemme perheistä [Puhemies koputtaa] ja ihmisten erilaisista rooleista [Puhemies koputtaa] lapsen ympärillä laajenee.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 115/2017 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

21.04 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentaminen pieni- ja keskituloisten kohdalla on hieno ajatus. Myös sisaruksilta perittävien maksujen laskeminen on helpotus monilapsisten perheiden arkimenoihin. Tämä puolestaan pitkässä juoksussa vaikuttaa työllisyyteen ja purkaa osaltaan kannustinloukkuja. Arvioiden mukaan kuntien maksutuotot alenevat muutoksen seurauksena noin 71 miljoonalla eurol-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

la. Tämä olisi tarkoitus kompensoida kunnille muuttamalla verotusta kuntien kannalta edullisempaan suuntaan.

Suhtaudun myös hieman varauksella siihen, että esitys luo paineita korottaa yksityisen varhaiskasvatuksen rahoitusta. Olen sivistysvaliokunnan kannalla siinä, että on hienoa, kun varhaiskasvatuksen maksut laskevat, mutta katson esityksen mukaisten uudistusten olevan monille kunnille ongelmallisia.

Ensinnäkin esitysten vaikutukset vaihtelevat paljon kuntakohtaisesti, ja kustannusarvioista voidaan sanoa, että se on varsin varovainen arvio. Kustannuslaskelmissa ei oteta huomioon esimerkiksi lisääntyvän lapsimäärän edellyttämiä investointeja. Kiinteistöveron alarajan noston piti olla yksi maksutulojen kompensointikeino kunnille, mutta hallitus onneksi on ilmoittanut, ettei kiinteistöveroa olla tältä osin muuttamassa. Nyt vain tilanne on se, että kompensatio kuntien suuntaan jää kaavailtua matalammaksi eikä mitään korvaavaa ole esitetty.

Perussuomalaisten mielestä uudistus on kunnille hallinnollisesti haastava.

Lopuksi haluan huomauttaa, että tavoite saattaa esitys voimaan jo vuodenvaihteessa on aikataulujen osalta liian hätäinen.

Arvoisa puhemies! Täällä salissa on hallituksen esityksen 113 yhteydessä monen puolueen toimesta esitetty huoli kuntien mahdollisuudesta selvitä peruspalvelujen tuottamisesta. Toivonkin, että tämä lausuma, mitä perussuomalaiset ehdottavat, saa valtaisesti kannatusta, ja lausuma kuuluu näin: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin, joilla varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentamisesta aiheutuvat tulonmenetykset korvataan täysimääräisesti kunnille." — Kiitos.

21.06 Jani Toivola vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentamisesta pieni- ja keskituloisilta on erittäin kannatettava esitys. Esityksen myötä arviolta noin 6 000 perhettä pääsee nollamaksuluokkaan, mikä parantaa lasten yhdenvertaisia mahdollisuuksia varhaiskasvatukseen. Maksualennukset kohdistuvat erityisesti monilapsisiin perheisiin, mikä helpottaa monien perheiden taloudellista taakkaa ja kitkee eriarvoisuuden uhkaa. Esitys helpottaa lapsiperheiden taloudellista tilannetta, ja sen myötä arviolta 4 200 henkilön arvioidaan työllistyvän vuoteen 2021 mennessä.

Esityksen ainoa huolenaihe on alennuksista koituvat kustannukset, jotka eivät missään nimessä saa kaatua yksistään kuntien vastuulle. Onkin välttämätöntä, että hallitus kompensoi kunnille esityksestä aiheutuvat taloudelliset menetykset.

Kritiikkiä tuli myös osin siitä, että varhaiskasvatusta koskevien päätösten tulisi olla paremmin ennakoitavissa. Ennakoitavuus on äärimmäisen tärkeää, ja kaikki poukkoileva lainsäädäntö tuo omat haasteensa, jotka voivat vaikuttaa myös päiväkotien arkeen ja siellä resursseihin.

21.07 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä esitys varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentamisesta on erittäin hyvä lakiesitys, ja se tulee todennäköisesti muun muassa parantamaan työssä käymisen edellytyksiä ja siten kohentamaan Suomen työllisyysastetta, joka on onneksi nyt pienessä nousussa.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Elomaan tekemää lausumaehdotusta, jolla veloitettaisiin hallitus kompensoimaan täysimääräisesti varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta kunnille aiheutuvat tulonmenetykset. On näet perin juurin kummallista, että vaikka hallitusohjelmassa on kirjaus siitä, että kunnille annettavien lisävelvoitteiden rahoittami-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

nen turvataan valtion budjetista täysimääräisesti, niin kuitenkin asiakasmaksujen lakisääteisen alentamisen osalta se ei näytä toteutuvan ainakaan täysin. Kuntien tulot pienenevät tosiasiallisesti noin 110 miljoonaa euroa tämän esityksenkin mukaan, ja lisäksi valiokuntakuulemisissa kävi ilmi, että kunnilla on voimakkaita investointipaineita sen johdosta, että varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaismäärä mitä todennäköisimmin kasvaa merkittävästi maksujen alenemisen johdosta, ja siten tarvitaan lisää investointeja päiväko-teihin.

Arvoisa puhemies! Kuten tässä esityksessä kerrotaan, niin hallitus on päättänyt kompensoida osan näistä tulonmenetyksistä kunnille peruspalvelujen valtionosuuden nostamisella ja myös yhteisöveron kunnille kohdistuvan jako-osuuden kasvattamisella. Nämä ovat erittäin oikeudenmukaisia, hyviä keinoja parantaa kuntien taloustilannetta, mutta alkuperäisessä esityksessä oli tämä kolmas ja varsin erikoinen keino eli siis kiinteistöverojen alarajojen korottaminen. Se jäi lopulta toteuttamatta. Se olisi ollut keinona erittäin huono. Kunnilla on jo nyt liikkumavaraa aivan riittävästi korottaa kiinteistöveroja, jos ne sen parhaaksi näkevät. Tämä esitys ei olisi tuonut mitään uutta. Onneksi se peruttiin opposition voimakkaan painostuksen alla, mutta nämä puuttuvat [Puhemies koputtaa] 25 miljoonaa euroa...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja voi siirtyä puhujapöytäntöön, mikäli aikoo jatkaa. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Olin sanomassa, että kiinteistöverojen alarajojen nosto jäi onneksi lopulta toteuttamatta, mutta tämä hallituksen esityksessäkin mainittu puuttuva 25 miljoonan euron määrä, mikä kunnilta jää nyt saamatta tuloja, on siis yhä korvattava kunnille jollain tavalla. Lisäksi tulee ottaa huomioon tämä mainittu investointipaineen lisääntyminen. Se oli valiokuntakuulemisissa muistaakseni arvioitu noin 6 miljoonaksi euroksi, ja siksi teimme edustaja Elomaan kanssa tämän lausumaehdotuksen.

Edustaja Elomaa toi lisäksi esille sen, että aika, jolloin tämä laki on tulossa voimaan, eli jo heti vuodenvaihteessa, on hyvin, hyvin lyhyellä siirtymäajalla. Valiokuntakuulemisissa, asiantuntijakuulemisissa käytiin keskustelua siitä, pitäisikö tässä olla hieman pidempi siirtymäaika. Kuntaliitto esitti muistaakseni, että lain tulisi tulla voimaan vasta 1.8. lukien. No, se olisi tietenkin ollut erittäin pitkä aika, ja varhaiskasvatuksen maksut olisivat jääneet alentumatta tältä ajalta — asiakkaiden kannalta ei mikään hyvä ratkaisu. Ehkä olisi voitu harkita esimerkiksi kahden kuukauden siirtymäaika, että laki olisi tullut voimaan vasta 1.3. lukien, mutta valiokunta kuitenkin päätyi yksimielisesti siihen, että tammikuun alku on aivan riittävä. Toki tämä aiheuttaa kunnissa jonkin verran lisätyötä, mutta siellä selvittäneen siitä. Mutta jos jatkossa tulee näitä alennuksia, jotka ovat sinällään täysin kannatettavia, niin täytyy antaa kunnille riittävästi aikaa valmistautua niihin ja hoitaa oma byrokratiensa kuntoon.

21.11 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Myös minun mielestäni tämä alennus näihin varhaiskasvatusmaksuihin on sinänsä kannatettava ja hyvä asia, mutta edellä esitettyjen puheenvuorojen tapaan jaan kyllä huolen siitä, millaisia vaikutuksia tällä on kuntien talouteen, ja kummastelen, eikö hallituksen periaate nyt todellakin ollut se, että jos kunnille luodaan tehtäviä tai alennetaan niiden tulonsaamismahdollisuuksia, niin nämä asiat kompensoidaan täysimääräisesti taloudessa. Kuntatalous on tällä hetkellä edelleenkin hyvin hei-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

kolla tolalla, ja täytyy todeta, että nyt jos näistä maksun alennuksista aiheutuu painetta, niin se monesti kostaatuu ei-lakisääteisten palveluiden leikkaamisena, kuten esimerkiksi avoimien päiväkotien, jotka ovat hyvin tärkeitä kotihoidossa oleville lapsille ja perheille. Nyt kun hallitus samalla on poistamassa myöskin lapsivähennystä, niin pohjimmiltaan tämäkin vaikuttaa säästöratkaisulta. Perussuomalaiset pitäisivät myöskin ne lapsivähennykset voimassa ja ovat esittäneet siihen rahat vaihtoehtobudjetissaan.

21.12 Eerikki Viljanen kes: Arvoisa puhemies! Kuten sivistysvaliokunta, minäkin pidän tätä esitystä erittäin kannatettavana. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennetaan noin 71 miljoonalla eurolla muuttamalla perheiden tuloarvoja ja alentamalla perheen toisesta varhaiskasvatuksessa olevasta lapsesta maksettavaa maksua. Uudistus tukee lasten osallistumista varhaiskasvatukseen. Lisäksi kannustinloukkuvaikutusten pienentyessä noin 4 200 henkilön arvioidaan työllistyvän vuoteen 2021 mennessä, ja yhteiskunnalle tästä sekä syntyy säästöjä sosiaaliturvasta että tulee lisää verotuloja.

Huomionarvoista on erityisesti se, että tuloarvojen nosto alentaa erityisesti pieni- ja keskituloisten perheiden varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja ja isoimmat maksualennukset kohdistuvat monilapsisiin perheisiin. Maksut alenevat kaikilta niiltä perheiltä, jotka ovat maksaneet enimmäismaksun alittavaa maksua, ja lähes kaikilta niiltä perheiltä, joiden tuloarvo on juuri enimmäismaksurajan mukainen. Lisäksi tuhannet pienituloiset perheet siirtyvät muutoksen myötä maksuttomaan varhaiskasvatukseen, mikä on tietysti hienoa. Tämä helpottaa lapsiperheiden taloudellista tilannetta ja purkaa kannustinloukkuja. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen kannustinloukkuvaikutus koskeekin asiantuntijapalautteen mukaan eniten juuri pienituloisia yksinhuoltajaperheitä ja monilapsisia perheitä. Saadun asiantuntijapalautteen mukaan jo toistamiseen tällä hallituskaudella tehtävällä varhaiskasvatusmaksujen alentamisella on merkittävä vaikutus lapsiperheiden talouteen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain ja ajokorttilain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 103/2017 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 14/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

21.14 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Rattijuopumus on moraalisesti hyvin paheksuttavaa, ja se, joka ei maksa sakkojaan, on tuomittava muutorangaistukseen. Muussa tapauksessa yleinen lainkuuliaisuus heikkenee. Tästä huolimatta hallitus ajaa läpi lakia, joka tuo rikoksesta rankaisemattomuuden suomalaiseen oikeusjärjestelmään.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Nykyään rattijuopumustuomio annetaan käräjäoikeudessa, jolloin maksamatta jäävä sakko muutetaan vankeudeksi. Hallituksen tässä esityksessään tuoman muutoksen myötä rattijuopumuksia käsitellään poliisin sakkomenettelyssä. Poliisin sakkomenettelyssä määrättyä rattijuopumussakkoa ei voida muuttaa vankeudeksi. Sitä rattijuopumussakkoa ei siis voida muuttaa tämän jälkeen vankeudeksi, vaikka sakko jäisi maksamatta eikä sitä saada perittyä.

On todella erikoinen ja huono asia, että hallitus esittää tämän rattijuopumuksen toimivan sakonmuuntorangaistuksen poistoa. Jos rattijuoppo ei siis maksa sakkoaan, hän voi hallituksen esityksen myötä selvitä rikoksesta jatkossa kokonaan ilman rangaistusta. Hallituksen esitys on siis omiaan lisäämään rattijuopumusten määrää ja vähentämään liikenneturvallisuutta.

Hallituksen tavoitteena on tässä esityksessä rahan säästäminen. Säästöjen tavoittelu hallituksen esittämällä tavalla on hyvin lyhytnäköistä oikeuspolitiikkaa. Oikeusvaltiossa ei toimita siten, että säästösyiden takia ei rattijuopumuksesta laiteta rikollista vankilaan. Rattijuopumusseuraamusten käsittely poliisin sakkomenettelyssä heikentää myös oikeusturvaa. Tuomariliitto on hyvin ja kattavasti asiantuntijalausunnossaan todennut, että hallituksen esitys on omiaan murentamaan periaatetta rikosoikeudellisen tuomiovallan kuulumisesta tuomioistuimille.

On myös kyseenalaista oikeusjärjestelmän yhdenmukaisuuden ja rikoslain eheyden kannalta, että esityksessä rattijuopumuksen rangaistusseuraamus käsitellään yleisten oikeusasteiden kautta, kun taas ajokieltoseuraamuksen valituskäsittely siirtyy hallinto-oikeuspuolelle. Hallinto-oikeuspuolella on muun muassa 250 euron oikeudenkäyntimaksu, sellainen maksu, jota on juuri hiljattain korotettu. Tuokin maksu sinänsä heikentää vähävaraisten epäiltyjen oikeusturvaa.

Isompi ongelma tässä hallinto-oikeusväylän käytössä ajokieltoseuraamuksessa lienee se, että hallinto-oikeuden muutoksenhaku on usein hyvin hidasta. Tällöin pidempien ajokieltajien osalta valitus muuttuu täysin turhaksi, koska ajokiello ehtii päättyä aiemmin kuin hallinto-oikeus ehtii tekemään ratkaisua asiassa. Näin ollen voidaan todeta, että tämän hallituksen esityksen myötä oikeusturva heikentyy tai joissain tapauksissa jopa katoaa kokonaan.

Arvoisa puhemies! Esitän, että lakiehdotukset hylätään.

21.19 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Tavion esitystä lakiehdotusten hylkäämisestä.

On erittäin tärkeää, että rattijuopumukseen syyllistynyt henkilö voidaan jatkossakin tuomita ehdottomaan vankeuteen. Rattijuopumus on itse aiheutettu vakava teko, ja sillä voidaan tosiaan aiheuttaa vakavaa vaaraa myös sivullisille. Pelkkä sakko ei missään tapauksessa tule riittämään tuomioksi rattijuopumuksesta. Tämä esitetty muutos oikeuskäytännössä antaisi väärän moraalisen viestin ja olisi askel täysin väärään suuntaan, eikä se ole millään muotoa hyväksyttävissä.

Rangaistuskäytännön tulee yleisestikin ottaen olla riittävän tiukka, eivätkä säästösyöt saa sitä lieventää, kuten tässä tapauksessa näyttää valitettavasti käyvän. Erityisen tärkeä on mietinnön vastalauseessa todettu periaate, jonka mukaan lain säätäminen ei ole järkevää, ellei lain rikkomisesta seuraa rangaistus. Tällainen laki ei myöskään toimi rikoksia ennalta ehkäisevästi. Nämä ovat erittäin viisaita sanoja, ja ne tulisi hallituksenkin muistaa, kun rikoslakia jatkossa muutetaan.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

21.20 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ollaan taas kerran tekemisissä sen oikeudentajun peruskysymyksen kanssa, saako vakavista rikoksista tosiasiaa aina rangaistuksen ja voiko valtiontalouden säästö olla peruste siitä luistamiselle, että sanktio aivan oikeasti ja todellisuudessa vaikuttaa. Kysymys on vakava. Mikä on sen hinta, että lakeja kunnioitetaan? Entä sen hinta, että ihmiset luottavat oikeusjärjestelmään? Hallitus on lyhytnäköinen kyseenalaistaessaan tätä luottamusta taas yhdellä esityksellä. Perusteluksi ei käy mielestäni sen vaikutukseen joutuneiden henkilöiden määrän vähäisyys: Se ei ole tässä pätevä perustelu, koska kysymys on periaatteesta. Koska rattijuopumus on vakavaksi koettu ja suuret riskit aiheuttava teko, niin siitä pitää aina seurata rangaistus. On kestävä ajatus, että siihen syyllistynyt ei joudu viime kädessä sovittamaan sakkoja vaikka vankeudessa. Siksi kannatan lämpimästi lain hylkäysesitystä.

21.21 **Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden tavassa toimia, nyt kun ollaan varsinkin viimeisen kahden vuoden aikana puhuttu paljon lainsäädännön huonosta tasosta, tässäkin tapauksessa hyvin tyypiesimerkillisesti näyttää siltä, että asiantuntijoiden mielipiteet sivuutetaan käytännössä täysin. Nimittäin molemmat lakivaliokunnan kuulemat rikos- ja prosessioikeuden professorit pitivät rattijuopumuksen muuntorangaistuksen poistoa selvästi yleistä lainkuuliaisuutta heikentävänä. Kumpikaan ei sitä suositellut. Tämän saman totesi myös Helsingin käräjäoikeus lausunnossaan. Ollaan siis vaikeassa tilanteessa, jos Suomen parhaita rikosoikeuden asiantuntijoitakaan ei enää kuunnella merkittävässä rikosoikeusprosessin muunnoksissa. Samoin on ikävää joutua epäilemään sitä, ovatko hallituspuolueiden kansanedustajatkaan perillä tästä ajamastaan lainsäädännöstä, koska täällä ei ole paikalla yhtään hallituksen esityksen puolustajaa, ei yhtään, joka kertoisi niitä vasta-argumentteja, mitä kansakin varmasti olisi kiinnostunut kuulemaan näin erikoisesta rankaisemattomuuteen johtavasta lainsäädännöstä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kalastuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 118/2017 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 10/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

21.24 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Esitän hallituksen esityksen hylkäämistä valiokunnan mietintöön jätetyn vastalauseen mukaisesti.

Perustelut tälle asialle tulivat selkeästi esille jo lakiesityksen ensimmäisessä käsittelyssä. Tämä maksukorotushan menee kokonaan vesialueiden omistajille. Omistajakorvauksen kasvattamiselle ei valiokunnan asiantuntijakuulemisissa esitetty mitään perusteluja. Kalavesien omistajat voivat käyttää nämä korvausrahat ilman minkäänlaisia uusia velvoit-

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

teita vesiensä hoitamiseksi. Tähän astihan kalavesien hoito on perustunut lähinnä istutuksiin, kun tavoitteena on kalakantojen luontaisen lisääntymisen edistäminen. Ei ole olemassa mitään takeita siitä, että tämä omistajakorvausraha käytettäisiin siihen, mikä on varsinaisesti kalastusvesien hoidon tavoite.

21.25 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan tätä edustaja Hassin tekemää vastalauseita.

Kuten edustaja Hassi kertoikin, kyllähän tässä on nyt semmoinen tilanne, että tuntuu siltä, että tämä korotus tehdään vain siksi, että tarvitaan lisää rahaa ja se kalastuksenhoitomaksukertymä ei ole ollut sellainen, mitä arvioitiin silloin kun kalastuslakia uudistettiin, vaan se on siitä tavoitteesta jäänyt, ja nyt tämän paikkaamiseksi halutaan korottaa maksuja.

Suurempi ongelma kuin varsinainen maksun korotus on se, mihin nämä rahat sitten käytetään. Tässä ei ole mitään velvoitetta sinänsä, mitä vesialueiden omistajat näillä rahoilla tekevät, ja tämä on ehkä se kaikkein ongelmallisin kohta, koska on ihan selvää, että silloin kun kalastuksenhoitomaksua maksaa, maksajalla on semmoinen kuvitelma, että no tämä raha menee nytten sitten tämän kalakannan hoitoon, mutta se, meneekö se sinne, ei ole taattua. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa oli tullut ilmi, että noin 70 prosenttia näistä siihen menee ja muuten rahat menevät sitten vain vesialueiden omistajille. Sitten ne kalastuksenhoitotoimenpiteet, mitä pääosin tehdään, ovat nimenomaan vain istuttamista, vaikka me toisaalta tiedämme, että se ei ole kovin tehokasta vaan että se, mitä pitäisi hoitotoimenpiteenä tehdä, on nimenomaan luontaisen lisääntymisen edistäminen.

Tämän takia tämä vastalause on erittäin perusteltu.

21.27 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa nousi esille huoli siitä, ettei kalastuksenhoitomaksun korotus turvaa maksukertymää pitkällä aikavälillä. Pidemmän aikavälin ongelma on, että 65 vuotta täyttäneiden maksusta vapautettujen osuus kalastajakannasta kasvaa koko ajan eikä nuoria tule vastaavaa määrää maksuvelvollisuuden piiriin. Nettotappio on noin 5 000 maksajaa vuodessa, mikä tarkoittaa arviolta noin 200 000 euron vähennystä maksukertymään vuosittain.

Kalastuksenhoitoon käytettävän rahoituksen kasvattaminen voidaankin toteuttaa periaatteessa vain maksuja korottamalla, maksajapohjaa laajentamalla tai varmistamalla, että mahdollisimman moni maksuvelvollinen kalastaja myös maksaa maksun. Siksi maa- ja metsätalousvaliokunta korostaakin valvonnan ja riittävien sanktioiden merkitystä sen varmistamiseksi, että maksuvelvolliset kalastajat myös maksavat kalastuksenhoitomaksun.

Valvonnan tehostamisen ohella on hyvä tuoda paremmin esille tätä erinomaista harrastusta, jotta yhä useampi nuori kokeilisi kalastusta harrastuksena ja siten kalastajien ja maksun maksajien määrä saataisiin taas kasvu-uralle.

21.28 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Viljanen toi esille keinoja siihen, miten saataisiin tätä kalastuksenhoitomaksun tuottoa korotettua. Onkin todella tärkeää, että pohditaan näitä muitakin keinoja, esimerkiksi kaikkea sitä, mitä voidaan tehdä kalastusharrastuksen lisäämiseksi ja erityisesti nuorten ikäluokkien keskuudessa kalastusta kohtaan tunnetun kiinnostuksen kasvattamiseksi. Hallituksen esityksen puutteisiin kuuluu sekin, että näitä muita keinoja maksutuoton kasvattamiseksi ei ole pohdittu.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 82/2017 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 21/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

21.29 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puheenjohtaja! Tällä lakiesityksellä halutaan purkaa turhaa sääntelyä ja hallinnollista taakkaa liittyen muun muassa radiomainontaan ja viestintäpalvelujen matkapuhelinten kytkykauppaan sekä tarkennetaan radio- ja televisio-toiminnan ohjelmistolupien myöntämis- ja perustamisedellytyksiä, ja tämä koskee muun muassa valvontamaksuja.

Näistä myöntämis- ja perustamisluvan edellytyksistä: Olen erittäin tyytyväinen, että tähän esitykseen on otettu se yksi peruste siitä, että lupaa ei myönnetä tai lupa voidaan evätä, jos tässä syyllistytään rikoslaissa rangaistavaksi säädettyyn kiihottamiseen kansanryhmää vastaan joko radio- tai televisio-toiminnassa ja siellä olevissa ohjelmistoissa, ja tämä on minusta erittäin hyvä, että tämmöinen tähän lakiin saadaan. Kuten perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, niin se ei ole millään tavalla sananvapauden rajoittamista.

Toinen asia, minkä haluan nostaa tähän esiin, on, että tällä lakiesityksellä lisätään tv-ohjelman saavutettavuutta lisäämällä velvoitteita tekstittää ohjelmia. Me tiedämme, että tekstitys on erittäin tärkeä ei vain kuulorajoitteisille vaan myös esimerkiksi suomea tai ruotsia vieraana kielenä puhuville, ja sitten toisaalta myös koko ajan ikäihmisille on tärkeää, että se sama viesti tulee sekä näkö- että kuuloaistin kautta. On erittäin ilahduttava huomata, että valiokunta on vielä esitystä muuttanut niin, että se on korottanut tätä ääni- ja tekstityspalvelujen osuutta hallituksen 50 prosentista 75 prosenttiin, ja tämä on erittäin iloinen uutinen näkö- ja kuulorajoitteisille.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 82/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilöautojen romutuspalkkiosta ja sähkökäyttöisten henkilöautojen hankintatuesta sekä henkilöautojen kaasu- tai etanolikäyttöisiksi muuntamisen tuesta

Hallituksen esitys HE 156/2017 vp
Toimenpidealoite TPA 2/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 22/2017 vp

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpideoitteesta.

Keskustelu

21.32 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen lakiesityksessä on kysymys siis vanhojen henkilöautojen muuntamisesta kaasulle tai uusiutuville polttoaineille ja niille annettavasta tuesta sekä sitten uusien sähköautojen hankintaan liittyvästä hankintatuesta mutta myös romutuspalkkioista.

Suomessahan on varsin iäkäs autokanta ja romutuspalkkioista on olemassa ihan hyviä tuloksia, mutta erittäin tärkeänä tietenkin uusiutuvan energian tavoitteiden ja ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta pidän sitä, että myös ihan tavalliset suomalaiset voivat olla siinä kelkassa mukana, että myös sen oman vanhan autonsa voi vaihtaa kaasulle tai muille uusiutuville polttoaineille. Sähköautot tulevat kyllä alaa viemään ja saavuttamaan suuria markkinaosuuksia, mutta vielä ne ovat kuitenkin erittäin hintavia, ja pidän varsin tärkeänä, että tässä esityksessä on rajattu se sähköauton hankintatuki 50 000 euroon, mikä on kyllä sekin jo varsin kallis auto, mutta se ehkä kertoo vielä siitä, että teknologia tässä vaiheessa on vielä kallista. Tietenkin tässä vaiheessa, kun hallitus nyt ensimmäistä kertaa Suomen historiassa sähköautoille tällaista tukea antaa, se on erittäin merkittävä pääntäisy, mutta tulevana vuosikymmeninä sähköautojen määrä varmasti lisääntyy monin verroin. Kestävän kehityksen mukaista ei kuitenkaan ole, että olemassa oleva autokanta jätettäisiin käyttämättä tai se vietäisiin vielä käyttöikänsä aikana suoraan romutettavaksi, vaan totta kai ne kannattaa ajaa loppuun, ja sitä varten nämä konvertointituet kaasulle ja etanolille ovat erittäin hyviä ja tarpeellisia.

Sitten tietenkin on hyvä asia, että valiokuntakin otti kantaa myös uusiin liikennemuotoihin, mitä syntyy jakamistalouden ja kaiken uuden älyteknologian myötä.

21.34 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Kokonaisuudessaan esitys romutuspalkkiosta on kannatettava ja palvelee tarkoitustaan uudistaa autokantaa. Kuitenkin jatkossa, jos — ja toivottavasti kun — vastaavia järjestelmiä tuodaan eduskunnan käsiteltäväksi ja päätettäväksi, pitäisi paremmin huomioida myös sellaiset kansalaiset, joilla ei ole varaa ostaa uutta autoa, saatikka sähköautoa, eli esimerkiksi niin, että menettely ulotettaisiin myös suhteellisen uusiin käytettyihin autoihin, kuten valiokunnan mietinnössä on pohdittu. Itse suosin myös teknologianeutraalia lähestymistapaa ja sellaista tulokulmaa, että pyrittäisiin uudistamaan autokantaa enemmänkin liikenneturvallisuuden näkökulmasta kuin vain niin, että tuijotetaan pelkästään sokeasti päästöarvoihin. On kuitenkin kuljetustarpeita, joihin nämä matalapäästöiset autot eivät kohtuudella riitä.

21.35 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Kuten tässä edellä on kerrottu, niin tämä romutuspalkkio, jota kokeiltiin jo aiemminkin ja joka osoittautui hyvin menestykselliseksi, on kyllä tehokas keino uusiuttaa autokantaa ja saada sitä vähäpäästöisemmäksi, ympäristöystävällisemmäksi ja myös liikenneturvallisemmaksi. Olen erittäin iloinen myös

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

tästä, että tässä huomioidaan nyt ei vain uusien sähköautojen osto vaan myös todellakin tämä, jos muuntaa olemassa olevan auton kaasu- tai etanolikäyttöiseksi. Ja aivan kuten täällä valiokunnan mietinnössä todetaan, olisin kyllä pitänyt hyvänä sitä, että tätä tukea olisi saanut myös käytetyn sähköauton ostamiseen, ja itse asiassa näitä ympäristövaliokunnan lausunnossa olevia ajatuksia siitä, että tätä olisi voitu käyttää myös esimerkiksi sähköpolkupyörien hankintaan tai että tämä ei olisi niinkään välttämättä sidottuna siihen, että hankit jonkin uuden auton, vaan siihen, että hankit niitä liikennepalveluita. Elikkä tässä olisi voitu myös saada korvausta, jos siirtyy jakamistalouden vaihtoehtoja käyttämään, tai esimerkiksi joukkoliikenteen kausikorttien tukia, koska ajatus kai on se, että tässä mietitään, miten liikkuminen saadaan vähäpäästöisemmäksi ja ympäristöystävälliseksi. Silloin on oikeastaan epäoleellista, mikä se muoto sitten on, miten jatkossa sen liikkumisen tekee, kun nykyisestä, suurempipäästöisestä autosta haluaa eroon.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 156/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen TPA 2/2016 vp hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain, riistahallintolain ja riistavahinkolain 46 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 117/2017 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 9/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 117/2017 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 116/2017 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 16/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

21.37 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä 116 oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja laajennetaan koskemaan suurempaa osaa ammatillista koulutusta. Esitys tuo perustutkinto-opiskelijat keskenään yhdenvertaiseen asemaan.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Asiantuntijakuulemisissa kannettiin huolta palvelujen riittävydestä ja siitä, että valtionosuuden lisäys ei kata uudistuksen kustannuksia. Vailla tutkintoa olevilla on todennäköisesti laajaa tuen tarvetta. Sivistysvaliokunta totesi, että resurssien riittävyyttä on seurattava tarkasti ja säännöllisesti. Kouluterveyskyselyssä selvisi seuraavanlainen asia: 22,3 prosenttia ilmoitti, että he eivät saa koulukuraattorilta riittävää apua, ja 28,2 prosenttia ilmoitti, että koulupsykologin palveluja ei saa riittävästi.

Sote- ja maakuntauudistuksen myötä pitää kiinnittää huomiota opiskeluhuollon palvelujen saantiin myös lähipalveluna. Olen miettinyt näitä syitä siihen, miksi niin moni nuori voi huonosti ja mielialalääkkeitä määrätään nuorille, miksi tilanne on tällä hetkellä tämä. Ja se, mitä sieltä vanhasta koulunkäyntimuodosta voisi ammentaa — silloin joskus — on se, että silloin esimerkiksi käytiin samalla porukalla, oltiin samalla luokalla luokkakaverien kanssa se keskikoulun viisi vuotta. Meilläkin oli niin hyvä tuuri, että meidän luokanvalvojamme oli vielä sama ihminen. Oli yhteneväisydentunne, yhteisöllisydentunne, oltiin kiinteä porukka. Nyt sitä ei ole, koska on kurssimuotoinen opiskelu. Tietysti on vaikea mennä sinne vanhaan enää — nythän on peruskoulu, ja siinä on paljon hyvää — mutta tämä luokkattomuus on se yksi asia, mikä voi aiheuttaa tämän tilanteen. Varsinkin pojat haluaisivat [Puhemies koputtaa] kuulua jonnekin, yhteiseen ryhmään.

21.39 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on hyvin kannatettava, ja on todella hyvä, että oikeus oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti psykologi- ja kuraattoripalveluihin laajennetaan koskemaan kaikkia ammatillista perustutkintoa suorittavia opiskelijoita ja valmentavassa koulutuksessa olevia opiskelijoita. Mutta kuten tässä edellä jo edustaja Elomaa totesi, niin kyllähän huoli on siitä määrästä, kuinka paljon meillä on näitä tukea antavia ammattilaisia suhteessa opiskelijoihin, ja siitä, onko riittävät resurssit siihen, että kaikki saavat sitä apua silloin, kun tarvitsevat, varsinkin kun tiedämme, että mitä aikaisemmassa vaiheessa pystymme apua ja tukea tarvitseville tarjoamaan, niin sitä tehokkaampaa se on ja myös sitä kustannustehokkaampaa mutta myös inhimillisesti paljon toimivampaa.

Olisikin tärkeätä, että kuraattoreille järjestetään myös lisäkoulutusta työnkuvan laajentuessa ja sitten seurataan niiden opiskelijoitten tuen tarvetta, jotka nyt jäävät näitten laajentuvien palvelujen ulkopuolelle, sillä vaikka tässä laajennetaan näitä palveluita, niin edelleen osa opiskelijoista, kuten ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin valmistavan tutkintokoulutuksen opiskelijat, ei tälläkään lakiesityksellä tule näiden palveluiden piiriin.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 116/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verontilityslain 12 §:n ja tuloverolain 124 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 112/2017 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 19/2017 vp

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 4.12.2017 pidettävään täysistuntoon.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 164/2017 vp
Valiokunnan mietintö StVM 19/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 4.12.2017 pidettävään täysistuntoon.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä

Hallituksen esitys HE 158/2017 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 21/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 4.12.2017 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toisen kotimaisen kielen kokeilusta perusopetuksessa

Hallituksen esitys HE 114/2017 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 18/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 4.12.2017 pidettävään täysistuntoon.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sisäasioiden rahastoista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 173/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 25/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 4.12.2017 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 129/2017 vp

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja ulkomaalaisrekisteristä annetun lain 3 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 129/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 26/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 4.12.2017 pidettävään täysistuntoon.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 63 ja 169 §:n sekä sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 171/2017 vp
Valiokunnan mietintö StVM 20/2017 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin asian kiireellisyyden vuoksi pöydälle seuraavaan, tänään 4.12.2017 pidettävään täysistuntoon.

30. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään maanantaina 4.12.2017 klo 22.05. Täysistunto lopetettiin klo 21.50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen